

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

2 d. 12. 16. 17.

6 m. 12. 16. 17.

12. 16. 17.

12. 16. 17.

12. 16. 17.

Nauwkeurig Verhaal
V A N E E N
R E Y S E
D O O R
I N D I E N

Gedaen, en in't Fransch beschreeven van den
Heer D E L L O N,

Medicijne Doctor.

Waer by gevoegd is een Tractaat van de bysondere Ziekten, welke in d' Oosterfche Landen vallen, nevens derselver Genees-middelen,
insgelijk door den Heer D E L L O N.

En vertaald door

W I L L E M C A L E B I U S.

PUTRECHT,

Gedruckt by JOHANNES RIBBIUS, Boeck-
verkooper, woonende in de Korte Jans-stract, 1687.

V O O R R E D E N

D E S

A U T E U R S.

En onverwacht voorval my genoodsaakt hebbende schielijk uyt *Indien* te vertrekken, en wel op een tijd daer ik 'er geheel en al geen gedachten toe had, heeft my belet 'er veele saken aen te tekenen, welke niet min tot nut als tot vermaeck souden gediend hebben. Sedert mijn te rugkomst schreef ick dit kleyn Verhael, alleenlijk om de nieuwsgierigheyd van eenigen mijner vrienden te voldoen; en 't is niet als na 'er langen tijd om aengehouden te hebben, dat ick bewilligd heb in het selve op 's wereldts Tooneel te laeten treden.

- Misschien sullen 'er de geenen, die de moeyte sullen nemen van het te leesen, niet alles in vinden dat sy 'er wel van verwacht hadden; en schoon dit so ware, kan ick hen nochtans ten minsten een volle verzekering geeven, dat zy 'er niets in zullen ontmoeten of het is leugenloos, en volkomentlijk na waerheyd beschreeven. Ick durf dit ook des te vrymoedlijker beweeran, also het geen ik schrijf niet is van hooren

V O O R R E D E N

zeggen, maer al wat ik self gedurende mijn tienjaerige Reys gezien heb.

Ik heb ook om den Leefer geen verdriet te baeren, de kortheid so veel doenlijk was, waergenomen: ontwijkende dierhalven het Verhael van een groot getal van geschiedenissen, welke, door de boeken uyt te doen loopen, derselver leefing niet als te verdrietiger maeken.

Wy kunnen, waerde Leefer, niet nalaeten, by dese beknopte Voor-reden des Auteurs, iets in te laeten vloejen, om u tot het leesen van dese Oost-Indische Reys aen te prikkelen. Voorwaer daer is niets vermaakelijker als op een hooge rots van verre in Zee te sien een Schip dat met deselve in een geduurig prangen is, om het hoofd boven te houden; en voornaemlijk dan, wanneer men het selve eindelijk, na geduurige worstelingen met dit vervaarlijk Element, dat den moed der onverschrikstten so menigmaelen in de schoenen doet sinken, als moediglijk met opgefette zeylen op de stille wateren van een gewenschte haven siet komen dobberen, en sijn laadinge op het vaste land lossen. Hier toe behoeft gy maer dese weynige bladeren, en sy fullen u dit ten vollen vertoonen in uw huysen binnen uw deuren. Koopt, leest, en gebruykt dan dit kort *Verhaal van een Oost-Indische Reys*, terwijl wy op het spoedigst u die van een ander Fransch Heer na het Hof des Konings van Siam, nevens de Historie van 't land van *Abissinien*, of *Ethiopien*, in 't Fransch beschreeven, mede in onse Nederduitsche Sprack fullen toevoegen.

Vaart wel.

VERHAEL
VAN EEN
VOYAGIE
IN DE
OOST-INDIEN,
EERSTE DEEL.
Het I. CAPITTEL.

Des Auteurs vertreck wyt Vranckrijck.

De nieuwsgierigheyt is alle Menschen als aenge-
boren / maar de Jeught heeft meer drijft om sich
daer ontrent te voldoen als die geene welke tot
hoogher Jaeren gekomen sijn. Ich bebond my
tot reysen genegen selfs van mijne tedere kint-
sheyt af / en vertrock van Parijs / nae dat ich mij-
ne studie volbraght hadde / sonder eenigh ander
voornemen te hebben als dat van Vranckrijck te
verlaeten / ende in den omganch met de vrendelingen / hare zeeden
te loeren kennen.

Vertreck
des Auteurs
van Parijs.

1667.

Ich quam in het Jaer 1667. te Port Louis, ende dooz dien de Kon-
sate Oost-indische Compagnie / van daer / doenmaels / eenige sche-
pen naer Indien sondt / soo begaf ich my in haer dienst / t' Scheep
gaende op het schip genaemt (la Force) de Sterchte / groot ontrent 400.

1668.

Deselve
geeft sich
t' Scheep nae
Indien en
raecht in
Zee.

Meert 1668. verseldt dooz den Gouden Arendt / de Haven uptlicp /
onder het lossen soo van ons geschut / als van dat van de Fortresse.
De windt begaf ons hofts daer aen / waer dooz wy genoodtsaecht
waren het Ancker / onder het Eplandt Groy, te laeten sincken on-
trent twee mijlen van het vaste landt. Wy verbleven daer tot den vol-
genden moezensondt / als wanneer wy / met een Rooydt Oosten
windt / welcke onse seplen deed swellen / in volle Zee geraechten.

De ongemacken welcke gemeenlijck aen die geene overkamen /
welcke niet gewoon sijnde op dese Hoofst-stoffe te leven / overbielen in
den beginne veel van de onse. Ich moeste aen de Zee / mijne schat-
tinge / nevens andere betaelen / dogh de tijdt leerde my desselfs sa-
tigues gewoon werden.

Rencontre
van Sche-
pen.

Tot den 28 toe saegen wy niet dan Zee ende Lucht / ontdeckende
doen onse Waghten vier seplen / die een wepnigh boven de windt van
ons waren / ende dooz dien onse Koningh doenmaels met Spaignien
in Oozlogh was / deedt ons sulx bedughen of het niet wel byanden
moghten sijn. Onsen Capiteyn liet alles slaghaerdigh maechen /
terwijl den Gouden Arendt / die beter ende lichter ter sepi was dan
wy / de windt van haer gewonnen hebbende / deselve naederde / ende
daer dooz vernant dat het Franse Terre-neufs vaerders waren /
waerom wy onsen Cours vervolghden.

Harde
stormen
ende ge-
vaer van
sincken.

Des anderen daeghs werden wy dooz een swaren storm / welcke
aghtien uren duerde / beloept / ende die was naelijc overgewaridt
of een veel harder byeghde ons. Wy kregen soo veel waeter in het
Schip / dat beyde onse Pompen ons quaelijck boven handen houden /
ende ons volck / dooz den arbeydt afgemat / hadde reets / met de Of-
ficiers van den Gouden Arendt / welcke sy daer van verwitticht had-
den / beslooten weder nae Brancherijck te keeren / dogh het seck wierdt
eyndelijck gebonden ende gestopt / nae dat nae het selve met wat meer
opzicht ende geluck / als in de voorige reppen / gesicht was / ende
wy daghten niet dan om ons te verheugen ober het ontscomen van
het gevaer.

Ontmoe-
tingh van
een Schip.

Met het kliercken des daeghs saegen wy weder een groot Schip.
Den Arendt naederde het selve tot op een Canon-schoot toe / ende
loften er een om het te doen krijcken / dogh dooz dien t' selcks niet
deede / lieten wy de witte vlagge waesen / waer dooz het gehoorfame
de. Het was een Schip van de Compagnie welcke sich tot Dieppe
heeft nebergelaege / ende ginch nae Senegal, om Woor / Pluymen
ende Goud-stof te handelen. Den Capiteyn / le Moyne genacmt /
volghde

volgde ons eenige dagen / ende bleef voor de mondt van de Niger, Komste
terwijlten wy onse reyse nae Cabo verde voorszetten / daer wy op de acn Cabo
laetsten April quamen. Verde.

Het II. C A P I T E L.

Van Cabo Verde.

Cabo Verde is een gedeelte van Africa / gelegen op de Beschrij-
hoogte van 14 Graeden / benoorden de Linie Equi- vinge van
noctiael. Daer is een groote Baep / in de welke de Cabo Verde
Scheepen / voor alle winden / bloot leggen / waerom'er
ook wepnigh komen om sijn te bergen. Het land
voor de Chalopen valt'er ook seet gevaerlijck / ende daer sijn
scheepen vergaen / welke te vooren afsgriffelijke stormen had-
den voorgestaen. De Hollanders bewoonden doenmaels een kleyn
Eplandt / dat dicht by het vaste Landt was gelegen / het welke soo
veel besitters hadde gehad als'er Natien waren die 't begeerden / ende
dese laetste waeren'er / nae allen schijn / geen meesters van / als om dat
het haer door niemant betwist wierde. Het selve is onbzughtbaer /
ende die daer bestaen willen moeten haeren leestoght van het Vaste
Landt haelen.

De Inwoonders van Cabo Verde sijn veel afschuwelijcker dan de Medc van
andere Africaenen. Mannen ende Vrouwen sijn'er beyde eben le- d: Inwoon-
lijck. Die geene / welke ich van de laetste slaghe gesien hebbe / droe- ders.
gen de kinderen op haer rugge / ende staechen aen deselve de boest o-
ver de schouder toe. Sy houden veel van ter jaght te gaen / ende sijn
alsoo wepnigh kups als schoon / haer niet schaemende van / in het o-
penbaer / de vreemdelingen tot ontkupfheyt te versoeken.

Hoewel nu dese Africaenen eenige heimisse van de Mahometaensche Derfelver
Godtsdienst hebben / soo onderhouden sy doch veele bygetobige pleg- Gods dienst.
telijckheden dewelcke de Alcoran niet behest. Die geene welke door
meer ende windt op haer kusten komen / werden redelijck wel van
haer ontfangen / doch de dieverpe is soo gemeen onder haer dat sy noyt
te bezouwen sijn. Het jaegen verschaft haer genoegh om van te leven / Hare spijs.
sijnde de Beers haer gewoonlijck broodt om dat sy dat Graen veel
meer dan de Rijst ofte Certe saepen.

Ich sal my niet ophouden met de beschrijdinge van de wijsse op de-
welcke sy leven / sulcks is door my door te veel andere Personen ge-
daen / ende ich moet als willende oprecht gaen / bekennen / dat ich
te wepnigh tijdt by haer verstaen hebbe / om daer van wel onderrijcht
te

te sijn / sijnde daer niet langer geboest dan nodigh was om eenige verberffchingen te kopen.

Vertreck
van Cabo
Verde.

Beschrij-
vinge van
de Haeyen,
Boniten en
vliegende
visfen.

Op den 12. May lichten wy onse Anckers / ende de windt ons boozdelijck sijnde hadden wy geen ongemack dan een wepnigh stilte / geduerende dewelcke wy ons besigh hielden met (Requins) Haepen / welcke de Portugefen Tuberons noemen / te vangen / alleen maer om het vermaeck te hebben van die te doodden. Dit is een soorte van visch welcke seer hardt ende qualijck te verteren valt / sommige sijn soo groot dat sy een mensch konnen inslicken / oock eetmen van deselve niet als in den uptersten noodt. Het wijffjen schiet geen kuydt maer brenghet jongen boozt / ende ick heb'er tot 12. toe / welcke anderhalve voet langh waren / in haer buych gebonden. Deselve sijn oock veel beter tot spijs als de groote. Tusschen de twee Tropici werden noch andere visfen gebangen / welcke gesepde Portugefen Bonitos noemen. Dese mogen gesteldt werden onder de aengenacraste verberffchingen welcke die zee kan uptieberen. Men siet'er oock vliegende visfens / deselve hebben sy nae de gedaente ende de grootte van een Haringh. Haere vleugelen gelijcken nae die van de bleermupsen / ende sy konnen sich van deselve niet bedienen dan soo lange als sy boghtigh sijn / waer dooz sy haer weder dickmaels te waeter moeten begeben. Het is verwonderens waerdigh dat'er noch soo veel gebonden werden / dooz dien sy overal byanden vinden / welcke haer / sonder ophouden / vervolgen. De vogelen tasten haer in de lught aen / en als sy sich in zee willen behouden / werden sy / van de Boniten / dooz een aengeboozme tegenstrijdighheyt / verflonden / soodaenigh dat sy in eene geduerige bzeese des doodts sijn.

Den Au-
teur pas-
feert de Li-
nie Equi-
noctiael.

In het eynde van May Passerden wy de Linie Equinoctiael , ende op den 24. Juny den Tropicus Capricorni. Tot aen die tijdt toe hadden wy niet van vermaeck op onse reyse gehad / dogh den Gouden Wendt kzeegh doen gebreck aen waeter / waer dooz wy hem / van het onse / moesten bysetten / sulchs gedaen hebbende sette sy des nachts een anderen cours ende verliet ons. Twee daegen daer nae wierd ons Schip weder soo swaerlijck leck / dat wy alle hoope van behoudensse lieten vaeren / ende wy waeren langen tijdt in verwaghtinge van de bittere doot / om dat daer ontrent geen Landt te bespeken was. Het gat wierd ebenwel eyndelijck gebonden / ende het selve was soo bzae niet gestopt / of de hoop van het leven te sullen behouden / gaf weder hzaght ende bzeughde aen die geene / die de selve dooz bzeese ende vermoethheyt verlooren hadden.

Oock de
Cabo de
Boa Espe-
rança.

May hadden veel tegenstrijdige winden / ontrent de soo vermaerde ende booz de Kepsigers gebzeesde Cabode Boa Esperança ; wy raechtten die eyndelijck te boben in het eynde van de maendt Julij / ende ontdekten op den 7 Augusti het Dauphijns Eylant / op de hooghte van 26. Graeden Zuyder brette / ende dat aen de Oost syde / waer dooz

door onse Stuerlieden seer verfeldt waeren/meenende ten Oosten daer
han te sijn. Gesepde Eplandt was te poozen St. Laurens ende/
door de Inboozlingen/ Madagascar genaemt. Wy moesten veel moeyte
aenwenden/ om de Zuidelykste hoek van dat Eplandt te boben te
komen/ door dien de windt ons tegen was/ oock begon doenmaels
de siechte ons Scheeps-volck aen te tasten/ raeckende/ in wepnigh
daegen/ twee derdepart van het selve aen het Scheurbuyck bedle-
gerigh. Dese siechte is die ware plaege welcke de Franse Zee-
lieden Mal de Terre, dat is de Landt-siechte/ noemen/ om datmen niet
dan op het Landt/ eenige verlichtingh van deselve kan verwaghten.
Wepnige van de onse waeren onbesmet daer van/ ende boben die
quaelen moesten wy seer swaeren arbeidt door de tegen-winden doen/
sodaenigh dat wy alle ingejaer van te vergaen waeren/ sonder een
wonderdaedige hulp van de Goddelijcke Woorstenighheidt.

Ontdec-
kingh van
het Dau-
phijns Ey-
landt.

Wy verlooren evenwel/ door alle dese plaegen/ niet meer dan drie
Personen op ons Schip/ ende de windt epadelijck moede werdende
van ons te quellen/ quanten wy/ op den eersten September/ in het
gesichte van het Eplandt Bourbon/ door desen Mascaregnas genaemt/
nogh wy konden het niet aendgen van nae verloop van vier daegen.
Wy lieten het Anchor te gronde gaen recht over een Doop/ dat de onse
St. Paulus noemen/ gelegen aen de West-spde des Eplands/ ende
aenstonts wierd alle mogelijke blijdt aengewendt om de siecken aen-
lande te brengen. Wy verlooren daer nogh twee mannen/ waer
van de eene verdronck/ ende de andere/ op het strandt/ den geest
gaf.

Ontdec-
kinge van
ende kom-
ste aen het
Eylandt
Bourbon.

Het III. C A P I T T E L.

Van het Eylandt Bourbon ofte Mascaregnas.

Ick sal/ hoevel veel/ de vermaerlijchheden deses Ep-
landts/ seer wel ende volmaectelijck hebben beschreven/ Beschrij-
niet naelaeten te seggen het gerne ick er van gesien hebbe/ vinge van
om mijn booznemen niet te breeken. Het selve leght op
de hooghte van 21. Graeden supder breeite/ ende is on-
trent 150. Mylen van het Dauphijns Eplandt gescheppen. Den
omganc daer van is van 22. Mylen/ ende desselfs gestalte
nisse by nae rondt. De Franffen hebben het selve omtrent 40.

Zaeren bewoondt / ook is'er geen blijck dat ernige Natien het selve / dooz haer / in bestringe hebben genomen.

Hoewel het onder de Zona Torrida, ofte de brandende Hemels Deyers leght / welcke de Gnde geloofden onbewoonbaer te sijn / soo is de lucht daer evenwel niet onaengenaem / ende de warmte / welcke de nachtsheyt der Sonne / des daeghs / veroorsaecht / werdt gematigt / dooz den overbloedigen douw / die alle nachten valt. Het regent daer noyt als op het eynde van de Maendt Februarij of in het begin van Maert / welken regen-tijdt geduerende / kommen de Schepen tot het Eplandt niet naederen / dooz dien'er geene Hardens sijn / in welcke sp / sonder gebaer / sonden kommen verblijven / tegens de winden welcke men (Houragans) Ozaenen noemt / die als dan op die kusten waepen. Sedert de Fransse het selve hadden beseten / tot op dis tijdt toe in welcke wy daer waeren / hadden sp'er noyt stercke vernomen. De Kiefigers / dooz verschepte quaelen afgemat / verkrigten daer gemeenlijck hare gesontheydt / ende meer dan taghtigh van de onse behouden sulchs tot haer geluck / in den tijdt van thien of twaelf daegen.

Gefondt
Climaat
daer van

Grooten o-
vervloedt
van vis.

Het selve Eplandt werdt / dooz veel klepne Rivieren bebooght / die soo bisterich sijn / datmen om'er dooz te waeden / 't welck gemakelijck geschieden kan / op een stock moet leunen / om niet te wanckelen of te strupchelen / dooz het snel doozschieten ende gladdighet der visschen / welcke daer met de handt geggeven werden / sonder datmen daer toe Angels ofte Retten van nooden heeft. Onse Natie heeft aan de Nooyt spde van het Eplandt den naem van Het Verbrande Landt gegeven / om dat / geduerende den nacht / aldaer blammen / welcke sich upt de Herde verheffen / gesien worden / werden / des daeghs / aldaer niet dan een groote dzoogte bespeurt / die dese Blachten onbzuightbaer maecht. In tegendeel is de Nooyd Oost spde seer bzuightbaer / voerende die strecke de naem van Het Schoone Landt.

Vrughten
die op het
selve ge-
vonden
werden.
Waeter-
Meloenen.

De Franssen hebben alles dat in haere maght was bygebraght om het selve te bebouwen ende cultiveren / oock siemmen daer de Boombzuigten / Ozaenen ende Moes-kuyden / in overbloedt / boozthomen. Men vindt'er schoone waeter-Meloenen / dooz de Indiaenen Pareguas, ende / van de Portugesen / Balancias, genaemt. Deselve sijn grooter als die van Europa / hebben een groender bast ofte schelle / het binnenste veel sagher / ende niets is'er dat den doost meer verslaet dan deselve / waer bykomt dat haer smaek seer aengenaem is / ende dat sp' noyt enige quael verwerken / hoe veel men daer oock van nuttigt.

Bannanas.

De Bannanas ofte Indische vygen sijn'er mede in overbloedt ende niet min aengenaem. Den boom die deselve bzaeght is seer verschepten van onse vyge-boomen / sijnde desen ten hooghten maer van de lenghte

lenghte van acht ofte thien voeten. Men ziet alleen / boven aen de stamme / eenige blaederen / welke onmiddellijk / ende sonder taffen / uyt deselve doozt-komen / en die schiet daerenboven een spruete uyt / welke een arm dick ende drie voeten langh werdt / vande welcke de bpgen afhangen / eben als dzupf-bossen. De Blaederen sijn seuen voeten langh ende derde-half breedt. De bzuhten deses Booms sijn verschepte in smaech / couleur ende grootte. De klepnste van dese bpgen sijn ontrent drie duym-breedt langh ende twee dick / maer de grootste hebben de lenghte van een voet. In het rijpen worden se geel / daer sijn'er ebenwel eenige die altoos groen blijven. De schelle welke deselve bedekt is dick / ende aen het binnenste / dat wit is / niet seer vast / de smaech is seer aangenaem / ende de boomen sijn het geheele jaer daer mede beladen.

De Bzuht Annanas genaemt is noch beter / doch werdt in soo groot een overbloedt / als de voorgenoemde / niet gebonden. De grootte derselve is by nae die van onse Meloenen gelijk / de gedaente ep-rondt / de couleur geel ende de bast als die van de pijn-appels. Dit gewas heeft / aen sijn bovenste eynde eenige groene beselkens / hooftwijse uyspruypende / waer dooz / als oock om sijne uytneement hepdt / men het de Koningh der bzuhten noemt. Het is seer heet / ende men soude / sonder gebaer / daer van niet veel konnen nuttigen; de hitte daer van werdt ebenwel met wijn ende supcher gemaecticht. Het bzuht geen saet dooz / ende om het selve doozt te setten / beryplantmen eenige spruytjens welke onder aen de stamme uyschieten / die oock niet hooger dan die van een Artichock is / ende noyt meer danreene bzuht te gelijk dzuht. Op deselve wijze handelmen in het doozsetten der Bannanas.

Daer is noch een onepndigh getal van andere bzuhten / welckers beschrijvinge berduytetich soude vallen / sijnde het oock onnodigh sich daer ontrent op te houden. De eerste plaetse op welke sich de Franssen in dit Eplandt nedersloegen is die geene welke St. Paul genaemt werdt. Deselve leght ten Westen van het Eplandt / dighte by een groote poel / welcks waeter goet om te dincen ende met dit verbuult is. Dese poel is maer hondert schreeden van de Zee / ende als de (Houragans) Ophaenen / welke in de Maer doozballen / eenigh onweer veroorzaken / soo bedekt de Zee die klepne streecke Landts welke tusschen de poel ende haer leght / ende menght haer sijn waeter met het soete / maer dooz dien die stormen niet langhduerich sijn / soo berisest het binne-waeter / in korten tijdt / de vaeke smaech / welke het / dooz die overstrominge / ghelegen heeft.

Men weet niet wie de Berckens ende de Seyten op het Eplandt Bourbon magh gebraght hebben / doch dit beë is daer soedaenigh vermenichuuldicht datmen het selve met groote trouwen oeral vindt. Op hoeden daer houden / om dat / niet vey te meer gemaect te vangen /

Beschrij-
vinge van
het Dorp
St. Paul.

Grooteme-
nichte van
Varekens
ende Gey-
ten.

gen/ ende byzonderlyck de Darchens/ die wel het meeste verwildert
sijn. De stieren ende hoepen/ welck eerst ober byf en twintigh ja-
ren/ upt het Dauphyns Eylandt/ op dat van Bourbon, sijn aen-
geboerd/ werden daer noch in geen groote overbloedt gesien/ ende
sijn die mede wildt.

Het IV. C A P I T T E L.

Van de Schild-Padden ende eenige andere Dieren.

Landt
Schild-Pad-
den.

De Landt-Schild-Padden sijn'er soo gemeen/ dat die
geene/ welcke haestigh gaen/ dickmaels moeten stil-
staen/ dooz dien sy haer in soo groot een getal ende me-
nichte voorkomen. Het vleesch derselbe is seer goet/
ende heeft eenige overeenkomste met dat van de halben/
ende men treckt een soorte van olye upt haar reusel/ welcke/ in cas
van noodt/ ober de salade kan gebuyckwt werden.

Zee-
Schild-Pad-
den.

De Zee-Schild-Padden sijn'er niet soo overbloedigh/ sy komen
niet aen de wal van by nacht/ aen de west syde des Eylandts nae de
kant van St. Paul toe/ ende leggen hare eieren in het sant/ welcke sy
sooghbuldigh bedecken/ om die dooz de Darchens/ die deselbe eeten/
te behoeden. Als men die wil vangen moetmen den tijdt waerne-
men als sy upt de Zee komen/ ende wanneer sy daer een twepnigh van
hertwijdert sijn/ keertmen haer met een stock om/ deselbe onder haer
bupck dooz steekende/ maer de Landt-Schild-Padden/ ronder sijn-
de van de andere/ kommen gemakkelijcker weder opstaen. Van beyde
die soorten sijn'er van een verwonderens-waerdige groote/ oock is de
smaeck van haer vleesch verschepten/ hebbende dat van de Zee-
Schild-Padden een bysondere kragt om de scheurbupckige te hel-
pen. Men heeft in sommige tot 800. eieren toe gebonden/ soo groot
als die van een Gans/ van welcke eenige in staet waeren om gelegte
te werden/ ende de andere noch sonder bupen-schael. Deselbe ballen
seer droogh/ ende sijn nergens nae soo goetd als die van de hennen. De
Schild-Padden komen ebenwel dooz het Zee-volck seer wel te passe/
ende men kan die twee maenden levendigh houden/ allern dooz het be-
sprenghen met Zee-waeter.

Gevogelte
op het Ey-
landt Bour-
bon.

Op het Eylandt Bourbon sijn oock Dupben/ Cortel-Dupben/
Dartysen/ ende een onepndigh getal van andere vogelen/ maer dooz
al Perroquiten/ welcke gemakelijck met de handt/ ofte een hooghsten
met

met een stoch gebangen worden. De eenighste waer toe men een roer van noden heeft werden (Flamends) *Blarlingen* genaemt. Dese liden sijn soo groot als een jongh *Kalchhoorn* / hebbende bernen ende holten ter lenghte van 4 a vijf voeten / de swaerigheden die re is in haer te bangen maecht dat sy selfsaemer dan de andere sijn.

Hoewel de *Mussen* in het *Eylant Mascaregnas* niet grooter sijn dan in andere landen / soo hangen sy / door haere menighe / groot ongemack by / sy verhoefsten de besaepde Landen / ende de *Mussen* sijn'er daer soodaenigh mede verbaadt als de onse met vliegen. Men siet haer dickmaels in de potten ende schotelen vliegen / ende haers vleugelen in het byer verbyanden / het welcke men daer in de open lucht aensteekt / door dien de *Sonne* / selfs de koelste *Mussen* / genoechsaem / ende meer dan te veel / verwermt.

Groote menighe van *Mussen*.

Men siet op het selve *Eylant* oock *Wiermausen* / soo groot als *Wonden* / doch de *Franssen* die eeten deselve niet soo als wel de *Indiaenen* doen. Op het selve sijn geen *slangen* / *schorpioenen* / noghte enige *kruipende* ende *gebaerlijcke* ongedierten / door dien de goedtheydt des lughts die alle doedt sterben / ende hier van hebben de *Franse* een proeve genomen omtrent de *Ratten*.

Vleermuusen.

Na dat wy ons daer 18. daegen hadden verberst / sijnde ons welck eenemael hersteldt ende ons *Schip* met versche leeftoght doozsen / veretrocken wy / op den 22. *September* / van het *Eylant Mascaregnas*, ende vregen het *Dauphins* op den 29. dito in het gesicht / sonder enige tegenpoet. Als wy op de hoogte van 24. *Graden* ende enige *Minuten* gekomen waren / smeten wy het *Anker* te gronde in het gesicht van de punt van *Isapera*, wyt vooft van 't *Fort Dauphin*, des nachts / door wy te loopen / door dien men niet / van niet seer groote moeyte / weder derwaers aen kan komen / als men eens beneden de windt geraecht is / ter oorsaeck van de stroomen welcke *Zuydwaerds* loopen / ende de *Noord Ooste* winden die op dese kust regeeren.

Vertreck van het *Eylant Bourbon* ende aankomste op dat van den *Dauphin*.

Des anderen daeghs / omtrent elf uren door de middag / liepen wy gelukkiglyck in de *Dauphins* Baey / alwaer wy den *Gouden Merend* vonden / die daer sedert 15 daegen gearrivoert was / nae dat wy meer geleden hadde dan wy / oock meer welck verlooren / selfs nae dat het al aen landt was gebracht / sijnde de lught van het *Eylant Madagascar* soo goet niet als van dat van *Bourbon*.

Het selve *Schip* vierdt reedts verhaerdicht om naer *Indien* te gaen / nevens de *Maria* / alwaer sy den *Heer de Faic* moesten hangen / welcke *Directeur Generael* van de *Compagnie* was ende waemael te *Suratte* overleed. Men was daer te meer verblijd over onse komste / om dat men geloofde dat wy vergaen waren / ende wy werden op een seer aangenaeme wyse onthaelt.

Siecken daer voort gevallen.

Op den 2. *October* quam daer het *Schip S. Jan* / het welcke het eerste

eerste in Indien was gekomen / sebert de opreghthijde van de Compagnie / hebbende den Heer Caron derwaerts geboort / sen van de Generale Directeurs / die nu sijn reyse nae Franckrijk hadde voort-geset. Het selve wierdt gecommandeert door den Heer de Lopi, Rebe van Heer de Mondevergue, doermaels Lieutenant Generael des Comingshs op Madagascar. Men sloegh ten eersten handt aen werck om haer van alles te voorzien / ende sijne eygene blydt was soo groot / dat hy sich vaerdigh vande / om / nevens de twee andere / te bertrecken / soodaenigh dat sy alle drie gelijck sepl maecten / terwijlen wy aen de wal bleven.

Het V. C A P I T T E L.

Van het Dauphijns Eylandt.

Verscheyde
naemen
van het
Dauphijns
Eylandt.

Lenghte
van het
selve.

Vruchten,
Revieren
ende waer-
teren.

Gestel-
nisse des
lighs.

Besmette-
lijke
koortsen.

MAdagascar, het Dauphijns Eylandt / ende St. Laurentius is een en het selve. De Ingeboorne hebben dat Eylandt altoos die naem gegeven / de tweede komt van de Franssen / ende met de derde hebben het de Portugezen benaemt / om dat sy het ontdeckten op die dagh / welke ter gedachtenisse vanden H. Laurentius gepeert werdt.

Het is in de lenghte gelegen van omtrent den 8. Graed tot den 27. Supder breedte. Oock is het 't grootste Eylandt des wereldds / immers booz soo veel als men tot op heden weet / hebbende 750. mijlen in de rondte ende sijnde gemaeticht soo veel een Landtschap in die streecke wesen kan. Het gewoonlijke voedsel der Inwoonders is Rijs / daer sijn veele Bannanas, Annanas, Cocos, Orange Appelen / Limoenen ende andere vruchten. Oock werden'er veele ende klepne Rivieren gevonden / gelijck mede poelen ofte vyvers / welke / by gebreck van regen / seer te passe komen. Der Inwoonders meesten handel bestaet in Ossen / welke daer boven maeten groot sijn / hebbende een hult ofte quabbe op den hals / die upt louter vet bestaet dat seer delicaet is / sijnde die somwijlen wel 30. ponden swaer.

De lucht van Madagascar, hoewel gemaeticht / is niet al te goet / ende die van het gedeelte waer in het Port Dauphin leggt is superber dan de andere. De siecken die daer regeren ontsaen meest upt den handel met de Swarten / welke men moet opsoecken door de Rivieren ende het Geberghte / sonder schuppen ofte ry-beesten / ende dat met grooten arbeydt / die / door de upnemende hitte / daer seer schadelijck is / ende niet van gevaerlijke quaelen kan upswercken. Alle de siecken werden in het Port Dauphin gebaght / doch de dootse is /

is / onder dat Climaet soo besmettelijck / dat het Gast-huys aldaer goduerigh met krancken gebuurt is / hoewel'er daegelijcks eenige sterben.

De Inwoonders van Madagascar bedienen sich van tweederhande vaertuygen soo op de Zee als Rebieren; De eerste noemen sy Canoe ofte Canot, ende de andere Piroques. De laetste bestaen upt veete versamelde ofte veel aen een genaepde plancken / het welke met touwen van basten de Boomen gemaecht / geschiedt / sonder spijckers / merck ofte teer. Sy maerken'er die bequaemelijck 100. Mannen kunnen voeren / oock kunnen sy lichtelijck omslaen soo men sich daer niet stil in houdt / einde worden die gewoonlijck tot de Disserte gebuyght.

De Canoes bestaen upt een eenigh stuck houdt / het welke met klepne messen / van welcke de Swarten sich in alle haer doen bedienen / is uptgeholdt. Dit slaghe van vaertuygen valt al soo licht om als de Piroques, Eventwel passeertmen de grootste Rebieren met deselve ende haert'er mede in Zee. Ich heb'er gesien welcke 100. Manschen ende 60. Manden sijn / pder ter gewijghte van 20. Ponden konden voeren.

Vaertuy-
gen, der in-
woonders.

Het VI. CAPITTEL

Handel op Madagascar.

DEn Handel van de Bzandelingen met die van Madagascar bestaat in geschilderde Lijwaten / Cornalinen / Wren die Bzaereletten ofte armbanden ende groote ringen van op Madagascar Silber / koper ofte Tin. Sy houden het Iser in getrocken groote aghtinghe / dooz dien het in haer Eylant niet werden, gebonden werdt / doch dooz al veruimen sy de Bzandekijn / welcke sy Chicaf, dat is in onse tael / Wijn van vyer, noemen; dooz die alle geven sy Wijn de Palm / Ossen / Druyten ende Honigh / welcke ende die'er is sy in grooten overblijde hebben; somwijlen kuyghmen'er eenigh uytgaen. goudt / ende de hoope van eenige Mijne van dat Metael te vinden / heeft de Compagnie sich daer doen ter needer setten / doch tot noch toe sijn alle nachzuynghe bryghelooz geweest / ende de Bzooren van het Landt / Rohandrian genaemt / hebben dickmaels / als ja-kours sijnde ober de Franssen / bezieghelijcke verbonden met deselve aengegaen / om haer in afgelegene plaetsen te locken / onder dooz woendinghe van haer die Mijnen te coonen / als wanneer sy die ver-moorden.

Trouloef-
heydt der
Inwoor-
ders.

Deze kuyghen / van welcke men haer veel gesien heeft / hebben de

den uitsigterigste den lust doen vergaen / ende niemand kan door vast seggen of 't Goudt op Madagascar gebonden werdt / doch het horn haer / nae allen schijn / van den handel / welke sy / met de Africanen van het vaste landt hebben.

Topazen
ende Amethisten.

Dichte by het Port Dauphin vintmen Topazen ende Amethisten / welke de Francken door deesen hoogh aeghten / doch de tijd heeft doen bemercken dat sy van geringe waerthe waeren.

Het VII. C A P I T T E L.

Van de Inwoonders van Madagascar.

Gedaente
der Inwoonders
van Madagascar.

De Inwoonberen van dit Eylandt sijn by nae alle swart / van een verradersthen / woesten ende woerden aert / draegende seer langh haer. Daer sijn oock veele roffe ofte roodtaghtige ende andere welcker couleur op het wit trecht. Het aengesicht van deese laetste is van bettere gedaente als dat van de andere.

Als de Francken eerst op Madagascar landden / bonden sy daer verscheide Inwoonders / welke soo wit waeren als die van Europa. Men heeft noyt konnen weten van waer sy oorspronckelijck waeren. Deselve hadden ene so grootte maght oer de Regers verhezen / dat die haer eerdden als haere Koningen; de wetten welke sy instelden werden strijdelijck aeghterbolgh / ende de overige Inwoonders boeren haere slaeden.

Blancke
door de
Franse ver-
dreyen.

De koninge der Francken ende het gesicht van haere wapenen deghet de swarten de slaven / het jock van die meesters / die sy daer door selve hadden aangenomen / of te schuuden. Sy bedekten sich van de gonste der nietlijck geboorte / waer door de maght haerer Dwinghlanden / in korten tijdt komende te verballen / so dede haer de wanhoop / van het geene sy so lange gerustelijck desent had den te berckelen / alle lijdelijckheit ende verraderije te werck stellen. Hier door quammen sy strijdelijck tot een openbaeren Oorlogh.

Volckrijck-
heydt des
Eylands.
Haere Huy-
sen.

Het Dauphins Eylandt is so volckrijck als Vrankrijk. In het selve werden goethe Steden gebonden / miar wel deelt / dichte by den anderen gelegen / Open. Haere Rypen sijn van goudt / ende de deuren deselve soo laegh / dat een kindt van twaelf jaer daer sonder buchten niet in konnen ran. In deselve sijn noch vinsters noch schoorsseenen / ende het dach besiet upt Maercken sijn up een slagh van stroo dat de kragt des regens twaelf jaeren wederstaen kan / sonder dat het nodigh is enige reparatie te doen / doch den vinsten verdelve

dikmaals beele van defelbe. **Sp** hebben geen huysfraedt als de man-
 den in welcke sp haer lijdwaedt flipten. **Oock** konnen sp haer hupfen
 verplaetsen als die niet nae haeren anftaen / **ende** men fiet die haest
 dorelijchs van ftant verhoiffelen. Huysfraedt.

De mannen soo wel als de vrouwen gaen bloots hooft/ ende laeten Kledinge.
het hair wassen. De eerste draegen niet dan een stuk Cattoon ofte
zijde een half elle breed ende ander half langh/ 't welck sy door haere
beenen slaen ende om het lijf vast maecten. De vrouwen alleen klep-
pe lijfkens die niet dan haere borsten bedecken/ wackers mouwen soo
langh sijn dat sy tot aan de handen toe schieten/ ende daer en boven een
stuk lywaet ofte kofte/ dat langh ende breed genoegh is om haer li-
chaem in de rondte/ van het middel af/ tot aan de enkelen toe/ te
bedecken.

De geringste kleeden sich niet stoffe van baffen der boornen ge-
maecht / ende dat niet verber als tot aen de knien toe / om in het woer-
ten te minder belet te hebben. Bepde soo mans als vrouwen sijn eben
begeerich nae arm ende half banden / ^{sp} gaen door de rest bloodes voets /
ende besmeeren haer lichaem met een sijnkhandt vet / het welcke / ge-
voeght sijnde by haere omgeboogene leelijchheyt / maecht dat ^{sp} buyl
ende af - schuwelijch sijn. Sp hebben een andere bedden als matren
en de bloet gesaender / ende tot een oorhussen een steen ofte stuck hout.

De Rohandrians ofte Gzooten / doen haer / dooz haere slaeven / op de schouderen djaegen / in een stoel die sy Tacoen noemen. De vrouwen van aeffien doen het selve / ende de Franden van eenigh vermogen reysen op diergelijke wyse. De Landaardt is rebelych sijnthvaer ende seer getrouw den haere Rohandrians. Derichdom van die kluene Koningskens bestaat in offen ende slaeven / leggende deselve gedurig met haere naebueren oerchoop / ende malhanderen altoos beooyt logende / in welken geballen sy noch de slaangere vrouwen / noch de onnosselfheyt der kinderen / spaeren. Als sy gedjaecht worden daerom sy haere woedthepd tot soo verre toe dooyt setten / dat sy op een onmenschelijke wyse de kinderen upt den schoot van haere inoeders ruckken / om die tegensbewanden en roffen te verpletteren / soo antwooyden sy / dat dooyt haer spaeren derselve / sy maer onkerfienlyche vanden in het leden souden laken / welcke / t eniger tijdt / haere strenge wraechtsucht / aen hen / souden konnen betoonen. Dock sijn sy alle / inder daert / seer hoerachtig / ende het geeten wyrt het ghacdt dat haer is aenbeden.

Haere wapenen werden Affagayen ofte Zagayen genoemd / sijnde een
soort van werg-spieten / seer gaaf / ende sijn den het eynde daer men
die mede in de handt houdt. Het pier vande selve is gemeenlyck
gysicht. So bedienen haer oock van hathe pieren / welcke som-
me met seer dicke houten schijden bezegen. Alle reysen se te voet /
ende men heeft geen paerden in Madagascar gesien / doo dat de

Oorlogh
ende over-
winninge
der Franf-
fen tegens
een der Ko-
ningen van
Madagafcar.

Heer de Mondevergue die daer upt Indiën heeft doen brengen.
Gedurende ons verblijf in het Fort Dauphin, waren wy in oorlogh
tegens een van de maghtigfte Heeren van het Eplandt / Rafaf ge-
naemt. Hy braght 14000. gewapende mannen te velde / tegens de-
welcke wy maer hondert ende veertighy Franffen, ende drie duysent
Swarten / welcke het niet ons hielden / felven. De Heer de Cham-
gou liet een handt-paerde befuden hem leyden / het welcke / door dit
onkundige volck / alfo veel eere wierdt bewezen / als aen de Heer-
fter felbe.

Onse Raffe vout den Rafaf aen het hooft van fijn Leger in eene
vlachte / daer hy figh feer boozdeeligly geplaeft hadde. Hy felbe
toonde moedighedyt genoegh / dogh het fchieten der mufketten braght
foodaenige fchizich onder de fijne / dat fy van een verftropden / ende
het haer hooft niet mogelijk was haer weder by een te krijgen. Rafaf
hier op hardnechtelijch in het gevecht volhardende / verloor te gelijck
de flagh met fijn leeven / ende de onfe bequaemen by nae dertighy duy-
sent offen / nevens een groot getal flaeven / welcke fy in het Fort Dau-
phin braghten. Sommige van defelbe fterben op den wegh / ende
de overige wierden onder de Overwinnaers verdeeldt.

Gevolgh
van die o-
verwinninge.

Dit gelukkigly gebolgh braght den fchizich in alle de Koningen van
Madagafcar / het boozbeeldt van Rafaf deedt haer boozfigtig worden /
ende pder deedt om het meeft fijn beft om de bziendfchap van onfe Ra-
tie te verkrijgen ; sommige quaemen in perfoon een eeuwigly verbondt /
in handen van den Heer de Mondevergue, befweeren / ende die verder
afgelegen waeren / fonden haere Ambassadeurs ten felven eynde.

Trouloof-
heydt der
Inwoon-
ders van
Madagafcar.

Wepnige hebben evenwel haer beloften voldaan / ende fijn sommi-
ge / zelfs tot foo verre verballen / dat fy / de wapenen / die haer / op
het befweeren van den eedt gefchoncken waeren / tegens de Franffen ge-
bruycht hebben. Hy wierden / daer over niet geringe moeyte ge-
fraft / ende haeren opftandt is niet van een beftaen quaelijck ten pro-
pooft aengevangen / ende dat geen gebolgh heeft.

Het VIII. C A P I T T E L.

Godts-dienst van die van Madagafcar.

Haren so-
beren
Godts-
dienst.

De Inwoonders van Madagafcar geden foo wepnigh reede-
nen van Godts-dienst / darinnen soude konnen feggen dat fy
er geen hebben. Wy haer werden nogh Tempels nogh Prie-
fters gebonden / ende fijnde alle de Onderdaenen flaeven /
foo fju'er geen van de Rohandrians / welcke eenige pleghte-
lijcheden doen / het welcke by een genoeghfaem ongemeen boozval ge-
fchiedt /

schiet / want als een os sal gedoodt worden / vermogen die alleen de selbe doog haere handt te doen.

Het gebuyck van 't aengesichte ende armen te doozkerken / is doozgaens by haer gemeen / doogh dooz dien sp alle onbetende ende dom sijn / doende sulchs sonder te weten waarom / soo hebbe ick niet konnen vernemen of sp sulchs doen wt godthuytghhepdt / ofte wot om schoonhepdt of gesonthepdt te verhuigen. Het sp hoe het wil / het valt haer pijnlijck genoegh.

Die geene / welcke het meeste onder haer verlicht sijn / staen toe / dat 'er een onepndigh ende t eenemael goedt weesen is / het welcke alles bestierdt / maer sp voegen dooz een verfoepelijcke hardmechtighepdt daer by / dat het niet noodigh is die geene te bidden / welcke noyt quaedt doedt / ende bewaeren haers eerbiedighhepdt ende gelosten dooz den Dupbel die haer plaeght. Sp gelooven niet dat de siel onsterfelijk is / ende geen hoop van een tweede leeden hebbende / soo geeven sp haer ober tot alle buyten spoozigheeden in het tegenwoordige / ende die geene / welcke de Missionarisen ofte uytgesondene Priesters gedoopt hebben / verhallen dickmaels weeder tot de bypgeestighhepdt der andere / aghtende het Christendom al te strengh; Dit is een saecke welcke dooz de onderbindinge bevesticht is / ende naeuwlichs quamen 'er twintigh ter Misse, van meer dan drie dupsent / welcke dooz onse aankomste aldaer / bekeert waeren.

Wel is waer dat enige Franssen daer soodaenigh leefden dat sulchs deese nieuwe Christenen moeste ontsighen / oock was men genoodt saecht haer de Sacramenten ende den inganch der Kercke te ontfegen. Dogh dit belepdt / t welck men als een hulpmiddel hadde aengesien / soude haest een scheuringe hebben ingevoordt. De bypgeesten bonden een Harder die reght bequam was om haer in haere dwalinge te doen volharren. Sp richtten eene Capelle op / waer in sp openbaeren diens deden / in weer wil van de wettige Bestierders, doogh den Procureur Generael liet die epndlich verbanden.

By enige volckeren van Madagascar sijn gants geen wetten noopen de het huwelijck / sp komen by nalkanderen sonder enige voozgaende belosten / ende schepden weeder als het haer gevaldt. Dogh in de contrepren van Galamboyle ende Antongil gaet het heel anders toe. De Vrouwen werden daer bewaerd / sijn min gemeen / ende sp doen die geene / welcke op ontrou werden behonden / sterben. In sommige van de meest woeste gedeelten des Eylands geschiedt een grouwlijcke vermenginge / sonder eenigh opsight des bloeds ofte verwantschaps.

Ich weet niet of de Vrouwen van Madagascar soo veel in het haeren der kinderen lijden als die van Europa, doogh deselve sijn nauwlichs verlost / of gaen sijn in de Reviere wassen / laetende haere kinderen op maten / sonder deselve naederhandt te verzoegen / als met het geelven van de boest.

Vremt gebruyck van aengesicht ende armen te kerven.

Haerdwaesgevoelen van Godt ende den Duyvel.

Mede van het toekommende leeven.

Ergernisse door eenige Franse aen de Inwoonders van Madagascar gegeven.

Verschil ontrent het Huwelijck in eenige gedeelten van Madagascar.

Gemackelijck traemen der Vrouwen.

Sp

Vyerdae-
gen.
Gefangh.

Op vijeren eenige daegen met dansen / op het geluydt van eenige haere Speeltuygen / onder een onmaetigh eeten. Haere liebekens sijn niet / als die van andere Nacien, op de maert gesteldt. Zy singen / sonder oorde / alle het goene haer in den sin schiet / eene stemme heft op / ende de andere maechen een soete van een Choor, voegende / so heel haer mogelijk is / haere gesten ende treden nae het geene sy singen / het welcke geboeght sijnde by het gerammel van eenige klepne Crommels een misselijck geluydt maecht / dat dogh evenwel niet onaengenaem is.

Het IX. C A P I T E L.

De Gasterijen van die van Madagascar.

Groote
vruchten
op Mada-
gascar.

Het gemeenste voedsel der Inwoonderen van het Dauphyns Eylandt is Rijst met water ende sout gekookt / welcke haer in plaetse van broodt verstrekt. Dit geschiedt niet om dat het aerdrich geen koozn soude willen voorzorgen / maer de traeghepdt der geene welcke het selve behoeven te behouwen / ontf haer van dat voordeel. In tijden van gebreck verdraegen sy den honger seer standvastelijck / niet tegenstaende sy alle groote Eters sijn / dogh als sy de ruynte ofte vol op hebben / eeten sy met haer seffen gemackelijck een Os.

Haere Ga-
sterijen en-
de dranck.

De oorde welcke sy / in haere Gasterijen / onderhouden / bestaat in het volgende. Eerst setten sy een groote meenigte van gekookten Rijst in het midden van de vergaaderinge welcke op de aerde gesten is / als dan legt men den geboden Os ofte Ossen / nae het getal der personen is / op sijne hupdt / welcke dooz een schotel diendt / waer nae een pder der Gasten groote stukken daer van dooz sich selven sijdt / ende eeten die op nae dat sy deselbe niet houde speetjens een wepnigh dooz het vyer geroostert hebben / sonder haer te bekommeren of die gaer sijn of niet. Ook eeten sy het Ingelwaandt sonder het selve te waassen / sae mede de hupdt / nae dat sy die wat dooz de blaemmen hebben gesonden om het haer af te sengen.

Druyven
ende wijn.

In het Eylandt Madagascar sijn vele Druyven / evensood werdt van deselbe geen wijn gemaecht. De Swarten eeten die niet / ende hadden die altoos dooz vergiftigh gehouden / eer de Franken daer quaemen. Sy gedruyphen een Dranck van Honingh gemaecht / welcke sy Tentel noemen / ende den wijn Chichental, dat is wijn van Honingh ofte Hydromel; Ons volck dinct selfs geen anders / ende bevindt er sich wel by.

In

In dier Doop is een groote wandelarij / aen alle sijden open / hebbende niet dan een dach / onder het selve wordet een vat van twee a drie arghoofden gesteldt / al nae'er volck in die plaetse is; Het selve is niet die Konigh-wijn gebult / ende op de Feest-daegen doedt de Rohandrian, gebolghet van sijne Onderdaenen / daer Rijss ende Ossen brengen / waer mede sy die van den oghtent tot den Abondt onthaelt.

Publijcké
Gasterij
plaetse.

Het X. C A P I T T E L.

Van de Sprinckhaenen, Crocodillen ende Cameleons.

En pgeelijc is bekouft hoe GODT dooz deesen sig van Sprinckhaenen bediende om Egypten te plaegen / ende Pharao tot sijn plicht te brengen. Deselve sijn noch op heeden een geestel welcke sijne voorzienighepdt / op seckere tijden / tegens de Inwoonders van Madagascar / gebuycht: sy werden'er als dan in soo groot een meeninghe gebonden / dat het Aertrijck daer dooz als verwoest wordet / ende de andere dieren moeten van honger sterben / dooz dien de Swarten gants geen voorraedt op doen. Ick ben een oogh-getuyge van een dier schadelijcke plaegen / welcke in de maendt van Februari boozbiel / duerende van ses uren des morgens tot aen den middagh / de Lught was dooz deselve soodaenigh verbult datmen de Sonne niet sien konde / hoewel het een helderen dagh was / oock hadden sy / in die korten tijdt / het geheele Landt afgegeten. Deselve sijn niet grooter dan diemmen in Vranckrijck siet / maer sy bliuen veel langer / de windt sleept haer doozt / ende het is een groot geluck als die'er nae de Zee toe drijft / in dewelcke sy gemeenlijc vergaen. Sommige hebben geloost dat sy upt Africa quaemen / doch het selve is te verre van Madagascar gelegen / om in die meeninge te volharden. De Swarten eeten die / om sich te wapenken ober het quaedt dat sy haer aendoen / ende ick hebbe Franssen gesien die haer daer in naevolghden ende deselve booz goet keurdden.

Armoede
door de
Sprinck-
haenen.
verweckt.

In de Poelen ende Revieren werden Crocodillen in meeninghe gebonden. De Inwoonders noemen deselve lacaret, ende het is dooz die gebaerlijc het waeter te passeeren / selve in de Canoës, ten sy men groot gerughte maecht / waer booz dat dier gemeenlijc blught. Het selve leeft / eben als de Schilpadt, soo wel in het waeter als op het Landt / ende verscheeldt van de Hagedis niet als in grootte. Soo nae het upt het waeter / waer in het sich onthoudt / is / loopt het op t minste

Sprinckhae-
nen tot
spijse ge-
bruyckt.
Beschrij-
vinge van
de Croco-
dillen.

Ben van de-
felve ge-
doodt.

't minste gesluypt weder derwaerts. Wy dooden'er een in Indiën / daer sy niet in minder overbloedt / als op Madagascar / sijn. Wy sagh ons sterck aen ende weech niet / dooz datmen hem tusschen de schubben in geschoten hadde / dat een geluck was / want de kogels souden anders niet dooz gegaen hebben. Bequetst sijnde saegen wy hem ontrent veertigh schreeën in de blachte doozt loopen / als wanneer sy stil bleef staen ende een groot gerughte / met sijne haerke bezenen / van welcke het onderste onbeweeghlyck is / maecte. Wy sloegen hem op die plaetse doen doozt doodt / waer nae hem den Prince Onitri, van welcke ick hier nae sal spreken / liet haelen.

De onderbindinge heeft doen sien dat de list / van welcke geseght werdt dat dese Dieren sich bedienen / om de dooz by gaende menschen aen te locken / niet dan een verduchtfel is / gelijck mede dat van het slibberige slijm dat sy souden upwerpen. Zoo dzae sy upt het waeter sijn verliesen sy moedt / list ende kragt.

Voorval
tussen een
Fransman
ende een
Crocodil.

Een Fransman sich op seckeren dagh in een Poel / die de soete genaemt werdt / baedende / wierdt dooz een Crocodil aengetast / die hem aenstonts by de dghye vatte. Wy liet evenwel den moet niet dalen / hoe pijnelijck hem desen aenval oock viel / ende sich van sijn verstandt ende kraghten bedienende vatte sy de Crocodil by sijn opperhaerke heen / het welcke sy alleen bedreeght / slepten hem met een ongeloofelijcke stercke op de kant van den Poel / ende quam soo upt die strijdt met ses wonden / die daedelijck verbonden ende naederhandt genesen werden / doch het geene sijne Overwinninge te ligher maecte was dat de Crocodil van het grootste slag niet was.

Bygeloof
der Swar-
ten.

De Swarten houden dit Beest dooz een soorte van Godsheyd / ende sweeren daer by als sy iets willen bevestigen. Wanneer sy eenige twist onder den anderen hebben / soo begeben sy haer op de kant van een Poel ofte Bebiere / die geene welcke sweeren sal treedt in het waeter / roept de lacaret aen / ende bidt hem de waerheyt aen den dagh te brengen / mits hem da het leven laetende / ende hem te verscheuten / indien sy lieghet. Op dese wyse oordeelen sy over de schuldte ofte onnosselfheyt van die geene welcke sweeren.

Beschrij-
vinge van
de Came-
leon.

Om dit Capittel te eyndigen sal ick een woort van de Cameleon spreken / welcke een kleyn dier is / seer wel nae een Hagedis gelijckende / doch het valt wat hooger van rugge / heeft het hooft dooz wat scherper / ende de huydt soo doozschynende dat het altijd de verwe schijnt te hebben van die dingen op welcke het sich bebindt / de swarte is evenwel die geene welcke het lighst ontfanght / ende het behoudt geen van alle de Couleuren / van soo lange het er nae by is.

Voedfel
van dat
Dier.

Dooz dien ick rondt upt hadde hoozen seggen / dat dit Gedierte niet at / maer van de Lucht leefde / soo hebbe ick / om mijne naekleurighheyt te volboeren / verscheptene daer van geopen / doch die altoos vol vliegen ofte muggen gebonden / het welcke my doet geloof.

gelooven / dat deselve / haer booz een gewoonlijch boedtsel ver-
rechen.

Het XI. C A P I T T E L.

Reyse na Galamboule.

Geduerende ons verblijf op het Fort Dauphin, quamen daer
veele schepen / met mondt-kost gelaeden / upt Indiën te
landen / waer dooz het gebreck / tot het welcke wy / dooz
de verwoestinge der Sprinckhaenen, begonden te verhallen /
gesholpen wierdt.

Mijn Heer de Mondevergue, vaerdigh sijnde om nae Vranckrijk te
heeren / deed secker schip / dat van Suratte was gekoomen / klaer
maerken / om het nae Galamboule, ende de daer omtrent gelegene
plaetsen te senden / ten eynde het / de saecken / welcke hy / tot sijne te
huys repse / nodigh hadde / soude gaen haelen / ende de Franssen,
welcke de kleene Forten bewaerden / veel aen de Compagnie kosteden /
ende deselve wepnigh boozdeel deedden / te rugge brengen. Veele
siecken wierden aen boozdt gebzaght / om te sien of sy op het Eylandt
Bourbon niet souden konnen hersteldt werden. Met deselve gingh ick
overt op het schip de *Croon-gewant* / geboordt dooz den Heer Leuvel,
ende wy begaeben ons / op den sevendden April, onder Zeyl. De
swaerigheden welcke wy moesten uptstaen in het uptloopen van de
Dauphijns Baey, waeren booz teekenen van het Greene wy souden heb-
ben te lijden op onse overbaerdte van Madagascar nae het Eylandt Ma-
carenhas. Dooz strydige winden wierden wy dattigh daegen op-
gehouden / daer wy maer vijf behoorden onder weegen geweest te
sijn; Geduerende die tijdt stierben veele van onse siecken / wy ver-
loozen onse groote stenge / dooz het geduerigh slingeren der Bulderen-
de Zeegolben / ende waeren genoodtsaecht niet van Rijs ende waeter
te nuttigen. Het quaedt belepdt van den Capiteyn deedt de Matroo-
sen opzuerigh werden / ende wy hadden groote moepte / om de besae-
dighste onder haer te beletten / dat sy hem niet buyten boozdt wier-
pen; Na veele ende verschepte gebaeren uptgestaen te hebben /
quamen wy eyndelijch in het gesichte van het Eylandt Mauritius, dat
dooz de Hollanders bewoont is / vijf ende twintigh mijlen Oostwaerts
van het Eylandt Bourbon gelegen / sijnde die beyde / wy nae / van eene
groote ende vrughtbaerhepdt.

Den volgenden dagh lieten wy het Ancker dooz St. Paulus te gronde
gaen / ende braghten / de noch overige siecken / aen Landt. Na
dat

Vertreck
des Auteurs
van Mada-
gascar. nae
het Eylandt
Bourbon.

Groote te-
genspoet,
storm ende
gebreck.

Komste aen
het Eylandt
Bourbon.

Aen Ga-
lamboule.

dat wy daer verberffinghe ende leefstoght hadden ingenoomen/ ver-
trocken wy nae Galamboule. Onsen Stuurman was een Hollander
ende seer tot den djanck genegen; hy konde/ in vele daegen/ geen
hooghte neemen. Wy beboonden dat wy te deel om de Hooydt ver-
vallen waeren/ om dat hy niet genoegh by de windt hadt gehouden/
ende quaemen niet booz den vierden Junii ter gebedstinerder plaetse.

Komste aen
St. Maria.
Beschrij-
vinge der
van.

Dit gedeelte van het Dauphijns Eylandt, leghet op de hooghte van
vijftien Spaeden vijftigh minuten Zupder breechte/ vijftien mijlen
van het Eylandt Sancta Maria; wy hadden daer een bandie Fortresen,
welcke de Compagnie, om het wepnigh boozdeel dat sy deedt/ wilde
verlaeten. Wy maechten haer aenstonts het bevel van mijn Heer de
Mondevergue bekent/ ten eynde sy haer/ op onse wederkomst/ son-
den/ daerbijgh maechten om t' schep te koomen/ ende zeyden/ den
volgenden dagh/ nae Sancta Maria, altoer wy gelijcke opzets gae-
ven/ als wy/ te Galamboule gelaeten hadden.

Voorval
van een
Matroos
met de A-
pen op St.
Maria.

Dit Eylandt leghet op de hooghte van 15. Spaeden Zupder breechte/
ende is twee mijlen van Madagascar verschepden/ hebbende ontrent
hier in den omganc. Het tzenigh oberbloedigh veel brughten boozt/
is redelijck bevolckt/ levert oock eenige Ambregrijs, die de Indoon-
ders aen de Franssen verhoopen/ ende geduerigh onder haere Caback
roocken. De Lught is 'er ongesondt/ booz dien het 'er geduerigh re-
gent. Daer werdt een ongelooffelijcke meentighte van Apen gebon-
den/ welcke verschepden van gestalte ende seer gevaerlijck sijn.

Vertreck
van St. Ma-
ria ende
komste tot
Antongil.

Een van onse Matroosen had een proebe daer van. Deselbe beluof
sijnde om seckere soozte van Orange Appelen te eeten/ Vangafz booz
de Swarten genaemt/ begaf sich/ ten dien eynde/ in een Bosch, al-
waer hy booz dese Dieren wierdt aengepact. Hy onnaemen hem
sijn roer/ kraden ende scheurden hem op vele plaetsen/ vallende
boozts soo sterck op hem aen/ dat die geene/ welcke op sijn geroep
toesthooten/ moeyte hadden om hem wt haere klaenbaen te redden.

Wy setten onsen Cours nae Antongil, nae dat wy onse dingen te
Sancta Maria verricht hadden. Komende in de mondt van de Baep
liepen wy groot gevaer van te stranden/ booz dien een swaere nebel een
hoogen berggh/ van de welcke wy niet wyder van de lenghte van een
musquet schoot waeren/ booz ons bebeckte/ dog de Sonne, tot ons ge-
luck/ boozbreeckende/ ontdeckten die ons deselbe/ ende het ober een
anderen boeggh gewent hebbende/ lieten wy het Ancker vallen in het
midden van de Baep/ aghter een van de grootste Eylandkens.

Het

Het XII. C A P I T T E L

*Van de Baeye Antongil ende onse te rugge-
reyse nae het Fort Dauphin.*

De Baep van Antongil is een van de aensienlijkste des geheer- Beschrij-
ten werrelts / soo dooz haere grootte / goede ancker grondt vinge van
ende vespighepde welcke sp aen de scheepen verschaft / als de Baeye
dooz de bzuightbaerhepde der omlyggende Lants-douwen. van An-
Deselve is vyftien mijlen langh / in de mondt drie ende in tongil.

het midden negen bzeedt / merden de allenstiens nae haer epnde toe
nauwer. Een seer groote menighe scheepen soude men daer in kon-
nen bergen / oock beslupt sp veel klepne Eylandkens van welcke het
grootste Maroza genaemt is ; by het selve ankeren de scheepen / om
dat sp daer dooz alle winden beschut leggen. Maer de Zupde ende
Ooste winden / dooz welcke men gesepde Baep seer gemakke-
lik kan inloopen / maerken dat men'er seer beswaerlijk kan uytgeraer-
ken / sommige raechen'er in weynigh uren binnen / die / in veel
maenden / niet weder Zee konnen kiesen.

Het regent'er alsoo overbloedigh als op Sancta Maria , oock is'er de
Lucht niet gesunde. ~~Het welck heeft te doen als in de andere quartie-~~ Gewoonten
ren van Madagascar , maer haer Godts-dienst helde wat meer nae de
Mahometanische. De mannen syn'er tot raesend werdens toe Ja-
loursch ober haere vrouwen / ende de lichteerdige werden met de
doodt gestraft. Doet eten sp Warchens-Dier / ende hebben een
soo grooten afkeer van dat Dier / dat sp diepe kuylen maerken / om
die geene / welcke sterben / in te begaeben / ten epnde sp die niet sou-
den ruppen als sp daer omtrent gaen. Het Goudt ende Silver aghten
sp niet hooger dan Tin ofte koper.

Wp hoghten daer veel Ghogelte / ende als top de waeren / welcke Goed koop
wp dooz deselve gaben / reekenden op den prijs die sp in Vrankrijk pluyt ge-
kosten / soo quam de beste Capoen ons op geen stupher te staen. diedert.

Soo dyae wp onse behoefstigheden opgedaen hadden / liepen wp bo- Vertreck
ken den uitersten hoek van de Baep / om weder nae Sancta Maria van An-
te keeren. Wp bleven daer niet langer dan noodigh was / om die tongil.
geene / welcke wp mede moesten voeren / in te scheepen. Sommige
welcke daer te landt getrouwt waeren / wilden'er liever blijven als haere
vrouwen / welcke den Capiteyn niet wilde in nemen / verlaeten.
Den dattenden gingen wp van daer / ende quaemen / op den veer-
stenden / ter Reede dooz Galamboule. Op die plaetse gaet altoos een
seer

De Franſſen
verbranden
haer Fort
op *Galam-
boule*.

ſeer hol waeter hoe ſtil de windt oock weſen magh. Dat dat top de Franſſen vergaetert hadden verbranden top het Fort. De Swarten betuyghden een ſeer groote droefheyt over haer vertreck / vreeſende dooz haere Landt-geuootten welke op het Geberghte woonen / die altoos haere onverſoenlijke Wpanden hadden geweeſt / ende ſe ſielden haer aen als wan-hoopige luden als ſe het geſchut ſaegen t' ſcheep hzengen. Waere traenen bewoogen ons / ende top naemmen'er ſoo veel aen boozdt als top konden bergen / oock traghteden top / de oberige te trooſten / ſoo dooz geſchencken als met hoope van haer te komen af-haelen.

Wp verlieten die gevaerlijke Reede den twintighſten van die maendt / met een boozſpoedigen windt / waer dooz top / op den ſes en twintighſten / den hooch van Itapere , welke maer dze mijlen van het Fort Dauphin leght / ontdeckten.

Onvoorſig-
tigheyt
des Stier-
mans.

De erbarenſte Stier-lieden hebben booz een gewoonte het Ancker daer te laeten vallen / om nae den dagh te waaghten / ſoo om de rotſen welke in de Boght ſijn te mijden / als om / geduerende den nacht / niet beneden windts te geraecken. Dogh onſe Stierman / welke meer reuckeloos dan boozſichtigh was / liet het boozſtaen / met ge-vaer van op eenige klip te geraecken / ende den dagh ontdeckten ons / dat top booz by de Boght waeren. Wp hadden onſe leestoght niet al te ſpaerſaem gebuycht / in hoope van een ſpoedige repſe te maerken / ende top hadden niet oberigh dan een weynigh Rijs. Dat dat top haer gehouden hadden / wierdt'er beſlooten dat top het Landt ſou- den naederen / ende die geue / welke top van Santa Maria ende Galamboule gelicht hadden / daer op ſetten / ende ankerden des abonds in den Inham der Gallioenen , welke die naem voerd dooz dien eenige Portugeeſche Gallioenen , daer eertijds ſchip-breucke hebben gelee- den. Deſelbe leght maer dze mijlen van het Fort Dauphin , ende top verwaghten den dagh / om ons Volck des te beeter te Landt te hzengen / doch de windt als doen Zuyt-weſt waepende / lichteden top aenſtonts de Anckers / ende quaemen / nae eenige klepne ſwarth- heeden / in de Waep by de anders ſcheepen / dooz het Fort , den vijſden Auguſti / ontrent de middagh.

Gallioens
inham.

Komſte
voor het
Fort Dau-
phin.

So doze top in ſeeckerheyt waeren klaeghde alle het ſcheeps- volck oter den Capiteyn , welke aenſtonts af geſet wierdt ende de Heer Lambey , welke het ſchip booz deſen geboerd hadde / in ſijne plaetſe aengeſteedt.

Het

Het XIII. C A P I T T E L.

Vertreck van Madagascar naer Indien.

Soo dzae onsen nieuwen Capiteyn hersteldt / was ontfingh hy oorde om sich tot de reyse nae Indien te verbaerdigen / met sijn Schip de Croon, nebens een Fregat de Mazarine genaemt ende den Hoecker de St. Jan.

Dooz dien nu het Saisoen seer verre verlopen was / soo verbaerdighden wy ons met seer groote blijdt / ende alle dize de Scheepen waeren sepl baerdigh op den twaelfden Augusti. Wy raechten met een Zupdt Oosten windt boven de Zupder Caep van het Dauphijns Eylandt, dogh de Mazarine 't welck een oudt Schip was / verloor / op dien selven dagh / sijn groote Stengh ende Besaens roede. Wy wierden van dit dooz bal gewaerschoot / dogh dooz dien onse oorde lagh / niet om te conboperen / maer om de reyse nae Suratte, op het spoedighste / dooz te setten / soo verlieten wy het selve / ende pder nam een bysonderen Cours. De windt dzaepdde al nae dat wy onsen Cours setten / soo daenigh dat wy altoos deselbe van aghteren hadden / ofte wel van ter syden / 't welck noch beter is / om dat alle de zeplen van dzaegen.

Wy passeerden in het gesichte van de Baey van St. Augustyn, welcke aen de West-sijde van het Dauphijns Eylandt legh / op de hooghte van vijf ende twintigh graeden Zupder breedte / ende zeplen van daer nae het Eylandt Don Juan, in dooz neemen van'er te verberfchen. De Portugeesen hebben het selve die naem gegeven / om dat den ondercher van het selve die doerddie. Het legh tusschen Africa ende Madagascar, niet verre van dize a vier andere / van welcke het grootste Majotte genaemt is. Soo dzae wy het selve in het gesichte kregen begaf ons de windt / ende wy wierden / dooz den stroom / nae de Roken, met welcke het genoeghsaem omringht is / gedzeben / op welcke wy seer kerlijch souden vergaen hebben / indien de stilte had blijven dueren / dogh de windt weder dooz hoelende / verbolghden wy onsen Cours, sonder om de verberfchinghen te dencken / apt breefe van eenigh nieuwt doozbal.

Hier nae zeplen wy dichte dooz by het Eylandt Socotorra, in de mond van het Roode Meer gelegen. Van het selve komt den upnemensten Aloë gemeenlijck Crestin genaemt. Wy dzeben daer omtrent eenige daegen in stilte / ende wierden daer nae dooz een stercke Sengen ofte ruck wint belopen / die onse groote Stenge ter neder wierp. Daer nae zeplen wy tot den achtienden September / op welken dagh

Vertreck van 't Dauphijns Eylandt nae Suratte.

Sy passeren de Baey van St. Augustyn.

Groot gevuer.

Sy zeylen voor by het Eylandt Socotorra.

dagh wy den Hoecker Sint. Jan, op de Kust van Indiën bonden. Op den dagh van ons vertreck van booz het Fort Dauphin, waeren wy van het selve geraecht / ende wy verbozderden doen gesaementlych onse reyse / nae dat wy eenige mondt kosten daer upt hadden overge-
woomen.

Oock over
de sanden
van Diu
ende Dam-
man.

Booz dien de Indische kust omtrent Suratte seer leegh ende black is / soo bevinnten sich daer gewoosaccht dickmaels het dieplood upt te werpen. Wy bonden grondt eer wy de kust saegen / ende zeilden / booz quaedt toeverlicht van onse Sierlieden / ober de sandt bancken welcke tusschen Diu ende Damman (Steeden die de Portugeesen toekoomen / en van welcke ick naemaels sal spreken) leggen. De lichtigheyt van onse Scheepen / ende de wepnige last die wy in had-
den / maechten dat wy daer ober geraechten. Den selven avondt ontdeckten wy de Scheepen welcke op de gzoote Reede booz Suratte laegen / nogh al sonder het Landt te sien / ende booz dien de gebaeren / welcke wy ontkomen waeren / ons boozsichtig en vreesachtig had-
den gemaecht / soo wierpen wy het Ancker in de byt / om den dagh te waghten.

Komste op
de Reede
van Suratte.

Op den een ende twintighsten quaemen wy op de Reede, twee my-
len van de mondt der Reviere, ende vijf van de Stadt gelegen. Wy
sonden aenstondts onse Chaloupen aen Landt / om kennisse van onse
komste te geeven / dogh deselve waeren nauwelijck upt ons gesicht /
of een swaeren Supdt Westen windt / deedt ons gelooven dat sy ver-
gaen souden. Wy wierpen alle de Anchers upt en strecken Stengen
ende reesen tot op den overloop / dogh het onweeder nam soodaentigh
toe / dat het aen de kloechmoedighste alle hoope van leeven benam.
Indien onse Anchers hadden booz gesipt / soude ons Schip / in een
ogenblich op het strandt / aen splinters gestooten hebben / ende was
dese storm van die gerne / welcke de Indiaenen, om desselfs kragt-
daedigheyt / den Elefant, ende wy een Orkaen noemen.

Swaeren
Orkaen.

Opndelich liep alles ten besten af / ende onse Afgesondene quaemen
te Suratte, tot gzoote verwonderinge van een pder / ende de Heer Ca-
ron sondt ons mondkosten / Lootsen ende Matroosen / om ons in de
Reviere te brengen / dogh die quaemen op den drie ende twintighsten
eerst by ons. Den Hoecker Sint Jan hadde op een banch gezeeten / van
welcke die / booz de bloedt / geluckelich was af geraecht.

Komste by
de Stadt.

Wy schickten ons om / met de toegesondene hulp / de Reviere op
te loopen / dogh de stroom was soo sterck dat sulchs niet / sonder nieu-
we ende gzoote moepte / te doen was / wy quaemen ebenwel opnde-
lich booz den tyn van de Compagnie, welcke maer een quartier
npls van de Stadt is.

Het Schip daer ick mede was gekomen wierdt aenstondts verdub-
heldt ende op Masulipatnam bezaght / wertwaerts het / in het eynde
van November / vertroock. Den Hoecker Sint Jan, sette sya
wee.

weeder nide het Dauphyns Eylandt ende de Mazarine, welke langen tijdt nae ons opschoot / wierdt gesloopt / als sijnde niet langer bequaem om Zee te houwen.

Dooz dien nu het Schip de Croon, met het welke ich gekomen was / maer Masulipatnam, een Stadt op de cust van Cormandel gelegen / wierdt gevonden / soo begaf ich my upt het selve aen land / waghtende op nieuwe ordres omtrent mijn persoon / ende sal nu / in vervolgh van mijn voornemen / een naeukeurigh verhael opstellen / van alles wat ich / te Suratte, aenmerckens waerdigh bespeurt hebbe.

Den Auteur blijft op Suratte.

Het XIV. C A P I T T E L.

Van Suratte.

Dese Stadt leght op de Noorder breedte van een ende twintigh Graeden / ende heeft de aenmerckelijckste Graeden / welke den Grooten Mogol, in sijn geheel Gebiedt besit. Gedaghte Stadt is groot ende wel bevolcht / een schoone Rezier bestroomt de Muren van deselve / ende werpt sich / dize mijlen daer beneden / in de Zee. Suratte was nogh niet beslooten doen ich'er quam / ende de Inwoonders hebben haere beplighepdt aen niemandt te dancken / dan aen een naeburighe Dorst Savasi genaemt / welke haer / dooz sijne meenighbuldige aanbullen / gedwongen heeft sich te verstercken. De Bancken / welke dooz de mondt der Reziere leggen / verlooppen / ende men vindt deselve / nopt twee jaeren aen den anderen / op eene plaetse / het welke de dooz-baerdt te gebaerlijcker maekt.

Beschrijvinge van Suratte.

De Straeten van Suratte sijn redelijck vermaeckelijck / maer ongemackelijck / dooz dien die niet geplavepdt ofte beblaerdt werden. Het meeste ongemack heefstmen in het droge Saisoen / 't welck de Indiaenen de Sommer noemen / niet tegenstaende de Sonne als dan het meeste van haer verthopbert is. Sy begieten dan de straeten niet waeter / dooz al in dat gedeelte der Stadt daer de aensienlijckste luyden woonen.

Eerst van de Straeten.

De Hupfen sijn maer van eene verdiepinge / die van het gemeene volck sijn niet pannen gedeckt / ende op de aensienlijckste heefstmen platten / met secker plaester werck bestreecken / 't welck soo schoon als marmet is / ende oock soo wel / als het selve / den regen verdueren kan. Gesepde platten gaen / aen bepde de spden / een wepnigh schijns op / ten eynde het waeter daer op niet soude dijven staen / ende

Van de Huysen.

ende vele perſoonen brengen op dezelfde de nacht door/ om te breeter de hoelte des Lughts te ſcheppen.

Tuynen.

Alle de groote Huſpen hebben'er tuynen/ welke als tot een door= plaetſe verſtrecken/ ende die ſijn met door een gebloghte wijngaerden omringht/ welke twee maelen des jaers draegen. In dezelfde Hoo= den werden gemeenelijck geen andere bzuſchten geſten/ maer wel een groote menigſte ſeer ſchoone bloemen. Die geene ſp Mougrin noe= men/ en wel nae onſe Jaſmin gelijck/ ſpant de Grooten boven alle an= dere. Oock ſijn'er Boomen/ welke/ alle daegen/ met den opgaanch der Sonne Bloemen doort brengen/ die des avondts afballen/ ende andere/ welcker Bloemen des avondts uytſpruypen/ ende des mo= gens op de grondt leggen. Door dien hermit daer te Lande/ het ge= heele jaer door/ als een gedurige lente is/ ſoo ſijn die daer van noyt ontbloot.

Badſtoffen.

Tot de Grooten/ jae ſelfs by eenige van het gemeene volck/ werden Badt= ſtooven gebonden/ van ſteenen/ welke/ tot verwonderens toe ſchoon ſijn. De Indiaenen bedienen haer van dezelfde/ ſoo uyt kragt van haeren Godts= dienſt/ die haer ſulchs bevelde/ als om de hitte van de Landtſtreeke te maettigen.

Logien van de Euro= pers.

De Franſſen, Engelsche ende Hollanders, beſitten de ſchoonſte woon= plaetſen van Suratte, ende die van de Armeniërs ſijn niet veel mindet/ ende in het algemeen ſeer vermaeckelijck.

Koophandel te Suratte.

Daer werdt te Suratte een ſeer aenmerckelijcken handel gedreven. Men bindt'er vele Diamanten/ welke uyt het Rijck van Golcon= da daer gebragt werden/ wiens Koningh, aen den Grooten Mogol, ſchattinge betaeldt. Daer ſijn oock vele Perlen/ welke omtrent de Caep Commorin, ende op verſcheyde plaetſen van de Perſiaenſe Golfgebiſt werden/ mede Ambegris, welke op de kuſt van Africa, aen geene ſpde de Caep de Boa Esperanza, in overbloet gebonden werdt/ Muſcus, welke uyt China komt/ ende Civer, die van het Pier getrocken werdt daer 't den naem van boerd. Mede werden'er allerhande ſtoffen van ſijde nevens Silbere ende Goude Laechenen gebonden/ gelijck oock de ſchoonſte Cattoene Lijwaeren des wee= reldts/ oock Indigo ende veelerhande Medicinale kruiden/ welke daer te Landt waſſen/ ofte uyt Arabien daer gebragt werden. De ſpecerijen komen'er uyt de Indiaenſche Contrepen/ als de Noote= muſtaten van Malacca, de kruidmaegelen van Macassar, de Caneel uyt het Eylandt Ceylon, ende de Peeper van de geheele kuſt van Ma= labar, ſoodaernigh dat'er niets ſoo ſeldſaem is 't welck in de Pach= huſpen van Suratte niet te vinden is.

Gouver= neur van de Stadt. ſijn praght ende Treijn.

Die geene welke Gouverneur van Suratte is heeft oock het bekwindt ober een redelijcke groote Provintie. Hy heeft een heerlijcken Creyn/ ſijne Lijſwaght beſtaet uyt vele Compagnien ſoo te paerd als te voet/ welke hem moeten volgen. Als hy buyten gaet werdt hy door een Ele=

Elephant gedraegen / op welke een Tente gesteld is / waer in twaalf ofte meer personen komen sitten / al nae de grootte van het Dier / ofte anders wel sit of leght hy in een Palanquijn , het welke een soorte van een bedde / met rijke stoffe bedekt is / 't welck dooz bier mans wordt gedraegen. De rijke lieden reysen gemeenlyck op die wyse / ende deselve valt veel gemakelycker als onse Draeghsetels. Men kan daer vier draegers / dooz twintigh guldens / een maent langh / onderhouden / sonder datmen verplight is haer den kost te geven / dan wanneer sy landwaerts in gaen. Die geene welke geen Palanquijn konnen hebben / rijden te paerdt / van deselve werden seer schoone in Indiën gebonden / komende aldaer upt Arabia.

Het Gouvernement van Suratte is een Ampt dat niemandt dooz al sijn leven bekleedt. Die gene welke daer toe komen besitten het ten hoogsten maer vier a vyf jaeren. Men de west syde der Stat is een oude Fortresse, met een diepe gracht omringht. In deselve is altoos een goede besettinge nevens een Gouverneur, die onder die van de Stadt niet staet.

Alle de Europers hebben'er Beschut / om haer selve / in de oploopen / welke daer dickmaels dooz vallen / te beschermen. Het gebruyck van de Baeden ende Badstooben is te Suratte seer gemeen / daer sijn bysondere dooz die geen welke apart willen bediendt sijn / ende andere / welke dooz een pder / sonder gelt te geeven / onderhouden werden.

Het XV. C A P I T T E L.

Vervolgh van het voorgaende.

En quartier mijls buuten Suratte is een seer groote Wyver / met gehouvene steenen aen de kanten omringht. Men daelt in deselve met een seer gemakelycke trap / ende bindt in het midden een klepne Pagode ofte Tempel, aen de Godden der Heydenen toegewyd / ende die geene welke sich daer gewasfen hebben / gaen daer nae haere gebeden in die Pagode doen. Seer rijk Braman heeft dooz deesen dit alles laeten bouwen. Alle de wegen die derwaerts leyden sijn met boomen beplant / ende men vindt daer de vermaeckelijckste wandelingen van het geheele Landt. Om trent Suratte sijn oock groote Tuynen / welke seer wel onderhouden werden / en in welke een pder komen magh.

Doewel de Bramans de rijkste Inwoonders van Suratte ende Meesters van den Coophandel sijn / soe komen doch de Mooyen ofte Mahom-

Groote Vyver met een Pagode in het midden, buyten Suratte.

Gemeene Hoven ofte Tuynen.

Praght der
Mahome-
taenen.

Van de
Comman-
dants van
de Euro-
pers.

Parfis ofte
Perliaenen
die 't vyer
aenbidden.

Getemper-
heydt des
Lughts te
Suratte.

Beschrij-
vinge van
de Haeven
van Suallj.

Broevigh-
ende onge-
luckigh
voorval.

hometaenen deel heerlijcker dooz den dagh. Als een van deselve / op een Feestdagh / dooz de Stadt gaet / marcheren eenige personen / met Trompetten van aght a tien doeten langh / ende dick nae propozitie / dooz hem heeren / maeckende een kypghs-geluydt dat niet onaengenaem is. Sy konnen gesepde Trompetten afschryeben.

De Hoofden van de vyzende Natiën, ont sich nae des Landts gebuyck te schikken / doen blaggen met de waepenen van haere Coningen, of van de Republijcken die sy dienen / dooz haer dzaegen / ende laeten mede op diergehjcke Trompetten blaesen / waer sy oock heeren gaen.

Een mijl van de Stadt leght secker Dooz / 't welck niet dan dooz Persiaenen ofte Parfis bewoondt is / welcke de Son ende het vyer aenbidden. Deeke gaen derwaerts om Tary ofte Palm wijn te vyzincken. Ich sal hier nae seggen op hoedaenige wijs die gewonnen werdt / sijnde die een lieffelijcken vyzinck. Alle het omleggende Landt is 'er black ende vuzichtbaer. Sy saepen 'er de Carwe soo dzae den regen ophoudt / het welcke omtrent het eynde van September is / ende ooghsken deselve in de maendt van Januarij.

De Lught valt ontrent Suratte seer goet / het is 'er noyt koudt / ende de hitte debintmen 'er altoos lijdelijck.

De Haeven Suallj leght vier mijlen in het Noordwesten daer vandaen / alle vyzende Scheepen komen in deselve ten Ancker / dogh konnen 'er niet blijven / dan van de maent October tot May toe / dooz daen de onseckere winden / in de andere tijden daer gevaerlijck sijn. Het Dooz Suallj, wat nae de Haeven genoemt is / is oock het aemmerckelijckste van alle die ontrent deselve leggen. De Europische Compagnien hebben 'er oock haere Packhuysen ende Comptoiren, vanden van dewelcke sy haere blaggen laeten afwaepen. Den Grooten Mogol laet niet toe / dat sijne Onderdaenen / in de Haeven van Suallj koomen / upt vzeese dat sy de Tollen souden frauderen / ende staet deselve niet open als dooz de Natiën van Europa. Deselve marchen dat daer ter plaetse een groot getal Bramans, Heydenen, Mooren ende Persiaenen by een komt / welcke dooz haere tenten / soo langh als de Scheepen daer blijven / als een verplaets-baer Dooz upt marchen / 't welck in deeke straeten verdeelt is / bindende de Zeeluyden / in de winckelen der Craemers / alles wat sy nodigh hebben.

Doen de eerste Franse Scheepen in Indiën quaemen / gebeurden 'er secker dooz dal / het welcke men daght dat dzoebige gedolgen nae sich soude slepen. Secker Mahometaen quam aen boordt / dzaegende of daer geen pistoolen te koop waeren. Secker Commis gaf 'er hem een / dat hy upt het Cajupt denster wilde lossen / dog de verhooper siende dat hy de rechte handelsingh niet hadde / schoot 'er een af dat met drie kogels gelaeden was / ende trof / tot allen ongeluck / een jongh kindt / dat dicht genoegh stont / daer mede. Een pghelijck was

was ober dat booz bal verbaest / ende booz al de onschuldige misdaeder. De tijdinge daer van quam haest te lande ende wiert van Sualy in korten tijdt / te Suratte gebzacht / daer luydt wpt geseght wierde / datmen eene Narie moest verdelgen / welcke van bozeedtheden ende moorden haer tijdt verdzijf maecte ; ende de onse waeren gedwongen / in veele daegen niet bupten haer boozt te komen.

De saecke wierdt eyndelick by geleght / het gedoode kindt was van heydense afkomst / ende de ouders wierden niet gelbt te breeken gesteldt / onder bedingh ebenwel / dat de schuldige niet te landt koomen / ende niet het Schip / dat hem daer gebzacht hadde / weder nae Europa keren soude. Men sou meer swaerighheyt hebben gebonden indien het een kindt van een Mahometaan hadde geweest. In soodaenigen geval soude den Commis lebens gebaer hebben geloopen / booz dien het een baste ende onverbzeekelijcke wet onder haer is / te weten onder die van het geboelen van Mahomet , dat een Christen , een van de haere welcke sy Muselmennen , dat is reght gelovige / noemen / koomende te dooden / die soute / niet alz booz de dootd kan boeten.

Het XVI. C A P I T T E L.

Van de verscheydene Godis-diensten.

Het soude by nae niet alleen een onmogelijcke maer oock een verdzietige saecke sijn / indien ick hier naenkeurighlijck wilde op tellen / het getal der Secken ende verscheillen booz welcke de Godis-dienst onder de Indianen verdeelt is. Het Christelijcke Geloof wiert in de Indiën , booz den Hepligen Thomas , geplant / ende die wel gelucksaeligen Apostel , besegelde al daer / de waerheyt welcke hy predichte / met sijn bloet. Deselbe is noch in haere supberheyt behouden nae de kant van de Cust van Coromandel , dagh die volckeren hadden / booz de komste der Portugeesen , geen kennisse als die van het Evangelium van den Hepligen Mattheus ; Op deselbe wijze was het met de Kercke booz het geheele Oosten gesteldt ; De reste van de Schifture wiert haer behandicht / ende sy waeren / op een aengenaeme wijze verwondert / verstaende dat soo veel / wel verlichte volckeren / JESUS CHRISTUS , nebens haer / aenriepen. Sy verscheelen wel in eenige pieghetelicheden van ons / maer lop koomen in alle dat hooftsaeckelijck is / met haer / ober een.

Vershil des Godsdiens onder de Indianen.

Wijse op welke de Christelijcke Religie , in Indiën haer voortganck heeft genomen nae de tijden van den H. Apostel Thomas.

De Portugeesen welcke haeren pwer booz den Gods-dienst / booz

een groote uiterlijckheyt / doen blijcken / hebben het Christendom ten hoogsten / in Indiën verheeydt ende bevestight. Haere Kercken ende Cloosters sijn de schoonste des weerdts / dogh haere Godtdrugtigheyt is daerom niet sonder gebreken.

Inquisitie
voor het
Christen-
dom schae-
lijck.

Het strenge geloofs-ondersoek / ofte Inquisitie, welke dooz alle de Landtschappen / die onder de Portugeesche Kroon staen / is ingevoerd / die soo heyligh in schijn ende soo verbaerlijck in haer beleydt is / heeft nergens toe gestrekt / dan om die Ongelooibige Volckeren van de Kercke te verbijderen.

Christelijc
ke oefenin-
ge in de
Landen der
Mahomet-
taenen.

Hoewel de Christenen geen publijcke Kercken in de Landen der Mahometanen hebben / soo is haer dogh niet verboden / in het bysonder / haeren Gods-dienst te plegen. Sp hebben daer vertreckhupsen ofte een soorte van Cloosters / ende andere andere wooner' er Fransse Capucijnen te Suratte. Haer woort alleen / op de verbeurte des levens verboden / aen de Mahometanen iets dooz te houden / waer dooz sp haer souden konnen bekeeren / ende die geene van haer volck / welke maer verdaght sijn / de minste kennisse van onse Religie te hebben / werden ten ypere verwesen / ten sp sp sich onschuldigh verklaren / dooz een openbare Belijdenisse van de Mahometanische.

Armeen-
sche Chri-
stenen te
Suratte.

Men bindt te Suratte Armenische Christenen / welke Leeden van de Grieksche afvallige Kerck sijn. Sp hebben haere bysondere Kercken eben als de Roomsgeinde, de Engelsche, Hollanders, ende andere Europische Volckeren. Dogh de Ongelooibige Mahometanen hebben'er den hoorangh / ende sijne naevolgers sijn verre de sterckste van getal in Indiën, ende dooz geheel Asia. Den Grooten Mogol doet Belijdenisse van deselve / ende / nae sijn hoorbreid / sijne meeste Onderdaenen.

Parfis.
Haer gelo-
ve ende
wetten.

Men siet in Indiën nogh een ander slagh van volck Parfis, ofte Perses genaemt / gesprooten upt de oude Persiaenen, welke dooz de eerste Mahometanen upt haer Landt gedreven werden / ende gedwongen sich ober de Zee te begeben / om haer leven te behouden. Wele van haer sterven op de reyse / ende drie Barcken hagen alleen de Indische kust / waer van het volck van de eene sich te Suratte neder sette / dat van de andere te Diu, ende van de derde te Gandici, een Wleek tusschen Suratte ende Daman gelegen. Sp sijn niet seer vermenighvuldicht / ende dooz haere wet is haer verboden eenigh ander geweer / dan een kleyn mes / te draegen. Sp aenbidden de Sonne ende het yper / ende het woert sp haer dooz een groote sonde gehouden / een haerfe upt te dampelen / sp mogen deselve alleen soo snel dooz de Lught slingeren tot dat de blamme uptgaet / wanneer sp niet begeren dat die langer brandt / ende de Lampen nebens de Schoorsteenen sijn haere Tempelen ende Altaeren. Sp begraven nogh te verbranden haere Lijcken niet / ende maerken alleen een soorte van een regen-bach in het blacke veldt / boven met een ypere rooster bedekt / op welke sp de doode Lic-hamen

Begraef-
plaatfen.

haeren leggen / welke / door de Sonne, in wepnigh tijdt / verteert werden.

Hoewel alle ongedoopte menschen Heydenen behooren genaemt te worden / ende de Parfis sulcks inder daet sijn / soo voeght desen naam doch ebenwel beter op de Indianen, door het groote getal haerer Godheden. Haere bygeloovighheyt streckt sich tot soo verre upt dat sp de Beesten aanbidden / ende de Slangen ende Serpenten dooden haer dickmaels / tot loon van haer belachelijk Bygeloof.

Verseheyde
soorten van
Heydenen
in Indien.

Alle de Heydenen eeren de Aepen, ende betoonen aen de Koeijen een sonderlinge eerbiedighheyt. Sp sijn in veele Stammen / Geslachten ofte Setten verdeeldt / welke de Portugelsen door het woordt Casta updrucken.

Apen ende
Koeijen-
dienst.

De aenmerckelijckste van alle is die van de Bramenes, Bramenis, ofte Braghmanes. Dese sijn een soorte van Priesters / onverbreeckelijck verbonden van niet te eten dat een geboeligh leven gehadt heeft ofte soude hebben konnen krijgen. Sp nuttigen niets als peul-vrughten / Oost ende melck / oock mogen sp niet dincen dat haer soude konnen beschoncken maecten. Sp vasten soo strengelijck dat sp in drie daegen / maer eene maeltijdt doen / ende alle de andere Heydenen eeren haer als haere Ooberighheyt. Sp mogen geene waepenen draegen / ende noch mensche noch beest dooden / selfs als sp aengallen worden / oock ontfanghen sp het geene door het gemeene volck / aen de Godden werdt opgeoffert. De armste van deselve begeven sich / des morgens / op de Gevers der Kieieren / biddende door die geene welke sich daer komen reynigen. Sp bestrijcken het hooft van deselve / met eenige roode / geele ofte andere gecouleurde verwe / welke sp seggen de kragt te hebben / om pmandt / dien dagh geduerende / door alle ongeval te bezijden / ende sp ontfangen eenige Aelmoeffen daer door / met welke sp haer Hups-gefin hoeden.

Bramenes.

De Bamans sijn minder als de hoozige geacht / oock mogen die in de Pagoden niet komen / als alleen om'er te offeren. Omtrent het eten houden sp deselve wetten als de Bramenes, lebende door de reste van den Hoophandel / waer in sp erbaerener sijn dan eenige andere Natie in Indien.

Bamans.

De Bamans sijn soo wel als de Bramenes, van het geboelen van Pythagoras, geloovende dat de Ziele upt een lichaem niet verhuyst dan om in een ander te trecken. Hierom is het dat sp geen vier dooden ofte door een ander doen sterben. Selfs sijn sommige van haer soo onnoosel dat sp broodt aen de honden laeten upt deelen / in hoope dat de Godden / haere Ziele / om diergelijcke aelmoeffen / in des te beter diersullen doen verhuysen.

Haer byder
gelove om-
trent de
Ziel-ver-
huysingh.

De Heydenen sijn in een groot getal van geslachten verdeeldt / van welke pder sijn eggen handmerck ofte beroep heeft / doch sp leuen alle

Verdeelin-
ge der Hey-
denen in
alle Geslachten

Stoute Be-
delaers.

Haer bal-
daedig ende
onbe-
schaemt
leven.

Dwaefe
geloften.

Verbran-
dinge van
de dooden.

alle niet op hoozverhaelde strenge wijze; Sommige etten visch ende andere allerley slaggh van vleesch / uptgesondert dat van Ossen / Koe-
pen ofte Stieren. Oock sijn'er welcke Gelofte van armoede gedaen hebben / deselve doen niet van bedelen ende sijn des niet tegen staende in hooge aghtinge. Sy vzaegen / op een gebiedende wijze / om een aelmoeffe / ende seggen geest'ig dat en dat. Sy sijn op het platte lande in groote meenighe / ende men hindse altoos omtrent de Pagoden, waer dooz het volck betwoghen werdt haer iets te geven. Dooz haere baldaedighepdt verballen sy seifs / tot de grootste onbeschaemthepdt / ende sy laeten haere hairen wassen / om sich / van de andere Heydenen, te onderschepden / die die laeten af snijden / uptgesondert dat sommige / upt kragt van haeren Godts dienst / iets van deselve op het boostenste haers hoofts behouden. Die geene welcke swaer van hair sijn / bedienen sich va. seckere olie / om dat noch dicker ende langer te doen werden / oock heb ick'er gesien die hair van twee dademen langh hadden.

De buypen-spozighe onder dit volck / welcke oock onder den naem van Fackirs bekent sijn / doen oock gelofte van in de Pagoden, eenige jaeren langh / niet opgehevene / of gekrupste armen te sitten ofte staen / of oock wel het lichaem in soodaenigen postuer / als haer in den sin schiet / te boegen / ende sy doen sich in het selve vast binden / om dat de slaep haer boornemen / niet soude berijdelen / blijvende in die gestalte den geheelen tijdt van haere gelofte volharden / geduerende dewelcke de Bediende van de Pagode haer de kost geven. Sy blijven gemeenlijck / den oberigen tijdt haers levens / in dat selve postuer / dooz dien de voegingen bereeldt ende niet meer betweeghaer sijn.

Het grootste getal van des Mogols Heydensche Onderdaenen / laet sijne dooden verbranden / oock werden'er / in andere gedeelten van Indiën, wepnighe begraeben.

Het XVII. C A P I T T E L.

Hoe de Indiaansche Vrouwen sich levendigh, met de lijcken van haere mans, laeten verbranden.

Oorspronk
van het
branden der
levendige
vrouwen.

In de Indische Historien werdt gelesen / dat in hoorzige Ceulwen / die Landen / dooz Heydensche Dooften beheerst wierden / ende dat doennaeis de vrouwen / als de mannen nae haeren sin te lange leefden / deselve / sonder deel swaertighepdt daer ober te maecten / vergaeben. Als die nu seer diermaelen was voorgevallen /

vallen / jaé zelfs in de personen der Koningen, soo wonden *sp* sich verplicht een wet te maechen / dooz welcke aen alle de vrouwen / van wat ouderdom ende staet die oock moghten sijn / geboden wierdt / sich levendigh / nevens de lijken van haere overledene mans / te laeten verhzanden. Om dit bebel te lijdelycker te maechen / seiden *sp* het selve dooz als een gebedte van haeren Godts-dienst / ende beloofden aen die rampsalige eene volkomene geluck-saelighepdt nae haer doot. De Bramines dedden haer eeren als halve Godinnen / ende de ydele glorie deed haer dickmaels een bywillige deught / van een bloedige nootsaechtelijckhepdt / maechen / tot soo verre dat *sp* selve een gelofte van te sterben dedden / sonder te waghten dat *sp* daer toe gedwongen wierden.

met de lijken van hare man.

Als nu de Mahometaenen, nae verloop van vele jaeren / een gedeelte van Indiën bemaghticht hadden / wilden *sp* die afschuwelijcke gewoonte uitroepen / doch dooz dien *sp* alle Godts-diensten toelaeten / soo hebben *sp* daer toe geen geweldt gebuycht / maer sich genoecht met te bevelen / dat niemandt daer toe soude gedwongen werden / ende dat het in de keure van de Heydensche vrouwen soude staen / sich met haere mannen te laeten verhzanden / ofte wel in het leeden bijben.

Ordre dees de Mahometaenen daer omtrent gesteldt.

De Gouverneurs moeten zelfs in persoon / dooz bebel van haere Koningen, die geene / welcke verhzandt willen sijn / ondersoeken / ende niet s naelaeten / het welcke met saghtighepdt / dienen kan / om haer sulcks te beletten / doch indien *sp* in haer booznemen volharden / soo moeten *sp* het haer toelaeten / ende wel doen betwaeren / upt breefe van dat *sp* souden mogen verborrd werden / indien *sp* van gevoelen veranderden. Alle dese boozsorgen ende omstandigheden strecken om haer een soo verbaerlijck bestaen te doen overwegen / oock heeftmen eenige gesien / welcke / op het gesichte van de houtmijt / berou hadden ende stoderden / nae dat *sp* met een onderschrocken herte om de doot hadden gebeden.

Dit werck werdt met de volgende pleghtelijckheden verricht. Het lijk draegen *sp* ter plaetse daer het verhzandt sal woorden ; De Inwoonders van Suratte gaen / ten dien eynde / gemeenlijck / een mijl van de Stadt / de Rehtere opwaerts / in een plaetse Paulpara genaemt / alwaer een van de booznaemste Pagoden der Provintie is / sinde *sp* ge woon / in soodaenige gelegentheden / sich by het waeter ende de Tempelen te verbogen. De weduwe werdt daer nae / in paelstatie / verwaerts gelepdt / sitende te paerdt / met bloemen gekzoont / ende soo veel opgetoet als mogelijck is. *Sp* is dooz vele speel-lieden omringht / gelijk mede van haere Maegen ende vzienden / welcke haer / al singende ende danffende / versellen / om de bzeughde te betuppen / welcke *sp* hebben / om dat er soo een heldbaegige vrouwe in haere geslaghte is / of dat *sp* van haere bekende sijn. Somtijds gaen *sp*

Pleghtelijckheden. daer omtrent gebruyckelijck.

sp te scheepederwaerts / ende als dan werdt het lijck des mans / aen het Schip vast gemaecht / op foodaenige wyse / dat de vrouwe / welke op een stoel geseten is / haere voeten op het selve kan setten.

Ter gedestineerder plaetse gekoomen sijnde / werdt het lijck op de kant des waeters gelepdt / als wanneer het de vrouwe wascht ende repnigh / het welke sp daer nae haer selfs oock doedt / terwylen het in een kleyn hutjen / van seiven a acht voeten / in het bierkant / werdt gebzaegen. Gesepde Hutjen is van bzoogh hout opgesteldt / ende met riet bedeckt / sijnde alles met olie / hars ende swavel bestreecen / op dat het des te eerder blamme soude batten. Men treedt in het selve dooz een laege deure / ende de vrouwe komt upt het waeter / als het lijck daer in is / gaet verschepte heeren romt om de hutte met haere natte kleederen / waer nae sp haere kinderen / indien sp'er heeft / omhelst / gelijk oock alle de andere van haer Bloedderwanschap ende kermisse / deelende haere kostelijckheeden aen deselve upt. Deselve moeten daer op vertrecken / upt bzeese dat de vrouwe / dooz haere traenen ende sughten / tot veranderinge soude betogen werden / welke sijn daer op in het doot-hupse begreest. Sijnde van daer op een stoel / van bestwaebelde matten gemaecht / geseten / dichtt by haer mans Lijck / so vermaendt haer den Bramine tot standvastighhepdt / haer te gelijk vertroostende / daer dooz / dat sp wel heeft by haere liebe wederhelft sal komen / waer nae sp haer een bzaendende fackel ter handt steldt / met eenige blaederen upt een boeck / in het welke sp eerst gelesen heeft ; Is sp dan selve moedigh genoegh / soo stercke sp selfs de blamme aen / maer soo sp eenige swachhepdt betoont / doedt het den Bramine , welke uptgaende / de deure nae hem toesluyt / terwyl de aenschouwers een liedt / ter eeren ende van het geluck / der bzaendende vrouwe singen.

Als ick dooz de eerstemael een ooggh-getupge van die doodelijcke pleghtelijckheden was / lettede ick met groote nacurighhepdt op alle de omstandigheden. De vrouwe welke verbzandt wierde schein niet meer dan twintigh jaeren out te sijn ; sp beschoude / met verwonderenswaerdige standvastighhepdt / alle ten toeffel tot haere doot berepdt / stack het byer met haere eegene handen aen / ende ick bemerkte / dooz dien ick my dichtt by het hupshen geplaeft hadde / dat sp het hooft van haer man oplichte / haer aengesichte daer oplepde / waer nae sp / haer hooft-decksel laetende vallen / stierf sonder de minste bzeese ofte swachhepdt te toonen.

Eenige tijdt daer nae was'er secker bzoons-versoon / wat oudre van jaeren als de eerste / welke sijn mede wilde laeten verbzanden. Sp hadde met seer groote dzift om de doot bebeden / dogh haere standvastighhepdt verliet haer als sp die meest van noben hadde. Sp was naulijcks in het hupshen getreden / of sp deet haer best om'er upt te komen ; Dogh de Bramines , vergzamt ober haere moedeloohepdt /

hepdt / dwongen haer om de doot / welke sp versoght hadde / te lijd-
den. Sp snippen / nae het verbranden der lichaemen / de asse in de
Kebiere / oock werden de Geslaghten / in welke men die edelmoedi-
ge vrouwen bindt / ten hooghten boven andere geëert.

Ter plaetsen daer de Heydenen t' eenemaal meesters sijn / wordt
gesepde wet seer strengelijck onderhouden / ende de vrouwen / welke
sich selve niet byzwilligh aanbieden / doen sp dooz geweldt verbran-
den. Dooch het byzeste hier omtrent is / dat daer dickmaels vol-
wassene mans persoonen / met dochterkens van seven ofte acht jaeren
trouwen / welke men ebenwel / inden haere mans kommen te ster-
den / aen de blannne overgeeft / niet tegenstaende haeren tederen ou-
derdom / houdende de ouders het een groote eere dooz haer te sijn / dat
sp de gestrenghepdt des wets verbullen.

Wreedheyd
der Heyde-
nen hier
omtrent ,
ter plaetse
daer sy Sou-
verainen
sijn.

In Indiën sijn eenige gewesten / in welke sp de vrouwen op een an-
dere wijze verbranden. Sp maechen een diep graf / in het welke sp
des mans lijck leggen / stoochen aldoos bye daegen byer nae den an-
deren / lepen er de vrouwe by / ende om deselve / dooz het gesighe
der blannne niet te verbaeren / omtuypen sp het graf met Bannanas,
blaederen / ende als sp het selve eenige keeren heeft rondt gegaen / en-
de afschepdt van haere maegen ende bekende genomen / werpt sp haer
selven / dwars dooz de heyminge / welke lichtelijck dooz haer wipct /
in het Graf by haer man.

Andere
maniere
van delaje-
ken en
vrouwen te
verbranden.

Andere weder begaerten haere dooden in diepe kuylen / waer in
men de vrouwen / ober epide staende set / welke van tot aen den hals
toe / met aerde bedeckt werden / als wanneer een Bramine tot haer
naedert / die nae eenige vermaentingen haeren hals toebindt / ende
haer dan doozts met aerde bedeckt.

Derde wij-
se om haer
te dooden.

Den Koningh van Maudré heeft noyt minder als bye ofte vier hon-
derdt vrouwen / welke altoos gedwongen werden / sich / met sijn
lijck / te laeten verbranden.

Omtrent het verbranden der lijcken van de Doozen / welke upt
de Stamme Sevagi gesprooten sijn / wordt nogh een andere gewoonte
onderhouden. Als sp gestorven sijn moeten alle haere Bediende
die een groot getal uptmaechen / sich mede aen de blannne opofferen ;
oock sijn er veel andere klepne Koninghrijcken , in dewelcke sp / om-
trent de begravinge van haere Heeren / deselve wijze gebuycken.

Bediende
der Konin-
gen nevens
haere lijck-
ken ver-
brandt.

Het XVIII. C A P I T T E L.

Van de Kercken ende Kleedinghe der Indiaenen.

Verskil in
de Tempelen
der
Heydenen.

Mosqueën
der Mahometanen.

Dooz dien de Indiaenen van verschepte Godts-diensten sijn / soo is het dat oock haere Tempelen op een verschillige wijze gebout sijn. De Mahometanen te Suratte hebben daer heerlijcke Mosqueën gemaect / ende sijn'er meer dan twee hondert in die Stadt / dogh alle niet eben aensienlijck. Sy hebben een afzysen van de Beelden / ende men siet in haere Kercken niet dan een klep gat / het welck niet dooz gaet / in de muur / nae de sijde van Mecca, ende dooz dien alle haere goddachtige / geen tijdt hebben om in de voornaemste Mosqueën te gaen / soo hebben sy / om haer pber te voldoen / eenige plaetsen opgericht / in welcke men niet als het voozberhaelde gat in de muur siet / nebens een waeter bat / om haer / dooz het doen des gebeds / te reynigen. Gesepde plaetsen werden ebenwel Mosqueën genaemt / ende op die wijze is het datmen verstaen moet / dat'er soo een onepndigh getal van de selve te Grand Cairo is / soo wel als in de andere Steeden daer de Mahometanische Godts-dienst de overhandt heeft.

Den Wpvdagh / is / volgens den Alcoran, haeren byerdagh ofte Sabbath / ende op deselve / als sijnde tot haeren Godts-dienst geheplight / doen sy altoos haere gebeden / waer by sy Helmoessen boegen.

Pagoden
der Heydenen.

De Pagoden der Heydenen sijn alle bukten de Steeden / hebbende de grootste ende maghtighste lieden eenige by haere hupsen. Het begrip van deselve is altoos seer groot / oock sijn sy redelijck wel gebout / ende aghten de Heydenen alle daegen eben goet / ende sy offeren nopters aen haere Goden dat leven heeft gehad.

Geboden
aen de Parsi-
si van geen
Beelden
van de Son-
ne te heb-
ben.

Kleedinge
der Onder-
daenen van
den Groo-
ten Mogol.

De Parsi, welke / soo als wy geseght hebben / niet als de Sonne ende het byer aanbiddende / hebben geene Altaeren ofte plaetsen welcks bysonderlijck tot haeren Godts-dienst geschicht sijn. Dooz desen was de Afbeeldinge der Sonne haeren Afgodt / dogh sedert sy onder het gebiedt van den Grooten Mogol hebben geleest / is haer die dienst verboden / ende soo ymandt deselve noch wil plegen / moet sy het seer hepmelijck ende niet groote omsigtighepdt doen.

Alle de Onderdaenen van den Vorst, van wat Godts-dienst die oock sijn / draegen den Tulband op het hooft / dogh daer is eenigh onderschept in deselve. De Mahometanen ende de Parsi doen haere baerden

baerden niet scheeren. Alle de mannen draegen Vesten / welke wel nae onse Casacken ofte Roeken gelijken. De armen van deselve sijn naeu / ende soo langh dat sy aengetrocken sijnde vele plopen ofte franselen maechen. Sy hebben oock een soorte van een naeuwe onderdoeck / welke aghter / ende niet vooz / groept is / schietende tot de enkelen toe. De Heydenen draegen roeken die wat wyder sijn / maer van hoosen ofte kouffen hoozmen in Indiën niet / oock sijn haere schoenen op de wijze van pantoffelen gemaecht.

Haere vrouwen hebben upnemende schoon hair / het welke sy met seer groote sozge haevenen. Haere kleedinge verscheeldt niet veel van die der mannen / uytgefondert het hooft dieraedt ofte huusel. Sy draegen doozschijnende doeken om haer aengesicht / op kraet / vooz de mannen / te bedecken ; vooz de reste sijn sy seer sinderlych ober haer lichaem / ende bestrijken haer gantsche lijf met ; kostelyche riecken- de waeteren ende oliën.

Kleedinge der vrouwen van de Mahometanen.

Men kan met haer noyt een byze conuersatie houden / ende de Jaclourshepdt is de Mahometanen soodaentigh aengeboozen / dat sy / vooz deselve / tot buptenspoozighepdt / verballen / vooz de minste reden welke haer daer toe werdt gegeven. Die geene welcke noyt van haer huneur hier omtrent gehoord hebben / sullen het selve lichtelyck leeren kennen / vooz het voozbeeldt dat ick nu gaer verhaelen.

Jaclourshepdt der mannen.

Den Gouverneur van Suratte vernimde / met seer groote byst / eene van sijne vrouwen / welke / in schoonhepdt / ten hooghsten / boven de andere / upnamte. Sy hadde groote lust om haer Pourtraict ofte afbeeldinge te hebben / ende sy hadde mode te vermaechen / wanneer sijn affaires hem verpligten haer / vooz een tijdt / te missen / ende hernomen hebbende dat in de Logie van de Franse Compagnie, een jongman was welke seer wel konde schilderen / soo sondt hy aen de Directeurs, laetende haer verfoechen / dat sy wilden toelaeten dat hy hem soude konnen spiercken. Sy verden sulcks niet vermaech / ende den Gouverneur, nae dat hy sijn vooznemen aen den Schilder groepbaert hadde / beloofde hem een seer rijckelycke beloninge / als hy hem den versoghten dienst soude hebben gedaen. Den Franfman antwoorde dat hy alle sijne mogelijcke kragtten / om hem te vermoegen / soude inspannen / sonder daer eenigh loon vooz te begeeren / als alleen de eere van hem gediendt te hebben. Den Indiaen verstondt dit niet vermoeginge ende beval hem daer op met alle mogelijcke vlijdt te arbeiden / waer op de Schilder seyde datmen hem maer aenfontst / by de persoon / welke geontersept moeste werden / hadde te brengen / doch den Gouverneur, roodt ende ontfeldt werdende / viel hem daer op in seggende ; Hoe ! machth ghy giffinge van mijn Vrouw te sien. De Schilder seide / dat het hem niet mogelijk was haer af te beelden / aengeffen sy hem onbekende was ; vertreckt dan verhooghde den verhoeghtigen Indiaen, indien ghy haer niet kondt schilderen sonder haer

Aenmerckelijck voorbeeld van deselve.

te sien/ ick wist liever het vermaeck van haere afbeeldinge te hebben missen/ als haere aenloekelijckheden dooz eenigh mans persoon ten toon te stellen. Die daer wot hoe verre de dwaesheyt/ ofte liever de swachheyt/ der Mahometanen, sich uystreckt.

Kleedinge
van de
vrouwen
der *Parfis*
ende *Hey-*
denen.

De vrouwen van de *Parfis* ende *Heydenen* draegen rocken welke niet om het lijf slupten/ werdende die van aghteren toegebonden. De vrouwen van deselve sijn kort/ ende sijn draegen slupers van spde ofte andere stoffe/ al nae haer staet is/ welke sijn om het lighaem slingeren/ ober haer hooft laeten gaen/ ende aen den Borstel weder insteeken. Sijn sijn by nae alle schoon/ men kan byzelyck tot haer komen/ ende vallen doorgaens seer onkupsch/ uytgesondert die van de *Bamanen*, welke wat ingetogener leven. Met Tuboelen proncken sijn haer op soo veel als haer mogelijk is. Sijn draegen boven hals ende armbanden/ oock swaere holleringen/ met iets dat gelypdt kan maecken verbuult/ aen haere beenen. Op het hooft hebben sijn klepne goude Kroonen/ met gestreuten betiert; Haere ooren sijn doozboordt ende met Pendanten behangen/ gelyck mede haer neus/ waer aen sijn een goude ofte silbere plaet hegheten/ die haer by nae het halve aengesicht bedeckt.

Haere sinnelijckheyd
over haer
licchaem.

Niets is 'er sindelijcker ter weereldt als haere lichaemen. De Rijke hebben haere Badt-stooben aen haer hups/ maer de mindere waffen sich aen de Rebieren/ het welke van het kytchen des daeghs/ tot aen den avondt/ duerd; De *Bramenes*, laeten sich daer van mede binden/ om doozdeselve te bidden ende haere kleederen te bewaren/ te weeten die geene welke sijn mede byngen/ om aen te trecken/ als sijn upt het waeter/ waer in sijn 't eenemaal gekleedt gaen/ komen. Sijn verrichten dit soo aerdigelijck/ dat de toefenders hoe naeu sijn daer oock op mogen letten/ noyt iets dat onbehoorlyck is/ konnen bespreuen. Sijn seer naeukeurigh in het onderhouden van haere wetten/ maer dooz de reste seer walpsch ende lichtvaerdigh.

Des Autours ver-
treck van
Suratte.

Daer dat ick drie maenden/ te *Suratte*, versleeten hadde/ gaf ick mi in de Maeden van *Sualy* weder scheep/ op het Schip de *Maria* 't welke niet dat (*la Force*) de Sterchte genaemt/ nae *Balipatan* gingh/ om sijne laedinge met specerijen teullen.

Het

Het XIX. C A P I T T E L.

Vertreck van Suratte nae Malabar.

O den sesden Januarii 1670. liepen wy upt de Haeven van Sualy, met een boozspoedigen windt / welke ons / tot aen Rajapour, al waer het Schip (la Force) de Sterckte het aensmeet / toe by bleef. Wy verhoorden den alleen onse reyse / doch door dien ick / op andere tijden / op Rajapour boozschreben / geweest ben / sal ick / om mijn verhaet niet te breeken / daer nu van schryben.

Beseyde plaetse leghet in de Landen van Sevagy (een booznaem op- Belchrij-
rgerigh Doof / welke den Grooten Mogol, ende den Koningh van vinge van
Viliapour, sijn Meester / deel wercks heeft gemaecht) net op de hoog- Rajapour.
ten van seventien Graeden Boozder breedte / ende op de Malabaer-
sche kust / twintigh mijlen benoorden Goa. Men naedert tot deselbe
door een beguaeme Riviere / op de reghterhandt van dewelcke een
kleyn Doop is / niet van door Duffers bewoondt / ende de stadt Raja-
pour, welke haer naeme aen de Riviere leendt / leghet vier mijlen
meer opwaerts. De Schrepen van dat Landt / welke selven meer
dan hondert tonnen voeren / gaen niet verder op de Rivier dan tot een
kleyn Eylandt, het welcke ontrent ter halver wege leghet / ende de lae-
dinge werdt met Barchen ende Chaloupen of ende aen gebraght. Als
het waeter laegh is / kunnen de Riviere soo gemakelijck als een
Beecke passeeren.

De Engelsche hebben'er / booz desen / een Logie gehad / doch de
Indiaenen verhoefse. Onse Compagnie heeft sich daer / sedert wep- Daer sig de
nigh tijds / bevestigt. Deselbe heeft daer een schoon huys met een Franse
tuyn dichte by een vyber / welke door een Fonteyne van warm wae- hebben ne-
ter verbuldt werdt / het welke al immer soo veel kragtts heeft / om dergelae-
verschepde siekten te geneesen / als de vermaerdste wateren van Euro- gen.
pa. Het geberghte ende 't naebygelegene woudt / sijn met Apen ver-
buldt / die in de Landen van Sevagi ge-eert werden / oock kunnen
deselbe niet dooden / sonder sijn leven ingevaer te stellen. Den Han-
del van Rajapour bestaet in Salpeter / ende kattoene Lijwaeden / maer
door al in Deper / die daer / seer overbloedigh / werdt gevangen.

Den Sevagi is een maghtigh Vorst, welke sich / van sijn geluck / Handel te
soo wel heeft weeten te bedienen / dat hy / niet tegenstaende sijn Rajapour.
maghtige vyanden / de geheele Landt-streck / van by nae van Su-
ratte tot Goa toe / onder sijn gebiedt heeft / uptgesondert eenige Zee-
keeden / welke de Portugeesen toe komen. Dese gebaerlijcke nae-
buer

buur heeft die van Goa, alwaer de Onderkoningen van Portugael haer Hof houden / in het jaer van 1676. doen beben / ende den schijck diemael in Suratte gebragt / upt welke Stadt sy ontelbaere rijkdommen heeft gerooft / ontfiende hy selfs de Pagoden noch Mosqueën niet. Doenmaels wierde aengemercht dat hy sich / alleen omtrent de Europeische Natten / gemaeticht betoonde. Het is waer dat hy haere wederstand konde breefen / ende het was mogelijk minder door een motif van aenmerkinge dat hy haere hupse verschoonden / als wel door breefe van een swaeren toegangh tot deselve te vinden.

Sijne laatste
plondering
in Sur-
ratte.

In het Jaer 1671. quam hy door de laatste maal te Suratte, oock verliet hy die Stadt niet door dat hy daer teekenen van sijn moede hadden gelaeten / welke niet licht wierden uptgevoist. Alle sijne stercken leggen op het Geberghte. Sijne Onderdaenen sijn Heydenen, eben als hy / doch hy geeft bypheydt van Oeffeninge aen alle sootten van Godts-dienst / ende is een van de uptnemenste staetkundige van onse eeuwe.

Het Schip (la Force) de Sterchte/ bleef dan in de Rebiere van Rajapour, op de welke den Gouden Arendt enige daegen te boezen was gekomen / die van Achin, de Hoofstadt van Sumatra, te rugge quam / welke noyt als door Vrouwen geregeert werdt / oock houden de Koninginnen, gemeenlijk daer haer Hof. Eer het laatste gedachte Schip naer Achin was gegaen / hadde het te Masulipatnam, een Stadt gehoorigh onder het Rijk van Golconda, ende op de Cust van Coromandel gelegen / aengewest. Daer ter plaetse werden die schoone Chitsen / welke wy Indiaense noemen / gemaecht / welckers schoone Couleur / soo langh als de stoffe / duert / sonder haer luster te verliezen. De Fransse Oostindische Compagnie heeft Comtoiren op alle die plaetsen.

Het XX. C A P I T T E L.

Vervolgh van de Reyse nae Malabar.

Komste
voor Mir-
seu.
Beschrif-
vinge van
die plaats.

Offen Cours vervolgende passeerden wy in het gesichte van de stercken / welke op de inkomste van de Rebiere van Goa leggen / waer van ich elders sal spreken / ende wy quaemen door Mirseou, op den veertienenden Januarii / laetende dien selven dagh het anchor door de mondt / der Rebiere/ballen.

Het bleek Mirseou is in het Rijk van Visapour gelegen / omtrent aghtien mylen besuden Goa, alwaer onse Compagnie een pachhuis rade

ende Comptoir heeft / om de Peper op te koopen. Dese lyeft om-
der een aangenaem ende vrughtbaer Climaat. Het eerste dattmen / de
Reetere opspeliende vindt / is het bleck Mirseou nebens het Port van
deselbe naem / 't welck groot / wel van gescht boozsen / ende met
een diepe graght omringht is. Den Gouverneur van die plaetse was
een Persiaen , seer beleest / ende Cojabdella geheeten. Zoo dzae hy
van onse komste verwitticht was / quam hy onsen Capiteyn besoe-
ken / toondde / aen ons vele beleestheeden / ons ten avondmael
nodigende / hoewel het noch geen tijdt was om het middaghmael te
houden. Wy volghden hem dan / sommige in Palanckijns ende ande-
re te paerdt / gelepdt sijnde door sijne Lijf-waghten / by welcke sich
eenige Trompetters ende speelders op schalmeyen bevonden.

Civilityt
van den
Gouver-
neur aldaer.

Als wy in het Slot gekomen waeren / wierden wy in een groote
saale gelepdt / welcke behangen was met de rijckste ende kostelijckste
stoffen die het Oosten uptieverdt / ende hy deedt ons omtrent sijn per-
soon sitten op kussens van deselbe waerde. Onse Colcken begonden
naelijcks te spreken ende het gerne haer beboolen was upt te dzuc-
ken / of wy saegen een geheelen hoop dansers in komen / welcke
den Gouverneur, tot ons vermaeck / ontboden hadde. Dit slag
van Droubolck deedt niet van dansen / het welcke op een ongewoone
ende niet al te sefdige wijsse toegaet. Haere kleederen sijn seer pragh-
tigh / sy sijn alle welgemaect / ende in haer werck ten uptersten ge-
oeffent. Dit Balet / 't welck ons als een misselijcke nieuwwighd
door quam / duerde den geheelen dagh / ende verbeelde ons ten
hoogsten / te meer om dat wy wigheren waeren ende meer genegen
om een goede maeltijdt te doen / als om onse oopen te leeren tot een
spectakel dat ons niet te seer behaeghde.

Danser-
sen.

Het wierdt eyndelijck soo laet dat het licht moeste ontfloochen wer-
den / ende doen kzeegen wy hoore van te schaften. Wy wierden op de
plaetse gelepdt / daer wy in plaetse van Caesselen / de Danserinnen
weder vonden / welcke haer werck op een nieu aenvingen. Daer op
wierden eenige bytwercken ontfloochen / waer door den tijdt tot tien
uren toe verfleeten wierdt / 't welck ons ten hoogsten verbeelde.
Een laetsten ledden sy ons onder een groot verdeck / alwaer het Caes-
fel-kleedt / volgens geschap des Landts / op de aerde gedeckt was /
geschiedende sulcks by nae door alle de Oostersche Quartieren. Daer
wierdt een by nae onepndigh getal van Gertichten aengebist / welc-
kers smaect / wy / door den grooten honger / naelijcks konden on-
derschepden. Tot dzanck gaeden sy ons Limonade , welcke wy / met
grootte Palmhoutse lepelen / pder een kleyn glas nats houdende / upt
Porceleynse koppjen / schepden. Dae het bleefch wierdt een seer groote
menigtheit van vrughten ende Confituren boozgeset / waer op het
danssen weder volghde / ende wy verlieten den Gouverneur niet van
seer laet in den naght / welcke ons / door sijne Lijf-waghten ende
Crom-

Maeniere
van eeten
in de Oo-
stersche quar-
tieren.

Praghtige
maeltijde.

Onthael
aen den
Gouver-
neur op het
Schip be-
welen.

Trompetters / weder aen de Logie van de Compagnie deelt brengen.
Des anderen daeghs versoghten wy hem / om ons Schip / het
welcke op de Reede lagh / te komen besien. Wy dreedt sich daer op
derwaerts voeren / ende gaf geschencken aen alle die geene / welke
met hem gegeten hadden. Wy ontfingen hem onder het lossen van
het Geschut / ende besteedden den geheelen dagh met hem goet ont-
hael aen te doen. Op sijn vertreck bereerden wy hem / ende sijne dooz-
naemste Bediende / met geschencken / upt den naem van de Compa-
gnie, deselve waeren aenmerckelijcker als die wy van hem ontfanghen
hadden / ende sy verliet ons soo wel ober onse Matie voldaan sijnde /
als wy wegens sijn beleeftheit waeren.

Den Koningh van Visiapour is een van de maghtighste van Indiën,
hoewel sy schattinge aen den Grooten Mogol betaeldt. Wy doedt be-
lijdenisse van de Mahometaenische Godts-dienst / dogh sijne meeste
Onderdaenen sijn Heydenen.

Vertreck
van Mirseou.

Wy vertrocken van Mirseou op den negentienden van gesepde
maendt / ende quaemen / op den twee ende twintighsten / te Balie-
patnam, alwaer wy soo veel Peper vonden / dat wy onse volle laedin-
ghe kregen.

Beschrii-
vinge Bali-
patnam.

Baliepatnam hoorst onder het Coningrijk van Cananor, op de Kust
van Malabar, ende legt op de hoogte van elf ende twee derde Graeden
Noorder breedte. Het Vleck leght maer een uer van de Zee / sijnde
merckelijck groot / ende dooz rijcke Mahometaense Kooptieden be-
woont.

Het Paleys des Konings is niet wijdt van gesepde Vleck / met vee-
le Heerlijcke Pagoden omringht / ende de Gouverneerende Vorst had-
de de onse / niet verre van het selve / haer quartier gewesen / tot haer
gerief / waghende nae een beter gelegentheit.

Het Schip (la Force) de Sterchte / arriveerden'er eenige daegen
daer nae. Men wendde groote blijdt aen om het selve / te gelyck met
het onse / af te vaerdigen / ende sy vertrocken op den eersten Februaris
nae het Dauphijns Eyslandt / van waer sy den Heer de Mondevergue
moesten af haelen / om hem nae Vranckrijck te voeren.

Het XXI. C A P I T T E L.

Van Malabar.

Uytstrec-
kinge van
de Kust
Malabar.

Met het hoorst van de Malabaerse Kust wordt gemeenlijck
de geheele Landstreck / welke sich van Suratte tot aen
de Caep Comorin toe / uytstreckt / benaemt / dogh om
te netter te sijn / sullen wy deselve beginnen by het Ge-
bergte Eli, gelegen op twaelf Graeden Noorder breed-
te /

te / dooz dien dat de Natiën aldaer beginnen die naem van Malabaren ofte Malavaren te voeren.

Gesepde kust is meer dan twee hondert mijlen langh / ende in verschepde Rijken verdeeldt / welchers Dooften Heydenen sijn / ende aen geene andere Koningen chijnsbaer / hoewel sy wepnige Landen besitten.

De maghtigste van alle is die van Cananor, de andere breezen ende eeren hem. Hy werdt gemeenlijck Colirri genaemt / succederende die naem van de eene Koningh op de andere. Den Samorin ofte Koningh van Calicut is minder geaght dan hy / hoewel hy meer Landtschappen best. Daer is geen onderschepdt tusschen haer beyder volckeren zeeden / Godts-dienst ende wetten / soo dat het geene van den Koningh van Cananor ende sijne Onderdaenen sal gesegt werden/ oock / op alle de andere Volckeren / van de Malabaersche kust / kan werden toegepast.

Beschrijvinge van het Rijk Cananor, ende delfs Coningh.

De Lucht is op gesepde geheele kust goet / oock is'er geen vzughtbaerder Landt in geheel Asia. De Rijs werdt'er tweemaal des jaers ingedoocht / men bindt'er oberbloet van uptnemende vzughten / dogh seer van de Europische verschillende.

Gesteltenis des Lughts.

Hoewel de Cocos-hoodt niet al te lekker van smaect is / soo verest dogh het doozdeel dat hy de menschen doedt / eene beschrijvinge van den lof des Booms die deselve doozt brenghet. De Malabaren noemen deselve Tenga, hy is recht ende stepl opgaende / sonder eenige tacken maer wel blaederen aen den top / ende gemeenlijck dertigh ofte veertigh voeten hoogh. Het hout daer van is doos / bestaende upt draetjens welcke van een kormen gescheurdt werden / waer dooz het onbequaem is om tot gebouwen gebzupcht te werden / ten sy het van heel oude bomen sy / die wat harder vallen. Gesepden Boom heeft beele / dogh dunne / wortelen / die sich niet diep in de aerde uptschieten / soodaenigh datmen die meest boven de aerde sien kan / dogh sulcks helet hem niet de kragt der winden te wederstaen / ende het gebeurt selden dat'er de stormen eenige ter neder werpen. Apt den top schieten sich omtrent twaelf groote blaederen upt / ter lenghte van tien voeten ende anderhalf breeidt / verdeidt sijnde als die van den Daelboom. Deselve werden / gedoocht sijnde / gebzupcht om de hupfen inede te decken. Van de dunste daer dooz lopende aederen werden sijne ende seer schoone matten / ende van de dickste / besemen gesmaect / ende de hardtaeder is goet om te branden. De blaederen sijn altoos ten selven getaele / dooz dien'er geen afvaldt of daer schiet aensfonten een ander in delfs plaetse upt. Men het opperste van den top des Booms bintmen een groote spzupte / sy na als die van onsebloemen dogh veel delicaeter ende grooter ; Tien personen konnen sich daer mede verfaedigen / dogh dooz dien den Boom sterft als die vzugt daer afgekapt werdt / soo hackmen hem gemeenlijck onder de voet / als men die eeten wil.

Beschrijvinge van de Cocos.

Maec den
wijn ofte
de Sury of
Tary uyt
dien Boom
getijffert
werdt.

Wijfe om
Suyker uyt
de Sury te
trecken.

Gedaente
der Cocos
noten.

Verscheide
gebruyc-
ken daer
van.

Tusschen den upppersten top ende de blaederen siemen botten / ter dichte van een arm / welke ten deelen afgesneden sijnde / druppt uyt het oberige / een witte / soete ende aengenaeme boghtighepdt / welke de Tives, sijnde die geene onder de Malabaren die het Landt bouwen / des ughtens ende des abonts / uyt de baeten / welke sy daer aen gehangen hebben / gaen verfaemelen. Dese boght is de wijn van dat Landt / ende die werdt Sury ofte Tary genaemt ; maecht / overbloedigh genutticht / de kieden broncken / eben als de onse ; werdt scharp / eenighe uren bewaerd sijnde / ende t' eenemaal suet in een etmaal. Oock is daer te lande geen andere Afijn bekendt. Sy maecten'er oock Szandewijn af / die seer kragtigh valt / wanneer die eenige maelen is overgehaeldt.

Als dese wijn / eben uyt den Boom gekomen sijnde / in een vat werdt gedaen ende met wat lebendige halck gemenght / werdt sy als honigh / die tot allerhande Confituren werdt gebesicht / ende soo men deselve wat lange laet staen / vindtmen dat die in een soorte van Supper is veranderdt / welke waerlijck wel sleghter als die uyt de rieden komt is / dogh evenwel tot gebzupch der arme lieben diendt. De Malabaren noemen die Jagara ende de Portugeesen Jagro. Soo lange de Tary uyt den Boom druppt ende de botten / gependt blijven / draeght sy geen bzucht / dogh men laet die soo drae niet wassen / of daer schiet een dicke tros uyt / aen welke de Cocos noten / ten getaele van 11 : a 12. hangen.

In den beginne is de schaele daer van weech / welke men lichtelijck kan opstijden / als wanneer'er een helder ende verhoelendt waeter uytbloedt / dat seer lekker van smaech bevonden werdt ; Einige leberen van het selve een half pint uyt / andere wel tot een pint. Gesepdt waeter in de noot blijvende bestalbt met'er tijdt tot een Pit / 't welck / in den beginne / wit ende saght is / ende als dan noemen de Malabaren den noot Elenir , ende de Portugeesen Lagne. Als de boghtighepdt t' eenemaal verteert is werdt de bzucht hardt ende dich / sijnde van smaech als een haefelnoot. Deselve is un te seer in Vranckrijk bekendt / om sich op te houden met het verhaelen van alle dessels nuttighepdt ende gebzupch / de menigste welke / van alle kanten / in het selve gebzagt werdt / heeft gemaecht / dat daer aen booz nu niet meer selbsaem is / als de upsteeckenthepdt van dessels nature.

Den Boom geeft die bzuchten driemaal des jaers / eenige daer bant sy so groot als een mans hooft / ende die vallen dooz den minsten wint ter aerden / waer dooz het dan niet goet is dichte daer by te sijn. Sy maecten Coumen ende Kabels / welke op de grootste Scheepen gebzupcht werden / ende de woede des Zee's konnen wederstaen / van de draeden ofte beselkens die om den vast groepen / ende dooz dien 'er die bzucht in een verwonderenwaerdighe quantitept valt / soo ver-

berchzanden sp'er een groote menigte / om holan door de steden af te maerken / boven die in het Landt gesleten / ende door de byzandellin- gen afgehaeldt werden.

De Kocks bedissen sich / in alle haere gersigten / van een sap 't welck sp' uyt den noot trecken deselve rijvende / sp' persen'er oock olie uyt / die de Indiaenen eeten ende byzanden. De Woenderen / ander plumpgedierte ende de barchens / werden door het overschot der persinge geboedt / selfs sijn'er arme lieden die'er byzoodt van bachen. Alle dese groote nuttigheeden maerken dat desen Boom in aghtinge is / niet tegenstaende die in soo groot een menighe gebonden werdt / oock hammen van deselve wel toefellen / niet een Schip / soo als eenighe geschreben hebben / maer een Barche / boozsten van masten / re'en / zeilen / leestoght ende hoop-waeren / alle uyt de Cocos-Boom ende sijne byzucht bestaende.

Daer sijn noch twee andere soorten van Palm-Boomen / waer van de rene Davelen draeght / die / in Indiën , noyt rijp werden. Dese / waer van top eerst spreken / wast maer ter hooghte van tien a twaelf voeten / heeft oock geen tacken / dogh op den top alleen eenige blaeden / gelijkende nae die van de Cocos-Boom / dogh veel kleiner. Sp' door-booren de stamme / uyt welke sp' met pijpens / expreffelijck daer toe gemaecht / een voghtigheyt als de Tary, Merry genaemt / trecken. Men kan van deselve oock wijn ende bynde- wijn / dogh geen Supcker / maerken. De tweede is de Palma Bravo, ofte Wilde Palm-Boom. Dese byznght een ondeugende byzucht door / die Traslouli genaemt werdt / dogh het sap daer van is goet als dat van de Cocos ; Den Boom is grooter ende werpt seer gladde blaederen uyt van soo onmaetigen grootte / dat een derselve / een bed- dede ter lenghte van vijf voeten / kan bedecken. Sp' maerken'er Sonne-schermen of / welke de Portugeesen Sombrairos noemen / die soo wel tegens den regen / als de straelen der Sonne / dienen.

Beschrij-
vinge van
twee palm-
bomen.

Haere nut-
tigheyt.

Het XXII. C A P I T T E L.

Van de Jacka ende de Mangues.

De Jacka is eene soo overdaedigh groote byzucht / dat een mensch dickmael genoech aen een eenige te draegen heeft. Den Boom is niet grooter als die van onse Appelen / des- selfs blaederen gelijken aen die van den Laurier / ende de byzucht is altoos aen de Stamme vast / om dat de tacken deselve niet souden konnen draegen. Wanneer hy eerst uytspuydt

Beschrij-
vinge van
de Jacka.

gelijckt hy wel Mosch te sijn / ende hy blijft groen tot dat hy rijp is. Zijne huydt is als die van de Annaas, dick / maer saght genoegh om die met een mes / dat met olie ofte boter bestreecten is / op dat'er de hars ofte het lijn niet blijbe aenhangen / te dooz snijden.

In dese wonderlijcke bzught werden seer veel klerne verdeelingen ofte huppiens gebonden / welke met een soorte van pruppen / soo groot als Pennen eperen / verbuldt sijn. In sommige sijn'er wel twee hondert / die tien menschen naeulijcks souden konnen eeten. Het geene daer goet aen is heeft de dicke van een vinger / is geel van verwe / ende soo smaekelijck als onse beste Meloenen. Binnen bintmen een dingh dat de Castaignes van Europa seer wel gelijckt / ende daer los in legt / dogh dit is niet eet-baer / sijnde het saet van de Jacka. Gesepde Jacka is seer ongesondt ende altoos gebaerlijck / indien'er geen waeter op gedzoncken werdt.

Als mede
van de
Manga.

De Manga is veel opnemender / ende gelijckt wel nae die bzught de welke wy / in Brancarijck / Pavies noemen / daer werden'er roode / witte enve groene / selfs als sy rijp sijn / gebonden. Enige sijn van de groote eens eijs / andere sijn grooter als onse swaerste Perren. De huyt is gladt ende het binnenste saght / dogh soodaenigh / dooz beselkens / aen de kernen geheght / datmen het daer van niet kan schepden als met de tanden ofte met schabben van een mes. Dese bzught werdt dooz gheheet Indien ghebonden / dogh is / op alle Plaersen / niet eben goet. Die geene welke op de kust van Malabar vallen sijn de slegste. Omtrent Suratte ende Daman sijn sy beter / dogh de beste wassen op het Eplandt Goa. Men vindt die van de maendt Maert tot in September / ende daer is niet delstaeter dan dese bzught / wanneer die / noch niet rijp sijnde / geconsijdt werdt. Dese lve leghtmen oock met Edick in / ende de Indiaenen gebzupcken die dan vooz een soorte van Salade / die sy haer seer gemeen is. Den Boom van de Manga is soo groot als die van onse Ocher-nooten / ende het hondt daer van goet tot allerley Schijn-werck.

Het

Het XXIII. C A P I T T E L.

*Van de Peper, Cardamom, Caneel en-
de Betel.*

Het Boontjen ofte Heester dat de Peper draeght werdt by andere grooter Boomen geplandt / op dat het tegens desel-
ke soude opklimmen. De Blaederen van het selve gelij-
ken wel nae die van het Eplof / oock is de reuck van deselve
scherp / soo wel als de smaecht. De vrucht komt met klep-
ne troffens ofte bosjens ten voorszijn / sijnde in den beginne groen /
daer nae roodt als die rijp is / ende spndelijck in de Sonne-schijn ge-
drooght werdende / is sy soodaenigh als wy die / hier te Landt / sien.

Wele meynen dat'er tweederley Peper is / witte / te weten / ende
swarte / dogh sulcks is een misverstandt. Het geheele onderscheydt
bestaet daer in / dat de swarte haer bast noch heeft / waer van de wit-
te ontbloot is / welcke men daer lichtelijck kan afschijgen / met die te
dozffen als die noch niet volkomen droogh is / of wel met wyven / nae
dat sy eenige tijdt in het waeter gewercht is / ende op dese wyse / kon-
nen alle die geene / welcke gemeene ofte swarte Peper hebben / desel-
ve wit maecten / als het haer gelieft. Sy werdt oock geronsijt als
sy noch groen is / ende dat is een geregt dat de Onderdaenen van den
Grooten Mogol dickmaels gebzupcken. De Indiaenen maecten daer
oock Archiar van / welcke naem sy aen alles geben / dat met Afsijn
werdt ingeleght.

Beschrij-
vinge van
de Peper.

Middel om
alle Peper
wit te
maecken.

Hoewel de Peper in verscheide Landen wast / soo halt sy dogh nergens
overbloediger / als tusschen Rajapour ende de Caep Comorin ,
ende de grootste komt van Visapour ende van Canara ; Die van de
Malabaerse kust / dat is van 't Gebergt Eli af tot aen den Zupderlijck-
sten hoek van deselve / is klepnder / dogh sy komt daer in een seer
grooten overbloedt / ende alle de bremde natien komen daer te merckt /
om sich daer van te boozsien / ende deselve nae haere Quartieren ober
te voeren.

De Cardamom groeyt in het Koninkrijck Cananor , op een Bergh
welcke ses a seven mijlen van de Zee leght / oock werdt deselve op gee-
ne plaetse des wereldts / als daer / gebonden. Die streck Landts
bzeyght een groot inkommen toe aen die geene die deselve besitten. Om
deselve boozt te setten heestmen noch saet noch planten van nooden /
men moet / nae den Regen-tijdt / alleen het overgeblevene lof / dat
doort setten.

Cardamom
waer die
valt.
Wonderlijk
middel om
deselve
voort te
setten.

door de Sonne heeft gedrooght is / afhzanden / ende de asse van het selve / doet weder nieuwe Cardamom voortkomen.

Deselve wordt door geheel Indiën , Persien ende Arabien verboordt / door dien alle de Natiën in die Landen geen smadck in de Rijst / welke haer tot Broodt verstrekt / hebben / indien'er geen Cardamom onder gemenght is / waer door die Specerije geheel in het Oosten verrietert wordt / uptgesondert het wepnige / dat / nae Europa , om in de Apotheecken te dienen / wordt verboordt. De prijs daer van is driemaal hooger als die van de Peper. Op gedachte kuste valt oock Caneel / dogh die is veel sleghter als die geen welke op het Eplandt Ceylon , dat de Hollanders de Portugeesen ontmaghticht hebben / groeydt.

Caneel.

Beschrijvinge van de Betel.

Het kuypt dat de Malabaren Betel , de Portugeesen Betel , ende andere Indische Natiën Pantlé noemen / is weerdigh om hier ter plaetse gedaght te werden. Het waest mede aen een kleppen Boom ofte Kuyper eben als de Peper / oock hebben de blaederen geen minder ooverenkomste / als die van deselve / met het Eplos. De smaech van de blaederen is kuyptigh ende seer aengenaem / de natuerlijke herwe groen / dogh sy werden wit gemaecht / sonder dat sy haere frisheyt ofte voghtigheyt verliezen / als men die in klepne koffertjens / van Bannanes houdt gemaecht / opsluydt / ende / eenmaal des daeghs / bevooghticht. Deselve werden / sonder de Arecca , niet gekaert / welke een klepne kuyght is / die wel nae een groene Ocker-noot gelijck / waer van sy den bast / in het waeter / doen rotten.

Beschrijvinge van de Arecca.

De Arecca heeft een viese lught by sich / wanneer sy noch groen is dogh deselve vergaet door de tijdt ende de drooghte. Sy is scharp van smaech ende verweckt daer door het spulwen. Om die te nuttigen neemtmen omtrent de grootte van een boon geleste halck / ende leght deselve op drie a vier Betel blaederen / daer men dan de vierde part van een Arecca by doet / en een klep omwindesl van maecht / waer waer aen men langh kaerden kan. Sommige voegen'er wat Cardamom , een kuyptnaegel ofte wat Caneel by / om het des te smaechelijcker te maechen. Den Boom welke de Arecca voortbrenght is hoogh ende reght / sonder tacken / hebbende aen het opperste alleen eenige blaederen. Het hout van deselve is goet om te timmeren / dogh wordt meest tot Masten ende Ree'en van Warchen gebuycht / sijnde te dun voor die van grootte Scheepen.

Nuttigheyt des Betels.

Het bladt van de Betel , op voorverhaelde wijze / toebereydt sijnde / versterckt de maagh / is voordeligh aen de digestie der spijs / ende maecht een goeden adem. De lippen ende sels het spulsel werden daer roodt van / het welke / mogelijk / eenige heeft doen seggen / dat sy het tandt-bleesch doet bloeden ; door de reste is in deselve een wonderlijke kuyght tegens het Grabeel ende de steen / het geene. Ich selfs dickmaels bevonden hebbe aen vele van mijne vrienden / cude

ende men moet / om hier van overtuiging te sijn / weten / dat die pij-
nelycke siechte / niemant aentast / ter plaetse daer de Betel gewoon-
lyck gebruykt werdt. Wanneer men die eerst begint te nuttigen
werdmen daer seer duyselig van / doch dit is te verhooren / als
men het witte / dat in de Arecca is / daer upt trecht. De Europers,
welcke in Indiën, op die's S'lands wijsse leven / komen de Betel soo
weernigh derben als de Inboozlingen selve. Hoewel daer te Landt
dese blaederen seer overbloedigh sijn / soo sijn se'er ebenwel in hooge
aghtingh / ende de Koningen ende Vorsten nuttigen die soo wel als de
minste van haere Onderdaenen. Het eerste dat aen ymandt / welcke
een ander komt besoecken / gegeven werdt / is de Betel. Als aen y-
mandt deselve niet was aengebooden / soude hy sulcks dooz een goote
belediging houden / het affront soude oock seer hoogh geacht werden
van den aanbieder / in cas van wepgeringe. Men is ebenwel niet
gehouden om het aenstonts te nuttigen / dooz dien alle de Asiatische
Volckeren dooz bergif breezen / ende upt de Naeture aghterdoogh-
tigh sijn.

Daer werdt dooz geheel Indiën / ende dooz al op de Kust van Mala- Wortel-
bar, een boom gebonden / welcke redelyck groot is / ende blaederen / boom.
welcke wepnige van die van de Laurier sijn verskillende / draecht /
nebens witte Bloemen van een aengenaemen reuch. Langhs de
stamme van deselve loopt een soorte van hars af / die tot het teeren der
Schepen gebruykt werdt. Het geene in dese Boom ysonder is be-
staet daer in / dat de tacken / weder andere / nae de grond toe / upt-
schieten / welcke soo dyae de aerde niet raechen / of se batten daer wortel /
ende werden niet er tijdt soo dick / datmen haer van de eerste
stamme niet kan onderscheyden. Indien het doozspruyten van dien
Boom / dooz het afschappen / niet helet wierdt / soud'er maer een no-
digh sijn om een geheel Landt te beslaen.

Het Landt van Malabar draecht oock allerhande slaggh van Peul- Peulvrugh-
bruychten voort / gelijk met die van Europa. Het heeft oock eenige ten.
ysondere / te weten boonen die hier bingeren breebt sijn ende Groote
schellen of heulen hebben ter lenghte van anderhalve voet / se groepen Boonen.
schielijck aen / ende hebben niet heel smaechs / oock werden se niet
dan van de arme lieben gegeten. De Cupulieden planten die niet
als om haere Bieeltjens te oberschaduwen / waer toe se noch een an-
der kuypt hebben / dat een seer dunne stamme heeft / welcke sich /
dooz duysenden van tackjens upspruydt / die beele blaederen ende roo-
de Bloemen draegen / gelijkende seer nae dubbele Jamin ; geseyde Ongemee-
Bloemen hebben geen reuch / ende dienen niet als dooz het gesicht. ne Bloc
Se komen niet de Sonne op / ende vallen af als die onder gaet. De men.
selve werden daer het geheele jaer dooz gebonden / oock is niet noodigh
de plante / meer dan eens / te saepen / dooz dien de afvallende saede-
kens wortel batten / en die altoos vernieuwen. De vrouwen van de
Ma-

Malabaerſche Kuſt houden de Bloemen in ſoo hooge aghtinge niet als die van de Landen des Grooten Mogols, ende ſp genoeg ſich met haer ſelven met Cocos-olie te beſtrijcken / ſonder nae eenige rieckende dingen te taalen / hoewel ſp die / in haer Landt / hebben.

Van de Dieren ende byſonder den Elephant.

Groote me-
nigte van
Perroqui-
ten op Kuſt
van Mala-
bar.

Het Gebogelte op de Kuſt van Malabar is van de ſelve ſoorte als dat van het overige Indiën; daer ſijn ſeer veel Perroquiten, groote ende klepne / van allerley betwen / tot ſoo verre / dat 'er dickmaels twee hondert in een net gebangen werden. Niemandt neemt daer de moepte van haer te leeren klappen / of Europers maerken daer alleen haer werck van. Doch is 'er overbloedt van Wildt-bzaed / dat gemakelijck gebangen werdt; De Paerden alleen vallen wat ſwaer te krijgen / dogh waer 'er evenwel dickmaels betrapt ende gegeten. De beederen daer van werden dooz geheel Aſia gebuycht / ende de lieben van aenſien maerken 'er waepers en Sonne-ſchutſels van / welke ſp met goudt ende geſteenten vertieren. Dooz de reſte hebben de Malabaren oock al-terhande ſoorte van Pluym-gedierde.

Van den
Elephant.

Onder het vierdoetige Gebierte moet den Elephant den eerſten rang houden / ende geſeldt werden met die geene welke op de Malabaerſche Kuſt gebonden werden / hoewel van elders daer gebaght. Deſelbe is de grootſte van de Landt-dieren / dogh het hooft is niet groot in gelijkmaetigheyt des Lichaems / maer aen het ſelve ſtaen groote ooren / gelijkende gedaentens halben / wel nae de vleugelen van een Diermuyſ. De Beenen ſijn rondt / ende ober al van een gelijcke dicke / hoewel daer boegingen in gebonden werden. Dit Dier be- diendt ſich van ſijn Snuydt / als een menſch van ſijn handt / om al-les / het geene het ſelve aangeboden werdt / te ontfangen. Gedaghte Snuydt kan het intrecken ende uytſchieten / ende het houdt met het ſelve / het geene het daer mede grijpt / ſoo baſt / dat het niet mogelijck is het daer upt te krijgen / ende kan daer mede een Sabel / ſoo wel als een menſch / handelen. De Snuydt is hol / ende als de Ele- phanten dinccken willen / ſuygen ſp daer het waeten mede / dat ſp dan daer nae in haer mondt uytblaesen. Ich heb 'er veele upt de Gebierte ſien komen / welke meer dan een emmer naes daer in hielden / om het ſelve op luyden die haer niet aenſtonden / ofte eenigh leet gedaen had- den / te werpen. Daer is geen onredelijck Dier dat ſoo veel ver- ſtande

standt ende geheugenisse heeft als dit / ende daer van ben ick in vele gelegentheden verseeckert gewozen.

In alle de Indiaensche steden werden eenige Liederen onderhouden / Seldssem
die niet van de straeten ofte wegen reynigen; het gebiel dat een jon- voorbeeldt
gen van twaelf jaeren / die sulchs in Suratte deedt / eenige duplig- van de ken-
heyt versaelst hebbende / die / op een booz hy gaende Elephant, nisse der
wierp. Het heeft toondde / booz die tijdt / daer geen geboelen van / Elephanten.
dogh het kindt / eenige daegen daer nae / ontmoetende / ombatte hy
het met sijn Stuyt in het midden / ende bjaepden het meer dan hon-
dert maelen / in de lucht om / met soodaenigen raddigheyt / dat het
alle die geene / welcke het aenschouwen / deedt breezen. Opndelijck
saegen sy ebenwel / dat het die geene / booz wte het beleerdicht was /
maer wilde verbaeren / booz dien het / nae sijn vermaeck met de jon-
gen genomen te hebben / den selven weder soetjens op de grondt sette /
ende sijn wegh vervolghde.

Den Viceroy van Goa was booznemens om'er een aen den Koningh Een ander
van Portugael te senden / ende gaf orde datmen den selven / in het eer- aenmercke-
ste Schip / dat nae Lisboa stontt te gaen / soude scheepen / dogh den lijck voor-
Bestierder van dit Hier sepde aen het selve / op die wijse als hy een beeldt van
mensch soude hebben kommen aansprecken / datmen het in een Landt de selve.
wilde voeren / in het welcke het een seer swaere slavernije soude moeten
uptstaen. Dit seggen maecte soodanigh een indzuchinge in den geest
des Weests / datmen het niet t' scheep konde krijgen / ende vele /
welcke het daer toe wilden dwingen / doodde. Den Onder-Koningh
Hier van verwitticht sijnde / end booz vast stellende dat dese weer-
standt upt het doen des Bestierders spoot / bregghde hem seer ver-
baerlijck / sae zelfs met de doodt / indien hy / binnen eenige daegen /
welcke hy hem boozscheef / niet maecte / dat den Elephant t' scheep
gingh. De Bestierder hier booz verbaert sijnde / wierp / het geene
hy te boozen gedaen hadde / weder onder de voet / ende hy deedt dat
Hier / booz tegenstrijdige lessen / begripen / dat het aen een Vorst ge-
fonden soude werden / welcke het alle de vermaecklijckheden des le-
vens soude doen genieten / waer nae het / sonder eenige weerpoorig-
heyt te betoonen / t' scheep gingh.

Alle de groote Heren voeden daer Elephanten, de Koningen bedie-
nen sich van deselve in den Oorlogh / leggende geskut ende Consta-
pels op deselve. Ich hebbe Indiaensche Gouverneurs gesien / welcke /
te Landelwaerdt gaende / op de Elephanten, tenten deeden stellen /
die soodaenigh verdeelt waeren / dat de mannen ende vrouwen /
haere verscheptene vertrecken hadden / ende nogh een plaetse ober-
schoot om de wijse te bereyden.

Men leght op haer een soorte van Chabzacken ofte berck-kleeden / Haere uyt-
ende ick heb'er gesien welcke upt saghtigh ellen laecken bestonden. nemende
Oock kan ick verseeckeren / aengesien het waersaghtigh is / dat'er grootte- nogh

nog veel grooter gebonden werden / het welke men dooz haere tanden kan bewijzen / sijnde die van de eerste niet langer dan drie a vier voeten / welck een persoon gemakelijck kan draegen / dogh daer werden'er andere van Bombaya ende Mozambijcque gebracht / welke twee plaessen in Africa gelegen sijn / ter lenghte van tien voeten / ende die twee mannen naelijcks souden konnen op heffen. Wele van die tanden werden in Indiën gebracht / pder Elephant heeft er maer twee / ende dat is het geene wy Eivoir ofte Elfen-been noemen.

Fabul van
de Elephanten.

Daer ick dooz het gesichte de waerheyt bespeurd hadde / hebbe ick my dickmaels verwondert / hoe soo vele persoonen de leugen / tot so verre toe / hadden dooztgeset / van te verben schrijven / dat de Elephant geen boegtingen in de beenen heeft / dat hy niet kan nederleggen / noch opstaen / als hy / dooz ongeluck / gevallen is ; Dat hy / om te slaepen / sich tegens een boom aendeunt / en dat'er geen seckerder middel is om die te vangen / als den boom / aen welke hy gewoon is te rusten / by nae dooz te saegen / waer mede hy dan ter aerde soude vallen. Dit is een valsck verhael / geschreeven dooz die geens / welke reysen sonder upt haer Landt te gaen ; Doch sijn alle die geene / welke in Asia sijn gewoest / van het tegendeel overtuoght. Den Elephant kan sich sonder moeyte nederleggen ende weder opstaen / hy buoght de knien als sijn meester op hem wil klimmen / ende slaep op geene andere wijse als de Beerden. Om hem te vangen / doetmen niet anders / wannermen sijn gewoonlijke loop weer / daer eenige kuplen te gaeben / welke met dunne tacken / ende aerde daer over gestropt / bedeckt werden / in welck hy dan overmijdelijck valt / en seckerlijck gebangenwerdt / om dat sijne swaerte hem belet daer upt te komen.

Deselve werden van sommige tot spijsgebruyckt.

De Swarten van Africa eeten desselfs vleesch / ende ick hebbe horen seggen dat haer Snuyt uptnemende delicaet is. Wele werden'er doodt geslaegen alleen om haere tanden. Enige werden'er somtijden gebonden / welke van selve upt gevallen sijn. De huydt van dit Gedierte is soo dick dat die naulijcks / met een musquet / kan dooz schooten werden / wanneer die bereydt is. Somtijds werden'er enige kilepne gebangen / welke / dooz de doodt van de groote / gaen dwaelen.

Haere bequaemheyden in het swemmen. Gevecht tusschen een Elephant ende een Tyger.

De grootte van dit Gedierte belet het selve niet / seer wel te swemmen ende wonder ras doozt te gaen / oock is het soo moedigh als sterck / ende doedt de Koningen grooten dienst inden Oorlogh.

Terwijl ick in Indiën was / wilde secker Gouverneur, aen eenige lieben van aensien / het vermaeck geben / van een Tyger met een Elephant te sien vechten. Dese twee beesten sijn seer vershillende in grootte / dogh de raddighheyt des Tygers, geboeght by de kragt van sijne klauwen ende tanden / maecht dat hy seer gebaerlijck is. Hy sprongh op de Tromp / onder den huyck ende op den rugge van sijn brandt /

vpandt / laetende ober al bloedige teekenen / ende den Elephant smet hem / met sijn Snupdt verre van sijn / nae dat hy / te bergcefs / getracht had hem te vertreeden. Dooz dien nu haere woede / onder het daghen / grooter wierdt / soo verscheurde den Tyger sijne wederpartij op alle de plaetsen daer hy hem aentrof. Den Elephant ghingh wel met een verbaerlijck geweldt tegens hem aen / dogh als sy pder haer best gedaen hadden / kreeg geen van beeden de Overwinninge / ende de een bleef doot soa wel als de andere.

Die geene welke de Elephanten bestieren werden Cornae genaemt / Hoe de Elephanten
sy gaen op den hals derselbe sitten / alwaer sy sijn vast op houden / lephanten
sonder een toom nodigh te hebben. Sy draegen in de handen alleen bestierdt
twee haercken / van verscheptene grootte. De kleynste diendt haer
als een spoor / met welke sy het Dier slaen / om het nae die sijde /
daer sy willen / te doen gaen / waer dooz dat selve / hy nae noyt son-
der wonde is / upr welke het bloedt loopt. Sy bedienen haer van
den grootsten haeck niet als om den Elephant te wederhouden wan-
neer hy raefende ofte tochtigh is / als wanneer de kleyne niet sterck
genoegh bevonden werdt. Ich heb'er op de Kust van Malabar ge-
sien / welke den Koningh toequaemen / ende die / haere bevaerders
ontloopen sijnde / boomen ende huysen (welcke daer soo sterck niet sijn
als de onse) onder de boet smeten / ende alle de Inwoonders van de
plaetsen / dooz welke sy passerden / dwongen / haer verblijf elders
te soeken. Oock waeren onse Logien dickmaels verbruidt met die
geene die haere woningen hadden verlaeten / om de woede deser Die-
ren te ontgaen.

De Koningen van de Kust van Malabar bedienen sijn dickmaels
van dese Dieren / om haere opzigtige Onderdaenen te straffen / lae-
tende deselve dan in haer Landen loopen om die te verwoesten ende de
boomen ter neder te werpen. Oock kan een grooten Elephant / met
eenen ruck / de grootste Cocos-boom die er gebonden werdt / onder
de boet werpen.

De Krooplieden huerense / die gebuyckende om Scheepen ende
Barken op het Landt te haelen / als die verdubbeldt moeten wer-
den. Van het selve Gebierte / dooz het welke de Doxten haere maght
ende pzaght doen blijken / bedienen sijn de Bramenes mede / om de
Beelden haerer Af-goden / op de Feest-daegen te doen draegen / oock
sijn'er eenige Pagoden, welke een secker getal van het selve / ten dien-
ende / onderhouden.

Kragt der-
selve ende
menigvul-
digh ge-
bruyck.

Het XXV. C A P I T T E L.

*Vervolg van het Gedierde op de Malabar-
se Kust, werdende hier in bysonder-
lyck van den Tyger gehandelt.*

Drie'erley
Tygers.

Listigheydt
der kleynste
Tygers.

Beschrij-
vinge van
de tweede
soorte.

Voorval in
de Engelse
Logie, tot
Baliepa-
tnam, met
een Tyger.

In alle de Oosterfche Quartieren werden de Tygers in geen groter menigte gebonden / als op de Kust van Malabar. Dit Gedierde is seer heroemt dooz sijne wyerdheyt. Het is in drie'erley slaggh verdeelt / ende werdt alleen onderscheyden dooz de grootte. De kleynste Tygers sijn niet veel grooter als een groote Kat. Van dat slaggh heb ich'er een in de Logie van de Compagnie, in het Landt van Cananor gesien / welke van Mirseou was gebaght / ende schreeuwende / by nae soo groot en geluydt als een Osmaechte. Hy wierd niet als met rauwe vleesch gespijst / ende als hem Rijs wierdt doorgevozen / was hy soo listigh dat hy soo veel aghterwaerts liep / als de heeten / maer aen hy vast was / hem toeliet / ten eynde de hoenderen ofte endt-bogels die souden kommen eeten / welke hy dan verraste ende verslondt. Eyndelijck brach hy los ende ontliep ons ; Dooz dien ich nu een van die geene was / welke het meeste werck maechte om hem weder te vatten / soo quetste hy my swaerlijck aen de handt / en raechte in het veldt / sonder dat wy hem krijgen konden.

De Tygers van het tweede slaggh sijn soo groot als een groot Schaep ofte een kleyn Kalf ; Dese sijn'er in meenighe ; sy vernielen het tammeste beest ende breecken selfs / des nachts / in de stallen en hupsen. Een ygelijck traght die te dooden / ende de Koningen, om haere Onderbaenen daer toe aen te moedigen / geven een gouden Armbandt / aen die geene / welck'er een ombrangen ; Dit geschenck werdt / onder die Indianen, soo hoogh geaght / als de Ridderlijcke Ordes onder ons / dooz dien niemandt geseyde Armbanden magh draegen / als dooz bysondere toelaetinge der Vorsten. Ich hebbe een persoon gesien / welck'er een gedoodt hadde / sijnde alleen gewaepent met sijn schildt en deegen / ende dat sonder gequetst te werden.

De Engelse waeren te Baliepatnam soo geluchigh niet. Daer quam'er een in haere Logie welke alles vernielde. Dooz dien dit nu dickmaels doozviel / hielden die / sijn hups-houden moede sijnde / eyndelijck waghst op hem / haer selfs daer toe gewaepent hebbende. Hy wierd dooz de eerste schoot getroffen / dogh dit diende niet dan om sijne woede

woede te doen toeneemen. Hy gingh op haer los / doodden'er twee ofte drie ende salbeerde sich eyndelijck dooz het gat / daer hy was ingezoochten.

Doen ick een wepnigh tijds op de kust van Malabar hadde geweest / raechte ick mede in gebaer van dooz haere woede te sterben. De uptnemende hette deedt my in de openlucht slaepen / in het midden van drie groote honden / welcke / dooz mijne beplighepdt souden soegen. Op seckeren naght wierdt ick / dooz haer bassen / opgeweekt; ende siende dat sy blughten / ontwaechte ick het volck van de Logie / het welcke gekomen sijnde / misten wy een van onse honden. Men stach tootzen op om hem te soeken / doch vondt sijn gebeente eerst des volgenden daeghs / twee honderdt schreeven van de plaetse daer ick gelegen hadde. Dit voorval deedt my / de gebaerlijcke gewoonte / van kupten te slaepen / afswennen.

De Tygers van de derde soorte sijn soo groot als een Beerdt / de Portugeesen noemen die de Koninghlycke; Ich hebbe die noyt in het leeven gesien / maer wel eenige van haere hupden / welcke ses voeten langh sijn / ende dooz deerks op het bedde konnen gebuipcht werden. Sy werden niet gebonden als benoorden Goa, ende daerom is het daer gevaerlijck alleen ende ongewaepent te gaen.

Ich hebbe secker Portugeesch Edelman gekendt / Dom Juan de Sequiera genaemt / welcke te Daman woonde / ende een Lust-hups kupten de Stadt hadde leeggen. Twee van sijne vrienden quaemen hem op het selve besoecken / ende hy wilde haer / den eersten dagh wel onthaelt hebben / den volgende het vermaeck van de Swijnen-jaght doen genieten. Sy begaeben sich van met haer drie en op weg / op een klepne waegen / sijnde pder met een roer gewaependt / doch waeren naenlijcks eenige schreeven doozt gereden / of saegen een Koninghlycke Tyger, dooz een dwarswegh / op haer aankomen. Nae sy met malkanderen beraedtlaeght hadden beslooten sy om'er op te schieten. Dom Juan loste sijn roer waer dooz hy den Tyger soodaenigh quetste dat hy / ter aerden viel / sonder eenige schijn van leven te hebben. Dese Overwinninge / welcke haer soo wepnigh gekost hadde / verheughde haer / ende sy stelden het opnemen van haere vanght upt tot nae den onthijt / sijnde alle drie eben begeerigh nae des Tygers hupdt / welcke daer seer seldtsaem is. Sy waeren op haere wederkomst ten hooghsten verwondert dat sy den Tyger niet vonden / ende dat sy hem dooz de teekenen van sijn bloedt niet konden naesprengen. Dooz sien nu de waegen tot het kzeupel-bosch niet konde naederen sprongh Dom Juan, tegens den raedt van sijne vrienden / van deselve / soght den Tyger op / ende vondt hem in sijn bloedt gewentelt. Doch dit wyrede Dier hadde sijn vbandt soo drae niet gesien / of het deedt een upterste poginge / wierp sich op hem / smeet hem ter aerde ende verscheurde hem op verschevene plaetsen / sonder dat de twee andere

Gevaer des Auteurs door een der selve.

Derde soorte van Tygers.

Seldtsaem voorval van een Portugeesch Edelman ende een Tyger.

andere sich tegens dat sijne ongeluck konden stellen / ende de breefe / van haer vriendt te dooden / belette haer een geruppen tijdt het schieten / dogh eynclijck siende / dat den Tyger, hoe veel bloed hy oock verloor / niet dan te raesender wierdt / ende dat sy / wilden sy den rampsaeligen Sequiera behouden / hem niet meer moesten ontfien / soo schooten sy uyt de karosse / ende traeden daer af / doen sy den Tyger gedoodt hadden. Den ongeluckigen Portugeesch, welke van het hooft / tot aen de voeten / beseert was / ende in een staet van de meest hardtboeghtige te doen schizken / wierdt t' sijnen hupse gebzacht / alwaer een yder / soo dzae men hem sagh / niet dzoefhepdt ende wanhoope verbult wierde. Sijn Aldem was soo slaet / dat sy / in plaetse van te dencken om hem te helpen / geburtighlijck sijn laetsten sugt te gemoet saegen. Onderwijl naederde een Heyden, die sijn slaef was / tot hem / ende beloofde sijn Meester te genesen / soo men hem sijne vyzhepdt woude schencken. Hoewel dit nu blyten alle hoope was / soo wierdt het evenwel toegestaen / ende den slaef sijne konst te werck stellende maecte dat sijn meester in volkomene gesondthepdt geraecte / alleen met melck ende het sap van eenige kypden / ende deed een van die wonderlijcke curen / welke men hier qualijck soude konnen gelooven / gebende hem niet dan melck ende bzoodt tot spijse / soo langh hy onder sijne handen was. Desen Edekman / die nu dit selfs verteldt heeft / belwaerdde het vel van den Tyger, dat meer dan ses voeten langh was / als een gebendc teeken van sijn doodelijck doorbal / ende sprack van het selve niet als met schizck.

Middelen
om sich
voor de
Tygers te
hoeden.

Waerdye
van haere
Huyden.

Om den Tyger des nachts te ontgaen / heestmen niet dan vper van nooden / dooz dien hy dooz het selve blyedt / ende by daegh roers of boogen / om haer van verre aen te tasten / dogh als men hem niet secker heeft is het beter in de lught te schieten / om dat hem het gerughe verbaert / ende een geringe wonde bofer doedt werden.

De hupden van alle soozten van Tygers sijn by nae van eene ende deselve coulre ; De aengenaeme besprickelinge derselve / maecht dat sy duer sijn. In Indiën deckmen de bedden ende de Palanquyns daer mede / ende in Europa dienen sy tot vershepde gebzupcken / oock is 'er wepnigh pelterije die meer geaght is.

Het

Het XXVI. C A P I T T E L.

Vervolgh van de Dieren; van de Jackhals, de Buffels, Civetkatten ende Aepen.

De Jackhals ofte Adine is soo groot als een middelmatigen Beschrij-
hondt/ hebbende een steert welke nae die van den Vos/ vinge van
ende een smoel die nae des Wolfs gelijcht. Sommige hou- de Jack-
den die in haere hupfen/ dogh van naeture leggen sp den ge- hals.
heelen dagh in hooften onder de aerde/ ende gaen des nagts
haere spijs soeken/ Die in het woudt sijn gaen met heele troupen/
verslinden selfs de kinderen/ maer blieden booz volwassene lieden.
Het geluydt dat sp geven is als van klaegende menschen/ ende men
soude dickmaels seggen dat men kinderen van verschepdene jaeren
hoorde kizjen. De Honden sijn seer op haer gebeeten/ ende dypben
die van de hupfen/ dogh de Tygers doen haer niet aen/ want sp loopen
gemeenlijck booz haer heenen/ ende locken soo de honden/ die de Ty-
gers dan vernielen/ ende de Indianen, welke daer van kennisse heb-
ben/ sluyten haere honden op/ soo dzae sp een Jackhals hoozen roepen.
Booz de reste is het een Dier dat gantsch geen nut by byznght/ ende
niet waerdigh om meer van te spreken.

Den Buffel is grooter als een Os/ ende/ wat de hupdt belanght/ hem van de Buf-
by nae gelijk/ dogh heeft het hooft wat langer ende platter/ oock fels.
sijn de oogen grooter ende by nae geheel wit/ de hoozen platter/ ende
dickmaels meer dan tien voeten langh. Booz de reste is het een lelijck
Gedierte/ heeft haest geen hair op de hupdt/ gaet langhsaem/ dogh
kan seer swaere paken dzaegen. Men siet die met heele hoozen/ als
de ossen ofte koepen/ loopen/ oock geven sp melck waer van boter ende
haes gemaecht werdt. Haer vleesch is goet/ hoewel het soo smaet-
kelijck niet is als dat van de Ossen. Sp swimmen seer wel/ ende
dat over grootste Rivieren. Enige sijn tam/ andere weder wildt/
welcher ontmoeftinge seer gevaerlijck is/ want sp vernielen de men-
schen/ ende konnen deselve/ met een stoot/ dooz haere hoozen/ ver-
scheuren. Sp sijn in de boschagien minder gevaerlijck dan op het
blackelandt/ om dat haere groote hoozen in de tacken der Boomen
verwarren/ waer dooz die geene/ welke dooz haer vervolght wer-
den/ tijdt kizjen om te blughen. De hupdt van dat Gedierte dient Nuttig-
tot seer veel saecken/ men maectt er selve kuycken ofte flessen af/ heyt van
om waeter ende andere boghtigheden in te bewaeren. Op de Mala- dessels
baersche buydt.

baerfche kufft fijn fƿ meest wilddt / ende het is de hzemdelingen niet verboden defelve te jaegen ende te eeten.

Befchrij-
vinge van
de Civet-
katten.

Men fter er veel Civer-katten, die klepne Dieren fijn / wel nae onfe katten gelijkende / uptgefondert dat den Dupl wat fcherper is / en de klaeulwen fƿo gebaertlick niet fijn / oock flaen fƿ een ander gelupdt. Het parfum dat fƿ boozt hzengen gzoepdt / als een fƿoote van het aen / in eene openinge welcke fƿ / onder den flaert / hebben / defelve wordt daer da egelijcks / uptghaelddt / ende wordt die oock meer gebonden / als de katten wel geboedd fijn. Het de Civer wordt / tot Calicut, een grooten handel gedzeben / dogh als men defelve felfs niet afhaelddt / is fƿ meest verbaftert.

van de Aep-
pen.

Op de kufft van Malabar fijn oock Aepen, dogh veel minder in getal als in de andere gedeelten van Indiën, dogh fƿ fijn in gzoote menighte in de Landen van Sevagi ende Canara. De Oosterfe Heydenen aghten dat Dier een redelijck menfch te fijn / ende seggen dat het niet en fprecht / als alleen om dat het hzeest datmen het te werck fal ftellen. Andere weder aghten die als Godey / reghten beelden booz haer op / houden Feest-daegen tot haerer eere / ende men magh die / in het gebiedt der Heydenfe Dozfen / niet dooden / op verbeurte des lebens.

Schade die
fy doen
kunnen.

Somtijds ftermen heele Croupes van dit Gebierte welcke de vrouwen / die aen de Hzebdtz-licden op het Landt de fpijfe hzengen / defelve afnemen / ende oock fomwijlen haer verhzaghten. De wijfjens hzaegen haere jongen / ende verlaeten die noyt / fƿ om helsen defelve seer teederlijck / ende fprzngen daer mede van den eenen boom op d' andere / als of fƿ niet en hzoegen / fƿ kormen gzoote fchaede op de de befaepde Landen doen / als men haer daer niet afdozjft / want fƿ vernielen de Rijs ende de Boom-hzughten / ende dzincken de Tary upt de baeten waer in die getijffert wordt.

Hare hard-
voghtigen
aerd.

Dit Gebierte is fier ende hardvoghtigh / hoe wel men soude gelooven dat het hzeefaghtigh was / booz dien het figh / gedurighlijck / van de eene / op de andere / plaetfe begeeft ; Het is aen een van mijne hzienden / welcke / omtrent Cananor, op de jacht was / gebeurdt / dat fƿ / onder een boom / eenige Confituren at ; een grooten Aep, waghtede fƿo langh dat fƿ wegh was / ende quam af om te fien of er niet was overgebleven / ende die selve perfoon / waer op den Aep niet meer verdaght was / fchoot hem met een kogel in den buick / ende het Dier / sonder te toonen dat het daer eenighints booz ontfelddt was / vergzootte fijne wonde met de boozfte klaeulwen / batte een fluck van fijn gedarmte / ende trock het felve geheel upt / tot dat het fterf.

Het

Het XXVII. C A P I T T E L.

Vervolg van het Gedierte.

MEn diendt sich in Indiën niet van de Ossen als om het Landt te ploegen / ende de Heydenen, willen / dooz een soorte van eer bewijssinge / deselve niet eeten. Daer sijn oock beele wilde Swijnen op de kust van Malabar, met welcker Jaght sich de Nayros vermaecken / oock eeten die van alle geslaghten de Warchens / uptgesondert de Bramines ende Nambouris; mede sijn'er Schaepen ende Gepten.

Gebruick der Ossen.

De Jaegers hebben'er oock groot vermaeck in het vangen van de Gaselets. Deselve sijn Dieren by nae van gedaente als Hertten / uptgesondert dat sy geen tacken aen de hoozen hebben / ende wat kleinder van lichaem sijn. Sy werden niet Ketten gebangen / sijnde de Indiënen gewendt op die wijse te jaegen; Men siet'er geen Conynen / maer wel beele Haesen / welcke de Inboozlingen wepnigh eeten / ende als sy die vangen / soo is het om die aen de Europers te verkoopen. Haeken.

De geheele werelt dooz werden Slangen gebonden / doch die in Indiën, en dooz al op de kust van Malabar sijn / vallen al te bysonder om'er maer ter loops van te spreken. Ich twijfelde langh aen de verhaelingen welcke wy daer van gedaen wierden / doch wierdt / epndelijck / dooz de onderbindinge / daer van overtuyghet / oock is het geens ick daer van sal seggen seer secker. Slangen.

Daer sijn'er welcke een vinger dick ende bys of ses voeten langh sijn; dese sijn groen van verwe / ende des te meer te hzeesen om datmen haer beswaerlijck upt het gras ende kzeupelbos onderschepden kan. Sy blieden de menschen niet / maer schieten sich upt op de booz by gaende lieden / kiesende by nae altoos de oogen / oozen ofte de neus om sich daer aen te heghen. Oock vergiftigen sy dooz haere beeten niet / maer hebben onder den hals een blaesken met subtyl sennyn verbuult / het welcke sy / ter plaerse daer sy sich vast houden / verspreyden / ende is dat selve soo doodelijck / dat'er geen hulp-middel tegen is / ende dat die geene / welcke daer mede besmet werden / in min van een ure tijds / sterben. Om dat nu dese Slangen daer in groote menighte / ende swaerlijck te onderschepden sijn / laeten de luden van ansen haer Hups-geuoeten / wanneer sy op wegh sijn / booz upt gaen / welcke op het kzeupelbos ende de tacken der boomen slaen / om dat schadebelijck ongediert te verdoijen. Haere beschrijvinge.

Ich hebbe een Christene Indiaen gekendt / welcke upt den Bazar ofte Droevigh het Dozy van Baliepatnam nae de Pagode van deselve gaende met een voorval

dooreen
derfelve.

Befchrij-
vinge van
een ander
flagh van
Slangen.

Veblindt-
heydt der
Indianen
omtrent de
Slangen.

Voor- val
van een
voornaem
Bediende
eens Ko-
ninghs.

Wonderlijk
Bygeloof.

Heyden aen fjne fjde/ fagh dat een van die Slangen in een van fj-
ne neufgaten fprongh ende dooz het andere weder upt quam/ blijvende
foo hangen/ dogh den Heyden viel aenftonts doodt ter aerde.

Dogh fjn'er andere/ welke de Indianen/ Malle Bambou, dat is
goede Slangen/ noemen/ ende de Portugeelen heeten die Cobra Ca-
pel, om dat die een ftuck vels/ foo groot als eene handt hebben/ het
welcke haer het hooft omringt/ ende op de wijfe van een geemailede
kappe gemaecht/ ende eben als het overige haers lichaems/ met feer
levendighe ende aengenaeme couleuren/ bedeckt is. Hoe wel de
fteecken van defe Slangen doodelijch fijn/ foo is dogh evenwel hulpe
tegens defelbe.

Men kan figh niet genoegh verwonderen over de blindheyt der
Heydenen, omtrent dat Gebierte. Alles dat krumpt is by haer in
aghtinge/ maer dooz al de Slange. De Afbeeldfels der felve fijn de
meeste vertieringen van haere Pagoden, ende niets is'er dat bequaem
is om dit verblinde volck de oogen te openen/ omtrent dat domme by-
geloof. Als nuant een Slange in fijn huys bindt/ trachten fj defel-
be met gebeden ende aanbieden van fpijfe nae buyten te locken/ ende
in cas die evenwel wil blijven/ foo verfoecken fj'er hem toe/ met feer
wel fpreekende gebeden/ eben als of fj een redelijch mensch dooz-
hadden.

Het gebiel eens dat een Secretaris des Dofzfs/ dooz een der felve ge-
beten wierdt/ ten tijde ick daer te Lande was. De Slange was van
de dichte eens arms ende agt voeten lang/ ende dooz dien dit angeluck
op het Landt gefchiede/ vingen die geene/ welke defen Heer verfel-
den/ de Slange/ deedden die in een groote Marravane ofte aerden pot/
ende bzaghten defelbe op die wijfe by den Dofz. Menftonts wierden
de Bramenes geroepen/ welke de Slange feer ootmoedighlijch ende
eerbiedelijch baeden/ niet te willen toelaeten/ dat die geene/ welke
sj gequest hadde/ ftierf/ aengefien by den Koningh feer nodigh was.
Den Koningh felfs voeghten'er by/ dat fj hem foude doen verhzan-
den/ indien fijn Secretaris quam te fterben. Dogh alle dit bidden en-
de bzeppen diende nergens toe/ den Secretaris ftierf/ fjinde dooz geen
natuerlijch middel bygeftaen; Den Koningh was wel bedroeft over
dit dooz val/ dogh figh inbeeldende dat fijn Gonftelingh aen eenige
misdaedt moefte fchuldigh fijn/ aengefien de Goden hem op die wijfe
ftraften/ liet fj de Slange weder upt fijn Paleys bzagen/ ende
bzeefsaem fjns weeghs gaen/ nae dat fj hem vele ootmoedige eer-
biedigheden hadde betoont.

Men bindt eenige onder die Volckeren/ welcher wonderlijke God-
bruytigheyt/ haer tot foo verre misfept/ dat fj felfs melch/ op de
groote weegen doen fetten/ op dat die krumpende Godheden de moep-
te niet fouden behoeven te nemen van haer voedsel verder te gaen foz-
ken. Dogh foo beflaegelijch als haer onwteneheyt is/ fo verfoep-
lijck

Ick sijn noch de listen der Bramenes. Daer sijn'er die ervaren in de Astrologie ofte Sterre-konst sijn / die selve eenige kennisse van Geleerdthepdt hebben / ende de Historie van haere Patti weeten; De foodantige konnen niet gelooven het geene sy leeren. Ick hebbe met verschepdene dickmaels gesprooken / ende bysonderlych een daer ick gemeensaem genoegh mede was / welke ick boozhieldt / hoe qualijk dat hy ende sijns gelijken deeden / misbruykende de gaven haer dooz Godt verleen / om de hy-geloovighepdt van een onkundigh volck te verstercken / dooz verdichtfelen / ende dat in hoope alleen van aensien ende geringe weereelse dooz deelen te genieten. Hy antwoorde dat hy my wilde overtuigen van haere opzeghtighepdt ende van de waerhept haer Leere / dooz een verhael / het welcke hy / op de volgende wyse / deedt.

De booznaemste Bramene van een vermaerde Pagode, willende de Godbruytichghept van het volck dat hy leerbde opwecken / versoght sijne toehoorders dat een pder van haer wat soude willen toeleggen tot het maacken van een goude Slange ende twaelf eperen van deselve stoffe / welke gesteld sijnde in een plaetse van de Pagode, gelijdt tot dienst van die Godthep / soo hoopte hy / dat / in den tijdt van ses weecken / de Slange soude lebendigh werden ende de Eperen upbzoepen / welke dan alle / hy gebolgh / de Bescherm-Goden van de Pagode soudens sijn. Dese boozstellinge wierdt aengenoomen / ende de Bramene kreegh / in korten tijdt / het geen hy versoght hadde; Alles wierdt verbaerdicht / ende nae de Pagode gebracht / dooz de Bramenes die van een groote menighe Heydenen gebolgh werden. Hy alleen tradt'er binnen / selde de Slange ter gesepder plaetse / quam'er weder upt / ende sloot de Kerche sozghbuldigh toe. Als nu de gestelde ses weecken verstrecken waeren / gingh hy / met het selve volck / weder derwaerts / ende bindende noch Slange noch Eperen / soo geloofde het dat die lebendigh waeren. Dit wonder-werck wierd / dooz een algemeene toespelchinge gebolgh / ende een pder was verblijdt dat hy iets hadde toegeleght tot de boozthenginge van een nieuwe Godthepdt.

Dese groote Fabel deet my lachen / ende te gelijck vergammen. Ick sepe aen den Bramene genoegh / om hem de list / van die geene / welckers geloof hy roemde / te doen begripen / doch hy wederfont my gedueriglych / ende ick moeste hem in sijne hartnechighepdt laeten.

Al hoewel nu de Heydenen haer selve de Wet hebben boozgeschreeven van geene Slangen te dooden / soo is sulcks dog niet aen de Christenen ofte Mahomeraenen verboden. Men bint die dickmaels in de Nupen / ende ick hebbe die onder onse Bed-stengensien. Ick sal op een andere plaetse spreken van de middelen / welke te werck gestelt werden / om haer beeten te genesen.

Droevigh
voorval
door een
van de gro-
te Slangen.

De Slangen welke het minste gemeen sijn / hebben de lenghte van twintigh voeten / ende sijn soo dick / dat sy een mensch konnen inslicken. Deselve sijn evenwel soo gebaertlyck niet als de andere / om dat men haer beter kan mijden. Gedagme werden selven elders als in de Westsijnen gesien / ende soo sy by de Doopen / ofte op het Strandt horen / soo is het met groote overstrominge der Rivieren / waer dooz sy doozgesleept werden. Van dat slaghe heb ick'er noyt dan doodt gesien / ende men soude seggen dat het de Stamme van een dick en omgekapt boom was. Seecker Christen, welke een Heyden van geboorte was / heeft my verhaelt / dat hy / op het Lant / ten tijde des Rijst-Doghts / arbeypende / nebens alle die gerne welke aen dat hups gehoozden / secker sieck kind / 't welck daer in was gelaeten / nae buyten ginck / sich neder leggende op eenige blaederen / dicht by de deur / alwaer het in slaep geraecte / ende bleef leggen tot aen den avondt. Die geene nu welke upt het belt quaemen / daghten / in den begijne / niet aen het selve / doch het selve hoozende kint / geloofden sy dat sulcks upt sijne siechte spoot / ende wilden waghten tot haer avontmael gereet soude sijn / om het dan in hups te haelen / doch dooz dien het klaegen des kints bleef dueren / soo begaf sich een van haer nae buyten / welke sagh dat een van die groote Slangen het selve al half hadde ingeswolgen. Het is sich selven lichtelijck in te beelden hoedanigh een verbaestheyt dit doodelijcke doozval in de aenschouwers / welke dooz nature daer belangh in hadden / verwerkte. Sy doozten de Slang niet tergen upt vrees dat die het kind' eenemaal soude vernielen / ende upt buytent middelen die dooz gestelt wierden / hoosen sy eyndelijck dat van de Slang met een Sabel dooz te happen. De Stoutste van haer deedt dit geluckighlijck / doch aengesen het Dier niet aenstoonts stierf / hoewel het aen twee stucken lagh / soo beet het op een nieu het kints lichaem / ende versprepde daer dooz sijn vergif in het selve / soodanigh dat het weynige ogenblijcken daer nae stierf.

Een Jack-
hals door
een Slangh
verraist.

Op hoozden op seckeren avont een Jackhals roepen / welke op alle het blaffen onser Honden niet blughte / ende ons volck / 't welck met licht / was nae buyten gegaen / saegen een Slang welke hem inswolg / hebbende die mogelijck in sijn slaep verrast. Sy sloegen die bepde doot / en de Slang / hoewel maer ter lenghte van tien voeten / was dick genoegh om de Jackhals in te swelgen.

Het Lant van Malabar brenghet allerhande slaghe van Crocodillen dooz / ende van allerley grootte / oock heb ick'er daer een helpen doozden / soo als elders geseght is.

Het

Het XXVIII. C A P I T T E L.

*Van de Volckeren op Malabar ende
haere Zeeden.*

De Inwoonders van de Malabaerse Kust sijn wel gemaect van Leeden / en by nae alle swart of seer byzn / hebbende Beschrij-
gants niet ober haer dat mismaect is / gelijck wel de Afri- vingh der
caenen. Sp laeten haere haiten seer langh wassen / ende luwoon-
hebben geen gebreck van verstant / doch sp oeffenen het selve ders van
niet / sich niet tot konsten ofte wetenschappen begebende / en strec- Malabar.
kende haere meeste genegenheyt tot de verraderije ; oock aghten sp
het bzecken van haer woordt dooz een kleynigheyt. Men geloofst dat
de Mahometaenen wel de meeste ontrouwde plegen / maer de Heydenen
sijn niet veel meer te vertrouwen dan die.

De laest genoemde sijn inboozlingen des Lants / ende bygebolde de
talrijckste ende maghtiger dan de andere. Deselve werden dooz Ge- Haere ver-
slaghten verdeelt. Het eerste is dat van de Princen ; De Mambou- deelinghe in
ris ofte Hoge-priesters sijn dan het tweede / de Bramenes maecten het geslaghten.
derde iyt / ende de Nayros ofte Edellieden het vierde. Dese laetste
hebben alleen het voorrecht van de waepenen te mogen draegen / ende
mogen sich tot den koophandel niet begeben sonder het selve te verlie-
sen / ende het geschiedt / alleen daer dooz / of dooz veranderinge van
Gods-dienst / dat sp haer Adelijck recht verliezen. De Tives sijn die
geene welcke het Lant bouwen ende den Tary tijfferen / aen haer wert
toegelaeten waepenen te draegen / doch sulcks geschiedt by maniere
van gonne. De Monconas ofte Wiffers / mogen niet dan op de stran-
den woonen / ende leven alleen van haere neringh / men aght haer
onmaerdigh ten oorlogh / ende sp werden daer toe noyt gebruyckt / hoe
seer men oock volck van nooden heeft. De Miniats ofte Bleeckers / sijn
weder van een ander geslaghte / soo als mede de Chets ofte Weebers /
ende de Olie-perffers ; De Pouliats sijn de geringste van alle / sp
leiden een wandelende leven / ende sijn overal t' hups / om dat haer
niemant wil dulden ; de andere bedienen sich van deselve om den Rijs
te betwaeren. Sp woonen in kleyne hutjens van blaederen van Palm- Ellendige
boomen / ende het is niet alleen schande met haer om te gaen / maer staet der
haer selve / tot op twintigh schreeden toe / te naederen / ende soo de Pouliats.
andere haer / van al te nae by / gesproocken hebben / moeten sp sich
reynigen. Die Stammen welcke boven die van de Nayros sijn / sijn
oock de eenige welcke malkanderen mogen raecten / sonder ontrep-
nigt

nicht te werden / de Princen , Nambouris , Bramenes ende Nayros ,
mogen malkanderen aenraecken / sonder genootsaecht te sijn sich te
wassen.

Wanneer een Nambouri , Bramene ofte Nayro , een Pouliat op sijn
ne wegh ontmoet / soo waerschout hy hem / van soo verre hy hem
siet / dat hy sal blughten / ende / indien hy sulchs niet daerdighlyck
genoegh doet / soo magh hy met sijn Musquet ofte Boogh op hem
schieten / staende haer by die rampsalige te dooden / soo sy in geen ge-
privilegieerde plaetse sijn. Als een Nayro probe van sijne waepenen
wil nemen / is hem geoorloft sulchs te doen op een van die ellendige
Stamme / sonder eenigh onderscheydt van ouderdom ofte sere / ende
bupten alle byese van daer ober ontrufft te werden. Dit ongeluck /
geboeght hy haere algemeene veraghtinge / maecht dat sy niet ver-
meenighbuldigen. Haer is oock verboden sich niet geene stoffen ofte
lijwaerten te kleden / oock bedecken sy alleen een gedeelte haers li-
chaems met blaederen. Den algemeenen afkeer welke men booz
haer heeft maecht dat sy slozdighe ende bupl sijn / draegende geheel gee-
ne sorge booz haer lijf ; oock eeten sy allerley doode kzenen / dogh het
geene de Heydenen af-schouwelyckhepd van haer doet hebben / is / dat
sy haer sien de koeven ende Osfen / welke / booz ouderdom ofte sieck-
te gestorven sijn / eeten. Men wil van dese rampsaelige gantsch gee-
ne geschenken / noch booz de Goden noch booz de Koningen ontfan-
gen / ten sy die in Gout ofte Silver bestaen ; Oock moeten sy desel-
ve / van verre / op der aerde leggen / ende de waghden / welke Nay-
ros sijn / gaen die daer nae op raepen / haer van verre toeroepende
ende op die wijse weder antwoort ontfangende / sonder dat sy haer lae-
ten naederen.

De Pouliats werden dickmaels in swaere sommen gecondemneert ,
ende booz dien het byemt schijnt dat de luyden / welke upt alle men-
schelijcke gemeenschap als verbannen sijn / ende niet winnen / die
souden konnen betaelen / soo dient geweten dat de Malabaren / de sot-
te gewoonte hebben / van het Gout ende Silver / het welke sy besit-
ten / te laeten begraeven / sonder daer iets van te verminderen / ende
dat werdt booz de Pouliats , niet sorge opgesoght / waer booz sy oock
eenige middelen bekomen. Men aght die als Toveraers , ende daer
is geen boosheyt van welke sy niet beschuldighet werden. Hoe onschul-
digh sy oock mogen sijn / werden sy op de minste giffinge acngetast /
ende / booz den Vorst , ter doot verwesen. Sy sijn tegens die van
de andere Stammen ofte Geslaghten soo gestreng niet / ende daer
moeten overruggende bewijzen sijn / alleen om haer in civile boeten te
verwijzen.

Vaste wet
op de Kust
van Malabar

Het volck op de Kust van Malabar , ende hy nae booz geheel Indiën ,
onderhout de volgende wet / dat niemant tot een hooger trap magh
steggren als die is van 't Geslaghte upt het welke hy gebooren is /
en-

ende hoe veel schatten sy oock mogen overwinnen / soo veranderen die
geene welke die besitzen / ofte haere Nachoomelingen / nopt van
staet.

ende by na
door geheel
Indien.

Het XXIX. C A P I T T E L.

Van de Nayros.

De Nayros sijn Adellijcke en de eerlijckste lieden van het Lant; Beschrij-
men kan dat sien soo wel dooz haere bequaemheyt ende be- vinge van
leestheyt als dooz haere geboorte ofte Geslacht. Dooz alle de Nayros.
de Rijcken van de kust van Malabar, is / met'er tijdt / een
onverbzeckelijcke wet ingeboert / welke een yder moet en- Vremde
derhouden; te weten dat geen Bzembelingh / ofte een persoon van wet.
andere Gods-dienst als de Heydense, magh reysen sonder het Convoy
van een ofte meer Nayros. Wil een Bzembelingh van het eene Rijck
in het andere trecken / soo dzaegen de Nayros van het Rijck waer in hy
sich beint / soze om hem eenige upt het andere op te soecken. Dese
doozsoze is noodbigh / ende de Koningen straffen nopt de geweldena-
rpen / welke die geene werden aengebden / die / daer omtrent / in
gebrecke blijven. Gesepde Nayros geestmen aght Tares des daegs /
welcke een halve Fanum uptmaecken. De Fanum is een klepne goud- Loon van
de Maunte / ter waerde van seftien Tares, ende de Tare eene van Sil- de Nayros.
der / hier dupten geldende. Oock heeft een Nayro niet meer dan vier
Tares om een huys te bewaren / dogh hy treckt dubbel loon als hy op
reys is. Dit volck heeft iets ober sich datmen niet genoegh kan pzi-
sen / te weten dat sy die geene / welke sy bewaeren ofte begeleypden /
nopt verlaten. Soo'er ymandt die by haer is werdt aengetast / soo
sterben sy met hem / of doen sich oock dooden / ende het soude onder
haer / dooz eene las-hertigheyt gehouden werden / indien sy den sel-
ven oberleefden.

Ich hebbe iets hoozen seggen dat waerdigh is hier verhaelt te wer- Voorbeelde
den. Twee Rijcke Portugesche Kooplieden van de Noort-sijde hoo- van haere
mende / ende Zuyt-waerts op treckende / naemen / volgens het ge- trouwe.
huysch / Nayros by haer / endesijnde dooz het Rijck van Cananor ge-
trocken / gaeben haere eerste Leptlieden haer weder andere / wel-
cke Onderdaenen van den Samorin waeren / dogh die wierden in ver-
soekingge gebaght dooz de meenichste van het gelbt dat haer de Koo-
lieden deden dzaegen / ende wilden sich daer meesters van maerken.
Sulchs gebden hebbende gingen sy in een ander Rijck woonen / als
seerwel belouft sijnde van de strengheyt der wetten. Weerst e / gelo-
bende

vende de Kooplieden in bepligheyt te hebben gelaeten / keerden weder nae hups; De lijcken wierden onderkruipen in het belt gebonden / ende / de saecke ondersoght sijnde / de naemen der schuldige uptgebrast / welcke gebangen ende weder aen haer hups gebraght wierden. Het gelt / waer van sy noch een gedeelte by haer hadden / was een onwederprechtelijck getuygenisse van haere guade trouwe / ende men behoefde geen andere Beulen te soeken als haere Vrouwen ende naeste maegen / om haer te dooden / die / dooz dese ongetrouwheyt / sich seer geterght vonden.

Yet seld-
saems om-
trent de
Nayros en-
de hare
Kinderen.

Daer is noch een andere saccke / welcke aenmerckens waerdigh is / omtrent de Nayros; Te weten dat een Wemdelingh / dooz veel-
le derselver verseld sijnde / minder in bepligheyt is / dan wanneer hy maer een van haere Kinderen by sich heeft; dooz dien de Hebers / alle die geene welcke maght ende Waepenen / tot hare bescherminge hebben / sonder onderschepdt aentasten / ende de swachheyt der Kinderen verschon. De Kinderen der Nayros, wanneer sy dooz het Landt gaen / draegen een kromme Stock / ter lenghte van omtrent anderhalve voer / aen welkers eynde een handtharsel / als dat van een Dignaert is / sijnde aen desselfs eynde een knoop soo dick als een vuyf; sy bedienen sich daer van tot dat de jaeren haer toelaeten / andere Waepenen te gebruiken. Een andere Kinderen als die van de Nayros, mogen die Stocken draegen / ende men geeft haer maer een stupber en een halve daeghs; dogh hoewel men met haer in minder gebaer is / soo bedienen sich dogh eventuel geen andere van deselve / als die gelt gebreck hebben / ende sy aghten daer de Wemdelingen rijck ofte arm te sijn / al nae dat sy een sterck Conbop by haer hebben.

Het XXX. CAPITEL.

Vervolgh der Seeden.

Costuymen
der Malaba-
ren om-
trent het
nuttigen
der spijse
ende hare
woningen.

Die van de Hoogere Geslachten honden gantsch geen om-
ganch met die van de mindere / vooz al wat het brincken en-
de eeten belanght / oock mogen sy niet nuttigen als het geene
dooz ymand van haere Calta, ofte van een edelber bereydt
is / ende die gestrengheyt streckt sich upt / selfs tot soo
herre / dat sy geen water upt eene ende deselve Putten willen schep-
pen. De Tancken ofte Waterbacken sijn oock onderschepden / pder
Geslaght heeft de sijne om sich in te reynigen / dogh de Redieren sijn
gemeen. Op desselfs wyse gaet het oock toe met de Hupsen; Indien
ymand

piemand van een minder geslaght daer is in geweest / werden de Bramesnes gehaeft / om de ontrepniginge / dooz de gewoondliche plichtelijchheden / te supberen.

Sp onderhouden seer regulierlijck haere Wetten omtrent het trouwen / ende sp maecten selve swaertigheyt in het bekennen der Vrouwen. Een Manspersoon kan'er een van sijn Geslaghte / ofte van dat 't welck eben op het sijne volght / trouwen / ende niet deselve een amoureusen omganch hebben / dogh niet met die geene welcke van een hoger Caste sijn / ende beyde die geene / welcke dese Wet hebben verbzoochen / verbeuren het leven / wanneer sp daer van overtuyght sijn / wtgefondert doghters van de Stamme der Nambouris ofte Bramesnes, welcke by den Doost werden gebraght / als sp / in souden van die Natuere / werden betrapt. Deselve kan haer dan dooz Slaefinnen verkopen / ende dooz dien sp gemeenlijck de best gemaecte van die kuste sijn / soo traght de eene Wyvedelingh dooz de andere deselve te behoornen.

Omtrent de Huwelijken.

De Heere-ryc.

Secker Portugeesch Capiteyn / welcke sijn Schip / in het inloopen van de Riviere van Cananor verloozen hadde / sonder eenige kans te sien om daer van iets te bergen / verstont dat de dogter van secker Bramesne, die met een Tive in onkuyfheyt betrapt was / soude verhogt werden / ginck om haer te kopen nae het Paleys / ende volboerde sulcx dooz dien hy haer seer wel gemaecht bebondt te sijn. Hy quam niet sijne Slavine dooz de plaetse daer onse Logie was / alwaer hy hem / op de beste wijsse konnden / onthaelden. Enige braven aen dit jongh Indiaensche Wyvensch hoe sp tot dit geval was gekomen ; Sp wilde / in den begijne / niet antwoozden / dogh septe ons / nae het stozten van eenige traenen / dat sp / sebert haer moeders doot / by een Goom opgebraght sijnde / daegelijcks op het Land hadde gearbeidt / met doghters die van haere saeren waeren ; Dat sp in een jonge Tive behaegen hadde geschept / aen welcken sp oock al te behaeglijck hadde gescheenen / soodaenigh dat in weertwil van de inegaliteyt van haere Geslaghten / ende van de gestrengheyt der Wetten / hy haer herte vermeersterde / ende deedt besluypen / hem / ten Huse van haer Goom / in te laeten / het welck sp / dooz een rampsalige swaerheyt / deedde ; Dat het ongeluck hadde gewildd / dat sp / op de eerste repse betrapt wierden ; Dat het leven van den Tive was op geoffert / om de smaet / die haer Geslaght daer dooz ontfingh / te boeten / en datmen haer nae den Doost gebraght hadde / van welcken den Portugeesch haer hadde gekoght / het welcke die van sijne Patie gewoon waeren te doen. Hy geloofden dooz het stozten van haere traenen dat sp hem tederlijck bemindt hadde / ende hy beklaegden haer alle soo meenigh als hy waeren. Den Portugeesch scheen al wat meer als meelijghen dooz haer te geboelen / ende de pberfught / welcke die van sijne Patie als eygen is / deedt hem van ons vertrecken / boeren-

Voorbeelde van de straffe daer over.

de de jonge Malabaersche Doghter met hem / welke hy deedt doopen / ende ick hebbe haer / nae die tijdt / dickmaels / aen sijn hups / gesien.

Straffe voor
die geene
welcke met
Vrouws-
personen,
bovens haer
staet, con-
ferferen,

Wanneer een Manspersoon / minder dan Geslaghte sijnde / als het Vrouwspersoon / overtuigt is dat hy haer bekendt heeft / soo werden die beyde / met psere Boepen aen de voeten / dooz den Dooft gebzaght / ende blijven daer in ten tijde der executie toe. Die geene welke van het Geslaghte der schuldige Casta sijn / hebben / het regt / om drie daegen geduerende / te reechenen van den dach op welke sy haere wraecke beginnen / alle die geene van des schuldigers Casta / die sy komen te ontmoeten / te dooden / sonder fixe ofte jaeren te ontsien / dogh sulx alleen maer in het reffort daer de foute geschiedt is. De Nayros hebben die maght ober de Tives ende de Chetes, ende de andere weder ober de Morovas ende de Pouliats. Wat de Nambouris ende de Bramenes belanght / deselve mogen niemant dooden / ende haer is niet anders toegelaeten / als de schuldige / aen het daer toe gestelde noodlot / ober te geven. Dit gebruyck is wel hard / dogh het bloedt stozten werdt / in soodaenige gelegenheden / daer dooz gespaert / dat sy de schuldige / dickmaelen aght daegen bewaeren / ende konnen / geduerende die tijdt / die geene / welke te vreesen hebben / sich op een andere plaetse begeben.

Het XXXI. CAPITTEL.

Vervolgh van de Zeeden.

Straffe voor
de dood-
slagers.

Over de
Dieverye.

Gevanckenissen.

Recht-vorderingh.

De Pouliats kan men daer dooden / sonder dat'er eenige straffe ober gedaen werdt / doch werden die geene / welke eenige van een hooger Geslaghte dooden / diesshalven niet de doodt niet gestraft. De Justitie neemt daer geen wraecke ober / werdende deselve gesteldt aen het wel behagen der Bloedbezienenden. Het gaet'er / in het stuck van Dieberye / op deselve wijze niet toe / dooz dien die Landtaerd een affschutwen dooz die misdaet heeft / ende deselve sooruweltich straft / dat die geene gebacr des doodts loopt / welke maer een trosse Peper / ofte iets anders van soo geringe waerde heeft gestoolen.

Daer sijn geene Gebangenenissen op de Kunst van Malabar, ende de misdadigen werden'er niet opgeslooten; Men geeft haer alleenlich boepen aen de voeten / tot dat sy gedoodt ofte in byzhepdt gesteldt werden. Alle saecken / soo civile als criminele / werden dooz de Koningen bepleet / dooz welke partpen Getuygen konnen by brengen; dog de

de saecke dwijffslaghtigh sijnde / kommen sy een soorte van Eedt doen /
welcke / op de volghende wyse geschiedt. Sy maecten het pfer
van een Wyf gloepende / ende als die geene / welcke sweeren moet na-
derd / werd een Bananas blad op sijne handt geleght / ende daer nae
het heere pfer / het welcke sy wegh werpt / soo drae het sijne rodrigheyt
heeft verloozen / waer nae een van des Konings wasschers / hem de
handt / met een Serbet / dat in Rijs-water is nat gemaecht / om-
windt / bindende het selve met een koozde / die den Koningh selve Se-
gelt. Het gedaghte Serbet werdt / drie daegen daer nae / ontwon-
den / ende de Eedt-sweerder dooz onschuldigh geheurt / in geballe
sijne handt niet gebzand is / ende dooz meyneedigh berklaert / wan-
neer het vper eenige nadzuch in deselve heeft gelaeten.

Den Dooft selve beidt het bonnisse / waer van noyt kan geappelleert
worden / ende indien het ter doot streckt werdt het aenstonts ter exe-
cutie geleght / werdende den patient upt het Paleys geleydt / ende dooz
dien een pder sijn eere sieidt in het gehoozamen van den Koningh / soo
sijn'er geen Weuls / maer de Nayros van de Lijfswaght werden ge-
meenlijck daer toe gebzucht. Dogh indien de misdædt tegens de
openbaere Wetten streckt / komen de Bloedt-bzienden van de schul-
dige / pder om het seest / toeloopen om sijn bloedt te vergieten / om
soo de schande / welcke sy aen haer Geslaght doet / te repareren.
De gewoonlycke straffe is het Licchaem van de schuldige met een
Lancie te doozloopen / het selve aen vier stucken te hacken / welcke sy
daer nae aen de boomen hangen.

Sy pder Koningsrijck van de kust van Malabar sijn verschepte Fa-
milien van Dooften / welcke maer een Koninghlijck Geslaght upt-
maecten / het welcke van alle de andere onderschepden is. Oock is
in pder Staet dat gebzucht / wanneer den Koningh komt te sterben /
dat den outsten Wyng kan succederen , sonder dat er opt pmaend tegen-
sprecht / ende daer dooz sietmen daer selden jonge Koningen. Die
geene welcke tot die waerdighejdt komen / kieseen een van haer On-
berdaenen upt / welcke sy de bequaemste aghten / om haere Lieute-
nant ofte Stadthouder Generael te sijn / laetende aen deselve de sozge
van de swaertwighthigste saecken. Dit is het aensienlichste Ampt in
die quartieren / ende hoewel het als te hoop gehangen werdt / soo kan
den Koningh / die geene / welcke hem goede dunct / daer mede be-
gunstigen. In sulcken geballe sien sy meer op de berdiensten als op de
hoedanighejdt ofte qualiteyt des Persoons / om dat die Bedieninge
deselve genoeghsaem geeft / ende een Nayro of Cheti , met deselve be-
kleedt sijnde / kan sich dooz de Dooften / doen gehoozsamen. Dogh
daerom is het niet altoos secker / dat die geene van het Geslaghte
der Dooften / die waerdighejdt niet bekleeden. Alle de Brieven en-
de Patenten werden op de bladeren van wilde Palmboomen gesche-
ven / ende dat met een pfer Gysie.

Eedt.

Maeniere
van Execu-
tie.Wyse op
welcke den
Koningh
regeert.Op welke
wyse de Pa-
tenten ge-
expedieert
werden.

Soo daer den Koningh van den pber ende bequaemhejde van sijn Eersten Minister verseeckert is / geeft hy alles aen sijn belepde ober / ende begeeft sich op een stille plaets / alwaer hem alles / dat tot sijnen staet van noben is / gegeven werdt ; Den Gouverneur ontfanght alle de inkomsten / maectt Oorlogh ende vrede met wie hy wil / sonder genoodtsaecht te sijn / met ymand anders dan den Koningh / daer ober te confereeren , indien die dooz ouderdom / daer toe niet onbeguensem is . Hy sit noyt in presentie des Koninghs / doet oock niemant van sijne Garde in het Koningslijcke Paleys komen / ende spiercht hem niet toe als met de handt dooz de mond . De geene welcke gesepde teekenen van respect niet toonen / souden van haer Ampt kommen werden ontfet / dooz dien den Koningh altoos aen sich de maght behoudt / van haer te konnen cassen ; Dogh sulchs valt selden dooz / ende men is altoos omsichtigh als men alles te vreesen heeft .

Wijse op
welcke de
Koningh
van Cana-
nor uytgaet.

Als den Koningh van Cananor upt gaet / sit hy op een Elephant ofte in een Palanquyn , hebbende een Croon van Massif Goudt op sijn Hoofd / gemaect als een Muys / ter gewichte van vijft hondert goudde Ducaten / die sijnen Stadthouder / soo daer hy is aengeset / hem bereert / werdende die van den overleden Koningh / in de Schatkamer van sijn Pagode geset . Hy komt noyt dooz den dagh als gebolgh dooz de Nayros van sijne Garde / welcke Trompetten / Trommelen ende ander Kuyghs-Speeltuygh dooz haer hebben gaen . Oock sijn 'er Bediende / welcke niet doen dan dooz de Lijfswaghten te marcheren / ende roepen ; Vertreckt u , den Koningh komt .

Alle de Princen / wanneer sy niet in het geselschap des Koninghs sijn / verschijnen niet deselve pracht / gelijk mede de Princessen . Soo den Gouverneur een Prins is / heeft hy het selve dooz-reght / upt kragt van sijne Geboorde / doch niet upt die van sijn Ampt ; Dogh indien hy niet van de Koningslijcke Familie is / heeft hy niet dan sijne Lijfswaghten / sonder Speeltuyghen / ofte Persoonen dooz hem / welcke / dooz haer geroep / bevelen den wegh te rupinen .

Het XXXII. CAPITTEL.

Vervolgh der Zeeden.

Hetwel de Dozsten / in den Politijcken staet geconfidereert , boven alle de andere menschen sijn / soo werden sy dogh / by de Heydenen , in het stuck van Godes-dienst / minder als de Nambouris ende Bramenes gehouden .

Haere ge-
woonten in
huwelijk.

Ich moete / dooz van haere huwelijcken te spreken / seggen / dat de kinderen haeren Adel van des Moeders / ende niet van des

des Vaders kant of komt/ ende dat sy nae desselvs Stamme/ ende niet nae die van de Vader/ geaght werden/ om redenen welke men/ in het verbolgh/ sal sien.

De Princesen trouwen mede Nambouris, ende Bramenes, ende de kinderen uyt soodaenige huwelijken spruytende sijn Princen ende wettige Successors tot de Croone op haer beurt; Dogh door dien het geual der Princesen niet seer groot is/ soo trouwen de Nambouris ende Bramenes, oock Vrouwen van hare Caste, ende de kinderen van die Vrouwen sijn Nambouris ofte Bramenes nae den aerdt van hare Moeders.

De Princen trouwen geene Princesen maer Doghters van Nayros, van de welke geen Princen/ maer Nayros, komen.

De Nayros trouwen Vrouwen van haer Geslaghte/ ofte van dat geene t welch ebenonder het haere is/ als van de Mainats ofte Chetis; De andere Geslaghten hebben mede de vyphedt van een Vrouw van haere conditie/ ofte van een Graed laeger te nemen/ dogh ick hebbe door deesen geseght/ dat de Wyonspersoonen geen minder huwelijck mogen doen/ op lebens straffe.

De Princen/ Nambouris, Bramenes ende de rijcke Nayros hebben maer eene Vrouw/ welke sy/ door een soet onthael/ trachten te verplichten/ nae geen ander Maan om te sien; Sy komen het haer ebentwel niet beletten/ als sy onstantvastigh van harte sijn/ mits dat sy aen geen minder/ als aen die van haeren staet/ trouwen.

De Vrouwen van de heerde Malabaren mogen soo veel mannen nemen als sy willen/ sonder dat daer door eenige onlust ontsaet/ dogh niet de Mahometaensche is dat soo niet. De Mannen welke Wapenen draegen laeten die aen de deure staen/ op dat soo'er een ander komt/ die daer door bemerken magh/ dat de post beset is.

De beloften welke sy doen door het trouwen/ dueren niet langer dan sy malhanderen aenstaen/ ende sy schepden van malhanderen/ soo djae liefde ober is. Het geene sy malhanderen op trouwen geven is gemeenlijck een stuck Catden/ het welke de Maan aen de Vrouw geeft/ om sich te deken.

De vyphedt van soo veel mannen te nemen/ ende die te verlaeten als men wil/ maecht dat de kinderen by nae noyt haere Vaders kennen/ ende daerom is het dat haer Staet nae die van de Moeders gereekent werdt. De Soonen erben niet/ maer de Sisters kinderen/ om darmen aen deselve niet kan thojsfelen.

De sooghbuldigh de Mahometanen van Malabar hare Vrouwen oock opsluyten/ onderhouden sy dogh mede dat gebuyck in opsight van de Erffnissen.

De Doghters trouwen gemeenlijck op haer 12 iaeren/ ende men siet er die kinderen door dien ouderdom hebben. Sy sijn by nae alle kleyn/ ende nae allen schijn beletten die hoorbarige huwelijken haren was-

vremt ge-
bruyck
aen eenige
Vrouwen
daer om-
trent toege-
staen.

Maeniere
van succe-
deren die
daer uyt
volght.

Gemacke-
lijk krae-
men der
Vrouwen.

wasdom. De oude speelen doorgaens door Broedt-moeders / ende die geene welke verloft sijn gaen sijn aenstonts wassen / even als de Africaensche, ende weten van geen Baerkeren of wiegen. Alle de Malabaersche Vrouwen sijn net ende aengenaem / dogh de groote min-der dan de Kiepne. De veelbuldigheyt der Mannen ontslaet haer van het tweede gebruyck / van sijn / met derselver lijcken levendigh te verbanden / gelijk op andere plaetsen die geene doen / welke maer een Man hebben.

Het XXXIII C A P I T T E L.

van de Kleedinge.

Kleedinge
der Malaba-
ren.

Dier is wepnigh onderschepdt tusschen de Kleedinge der Mannen ende der Vrouwen. Sy hebben langh ende swart hair / gaen tot de middel toe naecht / selve de Princen / ende soo sy sommijds hemtroocken ofte Lijfens aen hebben / sijn die door nopt gesloten. Sy omgozden haer Lichaent met een stuck Lijwaet / 't welck tot op de kni'en afdaeld / ende hebben nog hosen noch schoenen. Alle de Vrouwen van aensien in andere Lan- en / munten upt door goude ende sijde stoffen / dogh die van de kust van Malabar in tegendeel / draegen niet dan wit Lijwaet / ende de geringe / gesepde stoffen. De Rijcke hebben goude Gorzels / ende Armbanden van silver ofte Hoozn / waer mede sy haer vertieren. De Vrouwen draegen daer geene Gesteenten / alleen sommige ringen. Men doorboort de ooren van de Kinderen / soo van de Mannelijcke als Vrouwelijcke sexe / in hare kindtsheyt / sy draegen daer in dubbele goude ringen / dogh sulx werdt niet toegelaten als aen die geene / welke den Koningh dat toelaet / tot erkentnisse van eenige draede daedt. Hare ooren sijn soo langh dat sy tot op hare schouderen han- gen / ende de gaeten der selve werden soo wijdt / door de sorge die sy geduerighlijck draegen van die te verwijderen / datmen de vuyft daer door soude konnen steerken. Sy hangen daer Peudanten in / welke pder wel twee oncen wegen. Alle de Malabaren scheeren haer baert ; Enige behouden knebels / dogh andere geheel niet.

Hare Hny-
sen.

Huystraedt.

Hare Hnpsen sijn doorgaens van Herde / ende gedeckt met bladen van Cocos-Boomen / ende het is wat seldtsaems / als men'er een van steen siet. Haer Huystraedt bestaet alleen in eenige Rozen ofte manden ende Herde daerwerck / om haer reeten in te bereyden / ende haere drinckbaeten sijn van deselve stoffe. De Koningen leven op gelijcke wijze / ende munten niet upt door silver daerwerck. Tot haer licht

licht gepupchen *sp* Olie van Cocos, ende sitten / wanneer *sp* abondt-
maelen / altoos met den rugge nae het licht. *Sp* hebben geene schoo-
steen / want *sp* byeren bytens hups / om dat het'er noyt hout is.
Dooz dien'er in dat gedeelte van Indiën gantsch geen Hoozn valt / ge- Hare brood
pupchen *sp* in plaetse van het selve Rijs. Haere Gereghyten sijn sonder en spijse.
delicateffen / ende haere Bedden bestaen upt plancken / welcke by de Bedden.
Rijcke / met kosteliche ende praghtige Cappren bedekt sijn / ende by
de Arme / alleen met matten. Men siet wepnigh Dooppen in Mala-
bar, de woontingen sijn'er verspreydt / ende een ygelich van deselve
heeft sijne ontpuynge / ende dooz dien *sp* alle by de Hebieren niet kon-
nen woonen / ende malkanders water niet willen gepupchen / heb-
den *sp* by deselve Putten ofte Tancken in het bysonder.

Het XXXIV. C A P I T T E L.

Van de Rijckdom harer Pagoden.

Here Pagoden sijn heerlijck / men ster'er met Hoper / ende Haer Pago-
selfs met Silber bedekt / oock sijn'er altoos byders den.
Tancken by / geproportioneerr nae de grootte van de Pago-
de, om sich te supderen. Het getal van de Bramenes ofte
Priesters / is gereguleert nae de inkomste der Pagode, ende
alle daegh werdt upt deselve / Rijs / aen de naebuerrighste Hymen upt- Aelmoef-
gebeurt / oock aen de byende Passanten / met die uptsonderinge dat ten daer
de Heydenen binnen komen / ende de andere byten onder een Tuff uyt gedaen.
blijven ; men laet haer eventwel toe daer te slaepen / indien de nacht
daer overhalt.

Doewel de Pagoden een secker inkomsten hebben / soo laet het volck Inkomsten
eventwel niet nae / daegelijcks aen deselve Offerhanden te brengen / der Pagoden.
die de Bramenes ontfangen / om aen hare Goden dooz te setten / ende
dooz dien sulchs niet kan sijn van tets dat leven heeft gehad / soo be-
staen die gemeenlijck upt Rijs / Boter / Druughten / Confituren /
Gout ofte Silber / doch die Metaelen komen'er wat selftsaemer als Godloof-
de andere dingen. De Bramenes, welcke met hare Hups gestimen / heydt der
van die Offerhanden leven / weten dat domme volck lichtelijck wijs Bramenes
te maechen / dat de Goden / het geene haer is voorgeset / gegeten ende Byge-
hebben / ende *sp* gelooven dat *sp* daer aen niet kunnen troeffelen / wan- loof des
neer men de geleeghe schotels daer weder uptbrenght. volcks

De rijckste Pagoden hebben Landen welcke de Goden sijn toege- Vryheden
wijdt en geheplight / werdende die geacht als of *sp* haer toequaemen / van de Lan-
ende het is een onbergelijcke sonde / als men op deselve bloet stoot ; den der Pa- selfs goden.

seifs in de ongeschuldighste gelegentheyt / ende werdt in sulcken ge-
bal niemant gespaert. Zoo pman daer aen schuldigh sijnde komt te
blyghen / om de doodt te ontgaen / werdt de naeste van sijne Bloedt-
vrienden gestraft / om de misdadt te hoeren / die tegens de Ma-
je-
steyt der Goden begaen is.

Voorbeeld
van de ri-
goureuse
straffe om-
trent het
schenden
der selve.

Terwijl ick daer te Lande was / saegen twee Nayros, trechende
dooz het Bleck ofte de Bazar van Baliepatnam, een rijk Mahomedaens
Koopman / welke veel gelt in Ducaten ontfingh / ende resolbeerden
hem te vermoorden / om sich meester van het sijne te maecten. Sp
verholghden hem dan / ende doozstaecten hem met veel wonden / soo
dzae sp geloofden dat hy bukten de Landen der Pagode van Baliepa-
tnam was; Deselbe strecken sich seer wijdt upt / ende de Nayros, nae
het holboeren van het seyt / retireerden sich te Calicut / 't welck onder
het gebiedt van den Samorin is. Het Lijck van de Mahometaen wierdt
gebonden / de Bramenes verhoeghden sich ter plaetse daer het seyt ge-
perpetreert was / ende verklaerden dat die Moordt de Landen van de
Pagode ontheplyghde; Daer wierdt dan aen den Prince Onitri ge-
klaeght / die dese saeck scherpelijck deedt ondersoecken / epndelijck
wierden de naemen der Moordenaers / welke Broeders waeren /
uptgebonden / ende sp / aen haere Nysen / gedaghtbaert / om dooz
den Koningh te compareren. Dooz dien sp nu daer niet gebonden
wierden soo wierden sp om haer afwesen dooz verdaght gehouden / en-
de haer Oom gebangen / welke reets soo met jaeren beladen was /
dat hy / sonder onderstut te woorden / niet gaen konde. Onitri brach
de hem de reden van het afwesen van sijne Beden / ende hy geant-
woozdt hebbende dat hy die niet wist / soo septe hem den Koningh /
dat hy hem acht daegen tijdt gaf om die te doen weder komen / maer
dat / deselbe verstrecken sijnde / tegens hem soude geprocedeert wer-
den. De ongeluckige oude man deedt vergeeffsche moeyte om haer te
rugge te doen komen / ende op den negenden dagh wierdt hy ter doodt
verwesen / ende / niet tegenstaende sijnen ouderdom / traenen ende
armoselheyt geëxecuteert.

Het

Het XXXV. C A P I T T E L.

Van de Afgoden.

Boven de Afgoden der Heydenen, welchers Beelden niets vertoonen van het geene in de wereldt is / hebben sp nogh andere van die Dieren / die ick geseght hebbe dat sp aenbidden / doch haere grootste eerbiedigheyt betoonen sp aen de Sonne ende aen de Maen. Sp verheugen haer wanneer de laest

genoemde Planee nien is / ende maerken een groot gerughte wanneer de Eclipseert, om / soo sp seggen / den Dzaerck te verjaegen / welke deselve wil versinden. Sp groeten de Goden ende de Konningen op eene ende deselve wijze / ende dzaegen den ouderdom soo veel eere toe / dat een Nayro, hoe oudt hy oock wesen magh / nopt sal gaen sitten in regentwoozdigheyt van een ouder dan hy / al was die sijn byandt.

Sp reekenen by Maaneshjinen / ende komen niet net uptrijfferen op wat dagen sp hare solennele Feesten moeten byeren / ende alle die dingen staen aen het goetdanchen der Bramenes. Op deselve vasten de Priesters seer exactelijck; de nabuerige Heydenen komen by de Pagode, waer upt de Afgoden gehaeldt werden ende op een rijckelijck vercierte Elephant geset / welck haer / in Dzaelfstatie door de Doozen treden / ende hoor een yders oogen ten toon stellen. Elck werpt sich dan ter aerde neder om des te meer eerbiedigheyt te betuygen. Gesepden Elephant is door veele Nayros omringht / welke waepers / aen lange riedestocken geheght / in de handen hebben / om de vliegen van de Beelden te keeren / welke sp seggen dat haer verbeelen / doch het is veel eer om van die moeyte bezijdt te sijn. Men hoorzt onderwijlen een verwardt gelupdt van verschepte Instrumenten ende een bzeughde gejupgh van het volck. Een Bramene loopt rondt om den Elephaant, ende geeft sich / met een Sabel die aen wederzijden snijdt / en aen welchers handvat bellen hangen / eenige wonden in het hooft; offerende soo sijn bloedt aen die Goden / welke hem mogelijck beter hemmen / als hy haer.

Wanneer sp de plaetsen / welke hoor dien dagh gedestineert sijn / hebben doozlopen / komen sp / op deselve wijze / by de Pagode, als sp daer sijn van daen gegaen. Doch sijn'er nogh andere plegtelijckheden onder die volcheren / welke de eerbaerheyt verbiedt te verhaelen.

De Lijcken der Princen / Nambouris, Bramenes ende Nayros werden verhandt / doch die van de andere Geslaghten / begraven.

Vremt by-geloof omtrent de Maen.

Eerbiedigheyt voor den ouderdom.

Hare plegtelijckheden op de Feestdagen.

Maniere van begraven.

Het XXXVI. C A P I T T E L.

Van de Waepenen.

Wapenen
der India-
nen op Ma-
labar.

De Malabaren welke Waepenen kommen draegen / bedienen sich seer aerdighlyck daer van ; Sy nemen een bysondere sozge om de jeught in die oeffeninge te onderwysen / ende de kinderen kommen naeulicks gaen / of sy geven haer een Boogh met Pijlen / om de vogelen te bezijgen. In pder Rijck sijn Schoolen daer toe / die den Koningh bekosticht / en werwaerts de Ouders hare kinderen senden. De Indianen maechen alle haere Waepenen selve / ende klijgen de stoffe daer toe alleen van de breinden. Hare Musquetten sijn seer licht / hoewel de loopen de lengte van 6. voeten hebben. Alder Nayro heeft een boorn booz sijne Kogels / ende sy setten / als sy schieten / het eynde van de kolf op haer wangh ende niet op haer schouder / oock schieten sy altoos seer net. Sy bedienen sich mede van de Pieck / sabel ende Boogh / ende hebben de konst van het laetste geweer te gebruycken soo vast / dat ich dickmaels gesien hebbe / dat sy twee Pijlen nae den anderen in de lugt schooten / waer van de tweede de eerste doorboorde. Hare Bogen sijn ses voeten langh / ende de Pijlen drie. Sy draegen die niet in een Pijl hoocher als die van Suratte, alwaer oock die Waepenen kleinder ballen / maer houden alleen seven ofte aght Pijlen in de handt / daer en boven hebben sy een breedt mes op hare sijde gebonden / het welke een voet breekt ende anderhalf langh is / ende een ptere haeck / waer van sy sich bedienen als sy van nae by beghten. Die den sabel draegen / hebben oock een Rondasse. Hare Waepenen sijn altoos bloot ende sonder scheeden / oock dragen sy groote sozge om die schoon te maechen.

Bloedige
gewoonte.

De Jeught oeffent sich dickmaels in de Waepenen / in tegenwoordighheyt van den Wozt ende de aensienlijckste des Rijcks ; Die geene / welke geoordeelt werden de bequaemste te sijn / nodigen op een vastgestelden dagh / eenige tot gewapen om van hare bequaemheyt te oordeelen ; De prijzen werden aen die geene uptgebeest die deselve verdienen / ende die bloedige vermaechen kosten het leven een eenige van die jonge lieden.

Hoe de
Nayros hare
geschillen
beslighten.

Als de Nayros eenigh verskil hebben dat hare Familie ofte Geslaght betreft / soo kies en sy / wederzijden / een ofte meer geringe personen / upt hare Waffalen / welke sy wel boeden ende leeren begiten. Wanneer sy daer in nu geoeffent sijn / stellen sy dagh en plaetse vast / waer op sich den Koningh verhoeght met sijn geheel Hof-
saet /

Raet/ ende de strjdende Partjen / beghten met messen / die daer toe alleen gebesicht werden / tot dat de een ofte andere doodt sijn / ende werdt het verschild / tot woosdeel der Overwinnaers upt gewesen / die de verloornene dickmaels niet langh over leven.

De Malabaren sijn / upt hare nature/ verduaghsaem ende niet haestelijck vergammende. Sp wreethen haer nopt op eene lastersige wijze / ende het vergif is by haer by nae niet bekendt / oock toonen sp hare geboelicheydt op een eerlijcke wijze. Natuur der Malabaren.

Sp gaen sonder oorde ten Oorlogh / dat is dat sp geen reguliere rpen noch geleiden houden; Alle de eere der Overwinnaers bestaet in den bap; De Koningen maecten haer werck niet van haere Staeten te vergooten / ende geven / sos dae den vrede gemaecht is / alles weder over / dat sp / ten tijde des Oorloghs / gewonnen hebben.

Het XXXVII. C A P I T T E L.

Van de Mahometaenen.

De Mahometaenen op de kust van Malabar sijn daer van vrezende Afkomst / hebbende derselver woosouders sijn / woos desen / daer neder geslaegen / om het woosdeel des Coophandels / om dat de Heydenenen ende / woos al de Nayros, sijn daer niet mede mogen bemoeven. Alles wat in ende upt het Landt gaet passeert woos hare handen. De Wozen in welke sp woonen werden Bazars, dat is Maerchten/ genaemt. De rijckste van deselve leggen op den Oever des Zee's / ofte aen de monden der Rivieren / tot gerief der Coopluden / welke gemeenlijck Euroopers sijn. Gesepde Mahometaenen sijn seer trouloos / ende deele derselve behelpen haer met rooben / haepende op de Zee alles wat sp swacher dan sp sijn binden / oock sijn sp uptnemende wreedt te gens haere slaeden. Haere Warcken sijn gemaecht als onse Galejen/ deselve voeren vijf a ses hondert mannen / oock besepen die de geheele Indische kust / ende loopen selve dickmaels in de Rooode Zee. Sp noemen die vaertuppen Parâos. Men siet selden dat sp de Europers attaqueren / waerneer sp in schepen van defensie sijn / ende sp volboeren haere aenslaegen meer met list als hzaght ofte Courage.

Als men in de Bazars is heeftmen niet te vrezes / als men maer woos een Nayro verseldt is. De Dieverpen te Lande werden gestraft / maer het rooben ter Zee staet een pder by / willende de Koningen geen kennisse nemen / van de dingen die op dat Element woosballen / op het welke sp vast stellen dat de sterckste de Meester behoosdt te sijn. Mahometaenen.
Bazars.
Zeeroovers.
Haere wreedheyt
Vaertuygen.
Dieveryen te Lande gestraft ende niet ter Zee.

De Robbers betaelen aen den Koningh de tienden van alle het geene ſp of in goudt ofte aen menſchen nemen. Niets is 'er verpligt voór haere aenballen / ende ſp ontfien noch naehuſſchap / noch Godes-dienſt / jaer ſelve niet de Paſpoozten van Gzooten die ſp ten hooghſten eeren.

Voedangen vrientſchap ghy te Lande oock met haer mooght gemaecht hebben / ſoo ſullen ſp u ebenwel in de Kettingh ſlaen / ſoo djaer het gebal u ter Zee / in haere handen bzinght / ende u daer in houden / tot ghy u handſoen betaeldt hebt. Sp ſijn onkundiger ende woefter als de andere Mahometaenen / ende daer omtrent is tuſſen haer ende de Heptenen geen onderſchepdt / kommende men haer voór de reſte van deſelbe maer onderſchepden / voór haere Waerden / Tulbanden ende beſten.

Dommig-
heydt der
Zecroo-
vers.

Haer beleyt
omtrent de
Mooren
ende Hey-
denen.

Wreede ge-
woonte.

Onthaelder
Portugeſen
aen de ge-
vangene
Corſairen.

Wanneer ſp Heptenen ofte Moozen meemen / ſoo genoegen ſp ſich met die te berooven / ſonder haer als ſlaeven te verkoopen / ten zy ſp daer van een groot handſoen verhoopen. De Chriſtenen werden wzeeder voór haer gehandeldt / ende die vergaen in de pſers / indien ſp ten eerſten niet byp gekoght werden / ofte haere rampſalige Godes-dienſt omheſſen / het welke eenige laſhertige doen / die ſp dan als vertrouwelingen handelen / ende haere grootſte Paraos te commande-ren geben / wanneer 'er een van deſelbe voór de eerſte reys in Zee gaet / ſoo is het geene waer naeſp meeft verlangen / het / ſoo ſp 't noemen / geluck te mogen hebben / van die te beſpzingen met het bloedt van de eerſte Chriſtenen / welke in haere handen verballen. Van alle de Europiſe Natien heeft 'er geene meer haere wzeedtheden beppoeft als de Portugeeſche / het welke deſelbe verpligt heeft haer een openbaeren Oozlogh aen te doen / wanneer ſp eenige kornen te vernaghtigen / ſoo bzingen ſp die te Goa , alwaer ſpſe op de Galepen ſetten / ofte wel in het Kruydt-huys / (La Casa de Polvera) alwaer haere vrienten / voór een ongehoorde wzeedthepdt / deſelbe in de Wanden laeten ſterben. Sommige ebenwel willen die wel van de ſchippers loſſen / doch de Portugeſen / welke nopt geleeden ongeluck vergeeden / wep-geren deſelbe byp te geeven.

De Mahometaenen van Malabar , ſijn gehouden alle de gewoon-ten des Landts te volgen / uytgeſondert die geene welke directelick tegens haeren Godes-dienſt ſtrijdig ſijn. Sp vertieren haere Mosqueen niet / ende genoegen ſich met het verſaemelen van Rijckdommen.

Hec

Het XXXVIII. C A P I T T E L.

Nedersettinge tot Tilcery.

Dooz dien wy te Baliepatnam seer qualijck gelogeert waeren / ende te verre van de Zee gelegen / soo versoghten wy den Doozt Onitri , soo dzae de Schepen de Maria ende la Force nae Franckrijck waeren vertroocken / dat hy ons een andere plaetse wilde aenwijzen / het welcke hy ons toefondt nae dat hy eenige geschencken hadde genoten. Hy selfs bzaght de onse in een hem onderhoorigh Landtschap / doennaels Talichere , ende daer nae dooz de onse Tilcery genaemt. Bedaghte plaetse leght vier mijlen ten Supden van Baliepatnam ende dize van Cananor.

Nederset-
tinge tot
Tilcery.

Cananor leght op elf Graeden en veertigh Minuten Noorder Breet-
te. De Haven / welcke des Somers schoon is / werdt in de Winter seer gebaerlijck / ende het is de aensienlijckste plaetse van het Rijk dat die selven naem voerd / oock sloegen sich de Portugeesen daer ter neder als sy de Indien eerst ontdeckt hadden. Daer is noch een Coorn te sien / gebout van steenen welcke sy uyt Portugal ten dien eynde hadden mede gebzaght / sijnde deselve met mueren omringht / op welcke meer dan 100. stucken geschut leggen. Daer nae wierdt de Stadt by het Fort geboudt / ende die byzendingen wierden ontfaght-
baer aen alle des Landts Antwoonders. Daer ter plaetse is geene Rebiere / ende men kan'er niet aenkomen als met het inloopen van een klepne Baeye.

Stant plaet-
se daer van.
Beschrij-
van Cana-
nor.

De Indiaenen bedienden sich van de Hollanders , welcke den Co-
ningh van Cananor in sijne bescherminge nam / om den maght der Portugeesen te bepaelen / ende hoewel de laetst genoemde een seer bzaghtige resistencie deden / soo verdoerden haer dogh de andere / dooz de Nayros geholpen sijnde / ende alles bemaghticht hebbende / raseer-
den sy de Stadt / ende hebben niet dan het Fort in wesen gelaeten.

Dat door de
Hollanders
werdt be-
maghticht.

Ten Supden van het selve leght een groote Bazar , dooz Moosliche
Cooplieden bewoont / in het welcke een Persoon van haere Ratie / mits toelaetinge des Koninghs ende sijns Lieutenants Generaels / commandeert. Die geene welcke ick'er gekent hebbe voerde den naem van Aliraja ende was Koning over eenige Eylanden van de Maldives. De plaetse leght onder een gesondt ende bzuchtbaer Climact / ende werdt daer een grooten handel gedreeben van alles dat in Indten valt. Men heeft daer geene andere wegen als klepne voedtpaeden / dooz dien daer noyt Carossen ofte waegens gesien sijn / ende daer geen andere bzaght-beesten ofte reys-tuygen werden gebonden als Ele-
phanten /

Bazar van
Cananor.

Rottangh
ofte Bam-
bous.

Phanten / Palanquins , ende eenige Paerden. Daer ter plaetse groe-
pen oock veel Rottangs welke sp Bambou noemen / die somtij-
len ter dichte van een dichte / ende ter langhte van twintigh a der-
tigh voeten wassen. Men snijdt deselve af / als sp noch weech en
groen sijn / om 'er Achiar van te maecten / die sp in sijn bewae-
ren / andere weder werden gebogen dooz sp droogh sijn / dogh de
laetste / als sp volkomenlijck goet sijn / gelden wel tweehondert
Rijcks-daelders.

Afkeer der
Inwoon-
ders soo
voor de
Portugee-
sen als Hol-
landers.

De Hollanders van Cananor hebben geen meer genoegen aen de In-
diaenen gegeven als de Portugeesen hadden gedaen / ende soo de fier-
heyt ende trotsheyt der eerste haere bywooninge overdraegelijck
maecte / op deselve wijze heeft de weerdheyt der andere haer van
haere Bueren niet minder doen haeten / welke die geene / die haere
plaetse souden willen beslaen / gaerne in haere bescherminge souden
nemen ende bystaen.

Carla.

Als men ten Supden van Cananor af gaet kommen in een Doop
Carla genaemt / alwaer niet van Tives ende Cheri woenen. Aldaer
werden de schoone geschilderde Thwaeten gemaect welke den naem
van die plaetse voeren. Men vindt noch een mijl verder / altoos
Supdelwaerts treckende / een ander Doop Tremepatnam genaemt /
ende in des Landts taele Talmorte , het welke mede een seer Rijke
Doopsche Bazar is. Dichte daer by legt / op seckere hoogte een
Port / in het welke sich de Koningen / ende Doosten begeven / als sp
daer omtrent passeeren / hoewel in het selve geen Guarnisoen werde
onderhouden. Een seer schoone Riviere stroomt langhs den Bazar
ende ontlast sich in de Zee omtrent hondert schpeeden van deselve.
Gesepde Riviere is wel breed / dogh soo ondiep dat een Schip van
meer dan vijftigh lasten daer niet soude kommen inloopen. Dooz de
mondt van deselve / omtrent een mijle r Zeewaerts / leggen veel Rot-
sen nevens een onbewoont Eplandt / alwaer men niet gaet als om te
jaegen. Hier agter is een goebelegh plaetse dooz de Barchen welcke
dooz strom beloopt werden. Te Tremepatnam sijn gesu Coxal-
ren / dogh die geene welcke van andere plaetsen koomen / verboe-
gen sich dickmaels agter het genoemde Eplandt om de Schepen te
vercrassen.

Tremepa-
tnam.
Beschrij-
ving daer

Ha

Het XXXIX. C A P I T T E L.

Vertreck van Baliepatnam.

Eer van Tilcery te spreekken moet geseght worden / dat de ~~Heer~~ ^{Vertreck} de Flacour ende de la Serine, met den Doost Onitri verbrocken ^{van Balie-} ~~van Balie-~~ ^{patnam.} sijnde / om die plaetse in bestittinge te nemen / ick tot Baliepatnam verbleef / om alles dat ons toebehoorde / nae onse

nieuwe woonplaetse te doen voeren / ende ick volghde de Barques met een Conbop van Nayros. Wy passeerden dooz by de sterck-

te van Cananor ende het Doorp van Carfa, sonder eenige Paraos te ren-
contreeren / doch by Tremepatnam komende saegen wy'er een van
aghter het Eplandt ten doozschijn te komen / welke recht op ons aen-
hieldt. Ick wierde van de andere versekerd dat het Roers mae-

Rencontre
van Ro-
verr.

ren / om het groot gebaer te ontgaen van dichtte by haer te pas-
seeren / deedt ick de Barquen in een klepne Riviere loopen / laetende

die dooz ons volck bewaren / ende begaf my selfs nae Tilcery, dooz
twee Nayros te lande verseldt / alwaer ick het Schip de stad van

Marseille bondt / gecommandeert dooz Monsieur Perotin, welke
Lieutenant op dat hadde geweest / met het welke ick upt Danch-

Komte en-
de vertreck
van het
Schip de
stad Mar-
seille tot en-
de van Til-
cery.

rijsch / aen het Fort Dauphin was gekomen. Geseght hebbende waer
om ick daer quam wierden'er vier steen-stucken ende wintigh gewae-
pende mannen in een Chaloupe geset / welke in het gesichte van den

Roer onse Barcken gingen afhaelen / die sig doen stil hieldt.

Het Schip waer van ick gesproocken hebbe wierdt aenstonts be-
saght met Peper / Cardamom, en Caneel / ende verbrock nae Per-
sien, laetende by ons den Eerweerdigen Capucijn / vader Gabriel de
Chinon, welke als Missionaris nae de Kust van Malabar was ge-
sonden dooz den Eerwaerdigen vader Ambroise de Preuilly, Reli-
gieus van deselve orde / ende Superieur van de Sendingen in Indien.

De plaetse welke den Prince Onitri ons gegeven / ofte / veel eer / Beschrij-
verhoght hadde / leghet op de hooghte van elf graeden ende een half
benoorden de Linie Equinotiael / een mijle van Tremepatnam, by de stant-
van Cananor, vier van Baliepatnam ende van alle Zupdtwaerts af-
plaetse van
Tilcery.
Men siet by de Zee een verhevene plaetse op welke twee a drie hondert
Cocos boomen staen gelijk oock andere bjugtzaegende / sijnde gesep-
de hooghte met een soote van Saght omringht. Men de Landspde
ist een klepne Bazar dooz Mooren bewoont / ende daer by een slecht ge-
boude / ende noch sinner onderhoudene Mosquée / in welke de Ma-
hometaenen haere gebeden doen. Rondtom het Doorp leggen schone
Landerijen welke rijcke Nayros toekomen / ende op de kant der Zee's
twee Dorpen dooz Moucouas ofte Heydensche Doffers bewoont.

T

Tilcery

Tilcery quam den Prince Onitry toe / welke het selve / soo als ich geseght hebbe obergaf / in saxe van de Royale Compagnie / ende bindende geen bequaemer plaetse booz deselve / in alle des Konings Landtschappen / bevielbt hy daer van niet dan het recht van opperheerschappije.

Bouwingen
van een
Logie al-
daer.

Doodt van
Pater Ga-
briel de
Chimon.

Hy bouwden aenstonts met materialen van dat Land een Huys tot ons verblijf ende pack-soldiers tot de conservatie van onse kroonmanschappen / welke hy versterkten soo veel ons mogelijk was om niet berooft ofte verrast te worden.

In die tijdt wierdt den Pater Gabriel de Chinon aen een gevaerlijcke Slipchloop sieck / ende versocht om een Paudire ofte Indiarisch Doctor, gelovende dat die / in sijn Landt / bequaemer dan een ander soude sijn. Die gerne welke quam belooft hem binnen drie daegen te genesen / tegens allen schijn / ende maecte een remedie / waer van men booz sijn opziet aen den patient / des avondts ende des morgens / een lepel vol gaf / 't welck bestondt / nae ich konde sozderlen / wylt Opium, welke de Indianen Amphioen noemen / Else ende jagre ofte Cocos Supher ; Dit hulpmiddel eyndigde in verlaet de sieckte des Paters, doch het was booz sijn doodt / op den seften ende twintighsten Junij 1670. Dit verlies ontfent ons van de vertroostinghen welke hy wel van noden hadden in een afgodisch Landt / hebbende hy doen geen wonder meer / ende bleef ons van hem niet oberigh / als de gedaghenisse van een man / welke booz sijnen saken ende dencht oerwaerdigh was / sijnde te gelijk geëert van de Mahometanen ende de Heydenen die met hem hadden omgegaen.

Bevels Hof.

Gevaer der
Francken tot
Tilcery.

Om de vast-stellinghe van de Compagnie tot Tilcery te verstercken / waeren hy genoodtsaecht hondert ende vijftigh Nayros in onse soldije aen te nemen / ende dat al booz een gerupinen tijdt / om dat hy alle daegen gealarmeert wierden / sijnde de Indianen jaloursch over de schoonheyt van onse gebouwen / ende denckende die niet van ons te dooden / soo moesten hy de hulpe des Vorsts versoeken / welke doemnaels in persoon niet konnende komen / geboden de Opperhoofden aen die geene die booz ons werchten / den ardeydt te staecten / settende ons den voet dwars soo veel sy konden. Onderwijlen nae dupsent swaerigheden quam Onitry verklaren dat hy ons in sijn bescherminge nam / deede die geene / welke ons ontrufft hadden castighen / ende liet ons in een gerusten staet / nae dat hy omtrent ses maanden in de Maebuerschap van Tilcery sijn onthouden hadde / om de opvoertige in haer plicht te houden.

Dat gestuyt
werdt.

Het

Het XL. C A P I T T E L.

Vertreck van den Heer Flacour nae den Samorin.

De Hollanders welke nopt met eenigh Indiaensh Prince hebben konnen accorperen / traeden dat Jaer weder in Oorlogh met den Samorin, welke de maghtichste Koningh is van de geheele Malabaersche Kust. Bepde de Partpen streeden een lange wijle / sonder dat sig de victorie dooz den een ofte den ander verklaerde. Deselve viel eyndelijck de Hollanders te beurt / ende die de Indiaenen verdruben hebbende / wierpen sy veele plaetsen onder de voet / veroofden de Pagoden, ende tasten eene Fortresse genaemt Baracota, ofte Trianvaxa Galota Baracota aen / ende dooz dien deselve van seer groot gewicht was / soo stelde den Samorin alles in het werck om deselve te beschermen. Dogh de Nayros dooz het gedonder des Beschuuts verbaert sijnde / ende die Dorst sich siende in staet van dooz sijne Bueren niet te kommen geholpen werden / welke met de Hollanders / om sijnent wille / niet wilden bzecken / soght hulpe by de Europers. De Portugeesen konden hem niet bystaen / ende mogelijk soude hy haer geen middel hebben willen geven om weder in sijne Landen te nestelen. Hy adrefferde sich dan aen ons / ende hoewel onsen Koningh den Oorlogh tegens de Hollanders noch niet hadde gedeclareert / soo koosen wy evenwel de syde van den Samorin, dooz dien die Partie sich altoos tegens onse pogingen / welke wy deedden om ons ter neder te setten / hadde gesteldt. De Heeren de Flacour ende Coche verbrocken van Tilcery met volle magt om een Alliantie met hem te sluyten. Hy wierden met veele bruygde teerchenen ontfangen / ende onder veele Articulen die den Samorin toestonde / schonck hy aen de Compagnie / secker stuck Landts in syn Rijk gelegen ende Alicore genaemt / met alle de Dependencien daer aen gehoozigh / staende niet alleen toe dat deselve sich aldaer soude mogen ter neder slaen / maer haer oock de Souberaeniteyt daer overgevend. Dit Landtschap leghet niet verre van Cochin, ende daer is eene Rebiere / in welke de Schepen / die maetelijck groot sijn / konnen komen.

Oorlogh
tussen de
Hollanders
en den Sa-
morin.

De Franffen
kiezen de
partye van
den laet-
sten.

Den Samo-
rin schenkt
de Franffe
het Landt-
schap Ali-
cote.

De Hollanders de Negotiatie van den Heer Flacour verstaen hebbende / verdubbelde hare pogingen / ende den Samorin, om de Fransse te meer tot hulpe te verplighen / beloofde haer noch de Belegerde plaetse / ende deedt daer van een Acte publicieren in het Lager der by-
anden / dogh sulcks was sonder bruyt / de Hollanders setten hare

De Hollan-
ders blijven
verwin-
naers.

saecke

Vrede tus-
schen de
Hollanders
ende den
Samorin.

saethe doort / ende de Heer de Flacour, welke de bescherminge des
Porz op sig hadde genomen / wierdt gebzongen te vertrecken / nae
dat hy grootte pogingen hadde gedaen; De Nayros lieten daer op den
moedt saken / ende de Porzresse wierdt eyndelijc gedemoliceert. Den
Samorin, welke niet langer den Oozlog konde uptharden / sende dat
de hulpe welke hy van Suratte verwachte niet opschoot / deedt aen de
Hollanders soodaertige boozslaegen van breebe aanbieden / dat sy de-
selve aen naemen; De Articulen daer van wierden geteekent ende
de Heer de Flacour quam te rugge / met leedwoesen van geen dienst te
hebben konnen doen / aen een Dozt / welke onse Patie ten hoogh-
sten genegen was. Dogh dozt dien hy den breebe niet maeckte / dan
in meeninge van den Oozlogh weder te beginnen / soo drae onse Be-
winthebbers / hem volck souden gesonden hebben / soo verplichte hy
de Heer de Flacour, den Heer Coche in syn Hof te laeten / in verwag-
tinge van de volhoeringe der beloften / die de Konaple Compagnie hem
gedaen hadde.

Het XLI. C A P I T T E L.

Nieuwe onlusten te Tilcery.

Die van Til-
cery werden
weder ont-
rust.

Onse vyanden onderwijlen / welker woede / dooz het bywe-
sen van den Dozt Onitri, een tijdt langh hadde beteugelt
geweest / begonden ons weder te ontrusten / soo drae hy
sich wat verre van gesepde plaetse hadde begeben. Wy
hadden de Nayros ende de Heydenen niet alleen te breezen /
maer oock de Robers van Bargara ende Cognaly, welke het toelepden
om onse Pack-huyzen te komen plonderen / ende ons alle te vermoor-
den / soo sy ons niet levendigh konden bekomen. Wy waeren doen
genoodtsaecht / om onse verplighejdt / weder nicuwe Nayros van den
Dozt te versoeken / ende besoghtden alles soo veel mogelijk / besloot-
ten hebbende liever te sterben als slaeben der Ongelobigen te werden.

Komste van
het Schip
de St Fran-
ciscus al-
daer.

Daer dat de Heer de Flacour enige daegen nae den Samorin was
vertrocken geweest / ontdeckten wy in het Zupden een Schip dat een
witte Blagge doerddde. Wy lieten daer op de onse mede wapen / en-
de den Wendigh van het Porz verwaerts gesonden sijnde / quam ons
rapportieren dat het de St. Franciscus was / behoorende aen de Com-
pagnie / gecommandeert dooz den Heer Vimont, ende dat den Heer
Pilavoine, Borger van Parijs / als Directeur daer binnen was.
Gesepde Schip was upt Vranckrijck nae Suratte gesepd / ende bo-
ven de Caep de Bon Esperance gekomen sijnde / dooz een swaeren
stozin

soom soodaenigh overballen / dat het de Masten ende eenige Boort- Groot ge-
 gefellen quyt raechte / sijnde daer en boven aen alle kanten lech / waer vaer door
 dooz de Officiers / in cas sy het gebaer ontquamen / Gelofte hadden het selve
 gedaen / van het licchaem van St. Franciscus Xavier, ter plaetse daer uytgesaen.
 het te Goa rust / te gaen befoerken. Het ontwe'er bebaerdt sijnde qua-
 men sy te Baravia, een Hollandsche Stadt op het Eplant Java, ende de
 grootste die sy in Indien hebben. Sy hadden daer gebonden het geene
 haer nodigh was / ende hadden 't nu op Goa gemunt / tot volbringinge
 van hare Gelofte / van waer sy dagten na Suratte te gaen.

Geseyde Schip bleef maer hier ende twintigh uren op onse Reede / Adfiteatie
 welcke gedurende wy allerley verberfingen aen boort van het selve lie- van het sel-
 ten bzingen / ende de Officiere verstaen hebbende de gedurige breefe ven aen dte
 waer in wy leefden / setten ons eenige sabels / schiet geweer / Buskruyt van Tilcery
 ende een vat Brandewijn by. Het gesigte van dat Schip ende van onse gedaen.
 wapenen / geboegt by het gerugte dat wy uytstropden / dat in het ho-
 te een groot getal Franse Schepen te Tilcery stonden te komen / bygt
 den schick een wepnig in onse bynden / ende maetigde hare casernye.
 Den Heer des Hayes begaf sig op het gedagte Schip wanneer het ver- Vertreck
 trock / als geen vermaech in de kust van Malabar hebbende / ende had van het
 de sy oock al ober langen tijd permissie daer toe versoght. Schip St.
 Francisus.

Als den Heer de Flacour van den Samorin was weder gekoomen /
 maectten wy aen de Hollanders van Cananor de giste bekent / welcke
 dien Dozt aen de Konale Compagnie hadde gedaen / doch sy / soo wel
 als die van Cochín, wilden daer nae niet lusteren.

Het XLII. C A P I T E L.

Aenkomste van verscheyde Schepen.

Het Schip de Stadt Bordeaux, het welcke van Suratte quam /
 ende het op Mascate, een Arabische Stad in de Persaense
 Golf gelegen / gemunt hadde / arriveerde te Tilcery. De
 Portugeesen hadden een Fort / in die Oostersche Maeden
 opgewoepen van waer de Arabiers, haer verbreeven / ende
 onse Compagnie bouwde daer naemaels eene Logie.

Geseyde Schip wierdt dooz den Heer Petit gecommandeert / ende
 hieldt sig wepnig tijd op onse Reede / vertreckende nae Mangalor, daer
 het Rijs moeste laeden. Wy verstonden uyt het selve / dat de Heer Ca-
 ron, Directeur Generael / in het horte / by ons stont te komen / ende
 dat alles geprepareert was tot sijne reyse nae Banram, ende daer dooz
 stelden wy ons in staet om hem te ontfangen. Wy setten schilwagten
 uyt om te observeeren of niet eenig Schip in ons gesigte moozdwaerdt
 aen soude zeplen / ende begonden te geloven dat wy bedrogen waeren /

Logie door-
 de Franse,
 te Mascate
 gebout.

Tydinge
 door het
 Schip de
 Stad Bour-
 deaux op
 Tilcery ge-
 braght.

Komste en-
de vertreck
van den
Heer Caron
te Tilcery.

manneer het *Schip* de Sr. Paulus sich verzoonde / 't welch wel haest door den *Havich* ende Sr. Franciscus gebolgt wierdt; Den Heer Caron was op het laefte / die te Bantam een Logie soude gaen opzichten; Gespehe stadt Bantam legt digte by Batavia, ende de Heer Caron onsen staet verstaen hebbende / verbolghde sijn *Cours*.

Den Prince Gouverneur sijn komste verstaen hebbende / begaf sich nae Tilcery om hem te besoecken / dog hy was reers onder zept / hebbende het salsoen hem doozspoedige windt verschaft. De Heer Caron sondt om sijn verchoninge aen den Prince Onitri te doen / boegende een geschenck by de moorden. Den Dooft deedt het selve van sijn kant / sendende een Chalouwe nae hem toe.

Daer was al ober langen tijd gesproochen van een Logie / te Sirinpatnam, in de Land-tale Padenote genaemt / op te regien / ende den Heer Caron beval op sijn vertreck aen den Heer de Flacour, aenstonts derwaerts te reysen. Deselbe versoght my / om hem te willen versellen / sonder dat de stozt-regens / welcke ses maanden nae den anderen op de kust van Malabar vallen / ende die doen het Landt reets begonden onder waeter te setten / hem in sijn boornemen konden wederhouden. Hoewel wy maer vijf ende twintigh mijlen moesten reysen soo traghte ich hem te doen begrypen dat hy sijn vertreck dooz eenigen tijdt behoorde upt te stellen / dogh hy wilde niet / gelovende dat wy de wegen beter souden vinden als wy daghten.

Het XLIII. C A P I T T E L.

Vertreck van Tilcery.

Den Auteur ver-
reckt van
Tilcery.

W

eretrocken op den seftenden Junii 1671. verselde dooz weghs-wijfers ende Nayros, hebbende anders geene klederen dan een hemde / onderzoeck ende een soot van houtte boersoolen / waer by wy pder een forme ende te gelijck regen-scherm / van blaederen van

Palm-boomen gemaecht / droegen. Op den eersten dag vonden wy het waeter soo hoog dat het ons ober het middel-lijf quam / ende het was ons niet mogelijk dien dag meer dan twee mijlen te vozeren. Met groote moepte wierden wy in een klepne Bazar gesuppest / ende onse klederen waeren wel haestelijck droog / dooz dien wy niet dan Tijwaet aen en hadden. Den nacht seer qualijck doozgebraght hebbende / besgaeben wy ons weder op den wegh / hebbende een geringen tijd schoon weder. Dooz dien wy nu / soo als geseght is / dooz het waeter trocken setten sig de Bloedsuggers aen onse beenen / ende wy konden die fatigue niet langer upstaen / dan tot op den middag; Wy logeerden by de Mooren / ende de Heer de Flacour ging nae den eeten een Nayro besoecken / welcke

Fatigues op
den wegh
geleden.

welche Heer van dat Quartier was / hoewel oock onderdaen van den Koningh van Cananor, sijnde sijne permissie ons nodig om verder te mogen trecken / welcke als wy bekomen hadden / gafften hem een geschenck. Den volgenden dag bonden wy de wegen beter / maar het gebiel / dooz de onkunde van onse Leedes-lieden / dat wy ons / nae bier ueren boozt treckens / weder ter selver plaetse / van waar wy vertrokken waeren / bebonden. De gamschap quam hier niet te staede / ende wy waeren gedwongen ons weder aen die geene te vertrouwen / die ons hadden doen dwaelen / bindende daer in geen ander hulpmiddel. Den regen wackerde / ende wy bonden niet van steenaghtige wegen / ende met waeter gehulde blachten en gaghren / sijnde de laetste / dooz de snelheyt des strooms gevaerlijck om ober plancken ofte boomen te passeeren. Spindelich quamen wy aen een Bazar behoont dooz Mahometanen / digte gelegen by de Riviere welcke signae Cognaly streckt. Wy werden daer seer beleest ontfangen / ende het quade weer deedt ons daer een dagh verblijven.

Alle het geene wy verbaegen hadden was niet by het geene ons nog te lijden stondt. De schets die ons daer van gemaect wierdt verplichtte my om de Heer de Flacour te verfoecken niet verder te willen trecken / die geene / by welcke wy hupsbesten / confirmeerden hem het aenstaende gebaer / dog hy wufterde nergens nae / ende wilde sijn bestaen ten eynde hzngen / booz te wederkornste van den Heer Caron.

Wat my belangt/aen welke dese reyse niet beboven was te doen / ende daer toe booz geen debitoir verplicht / soo deedt het belangh van mijn le-
 ven my besluyten den de Heer de Flacour te verlaeten / welke ich dogh
 geenen dienst konde doen / ende bindende de commoditeyt van een Re-
 viere / langs dewelcke ich in Zee konde geraecken / soo begaf ich my
 in een Canoa, megerende waepenen mede te nemen / welke ich niet
 dagte van noden te hebben / hoewel ich niet van een Moos / die de
 Schipper van de Canoa was / ende sijn jongen by my hadde / ende ich
 hoopte dien avondt te Bargarate slaepen / ten huse van Courcas Mar-
 cal, een rijck Mahometanen ende seer vermaecht Zeeroover, met wel-
 ken ich eenige saechen hadde te verrichten. Ich trock dooz Corra ofte
 Cognaly een Bazar welcke den naem hoerd van den Fameusten Cor-
 fair op die kusten / die oock daer Heer van is / ende agte my reeds soo
 goed als te Bargarate sijn / wanneer eenige Piraten / welke my saegen /
 een Schip af sonden om my te vatten. Dooz dien ich nu wiste dat die
 luyden / alle het geene dat sy op de Zee hzngen / dooz het haere houden /
 deedt ich haestelijck nae den oever roepen / dog ich was naeuelijcks op
 deselbe gekomen / of den meester van de Canoa, en die geene welcke
 mijn sachtje moest dzaegen / verlieten ende stelden my soo in de genaede
 van die schelmen / die de Canoa veraghten / om my te volgen. Ich
 erkende doen de foute die ich begaen hadde / dooz het niet mede nemen
 van schiet-geweert / van het welcke ich my ligtelijck soude hebben kon-
 nen.

Den Auteurs
 verlaet den
 Heer de
 Flacour en-
 de keert
 weder nae
 Tilery.

Sijn geraet
 door Zee-
 roovers.

Werdt door
deselve ge-
vangen.

Ende we-
der ont-
slaegen.

nen bedieners tegens twee personen die niet dan Lancien hadden. *Op* begonden aenstonts op *my* te beucken / ende dwongen *my* met haer t'scheep te gaen / hebbende ick geene getuygen van haere geweldbaerigheyt. *Op* bragten *my* te Cognaly, alwaer ick aengesien wierdt als de eerste *Fransse* Slaef / ende daer nae wierdt ick by haer opperhoofd gezagt / die geloofde dat ick een considerable somme soude opbrengen / dogh niets by *my* bindende / vzaegde hy waerom ick de Heer de Flacour verlaeten hadde / ende of die op sijne wederkomstige dooz sijn Bazar soude passeren. *Ich* antwoorde dat ick daer van niet wiste / ende tot besluyt van sijn discours deed hy hoepen brengen / welke by *my* wierden nedergelegt / tot dat hy ober mijn noodlot soude gedeceideert hebben. Het geluck wilde dat hy opsigt nam op de *Alliantie* die *wy* met den Samorin hadden aengegaen / welckers onderbaen hy was / gelijck hy oock gezaght aen de wet / welke haer verbiedt pels op het Landt / selver niet in de Kieieren / te nemen. Men bragt dan de Woepen te rugge / den Roover wierdt beleest / ende boodt *my* een bedde in sijn huys aen. Maer dooz dien ick nergens meer nae trachtte dan nae mijne bypheytsfoo badt ick dat hy *my* nae Bargara wilde laeten vertrecken / daer ick den selben abondt moeste sijn / om een gewichtige saccke te verrigheten. Hy stont sulcx toe / ende deedt *my* / terwyl een schuyt verbaerdicht wierdt / verschepe Confitueren aanbieden / van welke ick eenige / welstaens halben / nam / sonder / wyl vrees van bergif / deselve te proeven / hoewel dat onder de Malabaren minder bekent is dan by andere Natien.

Sijne we-
der komst
te Tilcery.

Nae dat ick van den Zeeroover af-scheydt hadde genomen / begaf ick *my* in de Almadia, die *my* te Bargara soude brengen / alwaer komende ick aenstonts de Canoa bondt die *my* met mijne goederen verlaeten hadde. Den Schipper septe dat hy *my* gedurigh verwaght hadde / ende een visser septe *my* dat'er een *Fransman* in de Bazar was gekomen. *Ich* gingh hem aenstonts besoecken ende bevondt dat het den Heer de la Serine den outsten was / welke van Calicut wederkeerde. Dese geluckige ontmoetinge verbruef alle de onlust welke het quaede voozbal *my* veroorzaecht hadde / ick vertelde hem alles wat *my* wederbaeren was / ende aengesien hy reets den *Cosfair* van Bargara hadde gesproocken / soo vertroocken *wy* des anderen daeghs te saemen nae Tilcery, 't welck daer maer drie mijlen van daen leght / alwaer *wy* noch booz de middagh quaemen. Mijne wederkomstige deedt een pder verbaest staen / ende daer was niemant welke *my* niet septe / dat ick groot gelijck hadde gehad / *my* niet willende onderwerpen / buyten noodt / de *Fatigues* van een onnodige / ende / in allen deelen / gebaerlijcke reyse.

Eynde van het eerste Deel.

VERHAEL
VAN EEN
REYSE
GEDAEN IN
OOST-INDIEN.
TWEEDE DEEL.

VERHAEL
VAN EEN
REYSE
GEDAEN IN
OOST-INDIEN,
TWEDE DEEL.

EERSTE CAPITTEL.

Reyse nae Tanor.

DEn Heer de la Serine hadde oock Peper te Calicut gekoght / gelijk mede tot Tanor, Reden van des Auteurs Reyse nae Tanor. Mealy. Mealy. moest gekoghen ende ingebaeldt worden / op dat de schepen / daer komende / deselbe deerdigh moghten vinden. Op vertrocken dan met ons beeden nae die twee plaetsen / welke ten supden van Tilcery leggen.

Het eerste Doorp daer men op den wegh vindt is Mealy, dicht by het selve is een kleine Bazar, woonende in het Doorp niet van Tives. De Riviere welke daer hoor by stroomt / is altoos vol middelmatige Barken / ende het Land daer omrent seer uytne- mende.

Bargara leghy twee mijlen van Mealy, gesepde plaets is een van de Rijkdom

van Barga-
ra.

considerabelste Bazars, van de geheele Kust / soo wegens den grooten handel die der gedeeven wert / als door de Rijkdommen der Zeerovers die er woonen. Men heeft er geen Rebiere / ende daerom moeten de Kooplieden ende de Piraten haere Para'os op de strandt haelen / wanneer sy deselve willen verdubbelen / ofte als het Regen-saisjen haer gaeft. Het Rijk van Cananor epndicht te Bagara: secker Nayro is'er Heere van / ende werdt de Schattinge aen hem betaeldt / hoe wel hy een Onderdaen van den Coningh Colirri is. Dichte by de Bazar is een klepne Golf / welke upt de Rebiere van Cognialy spzupt ende de Corsairen seer boozdedigh is.

Cora of Co-
gnialy.

Een half mijle van Bagara bindtmen de Bazar welke de Malabaren Cora ofte Cognialy noemen. De eerste naam beduydt een sterckte ende de andere is die van den Corsair die daer commandeert.

Cora is een afhangent Epland / van een seer swaere toeganch / selfs ter Plaesse daer geen water is / ter oorsaecke van de Mobber die de Zee daer op werpt ende gedurig onderhoudt. De Rebiere is bebaerd daer booz schepen van drie hondert Connen ofte hondert ende vijftigh lasten / dogh den inganch derselve valt wat swaer / ende leght een klepne Eplandt boaz de mondt van deselve / waer aghter sich de Schepen ende Para'os bergen.

Maght van
den Heer
daer van.

Den Heer van Cora is een hermaerd Zeeroover / welke altoos tien a twaelf Para'os in Zee heeft / voerende een pder derselve vijf a ses hondert koppen. Zijne Onderdaenen kaepen mede nae syn boozbeeldt / zijnde alle rijk ende onverbzaeghlych door haere baldaedigheden. In boozige tijden stonden sy op tegens den Samorin haer Opperhoofd / welke sich genoodtsaecht bondt de Portugeesen om hulpe te versoeken / om dese Oproerige tot reden te brengen. Den Samorin belegerdese dan / ende tast haer te Lande aen / ter kojien de Portugeesen haer te waeter attaqueerden / dogh de Blote van de laeste vergingh ende het Leger des eersten wierdt gerutneert / sonder dat sy de Rovers hadden konnen t' onderbrengen. Het volgende jaer begonstighde haer soo seer niet / ende de Portugeesen gelandt sijnde / namen den Oppersten der Oproerigen gevangen / welke sy in de pferse vlooten te Goa bzaghten / alwaar hy van de kinderen gesteenigt wiert / welke op die wijze waercke namen ober alle het quaedt dat hy de bzendingen hadde aengedaen.

Sijn voor-
sact werdt
door de
Portugeesen
gevangen
ende gefte-
night.

Begin des
Rijcks van
den Samo-
rin.

Een van sijne Reven is hem in maght ende in het rooven gevolght / nae dat hy sich den Samorin onderwoopen hadde. Hy volhardt in het Zeeschuytmen / ende is den schryck van het Oosten gemoorden. De Fortereffe welke den naem aen die Bazar geeft leght daer niet verre van / beginnende het Rijk van den Samorin by deselve. Men reekent van daer seben mijlen tot aen Calicut, ende bindt onderwegen niet dan drie a vier klepne Dozpen / welke niet weerdigh sijn datmen daer van spreckt.

Het

Het II. C A P I T T E L.

van Calicut.

C Alicur, welck in de taele dies Landts. Coi-Cota merdt ges- Oorsprong
naemt treckt den oorsprongh dies naems upt die twee woord- des naems
den / waer van het een / een haen / ende het ander een Poz- van Cali-
treffe beteekent / dooz dien / volgens het seggen der Mala- cut.
baren / het Rijck des Samorins, sgh / in doozige tijden / niet
wijder uptstreckte / dan soo verre men een haenen-gescheep konde hoo-
ren / ende hoewel sijn Landen sedert seer vermeerderd sijn / soo heeft
dogh die plaetse / welcke de voornaemste in deselve is / alkoos den
naem van Calicut behouden.

De Stadt is gelegen op den elfden Graet Noorder Breette / om- Stant plaet-
trent elf mijlen van Tilcery. Dooz deesen wierd daer den grootsten se van de
handel van Indien gedreeven / ende hoewel dan ouden luyster van die Stadt.
Stadt seer verfallen is / soo binamen daer nogh vele rijke kooplie-
den. Het was te vier plaetse daer de Portugeesen eerst aenguaemen
wanneer sy de Oost-Indien ontdeckten. Het verblijf dat den Koning
doen daer hielt / maecte dat de Stadt seer floeerde / ende den Dozt
ontsingh haer seer onsefelyck / te gelijk belovende dat sy haer daer
souden mogen ter neder setten. Dogh sy dedden niet lang haer dooz-
deel met deese goedtwilligheyt / ende sgh tot soo verre verloopende dat
sy hem selfs beledighden ende sijne Onderdaenen outragerden / soo
toonde sy sgh geboeligh ober haere ondanchbaerhepdt / ende verjoeg
haer als die niet langer willende dulden. Sy werden
verjaecht.

Het Landt omtrent Calicut is laegh ende seer aen de oberstromin- Gelegent-
gen des Zee's onderwoopen / oock is'er geen jaer dat dat Element heyt van de
niet een gedeelte van het selve bedeckt / ende het Pozt 't welck de Poz- Gront om-
tugeesen daer begonnen hadden / setten nu meer dan twee mijlen trent Ca-
in Zee leggen / daer van sy het in die tijdt / redelijck verre te landt- licut.
waerde hadden gebout; Het is nu ter halver hooghte met waeter be-
deckt / ende de Warchen konnen gemakelijck tusschen het selve ende
het baste Landt dooz vaeren. Dese oberstromingen werden ver- Oorfaecke
mecht dooz de Zuytweste winden / welcke op die kust regeren van van het
Mey tot September / ende ich sagh / terwijlen ich daer was / de verloop der
Logie der Engelse 't eenemael weghstroomen / welcke maer ober Negotic
wepnig jaeren gebout was. Dese oberbloepingen hebben groote doz-
saecke gegeven om de Negotie van Calicut te doen verhuysen / ende
Goa hadde sgh met deselve verrijcht / dooz dien de meeste kooplieden
sgh verwaerdt begaeben. Goa is de aenmerckelijckste Stadt die

Als oock
tot Goa.

die de Portugeesen in het Oosten besitten / dog de onmetelijke Rijkdommen welke den handel daer van alle kanten deede te saemen bloeyen / maechte haer valbaedigh / ende daer dooz benaerdeelden sy een onepndigh getal van Negotianten / welke sich nae Suratte verbroegden / alwaer nu den grootsten handel van geheel Indien wordt gedreeben.

Bazar te
Calicut.

De Calicut is nogh een groote Bazar , bestaende upt vier of vyf lange straeten / welke redelyck reguler sijn / upt een Doop van Moucouas ende eenige huysen van Tives , welke te saemen de gedaente van een taemelycke groote Stadt vertoonen.

Rajador
van die
plaats.

Sedert den Samorin daer niet meer gewoont heeft is daer een Gouverneur in sijn plaetse gestelt / welke sy den Rajador noemen. Hy is in des Konings Paleys gehuysvest / ende men siet nogh op de doopplaetse van het selve een groote kloek ende eenige metaele stucken / welke upt het Poort der Portugeesen genomen sijn.

Gout op
strant te
vinden.

Het sant van den Oever is niet eenigh Gout vermenght / sijnde het selve seer sijn / ende magh het van een pder gesoght werden. De grootste stucksens die ick'er van gesien hebbe / waeren pder ontrent vyftien stupers waerdigh / ende de gemeene vier ofte vyf / onderwijlen wecten vele lieden daer dooz aen den kost te geraecken. Doch maghmen / dooz toelaetinge van den Rajador , het sant te huys brengen / om'er het Gout te gemakelycker upt te soecken / mits datmen een rekennisse geeft / welke bestet wert tot onderhout van hondert arme lieden.

Logie der
Engelse te
Calicut.

De Engelse hadden sich al ober langete Calicut nedergeset / dogh haere huysinge onder waeter geraecht sijnde / vonden sy sich genootsaecht een andere / op een hoger ende min gebaerlycke plaetse te stighen. Dooz dien nu de Euroopers / in die afgeleegene Landen / malhanderen wedersyts betuygingen van beleeftheit toonen / ende dat het een soorte van affront soude sijn dooz een plaetse daer die synte reysen sonder by haer te huysvesten / soo gingen wy aen de Engelse Logie / welke ons volkomentelyck wel ontfingen / ende selfs verbleven wy'er langer dan wy hadden gedagt / dooz dien een Parao met Roovers op ons loerde / waghende tot dat wy kuyten soudon komen / om ons als dan aen te grijpen. Dogh wy epndelyck siende dat hare hertnechigheyt niet wilde dat sy de Reede soudon verlaeten / soo lieten wy / op klaer dagh / ons langhs het Landt doozt roepen / om gemakelyck weder daer op te komen komen / in cas wy verholght wierden / dogh dooz dien die Stroopers niet lichtelyck aentasten als die geene welke huygh noch moet hebben / soo deede onse resolutie haer geloben dat wy van beyde genoegh voorszien waeren / ende sy deeden ons niet aen. Dog dit was het eenighste gebaer niet waer dooz wy gedreyghet wierden / ende den Roover hadde ons geen twee uren verlaeten / ofte een andere Partiche / dighte by het Landt geanchert leggende / alarmeerde ons weder

Gevaer van
Zeerovers.

mederop een instant. Dooz dien nu hier omtrent geene hupfen waeren / ende onse Zeehupden ons verscekerden dat het Corsairen waeren / soo raetslaegghden wy een tijdt langh wat ons te doen stont. Het beplighste dooz ons scheep het landen / om te waghten tot dat de Parao soude vertrocken sijn / ofte te doet nae Tanor te gaen / terwijlen onse Almadie in de duysternisse des naghts soude traghten te ontkomen. Wy stelden evenwel dien raet niet te werch / ende wy besloten desen Robber soo wepnigh te ontfien als den hoopzigen ; Wy roepden dan tusschen hem ende het land dooz / met de waepenen in de buyst / ende arribeerden des avonts te Tanor. Komste te Tanor.

Het III. C A P I T T E L.

Van Tanor.

TAnor is de doornaemste plaetse van het Alepne Coningrijk dat die naem voert. Het Doorp leght vijf mijlen ten Zuyden van Calicut ; Men vindt daer geen Rivier / ende de Schepen die'er komen moeten het Water op de Riecke laeten vallen / daer sy niet bepligh sijn als geduerende den Sommer. Die geene welcke in de nae bygelagene Bazar woonen sijn rijcke Mahometanen / ende op het strand sijn twee groote vissers Dorpen / het ene dooz Christenen ende het andere dooz Heydenen bewoont. Dighste by het eerste Doorp is een Alepne Kercke / met een plaetse daer dooz / op welcke een seer hoog Cruyce geplant staet. Den Coningh onthout sich verre van de Zee een mijl te landwaerts / ende stelt'er een Gouverneur om recht te plegen over sijne Onderdaenen soo van de Moosche als Heydensche Gods-dienst / doch die heeft geheel geen magt over de Christenen / sijnde het recht over die / wanneer misdaden hebben / gereserveert aen den Directeur van de Kercke. De Jesuiten hebben sedert veele jaeren het opzicht over deselve gehad / ende senden'er personen welcke bequaem sijn om daegelijcks nientwe Christenen te maecten. Die geene welcke die plaetse / als ick'er dooztroch bekleede / was Marthias Fernandes genaemt. Wy had'er sedert seiven a aght jaeren gewoest / ende sprack de Caele des Landts volkommentlijck wel.

Beschrijvinge daer van.

Hoewel het Rijk Tanor niet boven acht a tien mijlen in het breedte groot is / soo is de Coningh doch niet minder Souverain / als ymant anders op de Kust van Malabar , ende aen niemant van deselve Chynsbaer. Wy heeft een seer naentwe vrientschap met de Portugezen onderhouden sedert sy in Indien sijn gewoest / welcke die oock van haere

Yver der Jesuiten tot bekeeringe der Heydenen.

Grootte van het Rijk Tanor.

haere kant hzagtiglijk hebben gecultiveert. Dooz dien nu het misverstant dat tusschen ons ende de Hollanders was tot een volle rupture scheen te sullen upthersten / ende die Doozt altoos haer doodelijken vyant was geweest / soo hadden wy niet versuimt sijne vrientschap te versoeken / ende wy hzaghten hem alsdoen eenige geschenken wegens de Compagnie.

Beschrijvinge van den grondt desselven.

Den grondt omtrent Tanor is hzuchtbaer / de lucht gesont ende daer valt veel te jaegen. De Inwoonders eeten gemeenlijk visch / ende het moeten welgestelde lieden wesen / die'er gebogelte ende Geytjens eeten / sijnde het nuttigen van Ossen / Koepen / ende Halveren daer verboden / eben als by alle de Heydenen. Nae wy onse dingen te Tanor verricht hadden / keerden wy te Lande nae Calicut , werwaerts wy onse Wimaete reets weder hadden te rugge gesonden.

Het IV. C A P I T T E L.

Vertreck van Tanor.

Beschrijvinge van Chaly.

Dooz dien wy laet npt Tanor vertrocken / konden wy niet meer vorderen als tot Chaly , tweemijlen van daer gelegen / daer wy den nacht passeerden. Chaly is een plaetse den Samorin toekomende / bestaende npt een Bazar ende verschepe de hupsen dooz Tives bewoont. Mede is'er een Rebiere welke dooz Schepen van vyftigh lasten kan bebaeren werden / doch die meer strecht dooz een toedlught der Zeerovers als een schuyl plaetse der koopvaarders. Wy hupsbesten tot een Tive , daer wy de gillige pleghtelikheden saegen / welke de Heydenen observeeren als sy de gesontheyt van ymant van haer naemaeghschap trachten herstelt te sien.

Wonderlijke pleghtelikheden door de Heydenen omtrent hare siecken gebruyckelijck.

Een Heef van onsen Hupsmaert / welchen hy wederlijck berinde / lagh op sijn upterste dooz een hevige ende geduerige Kooztse ; Sijn Goom hadde niets versuimt om hem te herstellen / dog dooz dien het quaet sterckter was dan de hulpmiddelen / soo soght hy troost aen de bygelobigheden van sijnen Gods-dienst / ende drebt de Bramenes van de naebuerrige Pagode roepen om den siecken te bezoeken. Daer quam'er een welke begon met de Omstanders sijnwijgenheyt te gebedden / daer nae liet hy sich een grooten houten eimmer / met bladeren bedeckt / brengen / in welke hy jonge ende oude Coros noeten deedt / als mede Bananas , Jagre , gehoochte ende rauwe Rijst / gebzaden bis ende een schael bol Tary. De Bramene leyde het daer alles met sijn eygen hands in / terwyl hy eenige woorden mompelde / welke hy met

met belachfelijke ende blyten fpoozige geften verfelde. Kontan den Emmer wierden eenige byzandende Keerften gefet / ende tuffchen de felbe ftoffen van de dichte der Keerften / die met bloemen verciert ende bekleedt waeren. Als au den Bramene hier nae fijn gebedt gefpoofken hadde / deedt hy een der Toefenders tot hem naederen / die hy een van de Keerften gaf om die in fijn mondt te fteeken. Dese hadde hem naeutijds gefpoofaemt of hy felde figh aen als een befeten menfch / ende dan is het dat hy geloven in ftaet te fijn van Ozaculen upt te fprecken / ende de doodt ofte het leven van de fieke in queftie te kommen boozfeggen. Dogh het was de habielste Duppel niet welcke die geen die ick fagh beftierdde / dooz dien hy het leven beloofdt aen een man die wepnige daegen daer nae ftierf. Den volgenden dagh vertrocken wy van Chaly ende quaemen des volgenden daeghs boegh te Calicut, daer wy de Engelfen t' eenemael faegen verhuypfen ter oozfaecke van den waeterbloet. Wy vertrocken den felben dagh / van daer / ende gingen een aer van daer flaepen / wy deden het felbe den volgenden dagh te Barga, ende den derden tot Calicut.

Weder-
komfte te
Calicut en-
de vertreck
van daer.

Het V. C A P I T T E L.

Reyfe nae Baliepatnam.

Als de Schepen welcke de Engelfe Oost-Indifche Compagnie jaerlijck op de Kuff van Malabar fendt om Peper te laeden op de Reede van Baliepatnam gekomen waeren / foo begaf ick my op een van defelbe / om wat nieuws foo upt Europa als Suratte te hoozen. Wy quaemen des boozmitsdags in de mont der Riviere / ende aen het Mups der Engelfe foo als hy aen taeffel gingen fitten. Haer Logis is meer dan anderhalf uer van de Zee gelegen / fynde op een hooghte gebout op den Oever des Riviers welcke dooz geen Schepen kan bevaeren werden. De Kooplieden ende Schippers ontfingen ons met groote heufheyt / ende wy braghten dien dagh daer seer vermaeckelijck dooz / dogh upt byzeft van aen het drincken te geraecken / vertrocken wy den volgenden nacht / nae dat wy onse Zeeluyden wat tijdt om te rusten hadden gegeven / ende quaemen des morgens te Tilcerry, alwaer de Engelfe / wepnige daegen daer nae / de Contravifte hy ons afleiden.

Vertreck
des Auteurs
van Cali-
cut nae Ba-
liepatnam.

Ik moet bekennen dat dooz dien soodaenige vermaeckelijckheden ons felben boozquaemen / ende dan noch in haer felbe seer maetigh waeren / het my daer te Lande seer begonde te verdozieten. Oock hadde ick dickmaels aen onse Directeurs gefchryeben ten eynde hy my ver-

Komfte te
Tilcerry.

Andererey-
le nae Ta-
nor.

lofsouden geuen om van Tilcery te mogen vertrecken/ was boornemen om het sonder het selbe te doen/ indien sy langer uytstelden op dat toe te staen. Wy heerden weder dooz de tweede reys nae Tanor, ende doen was het dat wy de doede van den jongen Tive verstonen/ wiens gemefinge doozfeght was. Wy verberden daer niet van wepnige daegen/ ende soo dyae wy'er onse faaken verrijcht hadden heerden wy weder nae Tilcery ober de Zee.

Een Al-
madie in
gevaer door
Villen te
sticken.

Dooz dien men nu niet langhs die kusten derse seplen sonder dzeefe van de stobers/ soo begaeben wy ons dijn in Zee/ ende liepen van van de kust af onder de welcke sy sich gemernigh op honden. Wy hadden naelijchs een nyste af gelegh of wy lienden dooz soo veelte Wiffen van de grootte ons Almadie doet/ dergetast/ die sich in onse Almadie wierpen/ dat het geene ons eerst vromedietich hadde gescheenen/ ons eyndelijch dooz stikende doet dzeffen. Wy deedden ons best om'er weder een deel in de Zee te werpen terwijlen onse Zeeleiden al haer vermogen te werck stelden om weder aan Landt te komen. Soo dyae die hupe van Wiffen ober was staechen wy weder van de wal af/ ende dit beletsel was oorzaecke dat wy niet van nae midder nacht te Calicut quamen. De Engelse/ haere hups-genoten ende wy spijden des volgenden daghs van de Wiffen die ons Schip hadden bestormt/ waer boden onse Bootsfesselen noch verschepe kozen vol verhoghten. Wy bleven daer maer twee daegen/ ende hebbende de Almadie wegh gesonden/ quamen wy weder te Landt tot Tilcery.

HEE VI. C A P I T T E L.

Wederkomst van den Heer de Flacour.

Gevaer
waer in de
Heer de
Flacour ge-
weest was.

Waeren die
te Sirmipat-
nam vallen.

De Heer de Flacour quam van Sirmipatnam weder by ons om-
rent het eynd van November. Wy verhaerde ons wat hy
geduerende sijne reyse/ op welck hy vijf ende dertigh dae-
gen hadde doozgebraght/ hoewel de hiele distantie daer van
maer van dertigh mijlen was/ geleden hadde/ synde hy
dijpsentmaelen in gevaer geweest van dooz de afgrijpseliche stot-stroo-
men/ waer in hy verschepe van sijn gevolg hadde sien verbrincken/
doogh gesleept te worden/ doch het geluckige gevolg van sijne Nego-
tiatie deedt hem alle de geleden fatigues vergeten. De Hoopman-
schappen welcke te Sirmipatnam te bekanten sijn/ bestaan uyt schoone
Lijwaeren ende Sandal-hout/ welck laetste soo overbloedigh in dat
getest groeydt/ dat den Koningh ende de Grootte gehele haemers
hebben welcke niet als van het selbe gemaect sijn. Daer valt oock
seer

seer schoone raeuwe Salpeter / welke maer een wepnigh supberings van noden heeft / ende alle dese dingen heefmen daer seer goede hoop. Den Heer de Flacour bracht ons staetsens van die Lijwaeten mede / sijnde prijs halven / de helft te schoonder als die geene welke men te Suratte koopt. De reste des jaers deedden wy niet dan Peper op te kooopen / om de Schepen / welke wy verwaghten / mede te laeden / doch quam in het begin van Januarii 1672. het Schip Provence van Suratte om die af te haelen. Den Heer Petit commandeerde het selve / sijnde daer op maer seben Franssen / end de reste der Bootslieden Mahometanen. Wy verstonden dooz deselven de lioniste van den Heer Blot, Directeur van de Compagnie / welke ordje aen den Heer de la Serine sondt om de kust van Malabar te verlaeten / ende sich nae Suratte te begeben. Ich was als wanhoopigh dat'er van my niet gesproocken wierdt / doch die Heeren mijne vrienden sijnde / deed haer goetbinden / dat ich mede soude' scheep gaen / sijnde ich niet genegen mijne Jeughe in dien hoek van Indien te verslijten ende mijne leer' ende nieuwsgierigheyt daer te bepaelen. Den Heer de Flacour maechte eenige swaerigheyt in my te laeten gaen / niet wel komende beslopten daer alleen te blijven / doch ich quam alles te boven / ende maechte my baerdigh om te vertrecken als den Heer Petit van Tanor ende Calicut te rugge soude gekomen sijn / op welke plaetsen hy de Kroonmanschappen was gaen innemen / die wy'er gehoght hadden.

Komst van
het Schip
Provence
tot Tilcerry.

Den Auteur krijgt
permisic
om nae Suratte te
gaen.

In sijn af reysen quam het Schip den Grooten Breton, gehoozende aen den Koningh / boerende seftigh stucken ende getcommandeert dooz den Heer du Clos, op onse Reede. Twee kleyns Fluyten / met welke hy upt Brancrich quame zeplen / hadden hem sedert eenige daegen verlaeten / sy moesten sich by den Heer de la Haye verboegen / welke een jaer dooz haer was vertrocken / ende gelde mede bracht om de Troupes te betalen. Sy waeren dooz harden windt van hem afgeraecht / ende hy wist niet of sy dooz ofte aghter waeren. Het gesichte van de witte blagge / welke wy lieten waepen / deedt hem aen het Landt naederen / doch hy bleef er maer eenen dagh om verdersingen in te nemen. Het gesepde Schip hadde maer vier neren wegh geveert als den Heer Petit van Calicut te rugge quam / ende wy maechten ons baerdigh om den volgenden naght te vertrecken.

Komst van
het Schip
den Grooten
Breton.

Dien selven dagh / tegens den avont / saegen wy een kleyn Schip / 't welck / onse blagge gesien hebbeide / het Landt naederde / ende sijne Chaloupe dooz upt sondt / die met den Lieutenant eerst in den nagt aen het Schip Provence quam. Het was een van de Fluyten die in geselschap van den grooten Breton waeren koomen zeplen / ende die Officier verstaen hebbeide dat wy den selven naght soude vertrecken / wilde niet te Lande gaen / wy verspraecten alleen met malkanderen dat den Heer Barkot, sijn Capiteyn / het anchor soude laeten ballen / tot dat wy de onse souden lighren / het welke wy hem dooz een Canon schoot souden waerschouten.

Het VII. C A P I T T E L

Vertreck van Tilcery.

Vertreck
van Tilcery
nae Swatte.

Vergeetse
jagt op de
een Rover.

Komste te
Mangalor.

Groot ge-
vaer in het
inloopen der
Reviere
nytgestaen.

Op den twintighsten Januarij / omtrent twee uren nae middernacht / schooten wy het zeep / ende den Capiteyn van de Fluyt lighte op ons doozbeeldt aenstonts sijn Ankers / de Landwindt deed ons in het ruppe sop hoomen / ende braght ons dooz de Baar van Baliepatnam , al waer wy het Sandalhout in scheepten / dat de Heer de Flacour daer gesonden hadde. Wy moesten daer vertoeven tot den twee ende twintighsten / ende wy ontdeckten / eer wy nogh onder zeep waeren / een groote Barcke / welke onse Moosche Bootsgezellen ons verseckerden een van de Cozairise Para'oste sijn. Wy seiden ons in staet om die te vervolgen / ende de Fluyt liep aen de eene sijde terwijlen wy het aen de andere deebden / om de Robers / was het mogelijk / te beslupen / doch sy ontquaemen ons eyndelijck ende raecten upt het gesicht / nae dat wy haer lange naegejaeght ende eenige schooten op haer gelost hadden. Wy gingen de Officiers van de Fluyt besoecken / welke seer blijde waeren dooz het kzygen van tijdinge van den Grooren Breton , verlangende niet meer als hoe eer hoe liever weder by den selven te sijn. Nae dat wy ons / geduerende den dagh in volle Zee gehouden hadden / naederden wy het Land weder tegens den naght / het welke alle de Schepen / die die kust bezeplen / moeten doen / om sig van den Landt-windt te bedienen / die nae middernacht eerst begint dooz te hoelen. Den vier ende twintighsten des naermiddaghs saegen wy Mangalor , alwaer wy beslooten hadden ons wat te verlustigen / met den Heer Barlor ende sijne Officiers.

Wy quamen niet sonder swaerigheyt des abonts ten aght uren op de Reede / ende de Fluyt wierp er het Ancker eerst den volgenden morgen / oock hadde sy geen gebaer om te vergaen geloopen soo als wy / welke ons daer op verlaetende dat reets eenige van onse Schepen in die Haeden waeren geloopt waegghden wy het / maer te dichte by de Baar / die seer gevaerlijck is / komende / daghten wy te sullen op de Klippen / welck er veel ende seer gevaerlijck sijn / geslingert te werden / oock wierdt ons Schip dooz de wederhaetsingh der golven op deselve / geduerigh met waeter verbult / maer eyndelijck arriveerden wy nogh geluckighlijck. Wy hadden ons wel in de Chaloupe begeven / doch misten / dooz de duysternisse het rechte gat om in de Reviere te komen. Des volgenden morgens / als geseght is / quam de Fluyt dichte by ons Schip ten Ancker / ende de Officiers daer

• van te Lande gekomen sijnde / soo bzhaghten wy die ende den volgenden dagh dooz niet ons te vermaecken / maer de Heer Barlot, bzhaghtende van ongedult om den Heer dela Haye te spreken / nam sijn afschepdt van ons / ende vertroock den volgenden dagh.

Mangalor is een van de importanste plaetsen van het Coninkrijk Canara, gelegen tien mylen van Balicpatnam. Dooz deselve bintmen een seer schoone Reede / ende de Schepen kommen / geduerende het Regensaisoen / in de Reviere koomen / welcke breekt ende diep is / dogh dooz dien'er Sant-bancken dooz leggen soo moeten de Springbloeden daer toe waarnemen. Men siet'er / op een redelijck verhevene plaetse / een groot Vlech / bewoont dooz Heydense ende Mahometaanse Goeplieden / oock heeftmen daer omrent de Logie der Portugeesen / welcke sy Feituria noemen. Alle de sterchten welcke in de

Beschrijvingen van Mangalor.

Maenen van het Rijk Canara leggen / plaghten dooz desen in handen der Portugeesen te sijn / dogh de Canarins, haer / soo wel als de andere Indische Natien / niet langer konnende dulden / hebben haer verjaeght / ten tijde van den laetsten Oorlogh die sy met de Hollanders hadden. De Portugeesen hebben / sedert sy in vrede sijn geweest / niets versumpt dat nobigh was / om weder in het best van de haer af-genomene plaetsen te geraecken / ende ten dien eynde waeren haere Schepen geduerigh op die kust / waer dooz hare Commertie soodanigh geinterrumpeert wierdt / dat den Koningh / geraecht dooz de elende sijn volcks / haer den vrede versoght / ende aen Louis de Mendonza, Wicrop van de Indien / de sterchten van Mangalor ende Barcelor, deert aenbieden / maer de Portugeesen daer geen genoeghsaem Guarnisoen in konnende onderhouden / hebben sich genoegh met het setten van Logies ofte Feiturias in die twee Maenen / om daer de helft van het recht van uptgaen ende inkommen te ontfangen / tot op een bequaemer tijdt toe upsteltende / die plaetsen weder in volle besettinge te nemen.

Feituria.

De Portugeesen werden uyt het Rijk Canara verjaeght,

Ende daer nae weder geadmitteert.

Den Coning van Canara is / soo wel als het grootste gedeelte sijn Onderdaenen Heydensch / sijnde de reste Mahometaanen / by haer is geen onderschepdt der Geslaghten / oock werden'er de Costummen / in Malabar gebzupckelijck / niet onderhouden. De Inwoonders van dit Rijk leggen geduerigh met de andere Malabaren haere Raebueren overhoop / dogh schieten meest te kort. Haere manieren hebben gaoote oer een komste mer die van de Heydense Onderdaenen des Grooten Mogols, aen welke haeren Koningh Cinsbaer is.

Costummen ende Religie der Canarins.

De Couleur des Canarins is geelaghtich / sy sijn middelmaetich van statuer / draegen langh hair ende kleeden sich als de Heydenen te Suratte. Alle sijn sy seer bequaeme Soldaten / verstaen sich volkomenlijck wel op het onder gaeben / ende hebben beter ordze in haer strijden als de andere Malabaren / dogh sijn soo moedigh niet als die. Die geene welcke sich tot den koophandel begeben verlaeten gaerne

Statuere ende Kleedinge der Canarins.

Wonder-
lijke Feest-
daegen.

haer Landt / om het geene ſp hebben by de vrenden te verkoopen. De Spillen met welke ſp hare groote Feesten bieren ſijn verkwaderend-
waardigh. De Afgoden werden in Paelfcarte omgevoert op een
waegen met Bloemen bereert. Gefeyde waegen ruit op vier ſwaere
raederen aen welkers Spillen groote pſers haechten gehoght ſijn / op
bewelcke die geene / die den pſer / welke ſp door haere Goden heb-
ben willen betuygen / ſich werpen / ende dan met de wielen omge-
ſlingert werden. Andere leggen ſich op de Werde / ende laeten de
wielen over haer lijf gaen / om door het gewichte des waegens ver-
brijſelt te worden / ende op die wiſſe ſterven ſp in pdele hoope van de
onſterfelijkheid te bekommen / ſich ter eeren van haere Goden doo-
dende.

Wiſſe van
hals-ſtraffe
in het Rijk
Canara.

De wiſſe op welke men de hals-ſchuldige in het Landt van Canara
ſtraft ſchijndt my waerdigh te ſijn om daer gewagh van te maachen.
Men legt die / aen handen ende voeten gebonden naecht op het ſant /
en daer ter plaetſe daer geen ſchaduw is / op dat ſp door de hitte der
Sonne ende de bliegen gedoodt werden / ende om dat het Werdrich
onder haer Tichacim niet ſoude verſipelen / keeren ſp die geduerigh-
lijk van de eene plaetſe op de andere / ter tijdt toe ſp komen te over-
lijden.

Gefontheyt
des Lughts
in het
Rijk Ca-
nara.

De Lugt van het gehele Rijk Canara is ſeer ſupber ende het Land
aengenaem en vruchtbaer / ende hoewel het kleyn is / ſoo dooz ſiet
het doch geheel Europa van Rijs / boven het geene nae Ackam , Ban-
ram , Socotorra , Moqua , Malfare , Balfara , Mozambique , Bom-
baze ende andere plaetſen werde gevoert.

Het VIII. C A P I T T E L.

Vertreck van Mangalor.

Den Au-
theur komt
te Mirſon.

De Fluyte van den Heer Barbot vertrock den ſes en twintig-
ſten van Mangalor , ende wy volghden des anderen daeghs.
Daeghs daer aen paſſeerden wy door by Barçalor , daer wy
ons niet ſtil hielden / om dien ſelven dagh noch op de ſtede
van Mirſon te komen. Soo drae wy het anchor in de hijt
geworpen hadden gingen wy den Gouverneur Cojabdella begroeten /
van welken ich hier doozens geſproocken hebbe ; Wy hadde groote
onluſten uptgeſtaen / ende men hadde hem aengeſlaecht als een ver-
drucker des volcks. Dooz ſijn Koningh gekoomen ſijnde wierdt hy
langen tijdt in een ſtrengende ſwaere gevangeniſſe gehouden / ende
hy moeſte vele wederwaerdigheden uptſtaen. Den tijdt braght epn-
delijck

beschiedt omroefheidt aen den dagh / sijne opzeggthighejdt wierdt
bedoesen / ende hy in sijne afgenomene Ampten hersteldt. De ge-
heugenisse van die geleedene moepelijchheden duerde nogh in sijn geest
als wy daer quaemen / dogh belette hem niet ons wel te ontfangen /
hy betuygde een hertelick herouck daer ober dat de onse Compagnie
die plaetse verliet / ende wy hadden gzoote moeyte om de Effecten der-
selve aen boozdt te krijgen. De verseeckeringe die wy hem gaeben dat
wy daer een considerabelder Logie soudon komen opzegghen / ver-
trooste hem een weynigh / ende hy gaf ons een brief mede aen de Di-
recteurs te Suratte, om die daer toe te animeeren. Wy vertrocken
den negen ende twintighsten van Mirseou, ende ontdeckten des vol-
genden daeghs s' morgens het Esquadje van des Konings Schepen /
bestaende uyt dertien zeplen / getcommandeert dooz de Heer de la Ha-
ye. Den Abntrael quam / nevens een ander Schip aenstonts op
ons af / om ons te erkennen / ende wy verstonden van haer dat de
Heer Caron in een van die Schepen was. De Heer Petit boer aen-
stonts aen sijn boozdt / ende op desselvs wederkomst verbolghden wy
onsen Contrs. Hy seide ons dat die bloote om de Zuydt gingh / ende
daer gesproochten wierdt van een Etablissement op Cepion te maechen.
Des abndes ontdeckten wy de Fortreessen welcke aen de mond van
de Rieffere van Goa leggen / dogh dooz dien het gebaerlijck is in den
doncker aen de Rieffere te naederen / anchorden wy daer eerst den vol-
genden morgen / sijnde den laersten Jannuarii.

Het Fransse
Comptoir
te Mirseou
werdt op-
gebrooc-
ken.

Rescontre
van een
Frans E. l.
quadre.

Komste te
Goa.

Het IX. C A P I T T E L.

Komste te Goa.

Goa is een Stadt leggende op de hoogten van vijftien Grae-
den benoorden de Linie. Den Koning van Viliapour heeft-
se eertijds beseten / maer heden sijn'er de Portugesen de
meesters af.

Beschrij-
vinge van
Goa.

De rivier die'er heeren leidt is een der schoonsten ter wee-
relt / en de Schepen / hoe groot sy doch sijn / zeplen'er in: Sy is
af ghescherpden dooz een Eplandt / dat den naem van Goa boert /
waar nae de Stad is genoemt / om dat sy'er op gebouwd is. Dit
Eplandt leyt langwerpig ront / en heeft omtrent seben mylen in den om-
kring; een deser Punten komt tot in de Zee / stellende de twee Hoof-
den van 't Vaste land gelijk; soo dat het als twee onderschepden
habens maakt / die hy na eben gemackelijck booz de Schepen vallen.
Het Zuider-punt van het vaste land word Cabo de Rama genoemt /

Waer de
Stad Goa
de naem
van heeft
gekreegen.

Cabo de Ra-
ma,

waar op men het *Fort Mourmougnon*, dat den ingang van die hant beschut / gebouwd heeft: Daar legt altijd een goede besetting in / nevens een lengte van Beschut.

Op het uiterste van het *Epland* / dat de twee ingangen afschept / is een ander *Forteres* / die haer naam haalt van een Klooster der *Rie-collecten* / welckers Kerck de *Heilige maagd* is toegewep / en *Nossa Senhora Docabo* genaemd word; en op de *Roosberhoek* van 't vasteland sietmen de *Forteres d' Agoada*, alsoo genaemd / om dat'er seer goede wateren zijn: en dat alle de *Scheepen* sig hier van voorzien.

't Fort Ago-
ada.

Het *Fort d' Agoada* is machtiger / ende van meerder belang als alle d' anderen / om dat het de beste plaats is / daer de *Scheepen* konnen ankeren / en dat 3p'er noodsaakelijck onder het *Kanon* passeren om na *Goa* te gaan. Den *Onder-koning* begeeft'er sich ettelijcke maalen in 't jaar heen / in een *Hups* / dat in *Europa* booz een *Paleys* sou mogen passeren. Die mijlen van de *Stad* sijn andere *Porten* / daer geen besetting in en lept / en aen beyde de kanten van den oever een lengte van schoone *hupsen* die de *Inwoonders* van *Goa* toebehooren / nevens groote *Dorpen* / welken de *Portugeesen* *Aldea* noemen: De *Hoben* sijn'er vol van boomen het geheele jaar booz met bloesem / met bladeren en met vruchten beladen. Alsoo *Pangim*, dat een mijl van de *Stad* af legt / een groot *Dorp* of *Aldea* is / welcke vele *Steden* in schoonheyt overtreft / is 't een plaats / alwaar alle de lieden van aensien kostelijcke *hupsen* hebben om haer gedurende de hitte t'onthouden. De *Chupnen* wijcken in schoonheyt niet booz de *Gebouwen*: en alles is'er seer kostelijck.

Ter halber weg van *Pangim* na *Goa* bindtmen de *Kerck* van *Nossa Senhora de Ribander*. De *Portugeesen* seggen dat een *hunner* *Scheepen* / 't welck van *Ussabon* quam / hoog op gezept sijnde aen de *Kaap* de *bonne Esperance*, 's nachts daer aen van een woedend onweer geslagen wierd / en dat na langen tijd booz *Schiphreuck* beducht te sijn geweest / de winden gaen leggen zijnde / het selve ten anker was gekomen in de *Ribier* van *Goa*, booz de plaats / daer men een *Kerck* ter gedachtenis van dit *mirakel* sichte. Tot geheugenis schijderde men het *Schip* op de deur / en daer staen twee *stene* *kuppen* op de kant van de *Ribier* / om de lengte van dit *Schip* / dat meer als twee *dusend* mijlen in een nacht afgebaen had / aen te wijfen.

La *Casa de Polvera*, of het *kupdhups* / staet seelwaert: men set'er de *misbaedigen* in / om den tijd / welcke hun *Donnis* inhoud / te vol- doen / nevens alle de *Malabaren* / die de *Portugeesen* in *Zee* neemtmen.

De *Scheepen* / welcke van den *twintigsten* *Maay* tot aen't end van *Augustus* toe / te *Goa* aenkomen / sijn genoodsaecht in de *Ribier* / aen de kant van de *Forteres Mourmougnon*, in te loopen / om dat de *Baar* aen de kant van die van *Agoada*, gedurende dien tijd / geslooten blijft / en niet als 't overige van 't jaar open is.

Vreemd
geval van
een *Schip*.

Wille

Alle de Schepen/ die in 't goede faifsen komen/ kunnen tot in de Stadt boorzetten/ en onder de vensters van den Onder-koning ten ancker leggen.

Het X. C A P I T T E L.

van Goa.

Dese Stad is een der Bloeijsste van Indien geweest; doch Beschrij-
ving van
Goa. sp verloor van die boorzdeelen in de laetste oorlogen der Portugiesen en, der Hollanders: sp is nochtans de aensienlijchste/welche die eersten in Oosten besitten. Den Onder-koning heeft er sijn verblijfsplaets; en de Justitie word'er oppermachtiglych bediend. De hest van de Stad is gebouwd op een steilte aen de kant van de Rivier; en d' andere in een laege grond/ daer de hitte soo upsterkend groot is/ dat de Inwoonders genoodsaecht sijn sich na Panginy te begeeven / wanneer de hitte der Zon al te heviglych wordt. De plaetsen en de straeten van Goa sijn schoon: Zp is niet swache muren omtrocken/ om dat haer toegangen genoegsaem bewaerd worden/ men oeffent de Justitie in 't Paleys des Onder-konings; en de Portugiesen noemen dit Hof Relacam: men kan tot het selve van alle de laegere Gerechten van Goa, en van d' andere plaetsen van Indien / den Portugiesen toebehoozende/ appelleren.

De Goa sijn niet als kostelyche Hupsen / maer een wepnig duyfter / om dat de glazen van wel gestredene oester schulpen sijn. De Hoofstkerck is de Heilige Catharina toegewepd / 't is een groot stuck sonder beballighhepd. Het Paleys van den Harfts-Bisschop is'er dicht by; als oock het Hups van den Bisschop / dat's te seggen van den grooten Vicaris / die nooit van een minder waerdighhepd is / en diemen Bispo d' Anelt noemt. Dervolgens is'er d' Aljouvar, alwaer men de Gehangenen wegens Kerckelyche saecken in set. Dooz de Hoofd-kerck op een groote plaets is dat byzelyche Hups / welkers naem alleen een pyn indyucht; 't is de strenge Inquisitie, dat de Portugiesen Sancta Casa, dat's te seggen / Heylig Huys, of Casa de Sancto Officio, of 't Huys van den Heyligen dienst, noemen.

In de Stad is een klooster van Dochters / welker streng leven geheelijc strijd tegens d' ongebondenhepd van die van Portegael: men heeft soo veel eerbiedighhepds dooz haer deugd / en soo goeden gevoelen van de Heplighhepd der Inquisitie, dat de Portugiesen van Goa hen al de boorzpoed / welcke sp genieten / toeschryven.

Daer

Daer sijn noch tot Goa ettelijcke Parochien/ en Kloosters van alle d' Orders. De Jesuiten besitzen'er dize schoone Kercken/ in een van de welken het ligchaem van den H. Panciscus Eabernus rust/ en dize Pypsen/ waer in Koningen souden mogen huysvesten/ nebens een meenigte van Landersien in d' omleggende plaetsen der Stad/ daer s' een groote inkomst van trecken. Alle de Kercken sijn seer schoon; en insonderheyt het Gasthuys. Hoe wel de Kerck der Theatijnen niet van de Heerlijcksten is/ soo is s' nochtans van de schoonste/ en van de regelmaetigste gebouwen/ die op Goa sijn: s' is geweyd aen Nossa Senhora da divina Providentia; of onse liebe Vrouw van de Goddelijcke doozkenigheyt.

Het gebouw der Kerck van de Barmhertigheyt heeft niets dat het van d' anderen doet onderscheyden: maer de Societeyt/ die het onderhoudt/ en aen 't selve desen naem geeft/ verbaant dat men'er wat op blijve staen. Zy woort in 't Portugees Irmandad da Misericordia genaemt; en de geenen welke se uyt maeken/ dzaegen den naem van Irmaous da Misericordia. De goede Burgers van de Stad/ en die van het hoogste aensien/ sonder den Onder-koning uyt te sonderen/ achten het dooz eer te sijn van het getal deser broeders/ welke twee groote Heylige dagen in 't jaer bierren; den Witten Wonderdag/ om dat onsen Heere op dien dag blijcken gaf van sijn grootste veruerbering/ in de doeten sijnor Apostelen te waeschen/ en in deselben met sijn bleesch te voeden; en den dag van het Besdech/ 't welch de Heylige Maegd by haer Richt af leyde: dit feest is het plechtelijckste doozhen/ om dat s' onder de bescherming sijn van de geene/ die d' algemeene Kerck Moeder der Barmhertigheyt noemt. Zy dzaegen als s' ter ommeegang gaen een slach van een swart Choozkleed/ en de Medebroeders komen daegs na dit laetste feest by malkanderen om ter verkiefing der Beampten van hun Ligchaem te treden. Zy maeken een Dooz dien s' Prouedor noemen: Eertijds konden'er geenige als Edeelen toe geraeken: maer de rijckdom der Hoopsteden heeft hen den toegang tot die waerdigheyt opgeruynd. Alles krecht'er tot hoordeel der armen: en een Prouedor, die sijn ampt wel be dient/ legt'er in sijn jaer meer als twintig duysend guldens van het sijn in. Behalven den Prouedor is'er een Tresorier/ en een Procurator: een Prouedor of Besorger der gedangenen/ die altyd eerlijckelieden van het Ligchaem sijn. De twee laetsten deelen d' aenwoesfen uyt; en beboerden de saeken der arme gedangenen/ soo in het burgerlijcke als in het crimineel/ en verhoogen dickwils hun gedade na dat s' self al veroorzecld sijn. Den Prouedor van 't Ligchaem besorgt alle de saeken/ en helpt hemelijck de weduwen/ de weesen/ en alle d' elendigen. Alle de Gebroeders sijn verplicht/ d' elendige siecken/ en de gedangenen te besoeken/ de dooden te begraauen/ deselben ter aerde te dzaegen/ met de Patienten ter dood te gaen/ hen tot

tot de laatste smach toe te vertrouwen/ en God hoop den in hun dood te doen bidden. Alle de bestellingen den dese Hoofdschap sijn jaerlijck/ ten eynde er een jaegelijck in moechte komen; en hoewel het al by veel kost/ is'er echter niemand/ of by bezuyptise. 't Is een opzochte Vergadering/ alwaar de Liefde op een ganstich heerlijcke wijze regeert: Zp is in alle de Steden en blecken/ der Portugiesen heerschappij onderhoorig/ opgerecht; en daer is'er niet een of sp heeft een Kerck van dien naem/ welke deselve regelen onderhoud: Zp hebben ieder hun bysondere inkomsten; en sp hebben niets gemeen d' eenen met den anderen.

Het XI. C A P I T E L.

Van d' Inwoonders van Goa.

MEn kan d' Inwoonders van Goa onderschepden in oprechte Portugiesen/ welken sp Keinols noemen/ en Nesticen/ gesprooten upt Portugiesen en Indiaensche Vrouwen/ of Swartinnen; deese sijn in grooter getal als d' anderen. Daer sijn doch oprechte Indiaenen/ maer die tot het Catholijcke Geloof bekeerd sijn. De Slaeven sijn Ka-fers/ of Indiaenen. Daer en boven sijn'er op Goa Mooyen en Bantiaenen/ welcaen de Portugiesen met sachticheit handelen/ om dat sp dienstig tot den handel sijn: alles staet hen by/ behalven d' oeffening huijner Keigie: en sp worden als d' afvallige Christenen ter Inquisitie gesteld/ wanneer men hen overtuppen kan van de wetten ge-bruykt te hebben.

Tweeder-
ley Portu-
giesen in
Goa.

De Persoonen van aensien doen sich van hun slaeven in Palankins draegen/ en rijden niet te paerd als om den Onder-koning in het Veldt te hersellen/ en om sich in het ringstrecken of in het Stierrennen te oeffenen.

De gemakelijckheyt/ welke de Slaeven vinden op Goa om sich een hun meesters t' ontfceelen/ en in landen/ van waer mensche niet meer kan doen koomen/ te bluchten/ verplicht tot hun dienstbaerheyt sachtter te maechen; en de goedheyt/ die men noodsaeckelijck door hen hebben moet/ maecht hen trouwmoedigh tot de baldaedighheyt toe. Daer sijn'er vele welke rooven/ sonder dat de scharpe exempelen/ die men'er van stelt/ hen afschrieken. Zp sijn niet gewapend als met dicke rietstocken/ waer mee sp de geenen/ welken sp willen berooven/ dood slaen. Een Edelman alleen wederkomende van een Rups/ dat sp omtrent Goa had/ gewapend met een Poen-

Voorval
van een E-
delman
met een
jaerd Neger.

jaerd en met sijn degen / wierd van een deser Negers aengerand / welke hem dreegde het hooft met sijn rietstock te sullen klieven / indien hy hem sijn kleed en sijn geld niet en gaf: Zoo als hy sich niet te weer konde stellen / sonder gebaer te loopen van vermoord te worden / gehooftsaemde hy den kafer: maer hy laetende sijn geld behendighlyck ballen / en den Slaef besig synde met het selve op te raepen / gaf hem den Edelman ontberruschten eenige stercken / die hem het leven be-naemen.

Hoedzinnigheeden der Portugiesen.

Voorval van een jong Engelschman met een Portugeesche Juffer.

De Zeden der Portugiesen sijn al te bekend in Ooranchryck / om sich op te houden niet se hier te beschrijven: men weet dat sy tot byge-loobighed toe Godtsdienstig; tot zot woedens toe verliefd; en sonder eenige maetighed jeloers / zijn. De Vrouwen van Goa beminnen niet minder de wel gemaekte mannen als die van Tiffabon: en hoe wel men se naukeurighlyck gaede slaet / vinden sy nochtans de mid-delen om hun lust te voeten: en indien 't gebalt dat sy'er niet toe kon-nen geraeken / blijven sy niet in gebreke van hun gramschap tegens de geenen / die'er d' oorsaek af zijn / wyl te doen darsen.

Een jong Engelschman / die te Goa was wegens eenige verrichtin-gen van sijn Compagnie / wierd / ober straet gaende / al te seer van een Portugiesche Juffer over nageoogd. Zy had een van die herren / daer het vuur lichtelyck dat aen kijgt; en de bevallighed van den Dyeemdelingh aenstonds een hevigen indruck'er inmaekende / zond sy een van haer Slabinnen / die geen nieuweling in diergelycke be-diening was / den Engelschman verfoecken om hy haer te koomen. Den jongman nam dit compliment niet koelheid aen / poelwel de Slabinn hem verkerd had / dat de Gemael van de Juffer van hont was / en dat de forstyn hem geen aengenaemer hoorbal beschaeren kon. Hy gaf sich aen haer lastigheden ober / beloofde 't geen sy ver-socht / en sy heerde volbaen weer aen haer Meesterse de tydning bren-gen / van dat den Engelschman bereyd was tot haer te verfoecken. Haer verliefd ongeduld deed haer de Slabin twee uren voer dat van de verscheping op schildwacht stellen: doch den Ridder hield sijn woord niet / en d' ongeluckige Slabin verliet haer post / na een ge-deelte van de nacht gewacht te hebben / en beproefde de verkwedheid van haer Meesterse / welke sich in haer hoop bedjoogen siende haer dupsend stock-flagen gaf; en haer beschuldigende van met haer de spot te hebben gedreeven / hield sy niet op voer dat sy haer beloofd had aen den Engelschman sijn woord-breeking te sullen gaen bewijzen.

De bedruckte Meesterin bond hem tot alle geluck om hem haer be-weenlyck gebal te vertellen / hem biddende medijden met haer te heb-ben; en aen dese Vrouw welckers minzuchtige gramschap sich soo wredevelyck op haer ligchaem genpt had / een bezoek te vergunnen. Hy beloofde haer wederom; en hy sou missechten sijn woord beter ge-houden hebben: maer hy vertroock wepnig daegen daer nae.

De

De Portugezen en de Mestizen gaen gekleed in Indien als in Portugal; behalven dat *sp* geen kousen hebben; en dat hun broeckten tot op de hielen vallen om de beenen door de hitte der Zon te beschijden.

De Kleedingen der Vrouwen sijn verschillende van die der Lissabonsche Juffers: *sp* hebben halve hemden van zeer dun hamerichsdoeck minder om sich te bedecken/ als om de bliegen te beletten hen ongemack aen te doen. *Zp* koomen ober den riem niet/ en de mouwen vallen alleen op het gewricht. Hun rocken sijn van wit linnen/ welke ter halber been koomen; *zp* draegen'er/ volgens hun staet/ stukken van gekleurde stoffen ober/ welke tweemaal om 't lijf gaen/ en vallen laeger neder als de hielen. *Zp* hebben geen kousen aen/ niet meer als de mannen; en *sp* draegen niet als muplen. Men siet hen in de Kerck/ daer *sp* in *Palangins* gaen/ niet als onder Hoofdsnapers/ en hun naeste vrienden koomen niet als selden daer *sp* sijn.

Daer sijn meer zwarte Priesters te Goa als oprechte Portugezen/ *zp* draegen lange kleederen; en sijn regulier genoeg in het uiterlijck. De Kerklieden hebben wooningen binnen de Stad om Slaeven in te sluyven: en alsoo de hitte uytstreckend groot is op Goa, heb ik'er gesien die sich in 't tastaf/ na de koleur hunner Order/ kleeden.

K leeding
der Portu-
giesen en
der Mesti-
zen op Goa.
Als oock
der Vrou-
wen.
Dracht der
Priesters op
Goa.

Het XII. C A P I T T E L.

Van ons verblijf op Goa.

In de Rivier van Goa vindmen verscheptene kleine Eylanden/ die uyttermaten vruchtbaer sijn; en op een plaets van het vast land/ daer den Sebasti Heer af is/ een schoone Fonteyn/ die met doomen is beset/ alwaer de Juffers in vergulde Sloepen/ welchen de Portugezen Balons noemen/ sich gaen verlustigen.

Onse eerste zorg in 't aankoomen was den Vader Cornelis van St. Coppijaen/ Brooz der Carmelitsche Barreboeters/ te gaen besoecken; welke/ een Fransman sijnde/ ons met alle mogelijke beleefsheit ontfing: en des anderen daegs besochten wy den Heer Martin/ een rijk Koopman/ die ons drie dagen langh tot sijner hield/ en ons aen de Fonteyn bracht/ welke so dienstig booz het vermaeck der Juffrouwen van Goa is. *Zp* was van Vrouwen beset/ toen wy'er quamen: en wy moesten wachten tot *sp* vertrocken waren om'er dicht by te gaen/ ten eynde niets tegens de gedmoonte/ noch tegens het respect dat men aen het soete Geslacht schuldig is/ te handte noemen.

Men sag ten minsten twintig dansersessen/ die sich onder het licht van ettelijke toozsen/ op het geluyd van verscheydene Instrumeten/ oeffenden/ en ons op een aengenaeme wijs vermaechten. Daer waeren'er eenigen/ die volmaecktelijck schoon waeren/ daer verscheydene van d'eygen dichte by quamen. Den Heer Martin bekostighde alleen dit vermaeckelijck onthael. Daegs daer een ver-richtten by onse saecken/ om den 5. Februarj scheep te gaen.

Het XIII. C A P I T E L.

Vertreck van Goa.

Des Au-
theurs ver-
treck van
Goa.

De wind was ons in 't uytballen met de stroom tegen/ en by zeijden met moepte booz by Bengourla, een plaets gelegen in de Landen van den Sevagi/ omtrent acht mijlen ten Noozden van Goa: by wilden tot Rajapour gaen/ maer de tijd liet het niet toe; en by moesten t' Achara, zijnde een plaets/ welke der heerschappij van den Sevagi doek onderhoorig is/ affstappen om op nieuws provisie op te doen.

By waeren maer een mijl van 't land af/ wanneer by ses groote Barken ondeckten/ die by in 't eerst meenden den Heer van Achara toe te behooren. De Heeren Petit, de la Serine, en ich stapten/ met seben Noozsche Matroosen en een Colch/ in de sloep: maer in 't naberen aen de haven erkenden by de Barken booz Paros van Zee-schippers/ die meer als 1500 mannen in hadden.

Groot ge-
vaer daer
den Au-
theur ne-
vens eenige
anderen
sich on-
voorsich-
tighlyck in
begeeft.
Gelukkig-
lyck ont-
koomen.

Doewel onse Zeelieden minder als by behoorden gelyesd te hebben/ als zijnde Mahometanen/ waeren sy nochtans soo verbaerd/ dat sy in Zee wilden springen/ om met swimmen aen land te geraetken; doch by weersielden se tegens hun wil en danch/ hen dwingende nae den oever te roepen/ bewijl'er geen ander middel was om het gebaer/ daer ons onboozsichtigheyt booz bloot stelde/ t' ontwijcken: onse kloekmoedighedyd gaf hen kracht; en sy brachten ons in wepnig oogenblikken van onder het Beschut der Malabaren/ die ondertusschen geen genegenheyt getoond hadden om het selve op ons te lossen.

Zoo als by aen land quamen berichtte men ons dat die Zee-roovers kortelings een boot/ dat's te seggen/ een baartuyg met een mast/ de Compagnie toehoorende/ genoomen hadden/ bedraegende deselve met sijn laeding/ omtrent vijfen twintig duysend gulden/ dien sy aen den Gouverneur van Achara verkocht hadden/ en by saegen inder daed dit onthabende vaertuyg in de Kebier leggen.

21100

Wiss'er maer drie Franschen in ons Schip waeren gebiechen / bespiong ons d'ongerustheyt / hoewel den Sekavi in dese belangen was. Den Heer Petit was meer bekommerd als de anderen / siende toen wel dat hy quatsich gedaen had in sijn boort te verlaeten / om in een plaats te gaen daer de Compagnie geen belang en had : tot overmaat van onse verdorfticheeden kanten sich de winden tegens ons te rugkeren : en dese uptersten dedden den Heer Petit besluyten tot in een klepne visschers boot / die van twee mannen geboerd wierd / te stappen / en ons aen land te laeten. Deese onderneeming geluckte hem wel : hy geraekte sonder verghindering binnen boort ; en hy sepden toen tegen de Zeeroovers / dat hy te dier plaetse aken quam men om de Boot / die sy genoomen hadden / weer te lossen ; dat ons Schip sich zepreëd maecte om hen in de grond te booren ; dat hy twintig stukken Geschuts / en honderd vijftig mannen in hadden : Zy twijfelden geenins aen dit dazeggement wanneer sy het Schip sagen afhoornen ; en de zees deed hen niet een ongelooftiche daerdigheyt Zupdwaerts op setten.

Des Au-
theurs ree-
denen tot
eenige Zee-
roovers.

Wanneer sy ons de Maeden ingerupnd hadden / berichtten wy onse daegen / en vertrocken van Achara, met gunstige winden / die ons den selfden avond in de Revier van Rajapour, waer van ick hier ter plaetse niets seggen sal / om dat ick'er elders van gesproochen heb / boort schooden. Wy vertrocken'er des anderen daegs van daen ; en wy hadden nautolijcks een mijl gesept / of wy ontdeckten ten boorden een Schip / dat een witte vlagh boerde : 't was de Hier / de Compagnie toe behoorende / 't welck weer na Franckryck keerde / en tot Bantam aanleggen moest / om'er mijn Heer den Bisschop van Hellopolis te laeten / die na Slam gingh / maer welcke tegens sijn meening op de Philippische Eylanden door de Spanjaerds vast gehouden / en van Amerika in Spanjen / van waer hy in Itallen / en in Franckryck quam / gelept wierd : gelijckmen het in de Verhaelschrijften / welcken de Heeren Missionarissen doen druken hebben / sien kan. Wy gingen alle desen Prelaet begroeten ; en wy hoorden de Wisse binnen sijn boort op den dagh van den H. Matthias. De Winden dwardoonden ons het oberige van onse reys ; en poedel'er maer tachtig mijlen van Rajapour tot Suratte sijn / kornen wy'er echter niet door den dwintighsten Maert aenhoornen.

Zijn ver-
treck van
Achara.

Her-

Het XIV. C A P I T T E L

Aenkomst van het Schip de H. Geest.

Des Au-
theurs
komt aen
Suratte.

Daer het
Schip de H.
Geest uyt
Vranckrijk
oock aen-
komt.

NA een dagh op de Rce van Suratte gelegen te hebben / be-
laste men ons in het Bassin van Sovaly te gaen: en gelyck
my niets in het Schip hield ging ich onse Directeurs / de
Heeren Blot en Baron, bezooeten.

Het Schip de H. Geest groot 600 lasten / gecommen-
deerd dooz den Heer le Rond, 't welck den Heer Gieron, Directeur
Generael nebens sijn Zoon mede bracht / quam van Bianckrijk op
de groote Rce / na dat het acht maenden en een half in Zee geweest /
en gebaer geloopen had van in de Maldivische Eyclanden / waer upt
men by na noopt onthont / belemmerd te geraeken.

Al het Scheeps-volck was met Scheurbuyck bestmet; en daer wa-
ren naauwelijcks soo veel mannen als men van nooden had om de
zeplen in te binden. Zoo haest men sijn aenkomst wist sondmen loof-
sen om hem tot Sovaly in te doen koomen: ich wierd met de zorg der
siecken belast; en de lucht van 't land / geboegd by de hulpmiddelen /
herstelde de geenen / daer men 't meest van wanhoopte / binnen kop-
ten tijd in volkomene gesondheyd.

Dit Schip wierd aenstondts verbaerdigd om na Bantam te ver-
trecken / nebens een klepnder de Parel genoemd / met Zeep en met
kroopen gelaeden. Dit laetste ging 't zepl in 't begin van May; en
de St. Franciscus in 't laast van April veretrocken sijnde om na Persi-
en te gaen / had ich last om in den H. Geest te treden: wy wachten
alleenlyck na de laetste oyder / waermeer het Schip / oberbloediglyck
water in kzeegh / niet tegenstaende het selve nieuw was: men moest
het onlasten / en men achtte ongeraeden het in Zee te sturen / om
dat men'er aenmerckelijcke gebzeerken in vondt. Men nam'er het
Gescht af om het in de Revier te doen loopen: maer het viel op een
zandbanck / en geraekte binnen den tijd van 24 uren geheel aen
sienteren.

Het welck
leek sijnde,

Eyndelyck
in korten
tijd gehee-
lijck aen
sucken
stiet.

Het verlies van dit Schip baerde al de weereld verdziet: wy tracht-
ten er pels uit te haelen; maer het koste den wercklieden / welcke in
de Revier vielen / en van de stroom heen gesteurd wierden / het leven.

Het

Het XV. C A P I T T E L.

Dood van den Heer Blot.

Ich bracht het regenachtig weer dooz op Suratta: en hoewel'er eenig verschil tusschen de Directeurs was/ liet men echter niet na sich'er al byp wel te verlustigen: maer thans wierden wy bedroefd dooz de dood van den Heer Blot/ een der aensienlyksten/ welken een hevige koozts binnen negen dagen wegruchte.

Volgens de gewoonte der Europeers liet men de Hoofden der Engelschen en der Hollanders ter begraffenis bidden: Zy quamen'er niet al hun volck/ nebens een meenigte van Armenische en Mahometaensche Kooptlieden.

Alle de Franschen waren in den rouw/ d'eenen te paard/ d'anderen in Palanquins: en een met swart bekleede Karos voerde het Lijk op het Kerck-hof van onse Patie/ omtrent een vierendeel myls van de Stad.

Gelyk het die winter uytsteechend veel regende/ ontstonden'er schynlyke waterbloeden; en de Rivier swol sodanigh/ dat de beste Kabels dooz haar snelloopendheyt swichten moesten: daer waren Schepen/ welke strandden; anderen wierden in stukken geslagen; en een van den Mogol wierd in Zee weg geboerd/ met een eenig man 'er op/ sonder dat men'er naderhand taef of tepken meer van gehoozt heeft. Een ander van 1800 lasten/ dien selven Dorst toebehoopen de/ wierd so ver op 't land gesaegd/ dat wanneer de Rivier afstiep het 'er een myl van daen lag.

Wy hzegen omtrent dese tyd bericht/ dat den Heer de la Haye het Epland Cepion gepasseerd was/ alwaer men een etablissement wilde doen; maer dit boozneemen niet gelukt sijnde was hy te St. Thomas, in het Koninkryk van Golconda/ gegaen/ om leestocht te koop; dat de geenen/ welken hy aen land gesonden had mishandelt sijnde gewoonden/ hy'er self op gestapt was/ en de Stad stormender hand had ingenomen/ die hy dapperlyk tegens alle de machten van den Koning van 't land beschermde. Dese tyding was wonderlyk/ maer wierd dooz verschepdens byebien bevestigd.

De St. Jacob wierd in 't begin van October uytgerust. Den Heer Fermanel commandeerde het selve: ich had oorde om'er in te treden; en wy vertrooken sonder directelyk te werten waer heen; om dat onse lastbrieven gefegeld waren/ en dat mense niet als op twintig mylen van Suratte openen moest. Wy oordeelden dat de Directeurs heymelyke kondschap hadden gekzeegen van dat den Oorlog tusschen

Dood van den Heer, Blot.

Zijn begraffenis.

Groote waterfloed op Suratte. Waer door groote schaede veroorzaakt.

Het Schip de St. Jacob word uytgerust.

ons en Holland gedeclareerd was: en gelijk onse machten in Indien niet ebengelyk waren/ had hen de vrees dooz de St. Franciscus te verliesen verplicht tot ons Schip te doen vertrecken om hem op sijn wederreys te conboperen: men belaste ons ook alle de geenen/ die swaerker mochten sijn als wy/ te visiteren/ en al wat wy op de Hollanders konden haelen mee te neemen.

Des Auteurs ver-
treck van
Suratte met
het Schip de
St. Jacob.

Doet wel de Winden ons niet seer mee bielen/ so was onse reys noch-
tans gelukkig. Wy sagen de Kaep de Rasalgate, die aen den ingang
van de Persische Zeeboesem/ na de kant van 't Zuiden leyt; en na se
dooz sy gesepid te hebben/ voeren wy langs de kust van Arabien/ en
passeerden in 't gesicht van Maskate, een seer gewichtige Stad/ al-
waer de Portegiesen eertijds een Sterke gebouwd hebben/ die on-
begrijpelyk is/ en welcke hen Meesters van den Persische Zeeboe-
sem maect: maer sy verloozen se dooz de gierigheyt van een Sou-
verneue/ welcke de provise/ die sy had/ aen d' Arabiers dooz een
uysseckende hooge prijs vercocht/ in de hoop dat sy nientoe krij-
gen sou: doch sy wierd/ al eer sulchs geschiedde/ belegerd dooz den
Koning van 't Land/ die met de plaats ging strijken/ en de Portegie-
sen dwong sich op bescheydenheyt ober te geven; sedert die tyd heb-
ben sy altijd den Oorlog gestadigh sonder 't geen sy verloozen hadden we-
der te konnen vermeerteren. Wy passeerden altijd langs de kust/

Komt by de
Kap de Mo-
sandon.

settende tot aen de Kap de Mosandon, alwaer de Golf so naauw be-
gint te worden/ datmen aen beyde de kanten het vaste landt siet; een-
wepnig aen geen sijde des Maaps ontdekten wy een Schip/ 't welk wy
trachtten te naderen volgens den last dien wy'er toe hadden. Also het
ons schuimde/ schooten wy'er een schoot met scherp na/ na dat wy
de blag opgestooten hadden, en den Kapiteyn quam ons seggen dat
het Schip eenigen Roeplieden van Suratte/ welcke paspoort van de
Compagnie hadden/ toebeschoorde.

Komt ten
anker by
Gameron
dier hy de
St. Francis-
cus vindt.

Hier na hzeegen wy het Eylant Areque, dat wy in 't eerst wegens de
mist dooz dat van Ormus namen/ in 't gesicht: maer dese durt duurde
niet lang; en om tusschen d' Eylanden Areque en Quichemiche te pas-
seren/ ankerden wy/ ter oorsaeck van den hevigen storm/ dicht by
het laatste. Dese nacht was seer swaer/ en wy vreesden niet reden
onse Habelsouden te verliesen/ en tegens de rofsen gedreeven te wor-
den. In 't krieken van den dag liehten wy de ankers/ en wy lie-
tense vallen in de haven van Baudar Abassv, of Gameron, dicht by de
St. Franciscus, die'er maer twee daegen geweest had. Wy quam van
Bassora, Stad in Arabien/ gelegen op den Eufraat, daer de Turken
sich in den jaere 1669 meesters af machten.

Het

Het XVI. C A P I T T E L.

Van Gameron, en van Ormus.

De Bandar Abassy is een Stad des Koninkrijks van Persien / welke dese naam doert / om dat d' overledene Koning Schac-
 Abbas deselve heeft laeten hermaaken. Sy wierd eertijds
 Gameron genoemd / en is gelegen benoorden de Linie / bene-
 den de seven en twintigste Graad: Zy is groot en met Per-
 siaensche en vreemde kooplieden bevolkt. Alle de Schepen van In-
 dien daeren'er op: 't is de deurtocht der koopmanschappen diemen in
 Persien vertiert. De Hupsen hebben maer twee herdiepingen / en
 het bovenste is gemaakt als een aarde wal / toorns gewijfe / altoer
 klepne vertrecken sijn om de Zon te mijden / en de koelte te genieten.
 De straaften vallen eng / de plaetsen wepnig breed; en de personen
 van aensien begeeven sich in de gebergten van April af tot in Septem-
 ber toe: gedurende welke tijd de kooplieden alleen in de Stad blij-
 ven. De gelegentheid van dese plaats helpt deel tot d' ongemakke-
 ligheden der hitte; daer is dicht by haer muuren aen de kant na het Oo-
 sten een gebergte / daer op men meenigte van Roosen vind / welken
 men Jerichos roosen noemt / die als mensche in 't water legt open /
 en als men s'er upt haelt / weer toegaen. De bergen van Arabi-
 en sijn aen d' andere sijde van de Golf / die niet meer als acht mijlen
 breed is; en de weersstraeling van de Zon valt op de Staden in de Ha-
 ven; altoer de Zeelieden uptermaeten te lijden hebben / wordende
 tot vermeerdering des ongemaks geplaagd van de heet-streekende
 winden van 't Zuiden / die so amechtig maaken / dat'er sterijcke
 personen schielijck van gestorven sijn.

Beschrij-
 ving van
 Bandar A-
 bassy.
 Te vooren
 Gameron
 genaamd.

Daer is geen Fonteyn in dese Stad: het put-water self is sout; en
 indien men goed water wil drinken / moet men het een mijl van daer
 soeken. Zulks belet echter niet dat men het in de grootste hitten koel
 bewaere / doende het selve in vaten van seker slach van aerde / die het
 water als ys maakt / als mensche in de wind stelt. Het land van Bau-
 dar Abassy is droog / en brengh wepnig boort: maer het is niet insge-
 lijks eenige mijlen van daer. Men dinct'er seer kostelijcke wijn van
 Chiras; zaeen andere witte / die op 't Eylant Quichemiche, daer de
 dypen geen hozen hebben / gemaakt word.

Gebrek van
 varsch wa-
 ter al-
 daer.

De Europeers hebben komtoozen te Gameron; en de Depsherd
 van den koophandel is'er ongeheurt. Alle de Persiaanen sijn Ma-
 homedaanich gelijk hun Doosten: maer daer sijn Depsheden gesteld /
 diemen Pagoden / en openbaere baden toelaet. Waer was 't dat

Wonder-
lijk slag
van Boo-
ren aldaer.

Ich die boomen sag / waer van ich elders gesegd heb dat de tacken tot aen d' aerde rephen / en wortel schieten / daer onder 6000 mannen sich sonden konnen hebben ter schuyl stellen. 'k Hond'er oock een heyden / wiens hair meer als vijftien voeten lang was , hy was van die / welken men Faquirs noemt.

Moedanig-
heden der
inwoonde-
ren van
Gameron.

'k Bleef niet lang genoeg te Gameron , om in een volmaecte kennis van der inwoonderen seden te treden. De mannen sijn'er tamelijk be- leefd / en de vrouwen minsfuchtig en welgemaekt. 't Word hen door geen misdaed gerekent deselve / aen de vzeemdelingen te koppelen ; en d' aensienlijkheden dyaagen'er roem op.

Daer sijn drie Eylanden door de Stad Gameron , waer van het grootste ten Noorden / en drie meulen van het vaste land af / leyt. Het strekt sich langs de kust na Kongo / een plaats leggende vijftien mij- len van Gameron ; daer de Portugiesen de helft van de tolln af trekken.

Beschrij-
ving van 't
Eyland Or-
mus.

't Eyland Ormus is maer een groot bierendeel mijls ten Zuiden van Areque : het land is'er hooger / maer heeft wepnig meer ont- trekis. Het dyaegt soutbergen / welker wihp'd van verre gesien word. d' Herde is'er rood / doo / en hy geboyl onbzuchtbaer ; daer is niet als Regenbakwater ; en men is genoodsaakt'er van 't vaste land te brengen. De Portugiesen maecten'er sich berucht door de bouwling van een Fort / datmen noch heden met al sijn Beschut siet. Den Koning van Persien dreef'er hen uyt met de bystant der Engel- schen ; en desen dankbaeren Vorst / gaf hen ter gunst van desen dienst de helft der Tolln van Baudarabassy. Hy heeft sich veruoegd met den Portugiesen het best'er af te beneemen / laetende hen de vzhp'd van in sijn havens te komen / en'er so lang te blijven als sy willen. Men vischte eertijds seer schoone paerlen tusschen dit Eyland en het vaste land : maer tegenwoordig vind men'er niet als klepnen / en dat selven.

Het XVII. C A P I T T E L.

Vertreck van Gameron.

Des Au-
teurs ver-
treck van
Gameron.

Gelijken ons niet in Persien gesonden had als om de St. Fran- ciscus tot aen Suratte te conboperen / bleeven wy niet te Baudarabassy als den tijd / dien wy van nooden hadden om de saeken / daer mee de Officiers van dit Schip gelastigd wa- ren / te regelen. Wy vertrokken van dese Reer den 10. De- cember / en 't was niet groote moepte dat onse Schepen wyde Persi- sche

sche Zeeboesem zeilden / also 'er de winden by na ieder oogenblik ont-
liepen. Enige dagen daer na ontdekten wy vier zeilen / welker
gesicht ons verbaasde / meenende dat het Hollanders waren. Wy
dedden een kleyn Hoopvaertschip van Suratte, 't welk het onse ver-
selde achter schieten; doch het was onnoodig die boorzogg te gebuyc-
ken / also het Fransche Schepen waren / welke gecommandeerd
wierden dooz de Heeren Le Rond, Touillaut, en de Jonchere. Het
vierde dat van Suratte quam had een Hollandsch Kapiteyn op / die
de Compagnie te boozen booz Toots diende; en wy hadden moeyte
hem te laten gaen / hoewel hy sijn Paspoort / en een byprief van on-
se Directeurs had. Dese Heeren / welke wisten hoe grootelyks 'er
aen St. Franciscus gelegen was / hadden dese drie Schepen afgebaer-
digd om sich by ons te verboegen / met order om alle de Haven
van Bonbaye in te loopen / ten eynde de Hollandsehe Vloot / diemen
seide van Ceplon vertrokken te wesen om te Suratte te komen / 't
ontgaen.

Daer ontstond eenig verschil tusschen de Kapiteynen van de St.
Franciscus, en van de St. Paulus, om dat dese / die het laatste com-
mandeerde / de blagaen de groote mast had / met order aen den Ka-
piteyn van het ander de sijne af te neemen / so haest men hem 't sein 'er
af sou gegeeven hebben / hoewel hy se de geheele reys geboerd had.
Doch dit hakkeel bracht niet als onnutte gantschaps-betooningen
boort: en men moest den meesters gehoorzaemen.

Hoewel de wind in 't verbolg tegen liep / passerden wy nochtans
den 6. Januarij 1673. in 't gesicht van Diu, alwaer de Portugiesen
een Stad hebben / welke dooz eenige jaeren van d' Arabiers geplon-
derd wierd. De Boorzbooste wind liep ons thans mee; en wy sagen
den tienden het land van Baçaim. Men liet Tootsen opsoeken om ons
in de Haven van Bombaye te brengen / welke een punt van een rots /
die meer als een vierendeel myls in Zee steekt / uptermaeten gebaarlijkt
maakt. De Tootsen brachten 'er ons eyndelyk den 12 van de maand ge-
lukhiglyk in. 't Is een upsteeckende plaats / daar de klippen niet te
breefen sijn / als wanneer men het land niet en kent. De Portugie-
sen hebben 'er het best af; en 't was ter gunste van het haubolgh der
Infante van Portegaal met den Koning van Engeland / dat se se aen
de Engelschen affonden. Dese laetsten hebben 'er een schoone For-
tes gebouwd / alwaer de geen / die wegens hen in Indien het opper-
bevel heeft / sijn gewoonlyk verblijf neemt. Daer is een begin van
een Stad gemaakt: en d' Engelschen om 'er d' oprechting van den
Hoophandel boort te setten / ontfangen alle de geen / die 'er gaen
willen / zonder onderscheyd van Religie noch van land / gevede hen
bydoom van alle schattingen dooz den tyd van tien jaeren. Men be-
gunstigde ons uptermaeten: en ick twijfel niet / of het Eedverbond /
daer 'er thans tusschen Branchryck en Engeland tegens Holland lag /

Verskil
tusschen
twee Kapr-
teinen, we-
gens de
vlagvoe-
ring.

Den Au-
theur pas-
seert Diu.

Komt in de
Haven van
Bombaye.
Beschrij-
ving van
die Haven.

was d' oorsaek van dit goed onthael. Wy sagen in de Haven een groot Hollandsch Schip / dat d' Engelschen in 't weerthomen van Persien genomen hadden.

Hy vertrekt na Suratte. Zo haest wy te Bombye waren / gaben wy 'er den Directeurs van Suratte bericht af / welke last schikten dat wy 'er ons in der pl founden treen voegen. Wy bevrooken den 30 Januarij / en ankerden den 2 Februarij op de Riee van Suratte. De St. Jan van Bajoene lag 'er nebens de Pluit van den Heer Guillo, alle beyde van de bloot van de Heer de la Haye. Zy geleeden den Heer Directeur Baron, die den 8 vertrok / hebbende hy sich noch de St. Jakob, na St. Thomas, om den Heer de la Haye, die van het Leger des Konings van Golconda in de Stad / welke hy genomen had / belegerd was / te gaen ontfetten.

Ontfangt
brieven van
Huys.

't Onfsing op mijn wederreys van Persien hielden van mijn Vader / die den Heer Caré, Dyester / my mee bracht : hy gafse aen den Heer Petit gelaeten / om se my te behandigen / gemoodsaakt sijnde na St. Thomas te plen / om aen den Heer de la Haye oyders te brengen upt Wanchrijch / van waer hy over land gekomen was.

Word ont-
laegen van
sijn dienit.

Zo haest den Heer Baron was vertrokken / maecte sich de Heer Guerou haerdig tot de reys van Persien / alwaer hy in de qualiteyt van Ambassadeur soude gaen. Wanneer sijn toerusting klaer was / trad hy scheep / ondanks alle de geruchten / die 'er liepen / van dat de Hollandsche bloot langs de kust huyste / en gelijck den tijd / dien ich de Compagnie dienen moest al over lang upt was / verdoonde ich het hem boozsijn verzeck / en ich bequam van hem verlof om te gaen waer ich woude. Wy betroock van Sovaly den 20. Februarij ; en ich schichte my tot Suratte te verlaeten / om mijn nieuws gierichheid te voldoen.

Het XVIII. C A P I T T E L.

Vertreck van Suratte.

Des Au-
theurs ver-
trekt van
Suratte.

Mijn boozneemen was / Suratte verlaetende / alle de Steden / welken de Portugiesen langs de kust hebben tot aen Goa toe / te besichtigen / om herbolgens in 't land van Bengala ober te setten : en / gelijck het alijd boozdeelig is / de reccommandatie van personen van verdiensten te hebben / richtte ich my aen den E. D. Ambrosius de Preully, Kapucin / die my een brief gaf aen den D. Iouan de Fonseca, Rector van het Collegie der Jesuiten binnen de Stad Daman; daer ich eerst na toe moest gaen ; waer booz hy hem had my met sijn reccommandatien te begunstigen in d' andere plaetsen / die ich van zins was te besien.

Ich

- **I**ch nam afscheyd van al mijn vrienden / en verdroef van Suratte den 3. Maert / in een klepne karos van twee Osfen getrokken / hebbende niemand by my als die se stuurde. Wy sloepen dicht by een **Hups** / daer mijn Lepdisman bond dat hem van nooden was. **Wes** Komt tot Gandivi.
 anderen daegs quamen wy te Gandivi; en hoewel ich een Passpoort had / maekten de wacht nochtans groote swarigheden over mijn goed. Den Gouverneur / die billijker was / deed het my wedergeeven / en ik verdroef booz den dag / om vroeg den Geber van de Rivier van Daman te winnen; zijnde aldaer de plaats daer mijn Gids van my schepde. **I**ch passeerde de Rivier; en de Portugiesche sprac / die ich kon / Passeert de Rivier van Daman.
 my gantsch verstaenlijck maekende / bracht my by een Indiaen / die heelpdenis van het Christendom deed / en reysende lieben herbergde. **Zijn Hups** was van stroop; en de plaats daer ich slaepen moest geheel ontbloot / om te beter de koelte te genieten. **Dese** man was besig met **Handelwijn** van **Carp** te maken / en **zijn Hups** stond dicht by de muuren van de **Stad** / waer af ich iets seggen moet / booz dat ich tot het geen my betreft overtreede.

Zp wierd van de **Portugiesen** / diese tot nu toe bewaerd hebben ge- Beschrijving van de Stad Daman.
 bouwd. **Zp** leyt twintig mijlen van Suratte, en ontreent tachtig van Goa. **Zp** is kleyn / maer sterck en net: de straeten sijn'er recht; **sp** worden niet geplabeyd / om te gemakelijker gebuurende de regen te moogen gaen. **Alle** de **Hupsen** sijn wel gebouwd; en de kerken up te termacten opgeponcht / in sonderheyt de **Parochie** / en de **kapel** van onse **Lieve vrouwe** der **Barmhertigheyt**. **Daer** sijn'er vier anderen der **Jesuiten** / der **Jakobijnen** / der **Augustijnen** / en der **Recollecten**. **d' Inwoonders** van **Daman** worden booz de beste **Kupers** van **Indien** gehouden; **zp** hebben eens 40000 mannen / die den **Grooten Mogol** sond om hen te belegeren / het hooft geboden. 't Is een seer aemstelijck **Gouvernement**; en die het besat toen ich'er was / heette **Manuel Turtado de Mendonza**, volle maer bastaerd-neef van den **Onder-koning**. De **Rivier** loopt aen de boert der **Stads**-besten: **zp** is goed als'er de **Schepen** in-zijn; en **indien'er** somtijds vergaen sijn / is het niet geschied als in de snelstroomende waterbloeden / diese **Zee** waert in drijven / als men de boozsichtigheyt niet en heeft van se wel vast te maeken. De **Stad** leyt maer een **Kanonschot** van de **Zee** af / en men siet op d' andere kant van den **Geber** het **Fort St. Hieronymus**, dat upermaeten tot de bescherming van **Daman** dient: dat de **Portugiesen** meer achten als het overige der plaatsen / welken **sp** in 't **Oosten** besitzen; en daer leggen niet als **blanke Soldaeten** in besetting; hebbende den tijd noch de gelegentheyt'er de **swarten** niet konnen doen inkomen. Het getal is altijd van vierhonderd / onasschupvelijk verplicht om'er alle nachten te slaepen: en **indien sp'er** in in gebreke blijven sonder verlof van den **Gouverneur** / die het niet als seldom toelaat / worden **sp** dien dag van hun gagte beroofd booz de eerste / en sonder genade

nade getasseerd booz de tweede reys. Den Gouverneur hangt niet af van die van de Stad: zy sijn drie jaeren in dese post / getijch ober al in alle d' andere Gouvernemen ten der Portugiesen.

De lucht van Damán is upsteeckend aengenaem: en de boozmgemste Inwoonders hebben Aldeas / daer sy den Oost-tijd gaen booz-bzingen.

Het XIX. C A P I T T E L.

Van mijn verblijf te Damán.

EEn wepnig booz mijn komst te Damán waren'er de Heer St. Jacques, Zoon van een Franschen Docter / nevens een ander Jongman van onse Natie getrouwd. De laetste had sich in den echt begeeven met de Bastaerd-zuster van een booztreffelijke Dame, Dona Petronelle de la Cerda genaemd / welke booz de tweedemaal was getrouwd met een Edelman van d' eerste rang. Den Heer St. Jacques had de dochter getrouwd van dese Dame, Dona Rosa de Mello geheeten / welckers naem met haer jonghepd en schoonhepd ober een quam. Also ich van hen te Suratte had boozen spreken / geloofde ich verplicht te sijn hen te besoeken. De Jesuïeten / aen de welken ich gerecommandeerd was / ontfingen my uptermaeten wel; en ich besocht den Gouverneur / welke / na groote beleefdheden my boozstelde te Damán te blijven / almaer niet als Hepdensche Docters waren / die booz alle boozdeelen niet hebben als eenige recepten / welken sy ononderschepdentlijk tot alle quaelen doen dienen. Ich versocht een wepnig tijds om my te beraeden / wozdende altoos van die reyszucht beheerscht. De Rector der Jesuïeten ried my het geen my den Gouverneur aanbod aen te haerden / my verskerende / dat sy van sijn kant / so veel als hem mogelijc soude sijn / tot mijn boozdering zoude bybzengen.

Des anderen daegs ging ich de Franschen / van dewelken ich gesproken heb besoeken; sy betugden my groote blijdschap ober mijn komst. Ich bracht eenige uren met hen booz; en terwijl sy my met een collation, diemen in Frankrijk een groote maeltijd soude noemen / regaleerde / versocht den Heer St. Jacques, kuyten mijn weten / van sijn Schoonmoeder verlof om my tot hinnen te houden: en so als ich my baerdig maekte om hen te verlaeten / sag ich mijn goed bzengen; en ich moest my aen d' aendzingendheden van dese twee Edelmoedige Franschen overgeeven.

Gelijc men by de Portugiesen omsichtig valt / in 't stuck der Vrouwen /

toen / spzack ich in 't geheel niet van die van mijn waerden : maar
 s' anderen daegs stelden sy my self dooz hen te groeten : ich maakte er
 eenige swaertighepd in / en bracht den geheelen dag dooz by siecken / om
 niet al te haestig te schynen. Ondertusschen sag ich se epndelijck in
 him vertreck / met de Fransche byzhepd / die hen niet mishaegde. Zy
 deden my een lengte van bzaegen. Zuffrouw Petronilla was de
 geene / welke sich 't meest bevoerde om my t' onderhouden / en wy
 brachten samen een gedeelte van de nacht dooz. 'k Zagse alle de vol-
 gende dagen. Petronilla betuygde my ongemeene goedheden : en hoe-
 wel sy negen en dattig jaeren oud was / had sy nochtans bekoorlijche-
 den genoeg om te beshaegen. Zy was van een upmuntende gestalte ;
 de trekken van 't aengesicht geregeld / en vol van beballijgheden ; d'
 oogen leevendig / den geest sacht en glinsterende / den inbozst behaeg-
 lijk : wy brachten alle abonden met den anderen dooz : en nooit is men
 minder berdzietig geweest als ich gedurende dize werken was.

Het XX. C A P I T T E L.

Van Trapor.

DOna Petronilla woonde gemeenlyk te Trapor, en was maet
 dooz eenigen tyd te Daman. Maer gemael machte haer
 dooz Daaschen / en sy bad my de reys te willen doen die maer
 van tien mijlen was. Ik bewilligd' er in niet vermaek ;
 en den Gouverneur my het toegelaeten hebbende / vertrok
 ich met dese gantsche Familie. De maendag van de Heilige week
 stiepen wy te Danau daer d' oudste Zoon van Mehzoub Petronilla
 heer af was ; aldaer is dien berg / welke men Pic de Danau noemt /
 om dat hy hoog is / en gemaakt als een supherbood : en gelijck' er geen
 ander hoog land en is tusschen Bassam en Suratte , verstrekt hy tot land-
 wijsen aen de geenen / die aen dese kust ophomen ; daer is een klepne
 Rivier die niet als Barchen voert.

Wy bonden te Danou den Gemael van Mehzoub Petronilla , die
 my met veel beleefdheden ontfing : en 's woendaegs quamen wy te
 Trapor, of Tarapour, een klepne Stad gelegen aen de kant van de
 Zee / halver wege van Daman en van Bassam. Zy hoozt den Portu-
 giesen toe / en heeft een Gouverneur welke van die van Daman heft.
 d' Inwoonders sijn rijk : de Rivier voert' er niet als Schuyten en
 middelmaetige barchen / die'er niet als met moepte inkomen. Daer
 is een Parochie / een Kapel van onse Liebezoub der Barmhertig-
 hepd / en een kerck der Jakobijnen. Des namiddags op den Goeden

Des Au-
 theurs ver-
 treck van
 Daman.
 Beschrij-
 ving van
 den Berg
 Pic de Da-
 nou.

Beschrij-
 ving van
 Trapor.

den Dinsdag hadden wy een Sermon over de Passie / daer in ver-
scheptene Pausen quamen / om den volke alle de kwalen van dese
Heylige verhoogensheden te toonen. De vrouwen sijn van de man-
nen afgeschepten door een heil / met een goetdijn behangen : maar al
siet mense niet / so doen sy nochtans hoozen / hem gescheurew / en de
stooten welken sy maekender geuen / so menigmachten den Hei-
der tets / dat tot meeswaertghepd aenset / doorbringt. Over-
tusschen misghyphen deelen met die gemachte staerten de Heylighepd
van die dagen / door doet te geuen aen gehalten / daer de wijshhepd
hoernig deel in heeft. De Processie ging up na het Sermon ; door
gingen eenige Woetpleeggers / hebbende het aengesicht bedekt / en den
rug naest / welcke sich so heylig geestelden / dat hen het bloed oer al
daer sy door gingen affstoomde. Vervolgens gingen de Bangers /
ieder met een toorts in de hand / en men droeg achter de Priesters het
beeld van Jesus Christus , sodanig sy was toen sy van 't Cruys wterd
afgelaeten : Het was omkzingd van twintig klepne Regers / ge-
maekerd en met lancien gewapent / die aen hun hooft hadden een Ho-
man / door wien treumen en Trompetten gingen. Na dat sy de
Stad rondom hadden gegien / stelden sy het Crucifix in het gras / dat
men gereed had gemaakt. Dese cerimonien / die onder ons de Godts-
dienst aendagtighepd / met wat geregelder belepd inboesmen / doen
by de Portugiesen lagchen / en ich beken dat ich my ter naauwer nood
onthouden kon. 't Was des Saterdags in den dienst / daer ich
niet bysonders sag : maar den Zondag van Paaschen / na het Hei-
lig Sacrament van de Hech der Jakobijern af tot aen de Parochie
verste te hebben / hoorde ich een Sermon / 't welck my so algemeen
schen / dat ich my niet onthouden kon van 'er tets af hier in te laten
bloepen. Den Prechier op den kansel geklommen zijnde / maakte
het teken des Kruys / en seide „ Gy hoert / mijn Heeren / dat het
„ Paasch-sermon van drie redenen gebaat woerd. 't Eerste om den
„ doodoorden de goede Prech-dagen te wenschen : de tweede om hen
„ de Paasch-operen aff te wenschen : ende derde om te se doen lagchen.
„ Om het eerste staet te volboen / wensich ich te allen goede dagen :
„ door het tweede indien gy my Exeren send / sal ik se noemen : En
„ door het laetste / sal ich u seggen / dat selgisteren den wiken Jongs
„ ontmoette / dien ich waegde / seg my / op Cruysenover / siet gy al-
„ reys de personaghe van Pilatus in de passie spelen. Al de wereld
darste toen up in lagchen / enden Prechier trad af / laetende een
ieder de byghhepd om na Hous te gaen / sonder hem zelf de benedictie
te geuen. 't Paasch de Feest-dagen door de Traper , en ich quam /
ondanks alle de poogingen / die men deed om my langer op te houden /
weer te Daman , gelijk ich het den Gouverneur behoeft heb.

Verhael
van een
Sermon.

Des Au-
teurs ver-
trek van
Traper.

Het

Het XXII. C A P I T T E L.

Wederkomst te Daman.

DOna Petronilla had nu aan den Vader Julian van St. Michael Opperski der Jakobijnen / hoor dat sy na Tapor ging / kennid doen hebben / en sy gaf nu noch een blyf om wint te verplichten tot my dienst te doen. Als ik nicht goed in syn klooster gelaten had / ging ich daer eerst heen. Den Vader hield'er nu tot dat iker es der neer geseten weder / of dat iker er lang genoeg gebleeden soude hebben om de Stad te vullen / wien ich niet deslupen kon tot 'er gesiel te blijven. Ik bleef'er ontrent veertien dagen / en gedurende dien tijt bracht den Gouverneur alles te wege om my te Daman te houden : en de Jawoonders / sijn op hem geboege hebben / deden my sa doopwelge aanbiedingen / dat ich Dorssanen / welcke getuygen so grooten genegenheyt hoor nu te hebben / scrijver wijse niet aflaten kon.

En sijn wederkomst tot Daman.

Ik wenset van het klooster om een hups op mijn self te neemen / achepende om my vrienden te maken / niet verwelken my altijd tijdes genoeg oberig was om my te beschikken / om dat de Stad niet groot is / en dat dierhalven alle mijn vistes in korten tijt geschieden konden. Gedurende de eerste dagen van mijn ter heerstelling had ich 'er van gehaelt te wopen een hups van een doopwelge Dame, Senhora Francisca Pereira gesheeten / ter soofsch van een kleyn meisje / dat sy teberijck bemide / en 'er welk gebarijck zich was. Ik had het geluck dat my dese kint wel upviel ; en van die tijt af had die Edelmoedige persoon so veel ekenentis / en genegenheyt hoor nu / dat ich met waerheyt seggen kan dat sy meer als iemand anders geholpen heeft tot my so langen tijt te Daman te doen blijven als ich deed. Hoe grooten achtung echter de Jawoonders van die Stad hoor nu hebben / deed my mijn reis zachtigen oec / om alle dagen nieuwe kennissen te verkrijgen / niet gestadiglijk iets nieuws te zien / beslupen tot Daman te verlaeten. Ich bleide my dierhalven van de gelegenheyt der vloot / die de Portugiesen alle jaeren te Cambaje senden. Op passende in het laeste van December te Daman om weder na Goa te keeren / hoorde gecommandeerd hoor Joseph de Mello, en sy was den laetsten dag van 't jaer Zepiter.

Het XXII. C A P I T T E L

Vertreck van Daman.

Van waer
hy weer
vertreckt,

Alle mijn vrienden te bergcefs gepoogd hebbende om my lan-
ger te Daman te houden / nam ich afscheyd van hen ; en trad
in een Galfoot van de Vloot den laetsten dag van 't jaer
1673 ; en wy setten 't Zepl den eersten Januarij 1674. oth-
na Baçaim , de overige Galfooten / welke noch niet van
Cambaje gekomen waren / in te gaen wachten.

ente Baça-
im komt.

Wy quamen des anderen daegs 's namiddags te Baçaim aen. Ik
ging in de Stad daer ich den Heer Sequineau, Franschen Docter /
vond ; zijnde hy van Madagaskar gekomen met het selve Schip dat
my te Suratte gehyacht had. Hy had'er sich sedert hoer weer geset-
en in den echt begeeren ; en ich ontfong van hem alle bedenkelyche-
behoefheden.

Beschrij-
ving van
Baçaim.

De Stad Baçaim leyt 20 mijlen Bezuyden van Daman , en is vier-
mael grooter. De Kercken sijn'er rijk en herrlyk ; de Huysen seer
sehoon ; de plaatsen groot / en de straeten seer recht en seer net : de
muuren sijn niet sterk / maer de Rivier diese bespoelt / en welke d' al-
dergrootste Schepen / in alle de seizoenen des jaers / bepliglych voert
en bevat / lokt den handel in die Stad / en maecte seer aensienlyk.

En van de
Kerk Nossa
Senhora &c.

Men vind'er meer Edeldom als te Goa , waer van het Portugiesche
spreekwoord komt / Fidalgos de Baçaim , dat 's te seggen / Edelmann
van Baçaim : de Landerven rondom de Stad sijn vruchtbaer / en
byngen overbloediglyk Rijs boort. Men siet buyten / en heel dicht
by de Poorten de beruchte Kerck van Nossa Senhora de remedio , wel-
ke / na langen tijd de valsche Godheden toegewydt te sijn geweest / een
Tempel is geworpen / daer in den waeren God aengebeeden word.

Wonderlijk
geval daer
in geschied.

Men segt dat een Strupkruber / willende eens op een tijd de koste-
lyke Kroon / welke sy op haer hoofd draegte / neemen / sich in de Kerck
berooz / en wanneer de deuren gesloten waren / op het Altaer klan-
terde om sijn godloos voornemen te volvoeren / doch dat toen de Kroon
enden Hepligshender onbeweeglyk wierden / en dat hy in dien staet /
wanneer de Kerck opgesloten wierd / wierd gebangen. De plaats
van het boozhoofd / daer in dien Schelm sijn duyjn gevest had / is so
helderscheppend gebleeven / datmen van verre seggen sou dat het een
sicherende star was. Dese klaerheyt verminderd als men'er dicht
by komt ; en indien men het aenraekt / bespeurt m'er niets onge-
meens meer aen. De Heydenen en de Mooyen / so wel als de Chri-
stenen

stenen doen alle dagen geloften in dese heylige plaats dooz den gelukigen
opslag hunner saaken : en gelijk men'er gestadiglijk ten offer gaet sijn
'er opstekende rijkdommen.

Wp bleeben niet langer te Bacaim als tot den sevendden / wanneer
wp d' ankers opwindende de weg van Goa namen / alwaer wp den 14
des abondts quamen. Ich stapte des anderen daegs aen land ; en
hebbende aemmerkelijke boozdeelen in dese Stad gebonden / waer van
ich alreeds gesproken heb / bleef ich'er tot in 't jaer 1676. Chans
huypengewoone saaken / die mp oberquamen / mp niet langer toe-
laetende in Indien te blijven / ondanks de begeerte die ich had om
mijn reysen te gestadigen / moest ich vertrekken om weder in Europa
te keeren. Ich nam tot mijn boozdeel de gelegentheid die sich aen-
boud van een Portugiesch Galjoen / 't welck na Lissabon vertroch /
daer ich in trad / hebbende verlof van den Onder-koning en den Ka-
pitain gehzeegen.

Des Au-
theurs ver-
trek van
Bacaim, en
sijn weder-
komt te
Goa.

Het XXIII. C A P I T E L.

Mijn vertrek uyt Indien.

DEn 27. Januarij 1676. vertroch het Schip San Petro de
Katel genoemd / voerende meer als 1500 lasten / gecom-
mandeerd dooz den Heer Simon de Houfa , uyt de Baar van
Goa na Lissabon. Zo haest wp onder Zepl waren liet den
Kapiteyn mp roepen / en bad mp soz te willen dzaegen dooz
sijn Scheeps-volk geduurende de reys / mp verskerende / dat hp
Chirurgijns van sijn Partie / diemen hem had willen geeden / ge-
woerd had ; en dat hp maer een Barbier had genomen om hem te
scheeren en te laeten / vertrouwende dat ich niet wpgeren soude de
moeyte te neemen omtrent al 't geen de ziekert betreffen mocht. Dit
boozstel was mp al te boozdeelig om het niet aen te neemen : ik bedank-
te seer oodmoediglijk den geen die het mp deed : en van toen af wiert ik
als den Doctez van dien Generaal en van het Scheeps-volck aan-
gemerkt.

Den Au-
theur ver-
trekt uie
Indien.

De wind liep ons mee tot aen de Tinte tye / alwaer wp eenige da-
gen dooz de stilen wierden opgehouden : doch de wind weder opge-
hoeld sijnde vervolgd wp onsen hours gelukkiglijk tot op de 13. graed
besjunden. Den wind liep chans warrelig : maer gelijk hp niet he-
dig was / lieten wp niet na altijd te boozderen. Wp passerden beek
ten Oosten van het Epland Dauphine : en op 't eynd van de maand
Maart / naderden wp de hoogte van de Kaap de Bonne Esperance ,
alwaer

elkwaer onse Booten van boommen waren het land te erkennen / ten eynde hun giffing van daer voort te vatter wesen mocht. De wind die Oost was / en hy gevolg blak in 't zepl' bles / derhief zich een wepnig gedruende de Heilige wech / en hy nam so toe op den Heiligen Woensdag / dat wy genoodfacht wierden den Dinsdag te verlaten / om baerdyghlyk de Zeylen in te binden / den wind ons niet toelaetende te hebben als de Besaen alleen op half mast. De ftingering van 't Schip was groot; maer ondertusschen gingen wy al voort; en wy waren ver genoeg van 't land / om 'er niet de voetballen van te hysen. Op Donderdag's moogens liep de wind met een toyn om na 't Westen / met sulken hevigheyd dat wy twijfelden of ons Schip 'er wel tegen soude mogen. Wy moesten van hours heratideren / en den wind gehooftaen: en hoewel ons Schip seer goed was / quam 'er nochtans so veel water in dat de twee pompen naauwlyks genoeg konden sijn om het lens te maeken. De gaauwsten en de minst verfaegden waren de meest: doch na 24 uren vrees / de wind weer maetighlyk Oost gelooopen sijnde / setteden wy het weer op de Caap aen / die wy des moogens op den V. Saterdag ontrent negen uren bicht by de Kaap des Equilles sagen / daer onse Officiers aen waldden otrecken / om dat wy niets van doen hadden. Wy moesten 'er echter wegens de stilten blijven leggen tot den tweeden Heiligen dag / dat wy ter hulp van een Boord-Oosten wind de Kaap de Bonne Esperance voort by seiden sonder se te zien / om dat wy het ruyme zop gekoosen hadden ten eynde niemant kalmten 't ontwijken. Wy vonden hier ter plaets de voracken van een Schip / dat het laetste ontweer dupten dwijfel had doen vergaen; en tegen den nacht ontdekten wy 'er een dat een gantsch andere hoers hield als het onse. Gelick het altyd gebaerlyk is tets op Zee te veronachtsaamen / deeden onse Officiers de wapenen klaer maeken: maer hy scheen so ver van ons in het zeyken van den dag / dat die boord-sagen onnosdig waren.

Passceert de
Kaap.

De Scheurburch begon dan den maend April af ons Beschept-holk aen te klampen; en wat boordzorg men oock bypacht om 'er de boordgang van te stuyten / liepen 'er nochtans wepnig dagen om sonder het een of het ander dood lichaem in Zee te sichten. De stiltes boegden sich by dese moeplyghed: en na dat wy se uptgestaen hadden stuwde ons een geluckige wind na Brasiliën; daer wy oyder had den te gaen: en wy ontdekten 'er het land af aen de hoek van de Baye de Todos los Santos, of Allerheiligen Kaap / den 19. Maay des moogens. Eenige Disschery die ons sagen quamten voort de middag aen onse boord / en wy beslooten den selfen dag in de haven te setten onder het geleide van die menschen / welcke ons wachtten op een Zee-banch / daer wy tot alle geluck maer eden aen varchten / te doen stuwelen. Een Schip also groot als het ons had 'er eenige jaeren te vooren by nacht Schipbreuck geleden / sonder dat 'er van dapsend zielen die 'er

Er waren meer als seer hoopzige personen af gebergt wierden. Den dag / die ons begunstigde / de sachticheit van 't weer / onse naerstigeit / en meer als dit alles / de Goddelijke goedheid / beleeteden ons den vanden gestroten te worden. Wy setteden van de Banck af / en hebden de den nacht door 't anker doorgebracht liepen wy den twintigsten Maas in de Haven / en gingen het anker saken door de Stad / die den selven naam als de Waas doert / na dat wy vyfentwintig mannen dan Gosa tot hier toe verloopen hadden / zijnd'er noch meer als drie hondert so afgemat door de Beschermyng / dat hoe wepnig langer wy ook in Zee hadden gemact / zo gewisselijc het haasje daer by sou den ingeschooten hebben.

Komt in de Baay van Allerheyligen.

Het XXIV. C A P I T T E L.

Mijn komst te Brasil, en de beschrijving'er af.

Gedurende den tijd dat ich wy te Brasil heb omhonden / En tot Brasilia maakte ich vriendschap met een Spaansche Koopman van naam / maar die sich van omer lang op die kust er meer had geset. Wy bezogde wy veel goede beschreyden / en de meest wy aenmerckelijke dijnken. Hoewel beschreydene personen van Brasil gescreven hebben / zal ich niet nalaten alder haastich te seggen het geen ich'er aengemerck heb.

Brasil is d' Oostersche kust van Amerika, alwaer de Portugiesen / Beschrijving'er af. die'er de gehele onderking van gedaen hebben / Betreden hebben gebouwd; welken zo weersaemigh beseten / na den Hollanders dapperlijc en langwieligh het hoofd gebouwen te hebben. 't Is een seer aangenaem land: de lucht is'er goed en getemperd door gestadige regenstogtingen / welcke de hitte der Zon maetigen. Daer is een binger van buchten / die in velden waassen / sonder gepoot te zijn / als Circoiren / Linoren / Oranje-appelen / Ananas / Bananen / Bananen / en beschreydene anderen. Men vind'er oock d'ijf / niet minder gemeen als in Europa.

De Zuyker-rietten komen'er in staken sterckloos / dat d' Indos d'ers'er veel meer af maaken sonder in den se geloofden'er afreck van te saken hebben. 't Is oock van daer dammen die kostelijcke Taback haert / welcke sich van die der andere plaatsen doet onderscheyden: en 't is oock in Brasil dat de Watermeloenen / of de Waterkassen / van een ongemeene goedheid zijn. Enosloek en upen groepen'er niet; en 't is on-

Zuyker-rietten en Taback op Brasil.

onnoedig se te saepen. De geenen die'er treck na hebben onbiedenst
npt Portegael.

Daer sijn veel Kiohuffen op Brazil / waer klepnder als die van Oost-
Indien / welke dienen tot doosen en Tabacks-doosen te maachen /
om dat sy seer dick zijn / en onder die bindmen'er sulcke klepen / dat
ieder maer dient tot een kzaelie van een Paternoster te maachen.

Men haelt'er geen Carp van de Kiohus-boomen om'er zupher en
Wandelwijn van te maachen / als in Oosten / om dat de rieten het een
genoegsaem verschaffen / en dat men'er van de beste Wandelwijn van
Lissabon brengt.

Het XXV. C A P I T T E L.

Vervolg van Brasil.

Beschalven het hout dat de naem van het land draegt / zietmen
er ook ongemeene boomen / onder de welken die is daer den
balsam van Peru af druppelt : men maekt'er klepne Kiof-
fers af om de sjaepheben der Juffers op te sluiten / die
al het geen men'er in legt parfumeren. Men versamelt Kiof-
ren in het Zupderdeel van die kust : maer de Landerpen van d' Al-
lerhepliger Baep zijn'er af onbloomt als veel anderen. Men sijn'er
twee redenen af : d' eene om dat d' aerde'er niet toe geschijkt is ; en
d' andere die misschien de beste is / ter oorzak van een schijdelijke
menigte van mieren / die het koozen op eeten eer het wortel schieten
kan. Hoewel men over al giers en rijst zaait / is nochtans de Man-
dioc, of 't meel dat men'er van maekt het gewoonelijke voedsel der
Braziliaenen : de Franschen noemen het Cassave, en de Portegiesen
Farina de Papo.

Preparatie
van den
Mandioc.

De wortel van Mandioc word geset als de Batates, met de selve in
stukken te snijden / en in d' aerde te graeben : sy word seer dick ; haer
koleur is wit : en indien men'er van eet voer dat se gereed gemaakt
is / looptmen gevaer van het leeven te verliezen : men beneemt haer
haer gevaerlijke hoedanighepd met se in het water te leggen ; en se
er inlaetende tot dat sy volkomendijk barmhertich is ; daer op men sy'er
dan uptreckt / om se te doen droogen / laetende se wederom wep-
fien / en op niemant droogen / doende dit so menigmaalen als het
noodig is / om se van 't quaedst dat se heeft te berooven ; en als se dan
aldus geprepareerd is / maekt men se tot meel / grof als het kamon-
kruid : sy is altijd swaer / en by na smaekeloos / en veroorzaekt den
greenen / die se niet gewend zijn / verstoppingen. Men maekt van dit

het meest klepne hoeken / welken men Bejous noemt ; 3p vallen smaa-
keijber ; maar hun qualiteit is niet beter.

Geijg men in de Baap Koozen van Rio de Janeiro , en meer van
Portogael blyngt / heeft men 'er geen brood gebrek : en 't is 'er alleen-
lyk wat duur. Men vind 'er oock in overvloed Oly / Wijn / Lijwa-
ten / Stoffen / en andere tot het leven noodsaakelyke dingen / die
men 'er van Europa doet komen. Het vlesch / het wildvysch en de
visch zyn 'er gemeen ; en men geeft 'er de vruchten en de Constatuuren
hoor een seer middelmaetige prijs. Dit land heeft oock syn onge-
makken : daer syn sekerre klepne Wyemen / waer van ich in 't Crac-
taet van de zichten / dat op dit verhael volgt / spreken sal : nevens
besierlye slych van mieren / van dewelken de geenen / die roodberdwig
en van een tamelyke grootte syn / ober al syn verspreyd / en de velden be-
dekken met hoopen / dien van verre hoor klepne Dorpen neemen sou.
De Steden syn 'er niet by van dese dieren doen den rotten en slangen een
gestadigen oorlog aen ; en de grootheyt der eenen woord onsepblykelyk
hoor de menigte der anderen overschulpt.

Het XXVI. CAPITTEL.

Van d' Inwoonderen van Brazil.

O geen berchpzig onderschept te maeken / sal ik in wepni-
ge woorden seggen / dat de oorspronkelyke Brazilianen noch
afgodisch zyn ; en dat 'er veel tovenaers onder hen sweven/
of die 'er altoos hoor gehouden worden ; 3p syn obertollig
Godelienstig : 3p hebben geen Tempelen / noch bysonde-
re Feestdagen / en 3p bidden den Wydel aen. 3p draegen lang
haer : hun koleur is swartachtig ; 3p gaen naekt ; 3p syn moedig /
gaarw / en onderskenelyke byanden van de geenen die hen misdaen
hebben. Hun wapenen syn pijlen / die in plaets van pfer met visch-
spaten voozzen zyn : en indien eenigen sich van pfer dienen / is 't niet
als sebert dat 3p met d' Europeers omgaen. 3p weeten het land te
te bouden ; en houden sich gemeenelyk besich met de jacht en met
vischen. 3p nuttigen allerlye spys ; berchzaegen standvastiglyk den
honger ; en doen wepnig voozraed op. Hun aart drijft hen tot den
wozlog / dien 3p malhanderen gestadiglyk aendoen. Wanneer 3p hun
byanden gebangen neemen / niesen 3p se / slychtense openbaerlyk /
en etense met een ongehoorde wredeheyt. 3p berchzaeben hun dooden
niet ; en hun gewoonte is deselven op te wreeten ; zelfs dikwils hoor
dat 3p den geest gegeven hebben. Wanneer de zikiten doodelijk schij-
nen /

Hoedanig-
heden der
Inwoonde-
ren van
Brazil.

Hun ge-
weer.

Hun wreed-
heyt tegens
de gevan-
genen.

nen bzeeken *sp* de patienten de nek uit *h*stes dat *sp* magt souden woorden: en om 'er niets van te looz te laeten gaen / totten *sp* de hermen te dzoogen / en reetse als Pap. Wanneer *wop* hen *h*zeed noemen / antwoorden *sp* dat *wop* Godloofen zijn / dat *wop* onse vrienden en onse maagen in den aerdschen schoot van de turmen laeten vertieren / teswijl *wop* hen onse ligchaemten tot een graf geeben konnen.

De Portugiesen die in Brazil woonen leeben 'er als in d' andere plaetsen daer *sp* geseten zijn. *Zp* hebben Poztengebouwd; den allen den geenen / die hen niet willen gehoosfaem zijn / den oorlog aen; en zijn in staet van nech de Braziliaenen / noch die van Europa / welke hen souden willen ontroeren / te bzeesen.

Belijk de wilde Braziliaenen de Portugiesen niet en spaaren / die dooz 't hzigdor / of dooz eenige vertaffing / in hun handen verballen / zijn d' anderen niet ininder streng als *sp* se konnen vervappen / en in plaets van een dood doen *sp* 'er hen duysend in de Slavernij lijden / 't welk *sp* ontgaen konnen dooz sich gewilliglyk aen d' overkommaers 't onderwerpen / of met in andere landen te bluchren als *sp* de slaaksten zijn. De Portugiesen / soz dzaegende om hun beroberingen upt te bzeeden / senden gestadiglyk partpen uit regens de Barbaeren / en verstercken zooghuyliglyk de plaetsen daer *sp* meesters af zijn. Toen *st* 'er was sepde men dat *sp* tot meer als 80 mijlen van de Zee af gehoosd waren. *Zp* dzaegen soz om de Braziliaenen / die onder hen leeben / bye of slaeden / in het Christendom 't onderwysen / en daer *st* 'er self die vrouwen dah dit barbaersche bloed getronod hebben / welke / hoewel wit en weigernacht / nochtans niet nalieten met iers wildes behebt te zijn / dat hen van d' anderen doet onderscheiden. Het groot getal der Slaeden / dat de Portugiesen in dat land hebben / en de wyde manier daer op *sp*se handelen / met hen het nodig overhand niet te geeben / en met hen om de minste misslagen overdadiglyk te straffen / maekt dat 'er dikwils groote mansdons in hun Steden en op 't land ostsaken. De meesten deser gevangenen zijn Neger; diemhen van Angola; en van Guine brenge men in de Zuyden in den Caback te hebriden. Men verkoopt *sp* op de markt als de beesten; en die groote Landheren hebben / wopen 'er ettelijke honderten af / die dooz Coimhesat / dikwils wyeder als de Meesters / geregeerd worden; welke geest landgeederen te konnen hebben / laeten hunnen Slaeden de byshep om 't arbeiden geen 't geen hen beliest / mits sekerer som / die *sp* hen alle maanden of alle weeken afhoosbren. Het guaed verhael dat d' overmen aensangen / en de schatting diemen den anderen op legt / welk *sp* niet aldy boldoen konnen / doet hen somtijds lange 't land loopen / almeer *sp* al 't geen *sp* ontmoeten plunderen / om sich van de tommen / diemen hen aengedaen heeft / te wreken. Indien 'er gebaer op 't land is / daer is niet minder in des nachts dooz de Stad te gaen: en wat doozsoz men neem

Neger
masker.

me om de geenen / diethen hatten kan / strengelijke te straffen / lae-
ten de anderen niet na hun plunderpen en moorderpen te gestadigen.

Het XXVII. C A P I T T E L.

Van de Stad en van de Haven der Allerheyligen Baay.

De Allerheyligen-Baay is gelegen beneden de vijftiende graed
bezuiden de Linijs. De Haven / die haer naam aen de
Stad mede degt / is een der gemakkelijsten van den ge-
heelen Oceaan. Daer sijn eenige Zandbanken aen een der
hanten van den ingang / welken men ontwijken kan / wan-
neer men Hoofden van het land neemt / als men aen de kust nadert.
d' Ingang en de diepte sijn by na Oost en West ; men wend niet als
als seer diep te gaaen / om door de Stad te ankeren : en wan-
neer men eens tusschen de twee Hoofden is / heesmen niets te vreesen.
Men kan de ankers ober al verplijgh werpen ; en de Baay is so groot /
dat se ettelijke duizenden van Schepen sou konnen bevatten. Zp is
van alle syden met hooge landen omringd / welker gesicht seer aen-
genaem is / en verscheptene kleyne Rivieren konnen 'er in her-
dwaelen. Men houdt sich seer bezig in de Baay met de Walvisch-
vangst van Junij af tot in September toe. Wepnig lieden sijn on-
onkundig dat die onbeschoste visch met sen kleyne werphaek / aen
een stark lijn gesecht / gebangen word : de Wiffchers kuisen in
Schuyten / om te letten wanneer den Walvisch boven komten sal.
Als hy gekwerft is blied hy / so lang hy in 't leven is schietmen het touw
dat de harpen vast houd : wanneer hy sijn bloed verloozen heeft sterft
hy / en drijft boven water : thans komt men 'er dicht by / en by
hoogwater trekt men hem op 't land om hem in stukken te kap-
pen. Men brand door geheel Brazil den traen die van die visch gehaald
word : de Regers en d' arme lieden eeten 'er het vleesch van : en men
niet niet als seer seldom dat rijke lieden 'er van smijten.

Beschrij-
ving van de
Stad en van
de Haven
der Baay ;
de Todos los
Santos.

Walvisch-
vangst al-
daer.

Wanneer men twee mijlen de Haven ingesepd is bind men de Stad
die den selven naam draegt : de Schepen ankeren 'er door op een half
mijl van 't land af. Dese Stad leid in 't inkomen aen de rechter
hand : zp is gelegen op een hoogen berg / daer sp 't bovenst en 't bene-
denst van beslaet / waer door haer meeste straeten hellig leggen. Zp
is de grootste van de geenen die de Portegiesen in Brazil besitten / en de
Zetel van den Doornacrusten Gouverneur van die Kust. Hoewel

hy geen gefach ober d' anderen heeft / so treed hy nochtans booz af-
len ; en men fpzak 'er / toen ich 'er was van 'er een Viceroy te fen-
den / welke alsoo volkomen in Brazil soude heerschen / als die van
Goa in Indien doet : men verwachtten 'er oock een Bisschop om den
Stoel te vervullen / die sedert ettelijke jaeren open was / en men ge-
loofde dat wanneer het Goubernement in een Viceropschap soude ver-
anderd wesen de Kerk tot een Bisdom soude worden. Daer is een
Parlement / welkers gebied sich ober de gantsche kust uytstreckt :
het gefach 'er as is nochtans niet geheel en al volkomen ; en de crimi-
nele saeken verblijven aen dat van Lissabon , als ook de burgerlijke
saeken daer de sommen van meer als duysend guldens bedraegen. De-
se Stad is groot en volkryk ; de Kercken sijn 'er kostelijc ; het Paleis
van den Gouberneur / dat de hoogste plaats beslaet / is prachtig ;
het Parlement vergadert 'er : alle de Huizen sijn 'er wel gebouwd ;
den Hoophandel loht 'er allerlij volkeren ; en men vind 'er koopman-
schappen van allerlij flach.

Het XXVIII. C A P I T T E L.

Zeden van het Land.

Ondeg-
den die 'er
regeeren.

In Weet niet of de Vyrgessterp so groot is ober geheel Brazil , als
sp is in d' Allerheyligen-Baay , alwaer de vrouwen / selve die ge-
houden worden booz eenige deugd te hebben / geen swaerticheyd
maeken van hun Slabtenen op te toosen / om se in slaat te stellen
tot de schandelijke vermaeken / die sp aendoen / te duurder te
verkoopen / en men kan seggen dat 'er d' ondegd oppermachtiglyck
heerscht. Alle de Vyremdelingen sijn 'er wel gesien / en insonderheyd
de Franschen : de jeloersheyd / die sp veroorzaken maekt hen son-
tijds haetelyk / en beschaert hen dikwils schikelyke dingen / gelijk
men sulks dooz het volgende exempel zien kan.

Jong
Fransch-
man ge-
raekt in
groot ge-
luck.

En jong Franschman / die de Genees-kunde op Brazil oefende
werd van een Juffer ontbooden om by haer dochter / die siek was /
te komen. Gelyck sp jong / welgemaakt / en rijk was / spaarde den
Docter sijn sozgen niet om se vaerdiglyck te geneesen ; hy had het geluck
van de zieke en haer moeder wel te geballen / so dat de gesondheyd her-
steld sijnde men hem doozfloeg haer te trouwen / en de bruylost werd
sonder pzael gehouden. Het geluck van dien jongman schende op hem
ettelijke vanden / die een Edelman / gemaet van de oudste zuster / op-
hiesten om hen te doen vermoorden / hem vertoonende dat 'er laster-
ticheyd stak in sijn familie een jong Barbier te vanden / die sich den
naem

naem van Docter aenmaetigde / en welke misschien ketterfch was. Dese man die meer rijkdommen als verstand had / volgde den raed in dienmen hem gaf / klaegende eerst over de schande / welke hy ontfing dooz een so verachtelijke vermaegschapping / daer benevens niets bergetende om de andere maegen sijn geboelens in te oefenen : maer bindende hen meer gemaetigd als hy was / quam hy in de Stad met een deel sijnier vrienden / overviel hy nacht het Huis van sijn schoonsuster / vermoordden 'er een Jongman in / dien hy na de gestalte dooz den geen namen / welke hy sochten / doch die sich op 't eerste geras verborggen had ; gaende hy na die schoone daed boozts weg. Het volk liep toe op het geschreeuw der vrouwen ; en die stuch boozts ter oopen van den Crimineelen Rechter gekomen zijnde / vond hy wachten ten Huse van den Franschman / om een tweede aenbal / die 'er stond te geschieden / toen den Edelman wist dat den doode sijn schoon-broeder niet en was / te beletten. Om ongemackelijker gevolgen te ontwijken / moest den Franschman Brazil verlaeten ; en hy vertroock na Lissabon , na dat hy sozoudiglijk tot sijn scheepgang toe betwaerd was geweest. Ich heb sedert tot Lissabon verstaen dat hy om een last-brief hy den Koning aensield / om 'er zijn vrouwe met de goederen / welken hy te Brazil had / te doen komen.

En daer door in groot gevaer

Dat hy ontkomt.

Het XXIX. C A P I T T E L.

Vertreck van Brazil.

De groote vloot / welke alle jaeren van Lissabon na alle de Steden van Brazil vertrekt / quam in de maend van Junij binnen. Den Generael ging na Rio de Janeiro , om de Schepen / die 'er gesonden waren / te conboperen ; en ondertusschen machten wy ons gereed toe te vertrekken / so haest hy weder sou gekomen zijn / 't welch niet geschiedde als in 't laest van Augustus. Also wy onse laeding in hadden / en dat wy zeplree lagen / lichtten wy d' ankers so haest de Schepen der laest gekomenen van verbarfchingen waren boozten / en liepen up de Baap van alle de Wepeligen / in getal van dertig zeplen / op den darden September des morgens. Twee en twintig deser Schepen waren booz Lissabon , en acht booz de Stad Porto.

De winden begonnen ons van den eersten dag af te dwarsstedenen / en volhardten in ons tegen te loopen hy na een maend lang / so dat wy de Baap van St. Augustijn niet / als in 't laest van September / op zeplen konden. De Schepen na Porto geschicht / de beste zeplfchepen

Des Auteurs vertrek van Brazil.

van van de Vloot zijnde / schepden zich van ons af / in de hoop van eerder in Portogael te komen ; doch dese schepding stond hen duur ; en de Zeevaarders van Agiers namen 'er toet af / gelijc ons op onse komst te Lissabon berischt werd.

Fernand de
Norogna's
Eyland.
Ontoegan-
kelijk we-
gens wilde
honden.

De Wind liep om op de Hoogte van de Kaap St. Augustyn , en was ons mee tot aen Gaap de Verr. 't Was omtrent dese tijd dat wy in 't voorby zeplen het Eyland Fernand de Norogna sagen / voertende het selbe den naem van den geen / die het ontdekt heeft. Eerstdes gingen 'er die geen en / welke water gebrek hadden / om 'er sich van te voorzien / maar eenige repfigers 'er honden gelaeten hebende / sijn 'er die dieren so vernieuwigduldig / dat sy het onaenhomelijk getraecht hebben.

Des Au-
theurs
Schip, ne-
vens de
gantsche
Vloot in
groot on-
gemak van
een Storm.

Van de tien graeden of omtrent van de Linie af liep de wind weer om / en bleef ons het overige van de reys tegen. Maar also sy niet hevig was / hoopten wy altoos een weynig boort / tot dat een ongelijk onweer ons beneden de 36 graed slingerde / daer in eittelijke Schepen van onse Vloot / masten / reusen en zeplen verloorzen. Eyndelijk na by wat uitgestaen te hebben ontdekten wy Oostwaerts het Eyland Terceira , dat den Portegiesen toekomt / daer op hun Koning langen tijd bewaerd is geweest / en van waer men hem niet sou gehaeld hebben / ten waere men beducht hadde geweest dat 'er iemand hem af liechten mocht. Het was den eenentwintigsten November dat dit land sich aen onse ogen vertoonde ; en indien het salsoen so scherp niet en hadde geweest / zouden wy 'er ons verbaest hebben : maar / also 'er geen waden is / en dat de Keeren niet beplig en zijn / zeplden wy boort by / en ontdekten des avonds op den drentwintigsten het Eyland St. Michiel , hooft welk wy de nacht onder het schoobersepl met leege handen boortzachten.

Komt aen
't Eyland
St. Michiel.

Des anderendaegs sonden alle de Schepen hun Sloepen aen land om verbarsingen te soeken / sonder nochtans het anker telaelen vallen / ten eynde te zeplbaerdiger te weesen / indien 'er eenigen storm op quam / 't geen dikwils genoeg in dit salsoen geschied. Het Eyland St. Michiel , Terceira , en de bpleggen- de / hoozen de Portegiesen toe : daer valt veel hoozen / waer van het grootste gedeelte in Portogael geboerd word. Onse Sloepen 's avonds den vierentwintigsten weder gekomen sijnde verbolgden wy onsen hours met een Noordwesten wind / die niet lang duurde / ten Oosten loopende / en daer na ten Zuiden met sulken waecht / dat dien storm ny de weerdste dacht van alle de geen en welken ik gesen had. Wy duurde tien dagen met een onbegrijpelijke geweldighede. Ons Schip kreeg verscheptene lekken / en 't water lieper van alle kanten in : alles scheen ons ter dood te geleiden ; en wat sorg wy ook hadden om de dag gerucht te maeken / en 's nachts vuuren aen te steeken / de duysterheid / welke by na altijd even groot was / en de waerte van het onweer verschoonden alle de Schepen / en het ons bleef alleen / na al

Loopt
groot ge-
vaer van te
vergien.

de zeilen verloozen te hebben op een bejaert na / die af het Scheeps-
 boot nter gelofte aen de Heilige Maagd opofferde / welker bescher-
 ming wy in dese ontmoeting sijnbaerlyk onderbonden. Wy waren
 in een onwyspreekelyke verbaesdheyt: en de golven als bergen sloe-
 gen gestadiglyk over ons Schip heen. Den dag maakte dit alles ee-
 nigins verdraeglych / maer onse ontsetting verdubbelde weer des
 nachts; en wy waren aldus in de verwachting van een wreede dood.
 Een nieuwt gebal benam ons boozts de hoop / en deed d' onversaegd-
 sten beeven.

Wy hadden Stengen / en raen / om in geval van nood wy te set-
 ten / dit tusschen was sterck aen 't midden van den overloop vast gemaakt /
 en had sedert wy in Zee waren geen kzeuk gegeven. Onse twee
 Sloepen waren daer op d' een in d' ander geset; en de kleyne was vol
 van siggen / diemmen van Brazil mede bracht om se in Portogael weg
 te schenken / om dat sy van een ongemeene grootte waren; de slinge-
 ring van 't Schip seer groot sijnde / en so vele dagen geduurd hebben-
 de / braken de touwen / daer alle dese dingen mede vast gemaakt wa-
 ren / en alles volgde de beweegingen van 't Schip / dat wy geloofden
 aen scinteren te sijn op d' eerste slag / welke die masten / die Raen en
 dese schuipen tegen het boozt aen gaven. Een ieder wendde tusschen sijn
 gebeden Hemelwaerts / verwachtende het laetste oogenblik. Gelyk
 'er onder ons personen van verscheidene Natien waren / en dat ieder
 een klaagde / enden Hemelomhulp in sijn tael aenroep / maakte dit
 een droevig en weklagend geras / 't geen d' onsteldheyt en de schrik
 vermeerde. Gynclijch hield dit alles stil so haest den dag aen-
 brak / om dat het niemant geduerende de duisterheyt had durven on-
 derneemen / uit vrees van sich te pletteren te doen slaen / gelyk het de
 biggen waren door de Goddelijke goedheyt klaerde het meer op / brak
 de Zon door / gingen de winden leggen / en nam het gebaet een einde.

Het XXX. CAPITTEL.

Vervolg van de Reis, en de komst der Vloot te Lissabon.

Na dat wy al de wanhoeders / welken het onweer veroorzaekt
 had / verholpen hadden / veranderden wy menigmaalen
 van cours om d' andere Schepen te gaen zoeken / maar
 onse zegen te hergeefs sijnde wendden wy de streken na het
 land om de Haven van Lissabon te bekomen.

Des avonds op den elfden December ontdekte onse Schildwacht

een groot *Schip* / dat op ons aequaam / 't welk wy byzonden een *Tee-rooiber* van *Algiers* te zijn / 't geen onse *Officiers* verplichtte tot *Sch* te meer te stellen indien men hen aentafte. De nacht / die ons overbiel / liet ons niet toe dit *Schip* 't erkennen: en gelijk hy nuur op had tot den dag toe / deden wy het selfde om te meerder stoutmoedigheid te toonen. Wy lagen malkanderen in 't gesicht tot 's anderen daags; en ieder hebbende van sijn kant gearbeid om te naderen / erkenden wy dat het een der *Schepen* van de *Bloot* was. Wy hielden het overige van den dag malkanderen geselschap; en wy sagen daags daer aen / zijnde den vartienden het land van *Portogael*; en denaderden tegen den avond de *Baar* van *Lissabon*, daer wy niet in konden komen om dat de wind tegen begon te loopen. Wy kuypten 'er dooz sonder anker te schieten: den 14 quam het overige van de *Bloot* by ons / upt genomen twee / welke eenige dagen daer na quamen; en den 15 des morgens liepen wy gelukkiglyk in de *Haven* met een byzugde / die beter om te gevoelen als om upt te drukken is. Wy ankerden dooz het *Paleys* van den *Prins* / die op een aerdenwal was geslommen / om ons in te sien komen / terwyl de strand met een ontalgh gedrang van volck opgezoot was / dat onse komst dooz haar toezugchingen vierde.

Komt binnenden de Haven van *Lissabon*.

Het XXXI. CAPITEL.

Van de Haven van Lissabon.

Beschrijving vandie Haven.

Ik bleef ses maenden te *Lissabon* om de schoonheden van die grote *Stad* te sien. Ik had d'eer van 'er den *Heer Fabre*,ersten *Doctor* der *Koninginne* van *Portogael* te bezoeken / sijnde hy een persoon van betamelike dese *Dozsin* en alle de *Grooten* van 't *Koninkrijk* een gaantsch bysondere achtung hadden; hy had de goedheid van my sijn kuypt aen te bieden; en ik ontfing sulke aenmerkelijke diensten / gedurende mijn verblijf in die *Stad* / van hem / dat het eenigste middel / 't welk wy overig is onse te erkennen / is opendelijc te belijden / dat ik het nooit na waerde doen kan.

Noewel 'er alle dagen *Franfchen* na *Lissabon* gaen; en dat de geenen / die 'er niet gewoest sijn de bysonderheden 'er van ligtelijc konnen leeren dooz een onepndige lengte van boeken / dei 'er affhandel / hoop ich nochtans datmen niet quaed sal vinden / dat ik 'er hier ter plaetse een woord in 't doozbygaen van segge.

Beschrijving van de Rivier *Tejo*.

De *Tage*, welke de *Portugiesen* *Tejo* noemen / is genoegsaem berucht dooz sijn groothed / en dooz het *Goud* / 't welk gebonden wordt in

in 't sandt / daer se op rolt : hy bespoelt verscheidene schoone Provin-
tien / loopt door by de voet der vermaerde Stad Lissabon, en maakt
'er een der schoonste / ender beste Havens ter wereld.

Hy is gelegen tusschen de negen-en-dertig en veertig graeden ten
Noorden; men erkent hem van verre door een berg / La Roqua ge-
naamd. Als men de Baar passeert / moeten men sich wachten door de
Zandbanken / die 'er in sijn aen de kant van het Zuiden. Eermen
'er inkomt bindmen de Stad en het Port Calcais : dese plaats leyt vijf
mijlen van Lissabon, wordt wel bewaerd / en heeft een Haven / daar
grootte Schepen inloopen / doch die 'er niet beplig konnen blijven leg-
gen als de Weste en de Noordweste winden waaien. Calcais is een

Van Ofs-
cais.

Marquisdom daer een der grootste Heeren van 't Koninkrijk den
naem af voert. Onmiddellijk van dese plaats komt men aen de Baar /
welkers passagie gevaerlijk / en daer het niet seldsaem is / Schepen
te sien vergaen / als men versupmt Tootsen van het land te neemmen.

Van de Baar
van Lissa-
bon.

Een wepnig daer na op twee mijlen van Calcais leggen twee Porteres-
sen / waer van d' een op heipaalen midden in de Rivier is gebouwd /
en A Torre do Borigio genoemd wordt; en d' andere is het Port van Sr.
Giao, of St. Juliaan. Dese plaatsen worden wel bewaerd / en 't is
tusschen die en onder het bereik van hun Beschut dat noodsaakelijk alle
de Schepen / die na Lissabon gaen / of 'er van daen komen / doorby
passeren moeten. Ter halber weg van daer tot de Stad / sietmen
den Tooren van Belem, of van Bethlehem, gebouwd in de Rivier /

Van de
Tooren.

die eng op die plaats valt. Dese plaats wordt niet minder wel bewaerd
als d' anderen : en men houdt 'er gelaftigden die alle de Schepen / uit-
de Haven zeilende / bisteren / om te sien of sy 'er verlof toe hebben.

't Vlek.

By desen Tooren is een groot blek / door 't welk de Schepen anke-
ren / terwijl hun laetste afvaerdigen gereed worden gemaakt. 't Is
wel bevolkt; en men vind 'er allerly verbarsingen. In dit blek is een
Barnardijner Klooster / dat een der raerste stukken van 't land is.

't Is aen Jesus Christus in sijn geboorte toegewyd; wordt Bethleem
genaamd / en deelt dien naem mede aen het blek / en aen den Tooren.
Het wierd eertijds door den Koning Dom Manoël gesticht / onder
wiens regeering men de Oost-Indien ontdekt heeft. In de Kerck
sietmen verscheidene prachtige Graven van Koningen en Koningin-
nen van Portegaal.

En 't Kloo-
ster van
Bethleem.

Van d' andere kant der Rivier / en recht tegen over Bethlehem / is
een groot Huis / daer in Schepen die uit eenig land van pest verdaacht
komen hun waaren onklaeden om 'er veertig dagen stil te leggen. Van
Bethleem tot aen de Stad bind men een groot getal schoone Mupsen /
die den ingang der Rivier seer aangenaam maaken.

Het XXXII. C A P I T T E L.

Van Lissabon.

Als ook van
Lissabon.

Lissabon is het Hof der Koningen van Portegael / en een der schoonste en der rijkste Steden van Europa: men vind 'er al het kostelijst dat 'er in vzeemde landen is. Zp heeft zeven bergen in den omtrek haarer muuren: op een deser bergen is het Kasteel. Daer is een lengte van schoone en wel gebouwde kerken. Die der Jakobijnen is aenmerkelijk ter oorzak van een Kapel / op welkers Altaar een groot verheven Crucifix staet / met een yfere tralie afgeschooten. Het Allerhepligste Sacrament staat altijd bloot in de wond van de syde: en men siet 'er ses witte was-haarsen nevens zeven Lampen die 'er gestadiglijk booz branden. De Kapel van de Hoofdkerk / daer het Heplig Sacrament in rust / is ook van een ongemeene heerlijckhepd.

In het Klooster / a Madre de Deos genaemd / word een Sweetsdoek van ONSSEN HEERE JESUS CHRISTUS bewaerd. Dese kostelijke reliquie word 's namiddags op den goeden Wyrdag aen 't gemeen getoond.

De straeten van Lissabon sijn seer eng: daer sijn niet als die / welken men sedert kort gemaakt heeft / daer Karossen booz konnen rijden: en dit 's misschien de reden waerom 'er de Waegstoelen meer gebruikt worden.

Het Koninglijke Paleis staet op de kant van de Ribier; en geheel dicht by is het Hups van den Prins / die het noch niet verlaeten heeft / om dat hy het Paleis niet kan besitten / als met den titel van Koning te neemen / dien sijn Broeder / niet tegenslaande gebangen in het Kasteel van Cinthra / vier of vijf mylen van Lissabon, noch voert. Booz dit Paleys is de groote plaats Ropael / Tereiro de Paco genaemd / daer gemeenlyk het ringscheeken en stierrennen geschieden.

Daer sijn in Lissabon verschepdene groote plaetsen / seer schoone Hupsen / en een menigte van Fonteynen / die niet minder tot de vercierring van de Stad / als tot het gemak der Inwoonders dienen. De Portegiesen schuulwen so veel als sp konnen de Fransche mode in de klederen. Hun vrouwen sijn kleyen en net. De Juffers van d' eerste rang gaen niet ongedekten aengesicht: d' anderen hebben kapers op / maer die sp wel weeten op te lichten / als het hen voordeel is zich te doen sien.

Het

Het Laetste C A P I T E L.

*Vertrek van Lissabon, en wederkeer
na Vrankrijk.*

Nat ik het aenmerkenwaerdigst dat 'er in Lissabon was gesien had / trad ich in een Schip van Bajoene, dat na Vrankrijk boer: wy ankerden den 22. Julij voor den Cooren van Belem / om 'er ons verlof te doen sien / daegs daer aen liepen wy in 't ruime Zop: doch de wind de volgende nacht tegen loopende / en geweldig blaefende / scheurde onse Besaens mast / so dat wy 't anker meer uit moesten werpen om se te verhelpen. Wy ankerden des daegs in de klippe Haven van Cascais, daer ich met den Meer van Casso, Bajoener / met wien ik alreeds de bytendschapsknoop gelegd had / op 't land stapte: wy bleeden 'er tot den acht en twintigsten / dat wy meer Scheep moesten gaen om in Zee te loopen. De wind gestadigende ons tegen te loopen / waren wy genoodsaekt volkomenlijck na het ruime Zop te stecken. Wy seilden den vierden Augusti voor by de Kaap Finisterre: en wy stelden het langs de kusten van Spanjen tot den vijftienden / dat die van Vrankrijk sich omdeden / en met eenen een Schip dat op ons af quam. Gelyk wy maer met ons vijf en twintig mannen waeren / en dat wy maer ses klepne stukjes op hadden / veranderden wy van hours: maer terwijl wy dat ontbloeden / vernamen wy een ander / dat ons onse weg deed herneemen; en setteden 't na 't land met boormeeren om 'er op te slooten / indien wy gedwongen wierden. Wy brachten de nacht door in gestadige breez; en den dag aangebreeken sijnde sagen wy maer een der Schepen. Wy benaderden thans de Baar van Bajoene, die seer gevaerlijck is: en liepen gelukkiglijck in de Riber. Aldus had ik / na Komt we-
soo veel gebaeren en lijdens / welken een lange reis altijd na sich sleept / der in
de genoegte van in Vrankrijk voet aen land te setten / op den zefsten Vrankrijk.
den Augusti des jaers 1677.

Eynde van het Verhaal.

B L A D - W Y Z E R

Der Aanmerkens-waardigste zaaken in dese Reis vervat.

A

Apen op *St. Maria*.
Pag. 20
voorval van een Ma-
troos met de selven.
ibid.
Apen op *Malabar*. 58
schaade die zy doen kunnen. *ibid.*
haar hardvochtigheden. *ibid.*
Apen-dienst der Heidenen in *Indien*. 31
Almadie in gevaar van door de *Visschen*
te stikken. 98
Allerheiligen-Baays, en *Stadts*, beschrij-
ving. 131
Annanas, wat zijn. 7
De Baay *Ancong* beschreeven. 21
Gewoonten der *Swarten* aldaar.
ibid.
Overvloed en goed-koop *Gevogelte*
aldaar. *ibid.*
Arekka, beschreeven. 48
Des *Auteurs* Vertrek van *Parijs*. 1
Hy gaat *Scheep* na *Indien*. 2
Ontmoet eenige *Schepen*, en loopt
door harde stormen gevaar van zin-
ken. *ibid.*
Komt te *Cabo Verde*. 3
Vertrekt van daar. 4
en passeert de *Linie*. *ibid.*
ook de *Kaap* de *Bonn' Esperance*.
ibid.
Komt aan 't *Eiland Bourbon*. 5
van waar vertrekt, en aan dat van
den *Daußyn* komt. 9
Vertrekt van daar na 't *Eiland Bour-*

bon, daar hy na groote Stormen
en gebrek aankomt. 19
Keert na *Galamboule*, komt aan
St. Maria, van daar weer vertrekt
en 't *Ancong* komt. 20
Vertrekt van daar. 21
Komt weer aan 't *Fort Dauphin*. 22
Vertrekt van hier na *Suratte*; pas-
seert de Baay *St. Augustijn*; loopt
groot gevaar, trekt voor by het *Ei-*
land Socotorra, ook over de *Landen*
van *Diu* en *Daman*, komt op de
reede van *Suratte*, en na een swa-
ren Orkaan by de *Stad*. 23. 24
Alwaar hy blijft. 25
en weer van daar vertrekt na *Ma-*
labar. 36
komt te *Mirsecou*. 40
van waar vertrekt. 42
en te *Balepatnam* komt. *ibid.*
Komt in gevaar van een *Tijger*. 55
zet sich neer te *Tilcery*. 79
van waar vertrekt, en groote moey-
lijkheden uitstaar. 86
Keert weder derwaarts en loopt
groot gevaar van de *Zeeroovers*. 87
van dewelken hy gevangen, en
weer ontslagen word; en zijn we-
derkomst te *Tilcery*. 88
Reden van zijn Reis na *Tanor*, 91
alwaar hy aankomt. 95
zijn vertrek van daar. 96
komt weer te *Kalikut*, en vertrekt
van daar na *Balepatnam*, en voorts
op *Tilcery*. 97
Doet

B L A D - W Y Z E R

Doet een tweede reis na *Tanor*. 98
 Hy krijgt verlof om na *Suratte* te
 gaan. 99
 Hy vertrekt van *Tilcery*. 100
 zet te vergeeffch een *Rover* na.
ibid.
 komt te *Mangalar*. *ibid.*
 loopt groot gevaar in 't inloopen der
 Rivier. *ibid.*
 Hy komt te *Mirfeou*. 103
 Hy komt te *Goa*. 105
 zijn verblijf aldaar. 109
 hy vertrekt van daar. 110
 groot gevaar daar in hy zich ne-
 vens anderen onvoorsichtiglijk
 werpt. *ibid.*
 zijn redenen tot eenige *Zeerovers*,
 en zijn vertrek van *Achara*. 111
 Hy komt te *Suratte*. 112
 van waar met het *Schip* d' *St. Jacob*
 vertrekt. 114
 by de *Kap Mosandam*, en ten anker
 by *Gameron* komt *ibid.*
 Zijn vertrek van *Gameron*. 116
 passeert *Diu*, en komt in de Haven
 van *Bombaje*. 117
 Vertrekt na *Suratte*, ontfangt brie-
 ven van Huis, word ontslagen van
 zijn dienst, en vertrekt van die
 plaats. 118
 komt tot *Gandivi*. 119
 passeert de Rivier *Daman*. *ibid.*
 zijn verblijf op *Daman*. 120
 zijn vertrek van daar. 121
 komt te *Trapor*. *ibid.*
 van waar weer vertrekt. 122
 en weer te *Daman* komt. 123
 van daar weer vertrekkende komt
 sy te *Bacaim*. 124
 Vertrekt van daar, en komt weer
 te *Goa*. 125
 En begeeft zich op reis uit *Indien*.
ibid.
 Passeert de *Kaap*. 216

en komt in d' *Allerheiligen Baay*.
 127
 en tot *Brazil*. *ibid.*
 van waar vertrekt. 233
 hy geraakt nevens de gantsche vloot
 in groot gevaar van te vergaan.
 134. 135.
 komt binnen de Haven van *Lissa-*
bon. 136
 Van waar weer vertrekt. 138
 En weer in *Vrankrijk* komt. 139

B

B *Açaim*, Stad, beschreeven. 24
Baliepatnam, beschreeven. 42
Bamans, wie. 31
 hun bygeloof ontrent de zielverhui-
 zing. *ibid.*
Bambou, wat. 80
Bannanas, wat zijn. 6
Bargara, beschreeven, wegens zijn
 rijkdom. 91. 92
Baudar Abassi, Stad beschreeven we-
 gens de naam. 115
Bazars, wat zijn. 77
Bazar van *Kananor*. 79
Berg, Pic de Donau, beschreeven. 121
Betel kruid, beschreeven. 48
 desselfs nuttigheid. *ibid.*
 ongemeene Bloemen op *Malabar* 49.
 Den Heer *Blot* zijn dood en begraaf-
 fenis. 113
Boniten, wat zijn. 4
 Groote Boomen op *Malabar*. 49
 wortelboom. *ibid.*
Bourbons Eiland, ontdekt, en hoe te vo-
 ren genoemd. 5
 beschreeven. *ibid.*
 overvloed van *Visch*, en *Vruchten*
 aldaar. 6
Varkens en *Geiten* aldaar. 7
Land-en-Zee-Schildpadden aldaar,
 en veelerley gevogelte. 8
 als

B L A D - W Y S E R.

als ook Mussen en Vleer-muyzen.	96
<i>Bramenes</i> , wie.	31
hun Godloosheid.	61. 37
<i>Brazil</i> , beschreeven.	129
zuiker rieten en Tabak aldaer.	<i>ibid.</i>
hoedanigheden der inwoonders,	
8cc.	129
<i>Buffels</i> en nuttigheid hunner huiden.	57

C

C <i>Abo verde</i> , beschreeven.	3
Derfelver inwoonders Godts-	
dienst, en spijs.	<i>ibid.</i>
<i>Christelijke</i> oeffeningen in de Landen	
der Mahometaanen.	30
Armenische <i>Christenen</i> te <i>Suratto</i> .	30
<i>Civetskatten</i> , beschreeven.	58
Een <i>Commines</i> schiet een ongelukkige	
schoot.	28

D

D <i>Aman</i> , Stad beschreeven.	119
<i>Dansereffen</i> op <i>Mirfeon</i> .	41
<i>Dauphins</i> Eiland ontdekt.	5
hoe te voeren, en nu van d'inboor-	
lingen genoemd.	<i>ibid.</i>
Daer den Auteur komt.	9
Zaaken aldaar voorgevallen.	<i>ibid.</i>
word beschreeven, wegens zijn leng-	
te, naamen, vruchten, Rivieren, wa-	
teren, (gesteldheid des Luchts, en	
besmettelijke koortsen.	10
Vaartuigen van desselfs inwoonders.	11
waren aldaar getrokken, en van daar	
uitgaande.	<i>ibid.</i>
trouwloosheid der inwoonders van	
dit Eiland.	<i>ibid.</i>
Gesteenten die'er vallen.	12
Gedaante van desselfs inwoonders	
	<i>ibid.</i>
volkrijkheid van dit Eiland.	<i>ibid.</i>

Groote vruchten aldaar.	16
Wijn en druiven.	<i>ibid.</i>
en publieke Gastery plaats.	17
Dooden verbrand in 't Land des Groo-	
ten Mogols.	32
De levendige Vrouwen met het lijk	
hunner doodemans in Indiën. ver-	
brand.	33
en plechtelijkheden daar ontrent ge-	
bruikt.	34

E

Maniere van <i>Eeten</i> , in d'Oosterfche	
Landen.	41
<i>Elephanten</i> , op Malabaar.	50
feldfaam voorbeeld van derfelver	
kennis.	51
zijn uitsleekend groot.	<i>ibid.</i>
Fabel van hen.	52
zy worden somtijds tot spijsge-	
bruikt.	<i>ibid.</i>
hun bekwaamheid in 't stormen.	<i>ibid.</i>
Gevecht tusschen een derfelver en	
een Tyger.	<i>ibid.</i>
hoe zy bestierdt worden.	53
kracht dierzelfen, en menigvuldig	
gebruik.	<i>ibid.</i>

F

F <i>Akirs</i> , wie, en hondwaase gelof-	
ten.	32
<i>Fernand de Noragnas</i> Eiland, ontoegan-	
gelijk wegens wilde honden.	134
Den Heer <i>Flacour</i> , vertrekt na den <i>Sa-</i>	
<i>morin</i> .	83
Gévaer dat hy gelooopen heeft op	
een zekere reis.	98
<i>Franfchen</i> verdrijven de blanke inwoon-	
ders van <i>Madagaskar</i> .	12
Oorlogen en overwinnen een der	
Koningen van dit Eiland.	14
geven ergernis aan desselfs inwoon-	
ders.	

B L A D - W Y S E R.

ders. 15
 verbranden hun fort op *Galamboule*. 22
 slaan zich neder te *Rajapour*. 39
 gevaar dat zy loopen te *Tilcery*, ge-
 stuit. 82
 in den Oorlog tusschen de Hollan-
 ders en den *Samoryn*, kiezen zy de
 party des laatsten. 83
 waar voor hen den *Samoryn* het
 Landschap *Alicote* schenkt. 83
 zy bouwen een Logia te *Maskate*. 85
 hun Komtoir opgebroken te *Mir-
 seou*. 105
 ontmoeting van een van hun *Esqua-
 dre*. *ibid.*
 Jong *Franschman*, geraakt tot een groot
 geluk. 132
 en daar door in groot gevaar, dat hy
 echter ontkomt. 133

G

G *Abriel de Chinon*, Jesuiet, zijn
 dood, en lof. 82
Gameron beschreeven. 215
 gebrek van varsch water aldaar. *ibid.*
 wonderlijke slag van Boomen aldaar. 116
 hoedanigheden der in wonderen al-
 daar. *ibid.*
Gafeltor, wat zijn. 59
Goa, beschreeven wegens haar naam. 103. 105
 Twederley Portegiezen aldaar. 107
Godtsdiensten verscheiden in Indien. 29
Gouverneurs van *Suratte* pracht en
 trein. 26

H

H *Ayen*, wat zijn. 4
Heydenen, van verscheiden soort
 in Indien. 31

derselven verdeeling in Geslagten. *ibid.*
 stoute en baldaadige bedelaars on-
 der hen. 32
 Hun wreedheid daar zy meesters
 zijn. 35
 hun pagoden. 36
 wonderlijke Cerimonien van hen
 ontrent hun zieken. 96
Hoerery hoe gestraft word op *Malabar*
 aan de *Bramenes*, door een voor-
 beeld getoond. 67
Hollanders, Oorlogen tegens den *Sam-
 morin*. 83
 en blijven verwinnaars. *ibid.*
 vreden tusschen hen beiden. 84
Huwlyke verschillen op *Madagaskar* 15
 gewoonten op *Malabar*. 107

I

I *Akhalis*, soort van gedierte beschree-
 ven. 57
 Een deser dieren door een slang ver-
 raft. 62
Iakka, soort van vrucht, beschreeven. 45
Jesuieten, hun yver tot bekeering der
 Heidenen. 95
Inquisitie, schaadelijk voor het Chri-
 stendom. 30
Inquisitie-huis op *Goa*. 105
Inwoonders van *Cabo Verde*, hun Gods-
 dienst, en spijs. 3
Inwoonders van 't Eiland *Dausijn*, of *Ma-
 dagaskar*, hun Vaartuigen. 11
 trouwloosheid derselven. *ibid.*
 hun gedaante. 12
 huisraad en Kleeding. 13
 strijdbaarheid en wreedheid en wa-
 penen, *ibid.*
 hun Godtsdienst. 14. en dwaas ge-
 voelen van God en den Duivel, &c. 15
 hun

B L A D - W Y S E R .

hun vierdagen, gefang, Gasteryen en drank. 16
Inwoonders van Malabar, beschreeven, nevens hun verdeeling in gellachten. 63
Inwoonders van Brazil, hun hoedanigheden, geweer, en wreedheid tegens de gevangenen. 129
 hun handelingen ontrent de dooden en zieken. 130

K

K *alikut*, oorsprong van dien naam. 93
 standplaats dier Stad. *ibid.*
 gelegenheid der grond daar ontrent. *ibid.*
 oorzaak van het verloop der negotie aldaer. *ibid.*
 Logie der Engelschen aldaar. 44
Kameleon, beschreeven. 18
Kananor, beschreeven. 43. 79
 wyze op de welke de Koning aldaar uitgaat. 701
 word door de Hollanders bemachtigd. 79
 deszelfs inwoonders afkeer voor de Hollanders en Portegiezen. 80
Kanara, rijk daar de Portegiezen uit verjaagd worden. 101
 gezondheid der lucht aldaar. 102
Kanarins, hun Kostuimen en Religie. 101
 hun statuur en Kleeding. *ibid.*
 hun wonderlijke Feestdagen. 102
 wyze van halsstrafte onder hem. *ibid.*
Kardamom, waar valt, en een wonderlijk middel om ze voort te zetten. 47
 De *Kerk, Mossa senfora*, &c. beschreeven, nevens een wonder geval in dezelfde geschied. 124
Koker-nooten, beschreeven. 43
 haar gedaante. 44
 verscheidene gebruiken'er van. *ibid.*

Kota of Kognialy beschreeven. 92
 macht des Heers van die plaats. *ibid.*
 Een van deszelfs Heeren door de Portegiezen gevangen, en gestee-nigd. *ibid.*
Krokodillen op Madagaskar, beschreeven. 17
 een gedood. 18
 voorval tusschen een *Krokodil* en een Franschman. *ibid.*
 wat de swarten van dit Eiland van den *Krokodil* gelooven. *ibid.*

L

L *Iffabons* haven beschreeven. 136
 als ook de Stad. 137

M

M *Adagaskar*, Eiland ontdekt en hoe anders genaamd. 5
 ziet *Dausijn*. NB. *al wat van dit Eiland, en deszelfs inwoonders gezegd word ziet in Dausijn.*
Mahometaanen op Suratte, hun pracht 28
 hun Moskeén in Indien. 26
 Kleeding hunner Vrouwen. 37
 hun jeloersheyd door een exempel bewezen. *ibid.*
 hun trouwloosheid, en wreedheid. 77
 hun vaartuigen, en hoe zy de Land-dieverye, maar niet den zeeroof straffen. *ibid.*
Malabar, en uitgestrektheid dier Kust. 42
 beschrijving van dier inwoonders. 63
 vaste Wet op die Kust. 64
 Der *Malabaaren* Kostuimen ontrent eten, wooningen. 66. en huwlijken. 67
 hoe zy de hoerery straffen. *ibid.*
 hoe

B L A D - W Y S E R .

hoe de doodflagers, en dieven. 68
hun gevangenis en rechtvoorde-
ring. *ibid.*

hun eedt, en manier van Executie,
als ook hoe hun Koning regeert, en
de Patenten vervaardigd worden. 69
hun huwlijks gewoonten, en vreemd
gebruik daar ontrent aan eenighe
vrouwen toegestaan, nevens de ma-
nier van succeffie daar uit volgende.

71
hun Kleeding, gewaad der aanfen-
lijken, Huizen, en Huisraad. 72

hun Brood, spijs, bedden, Pagoden,
en dier inkomsten. 73

nevens de vryheden van derzelver
landen. *ibid.*

voorbeeld van een fcharpe straf ge-
oeffend aan een fchender van die. 74

hun vreemd bygeloof omtrent de
maan, eerbiedigheid voor d'ouden;
plechtelijkheden op de Feeftdagen,

en manier van begraaven. 75

hun wapenen, en bloedige gewoon-
te. 76

hun aart. 77

Mandiok, wortel, hoe geprepareerd
word. 128

Manga, vrucht, befchreeven. 46

Mangalar, befchreeven. 101

St. Maria, Eiland befchreeven. 20

Maskaregma, Eiland, ontdekt, en hoe
anders genoemd. 5

befchreeven. ziet *Bourbon* NB. *was*
van dit Eiland gezegd word, ziet in
Bourbon.

Mirjeou, befchreeven. 40

zijns Gouverneurs beleefdheid. 41

Danferessen aldaar. *ibid.*

Des grooten *Mogols* onderdaanen en
dier Kleeding. 36

N

N *Ayres* wat zijn. 65
hun loon. *ibid.*

voorbeeld hunner trouwheid. *ibid.*

iets felfaams ontrent hen. 66

hoe zy hungefchillen beflochten. 67

Voorval van een Edelman met een
Neger. 107

Neger-markt op *Brazil*. 130

O

O Orlog tuffchen de Hollanders en
den *Samerin*. 83

Ormuz, Eiland, befchreeven. 116

Offen; en gebruijk dierfelver op *Ma-
labar*. 59

P

P *Alanquijn*, wat zy. 27

Twecor *Palmbomen* befchrij-
ving. 45

haar nuttheid. *ibid.*

Parfis of *Persiaanen*, bidden het vuur
aan. 28

hun geloof en wetten. 30

begraaf-plaatfen op *Suratte*. *ibid.*

verboden de *Sonne*-dienst. 36

kleeding hunner Vrouwen. 38

en dierfelver zinnelijkheid op hun
ligchaamen. *ibid.*

St. Paul, Dorp op 't Eiland *Bourbon*,
befchreeven. 7

Peper, befchreeven, en een middel om
ze altemaal wit te maaken. 47

Perroquieten op *Malabar*, in menigte. 50

Portegiefen, der zelve onthaal aan de
gevangene *Zee*roovers. 78

hun komt te *Kalikut*, van waar zy
ver-

T

B L A D - W Y S E R.

verjaagd worden.	93	Land-en-Zee-Schildpadden op 't Eiland Bourbon.	8
zy worden uit het Rijk <i>Kanara</i> verjaagd.	101.	't <i>Schip</i> de <i>St. Franciscus</i> komt te <i>Tilcery</i> .	84
en daar na weer geadmitteerd	<i>ibid.</i>	Vreemd geval van een <i>Schip</i> .	104
rweederly <i>Portegiesen</i> op <i>Goa</i> .	108	't <i>Schip</i> de <i>H. Geest</i> komt te <i>Suratte</i> , en lek zijnde, stoot in weinig tijds in stukken op een Sandbank.	112
hun hoedanigheden.	<i>ibid.</i>	't <i>Schip</i> de <i>St. Jacob</i> word uitgerust.	113
voorval van een jong Engelschman met een <i>Portegiesche</i> Juffer op <i>Goa</i> .	<i>ibid.</i>	daar mee den <i>Autheur</i> vertrekt.	114
Kleeding der <i>Portegiesen</i> , zo <i>Man-</i> <i>nen</i> als <i>Vrouwen</i> op <i>Goa</i> .	109	<i>Slangen</i> , beschreeven.	59
<i>Pouliars</i> , slach van volk op <i>Malabar</i> , en derselver elendige staat.	63	droevig voorval door een derselven.	60
<i>Priesters</i> -dracht op <i>Goa</i> .	109	zijn veelerly, en worden alle beschreeven.	60. 61. &c.

R

R <i>Ajapour</i> beschreeven.	39
handel aldaar.	<i>ibid.</i>
De Christelijke <i>Religie</i> hoe in <i>Indien</i> geplant, en hoe haar voortgang heeft genomen na detyden van den <i>H. Thomas</i> .	29
<i>Religie</i> der <i>Kanarijns</i> .	101
<i>Rottang</i> , wat.	80

S

S <i>Amorin</i> , de machtigste Koning der <i>Malababaaische</i> kust, treed in Oorlog met de <i>Hollanders</i> , en schenckt den <i>Franschen</i> , om dat zy zijn zijde kiezen het landschap <i>Alikote</i> .	83
Gezlagen zijnde maakt vrede met de <i>Hollanders</i> .	<i>ibid.</i> 84.
begin zijns rijks.	92
<i>Sermoon</i> van een <i>Priester</i> .	121
<i>Sevagi</i> , vorst, zijn leven en bedrijf.	39
zijn laatste plondering in <i>Suratte</i> .	40

der <i>Indianen</i> verblindheid omtrent deselven.	<i>ibid.</i>
droevig geval van een aan een bediende des Koning veroorzaakt.	<i>ibid.</i>
grootte Fabel van een <i>Slang</i> .	61
een ander droevig geval door een <i>Slang</i> .	62
<i>Sprinkbaanen</i> , en elende daar door verwekt op <i>Madagascar</i> .	17
tot spijs gebruikt.	<i>ibid.</i>
<i>Sualy</i> , haven beschreeven.	28
<i>Suratte</i> , beschreeven.	25
haar straten, huizen.	<i>ibid.</i>
Thuinen, Bloemen, Badstooven, logien der <i>Europeers</i> , en Koophandel.	26
haar forteres.	27
Grootte vijver en <i>Pagode</i> buiten die plaats.	<i>ibid.</i>
Getemperdheid des lichts aldaar.	28

T

T <i>Anor</i> , beschreeven.	95
grootte van dit rijk.	<i>ibid.</i>
be-	

B L A D - W Y S E R.

beschrijving van dezelfs grond.	96
Tary, of Sury, wat zy, en waar van gemaakt.	44
Tejo, Rivier beschreeven.	136
Tygers - gevecht met en Elephaant.	52
Driederly Tygers op Malabar.	54
Lijftigheid der kleinsten.	<i>ibid.</i>
voorval van een in d'Engelsche Logie op Baliepatnam.	<i>ibid.</i>
seldzaam voorval van een Portegiesch Edelman en een dier dieren.	55
hoemen zich voor deselven hoeden kan.	56
waardy hunner huiden.	<i>ibid.</i>
Tilcery beschreeven.	81
Bouwing van een Logie aldaar.	82
d'inwoonders dier plaats ontruft.	81. 84.
worden geadmit d'rd van het Schip de St. Franc.	85
tyding door het Schip de Stad Bourdeaux aldaar gebracht.	<i>ibid.</i>
Komst en vertrek van den Heer Karon van daar.	86
't Schip Provence komt aldaar.	99
Trapor, beschreeven.	121
Tremepatnam, beschreeven.	80

V

't Verbranden der dooden ziet dooden. Manieren van de lijken en Vrouwen te verbranden.	32. 35.
Vierdagen op Madagaskar.	16
Vrouwen, van Madagaskar gemakkelijck kraamen.	15
levendig verbrand met hun Mans in Indien, en oorspronk van die manier.	32

W

W Aloisich-vangst in d' Allerheiligen Baay.	131
vars Water gebrek op Gameron.	115
Water-vloed op Suratte veroorzaakt groote schade.	113

Z

Z Eeroovers, onder de Mahometanen.	77
hun dommigheid, en beleid omtrent de Mooren en de Heidenen, en wrede gewoonten.	78

E Y N D E.

D R U K - F O U T E N.

Pag. 120. Collation, diemen, leest datmen. Den bescheiden Leexer zal d' andere Letter-fouten zelfs lichtelijk kunnen verhelpen.

